

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

**DİYARBAKIR-BİSMİL YÜZEY ARAŞTIRMASINDA
(DİCLE’NİN KUZEYİ) SAPTANMIŞ OLAN YERLEŞİM
YERLERİNİN ÇANAK ÇÖMLEK MALZEMESİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

BİLCAN GÖKCE

Danışman

Doç. Dr. Aynur ÖZFİRAT

VAN-2005

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	X
KISALTMALAR.....	XI
1- GİRİŞ	1
1.1- SINIRLAR VE COĞRAFİ KONUM.....	1
1.1.1- TOPOGRAFYA	1
1.1.2- İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ	2
1.1.3- ARAZİDEN YARARLANMA.....	3
1.2- AMAÇ.....	3
1.3- YÖNTEM.....	4
1.3.1- LABORATUVAR VE BİLGİSAYAR ÇALIŞMALARI	4
1.3.2- KÜTÜPHANE ÇALIŞMALARI	5
1.3.3- YERLEŞİM YERLERİ KATALOĞU	5
1.3.4- ÇANAK ÇÖMLEK DEĞERLENDİRİLMESİ.....	6
1.3.5. BİÇİM	6
1.3.6- MAL VE TEKNİK ÖZELLİKLER.....	8
2- ARAŞTIRMALARIN TARİHÇESİ.....	10
3- YERLEŞİM YERLERİ KATALOĞU.....	12
3.1- PİR HÜSEYİN	12
3.2- YUKARI KASIMLI	12
3.3- SİVRİTEPE (ŞEHABAN)	12
3.4- TEPEKÖY.....	13
3.5- YENİCE (KENDEŞ)	13
3.7- YUKARI BAĞPINAR (ZOĞZUNÇ).....	14
3.8- HANPAZARI.....	15
3.9- GÖKÇETEVEK (RAŞIK)	15
3.10- ÇUBUKLU (İSHAKAN).....	15
3.11- BATRIK (ÇAYIRTARLA).....	16
3.12- AŞAĞI HOROZLU	16
3.13- DEMİRHAN	17

3.14- ELİAÇIK (KÖPEKLİ).....	17
3.15- KARAÇALI (TILALO).....	17
3.16- KAYAPINAR (PAYAS)	18
3.17- BEŞİKTEPE (MOLLACCABBAR)	18
3.18- GÖMMETAŞ (SİRİMİ).....	19
4- ÇANAK ÇÖMLEK İNCELEMESİ.....	20
4.1-MAL GRUPLARI	20
4.1.1- KALKOLİTİK ÇAĞ	20
+ 4.1.1.1- Halaf Malı	20
4.1.1.1.1 Mal ve Teknik Özellikler	20
4.1.1.1.2- İstatistik.....	20
4.1.1.1.3- Tipoloji.....	20
<i>Tip-I.1.1- Bardaklar .....</i>	20
<i>I.1.1.1- Açık Ağızlı Dik Gövdeli Bardak .....</i>	20
4.1.1.1.4- Bezeme.....	21
4.1.1.1.5- Değerlendirme.....	21
+ 4.1.1.2- Ubeyd Malı	22
4.1.1.2.1- Mal ve Teknik Özellikler	22
4.1.1.2.2- İstatistik.....	22
4.1.1.2.3- Bezeme.....	22
4.1.1.2.4- Değerlendirme.....	22
+ 4.1.1.3- Caba Ware	23
4.1.1.3.1- Mal ve Teknik Özellikler	23
4.1.1.3.2- İstatistik.....	23
4.1.1.3.3- Tipoloji.....	23
<i>Tip-I.3.3- Çanaklar .....</i>	23
<i>I.3.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanak .....</i>	23
4.1.1.3.4- Değerlendirme.....	23
+ 4.1.1.4- Saman Yüzlü Mal	24
4.1.1.4.1- Mal ve Teknik Özellikler	24
4.1.1.4.2- İstatistik.....	24
4.1.1.4.3- Tipoloji.....	24

<i>Tip-I.4.2- Tabaklar</i>	24
<i>Tip-I.4.3- Çanaklar</i>	25
<i>I.4.3.1- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Çanaklar</i>	25
<i>I.4.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	25
<i>I.4.3.4- Kapalı Ağızlı Yuvarlak Omuzlu Çanaklar</i>	25
<i>I.4.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	25
<i>Tip-I.1.4- Çömlekler</i>	25
<i>I.4.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	25
<i>I.4.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	26
<i>I.4.4.3- Yüksek Boyunlu Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	26
<i>4.1.I.4.4- Değerlendirme</i>	26
4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ	27
4.1.II- İLK TUNÇ ÇAĞI	28
+ 4.1.II.1- SIMPLE WARE	28
<i>4.1.II.1.1- Mal ve Teknik Özellikler</i>	28
<i>4.1.II.1.2- İstatistik</i>	28
<i>4.1.II.1.3- Tipoloji</i>	28
<i>Tip-II.1.1- Bardaklar</i>	28
<i>II.1.1.2- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Bardaklar</i>	28
<i>Tip-II.1.3- Çanaklar</i>	29
<i>II.1.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	29
<i>Tip-II.1.4- Çömlekler</i>	29
<i>II.1.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	29
<i>II.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	29
<i>4.1.II.1.4- Değerlendirme</i>	29
+ 4.1.II.2- Metallic Ware	30
<i>4.1.II.2.1- Mal ve Teknik Özellikler</i>	30
<i>4.1.II.2.2- İstatistik</i>	30
<i>4.1.II.2.3- Tipoloji</i>	30
<i>Tip-II.2.1- Bardaklar</i>	30
<i>II.2.1.1- Açık Ağızlı Dik Gövdeli Bardaklar</i>	30
<i>Tip-II.2.3- Çanaklar</i>	30

Tip-II.2.4- Çömlekler	31
II.2.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler	31
4.1.II.2.4- Değerlendirme	31
4.1.II.3- Reserved Slip Ware	32
4.1.II.3.1- Mal ve Teknik Özellikler	32
4.1.II.3.2- İstatistik	32
4.1.II.3.3-Tipoloji	32
Tip-II.3.3- Çanaklar	32
II.3.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar	32
4.1.II.3.4- Bezeme	32
4.1.II.3.5- Değerlendirme	32
+ 4.1.II.4- Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal	33
4.1.II.4.1- Mal ve Teknik Özellikler	33
4.1.II.4.2- İstatistik	33
4.1.II.4.3- Tipoloji	33
Tip-II.4.4- Çömlekler	33
II.4.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler	33
II.4.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler	33
4.1.II.4.4- Değerlendirme	33
4.1.II.5- Kiremit-Kahve Açıklı Mal	34
4.1.II.5.1- Mal ve Teknik Özellikler	34
4.1.II.5.2- İstatistik	34
4.1.II.5.3- Tipoloji	34
Tip-II.5.3- Çanaklar	34
II.5.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar	34
II.5.4- Çömlekler	35
II.5.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler	35
4.1.II.5.4- Değerlendirme	35
4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ	35
4.1.III- İTÇ-OTÇ GEÇİŞ DÖNEMİ	36
4.1.III.1- Boya Bantlı Mal	37

4.1.III.1.1- Mal ve Teknik Özellikler	37
4.1.III.1.2- İstatistik	37
4.1.III.1.3- Tipoloji	37
<i>Tip-III.1.3- Çanaklar</i>	37
<i>III.1.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	37
4.1.III.1.4- Bezeme	38
4.1.III.1.5- Değerlendirme	38
4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ	38
4.1.IV- ORTA TUNÇ ÇAĞI	39
4.1.IV.1- Gri Mal	39
4.1.IV.1.1- Mal ve Teknik Özellikler	39
4.1.IV.1.2- İstatistik	39
4.1.IV.1.3- Tipoloji	39
<i>Tip-IV.1.3- Çanaklar</i>	39
<i>IV.1.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	39
<i>IV.1.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	40
<i>Tip-IV.1.4- Çömlekler</i>	40
<i>IV.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	40
4.1.IV.1.5- Dipler	40
4.1.IV.1- 6 Değerlendirme	40
4.1.IV.2- Kiremit-Kahve Mal	40
4.1.IV.2.1- Mal ve Teknik Özellikler	40
4.1.IV.2.2- İstatistik	41
4.1.IV.2.3- Tipoloji	41
<i>Tip-IV.2.2- Tabaklar</i>	41
<i>IV.2.2- Tabaklar</i>	41
<i>Tip-IV.2.3- Çanaklar</i>	41
<i>IV.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	41
<i>IV.2.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	42
<i>Tip-IV.2.4- Çömlekler</i>	42
<i>IV.2.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	42
<i>IV.2.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	42

<i>IV.2.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	43
4.1.IV.2.4- Dipler	43
4.1.IV.2.5- Bezeme	43
4.1.IV.2.6- Değerlendirme	43
4.1.IV.3- Gri-Kahve Astarlı Mal	43
4.1.IV.3.1- Mal ve Teknik Özellikler	43
4.1.IV.3.2- İstatistik	44
4.1.IV.3.3- Tipoloji	44
<i>Tip-IV.3.3- Çanaklar</i>	44
<i>IV.3.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	44
<i>IV.3.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	44
<i>Tip-IV.3.4- Çömlekler</i>	45
<i>IV.3.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	45
<i>IV.3.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	45
<i>IV.3.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	46
4.1.IV.3.4- Dipler	46
4.1.IV.3.5- Bezeme	46
4.1.IV.3.6- Değerlendirme	46
4.1.IV.4- Kiremit Astarlı Mal	46
4.1.IV.4.1- Mal ve Teknik Özellikler	46
4.1.IV.4.2- İstatistik	47
4.1.IV.4.3- Tipoloji	47
<i>Tip-IV.4.3- Çanaklar</i>	47
<i>IV.4.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	47
<i>IV.4.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	47
<i>IV.4.3.6- Dik Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	47
<i>IV.4.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	48
<i>Tip-IV.4.4- Çömlekler</i>	48
<i>IV.4.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	48
<i>IV.4.4.2- Alçak boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	48
<i>IV.4.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	49
4.1.IV.4.4- Bezeme	49

4.1.IV.4.5- Değerlendirme	49
4.1.IV.5- Habur Boyalı Malı	49
4.1.IV.5.1- Mal ve Teknik Özellikler	49
4.1.IV.5.2- İstatistik	49
4.1.IV.5.3- Tipoloji.....	50
<i>Tip-IV.5.3- Çanaklar</i>	50
<i>IV.5.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	50
<i>IV.5.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	50
4.1.IV.5.4- Bezeme.....	50
4.1.IV.5.5- Değerlendirme	50
4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ.....	51
4.1.V- SON TUNÇ ÇAĞI.....	52
4.1.V.1- Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal (Lev. XXVI-XXVIII).....	52
4.1.V.1.1- Mal ve Teknik Özellikler	52
4.1.V.1.2- İstatistik	53
4.1.V.1.3- Tipoloji	53
<i>Tip-V.1.2- Tabaklar</i>	53
<i>V.1.2- Tabaklar</i>	53
<i>Tip-V.1.3- Çanaklar</i>	53
<i>V.1.3.1- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Çanaklar</i>	53
<i>V.1.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar</i>	53
<i>V.1.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar</i>	54
<i>Tip-V.1.4- Çömlekler</i>	54
<i>V.1.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler</i>	54
<i>V.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	54
<i>V.1.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler</i>	54
4.1.V.1.4- Dipler.....	55
4.1.V.1.5- Bezeme	55
4.1.V.1.6- Değerlendirme	55
4.1.V.2- Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal.....	55
4.1.V.2.1- Mal ve Teknik Özellikler	55
4.1.V.2.2- İstatistik	56

4.1.V.2.3- Tipoloji.....	56
Tip-V.2.3- Çanaklar.....	56
V.2.3.1- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Çanaklar.....	56
V.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar.....	56
V.2.3.7- Açık Ağızlı Omurga Gövdeli Çanaklar.....	56
Tip-V.2.4- Çömlekler.....	57
V.2.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler.....	57
V.2.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler.....	57
V.2.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler.....	57
4.1.V.2.4- Değerlendirme.....	58
4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ.....	58
4.1.VI- DEMİR ÇAĞ.....	60
4.1.VI.1- Pembe-Kahve Yivli Mal.....	60
4.1.VI.1.1- Mal ve Teknik Özellikler.....	60
4.1.VI.1.2- İstatistik.....	60
4.1.VI.1.3- Tipoloji.....	60
Tip-VI.1.3- Çanaklar.....	60
VI.1.3.8- Açık Ağızlı Yivli Gövdeli Çanaklar.....	60
Tip-VI.1.4- Çömlekler.....	61
VI.1.4.5- Kapalı Ağızlı Küresel Yivli Gövdeli Çömlekler.....	61
VI.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler.....	61
4.1.VI.4- Bezeme.....	61
4.1.VI.4- Değerlendirme.....	61
4.1.VI.2- Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal.....	62
4.1.VI.2.1- Mal ve Teknik Özellikler.....	62
4.1.VI.2.2- İstatistik.....	62
4.1.VI.2.3- Tipoloji.....	62
Tip-VI.2.3- Çanaklar.....	62
VI.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar.....	62
VI.2.3.9- Kapalı Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar.....	62
Tip-VI.2.4- Çömlekler.....	63
VI.2.3.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler.....	63

<i>VI.2.3.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler .....</i>	63
4.1.VI.2.4- Değerlendirme	63
4.2 DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ	64

5. SONUÇ

KAYNAKLAR

ÖZET

SUMMARY

ÇANAK ÇÖMLEK KATALOĞU

HARİTALAR, TABLOLAR, GRAFİKLER, LEVHALAR VE RESİMLER

LİSTESİ

HARİTALAR

TABLOLAR

GRAFİKLER

LEVHALAR

RESİMLER

ÖNSÖZ

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yakın bir geçmişe değin araştırmalar yapılmış olmasına rağmen bölgenin arkeolojik geçmişi hakkında bilinenler pek de doyurucu değildi. Ancak son yıllarda gerçekleştirilen Ilısu ve Kargamış baraj projelerine koşut olarak başlatılan kurtarma kazıları ile yüzey araştırmaları sayesinde daha doyurucu bilgiler elde edilmiştir.

Bu tez çalışmasında, Diyarbakır-Bismil yüzey araştırmasında toplanmış olan çanak çömlek malzemesine dayanarak Yukarı Dicle Havzasının Kalkolitik Çağ'dan başlayarak Demir Çağı'nın sonuna kadar olan dönemleri tanıtılmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Malzeme katalog halinde düzenlenmiş ve çevre bölge merkezleriyle karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Konunun seçiminde beni yönlendiren tezin her aşamasında bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, kaynak temininde yardımlarını esirgemeyen değerli Hocalarım Prof. Dr. Veli Sevin ve Tez Danışmanım Doç. Dr. Aynur Özfirat'a ne kadar teşekkür etsem azdır.

Ayrıca tezimin çizimlerini özenle yapan H. Asena Kızılarıslanoğlu'na, fotoğrafları titizlikle çeken Öğr. Gör. Hanifi Biber, Yrd. Doç. Dr. Rafet Çavuşoğlu, Arş. Gr. Davut Yiğitpaşa'ya, çanak çömlek tanımlarının yapılma aşamasında desteğini gördüğüm Arş. Gr. Hülya Çalışkan'a ve diğer bölüm arkadaşlarım Arş. Gr. Gulan Ayaz, Arş. Gör. Nilgün Coşkun Köse ve Rıfat Kuvanç'a yardımlarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak çalışmalarım boyunca bana sabır ve anlayış gösteren desteğini esirgemeyen eşime teşekkür ederim.

Bilcan GÖKCE

VAN-2005

KISALTMALAR

a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
bkz.	: Bakınız
cm.	: Santimetre
Çiz.	: Çizim
DÇ	: Demir Çağ
E.D.Ç.	: Erken Demir Çağ
EKÇ	: Erken Kalkolitik Çağ
GKÇ	: Geç Kalkolitik Çağ
İ.T.Ç.	: İlk Tunç Çağ
K.	: Kuzey
km.	: Kilometre
Lev.	: Levha
m.	: Metre
M.Ö.	: Milattan önce
O.T.Ç.	: Orta Tunç Çağ
Ökse ve bşk.,	: A. Tuba Ökse-A. O. Alp-N. İnal, "İlusu Barajı-Salat Tepe 2000-2002 Yılı Kazıları", 25. <i>Kazı Sonuçları Toplantısı</i> 1: 331-338.
Res.	: Resim
S.T.Ç.	: Son Tunç Çağ
Şek.	: Şekil
Yay. Haz.	: Yayına hazırlayan
Y.Y.Ü.	: Yüzüncü Yıl Üniversitesi

1- GİRİŞ

1.1- SINIRLAR VE COĞRAFİ KONUM

Arkeolojik yüzey araştırması V. Sevin tarafından yapılan çalışma alanımızın içinde yer aldığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi, batıda Akdeniz, kuzeyde ve doğuda Doğu Anadolu Bölgesi, güneyde Suriye ve Irak topraklarıyla sınırlıdır. Coğrafi bölgelerimizin en küçüğüdür ve Türkiye'nin ancak %8'ine yakın bölümünü oluşturur. Güneydoğu Anadolu Bölgesi coğrafi özellikleri açısından sınırlarımızla sona ermez, bir yandan Doğu Akdeniz'e diğer yandan Zağros dağlarının etekleri boyunca Basra körfezine doğru devam eden Mezopotamya'nın kuzey ucunda yer alır. Bu sınırlar içinde bölge aynı zamanda Bereketli Hilal olarak adlandırılan kuşağın içindedir. Bereketli Hilal'in kuzeyi Güneydoğu Toros dağlarının güney etekleri, batısı Doğu Akdeniz, doğusu Zagros dağları ve güneyi Suriye çölünün kuzeyi ile çevrilidir. Bu alan içerisinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Bereketli Hilal'in birbirinde çöller ile ayrılmış iki uzak ucunun birleştiği kuzeye doğru sokulduğu ve en büyük genişliğe ulaştığı orta kesimini oluşturur. Bereketli Hilal verimli tarım alanları, Kuzey Mezopotamya ve Suriye ile Orta ve Doğu Anadolu'yu birleştiren yolların kavşak noktasında olması ve hilale benzeyen yayılım alanı ile bir uçtan diğer uca yaklaşık 1500 km. uzunluğunda bir yay çizer.¹

Çalışma sahamız Güneydoğu Anadolu'nun doğu kesiminde yer alan Yukarı Dicle Havzasındadır. Günümüzdeki idari bölünmeye dayanarak Diyarbakır ili ile Batman ili arasında kalan Yukarı Dicle Havzası batıda Karacadağ, doğuda Anduk dağı, kuzeyde Güneydoğu Toroslar'ın güney etekleri ve güneyden Mazıdağı ile sınırlıdır. Bu sınırlar içerisinde Dicle nehrinin kuzeyini kapsayan inceleme sahamız batıda Karacadağ, doğuda Batmansuyu, kuzeyde Güneydoğu Torosların güney etekleri, güneyden Dicle nehri ile sınırlıdır.²

1.1.1- TOPOGRAFYA

Yukarı Dicle Havzası yeryüzü şekilleri bakımından çok yüksek olmayan dağlarla çevrilidir. Dicle nehrinin geçtiği orta kısım ise hafif çukurlaşmış bir görünümündedir. Alanın kuzeyinde yer alan Güneydoğu Toros dağlarının kolları güneye doğru Ergani, Dicle, Hani, Lice, Hazro ilçelerinin içlerine kadar sokulur. Havzanın önemli yükseltileri kuzeyde Kulp yöresinde yer alan Anduk Dağı (2830 m.), batıda genç bazalt lav ve cürüfların yer aldığı Karacadağ (1919 m.), güneybatıda Silvan civarında Uzuncaseki dağları ve güneyinde Mazıdağı (Tur'Abdin)'dir (1260m.)³

Havzanın tek ve önemli nehri olan Dicle, Toroslar üzerinden iki kaynaktan doğar. Bunlardan biri Elazığ'ın hemen güneydoğusundaki Hazar gölü, diğeri ise

¹ İbrahim Atalay ve bşk., *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, İstanbul, 1997, 259; Sırrı Erinç "Kültürel Çevrebilim Açısından Güneydoğu Anadolu", *Güneydoğu Anadolu Tarihöncesi Araştırmaları*, İstanbul, 1979, 66-67.

² Atalay ve bşk., *a.g.e.*, 285.

³ *a.g.e.*, 262.

Lice'nin yukarısında, aynı adlı mağaradan doğan Birlinçay'dır. Bu iki kaynak Eğil'de birleşerek Dicle adını alır. Dicle nehri Devegeçidi suyu ile birleştikten sonra Diyarbakır ovası içinde geniş bir yatakta güneye doğru akar. Diyarbakır'ı geçtikten sonra bir dirsek yaparak doğuya yönelir. Bu alanda iyice genişleyen ve adacıklar oluşturan yatağı içinde kuzeyden Anbar, Kuruçay, Pamukçay, Salat çaylarını güneyden de Göksu ve Savur çaylarını alarak ilerler. Daha sonra kuzeydoğudan Batman ve Bohtan gibi önemli kaynaklardan da beslendikten sonra güneydoğuya yönelir. Akarsuların dışında Bismil ilçesi ile Sinan Köyü arasındaki derin çukurlarda gölcükler vardır. Günümüzde sulama amacıyla yapılmış Dicle, Devegeçidi, Göksu gibi baraj gölleri de mevcuttur.⁴

Havzadaki ovalar 500-800 m. yükseklikleri arasındadır, Dicle ve kolları boyunca sıralanır ve bu nehirler tarafından beslenirler. Diyarbakır il merkezi yakınlarında Dicle nehrinin kavis yaptığı alanın sağında ve solunda yer alan Diyarbakır ve Karahan ovaları kurak ve çakıllı olduklarından ayrıca Diyarbakır ovası bazalt lavlarıyla örtülü olduğu için bu iki ova daha çok hayvancılığa uygundur. Dicle nehrinin güneyinde Göksu ve Savur çaylarının suladığı, Çınar ilçesinin doğu ve güney kesimini kaplayan, Kikan ile Behremki (Tepe) ovaları ise tarıma elverişlidir.

Coğrafi açıdan Mezopotamya'nın bir parçası olan havza, Mezopotamya ve Suriye ile Orta ve Doğu Anadolu'yu birleştiren yolların kavşak noktasında olması açısından da son derece önemlidir. Kuzeyde bir set gibi duran Güneydoğu Toros dağları üç ana noktada geçit vermektedir: Batıda Ergani-Maden, ortada Lice-Genç ve doğuda Bitlis. Güneyde yer alan Mazıdağı ise batıda ve doğuda birkaç yerden geçiş olanağı sağlar. Bölgenin batıya ulaşımını ise Karacadağ'ın kuzeyinden geçip güneybatıya yönelen Şanlıurfa yolu sağlamaktadır.⁵ Havzanın Asur ticaret kolonileri çağındaki kervan rotası üzerinde olması Dicle nehri üzerinden ticaretin yapılması göz önünde bulundurulursa bölgenin önemli bir ticaret noktasında olduğu anlaşılır.

1.1.2- İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hakim olan iklim türü şiddetli karasal Akdeniz iklimidir. Yazlar kurak ve çok sıcak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Kuzeydeki dağlara doğru yaklaşıldıkça yağış birkaç yüz milimetre artar, sıcaklık düşer ve kar oranı yükselir. Dağlarda 1000 milimetreyi aşan ve uzun bir süre kar olarak kalan yağışlar sıcak dönemlerde ırmakların beslenmesinde önemlidir.⁶

Bölge bitki örtüsü bakımından zayıftır. Orman oluşumlarına kuzeydeki Güneydoğu Toroslarla, batıda Karacadağ, ve güneybatıdaki Uzuncaseki gibi tek başına duran dağ oluşumlarında rastlanır. En yaygın orman türü park görünümüne sahip meşelerdir. Bu meşe oluşumları Zağros dağları etekleri boyunca da belirgin bir kuşak olarak devam eder. Daha alçak kesimlerde step oluşumları ve kırmızımsı kahverengi step toprakları vardır.

⁴ Hüseyin Saraçoğlu, *Bitki Örtüsü, Akarsular ve Göller*, İstanbul, 1990, 262-269; Atalay ve bşk., a.g.e., 266-268.

⁵ Erinc, a.g.m., 67; Kemalettin Köroğlu, *Üçtepe I*, İstanbul, 1998, 75; Atalay ve bşk., a.g.e., 281.

⁶ Saraçoğlu, a.g.e., 24; Atalay ve bşk., a.g.e., 264-265; Erinc, a.g.m., 268-269.

1.1.3- ARAZİDEN YARARLANMA

Bölgede arazi kullanımı günümüzde üç ana kısma ayrılabilir: Dicle nehri ve kollarının vadiler oluşturduğu ovalar (Kikan, Behremki) sulu tarım arazileri olup buralarda pamuk, karpuz, domates, marul, patlıcan, biber, nar, dut yetiştirilir; vadi taraçalarının üst kısımları ile Dicle nehrinin batısında kalan Diyarbakır çanağında kuru tarım yapılır ve yetiştirilen başlıca ürünler buğday, mercimek, üzüm, badem ve tahıldır. Dicle vadisi ile Karacadağ arasında kalan kesimde küçükbaş hayvancılık yapılır. Bu alan yazların daha serin geçmesi, otların uzun süre canlı kalması sebebiyle yaylacılık için elverişlidir.⁷

1.2- AMAÇ

Yukarıda da değinmiş olduğumuz üzere Fırat ve Dicle'nin suları ile beslenen ve Yukarı Mezopotamya'nın bir parçası olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, güneyindeki kurak ve yarı kurak düzlüklere göre çok daha elverişli doğal koşullara sahip olması, Mezopotamya ve Suriye ile Anadolu'yu birleştiren yolların kavşak noktasında bulunması ve doğal zenginliklerinden dolayı hemen her dönemde yoğun yerleşimlere sahne olmuştur.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin doğusunda bulunan Yukarı Dicle Havzasında arkeolojik çalışmalar 1861 yılında Diyarbakır İngiliz Başkonsolusu J. G. Taylor'un çalışmaları ile başlamıştır. Havzadaki kapsamlı çalışmalardan biri 1986-1992 yılları arasında İstanbul Üniversitesinden V. Sevin tarafından yapılan Diyarbakır-Bismil yöresi yüzey araştırması ve buna paralel olarak yürütülen Üçtepe höyüğü kazılarıdır. Daha sonra bu survey alanının hemen doğusunda, Bismil'den Cizre'ye değin uzanan sahada 1988-1990 yılları arasında Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında yapılması planlanan baraj gölleri alanlarında Chicago Üniversitesinden G. Algaze yüzey araştırması yapmıştır. Bunun ardından 1998 yılından başlayarak Bismil ile Siirt arasında yer alması planlanan Ilısu baraj gölü alanında ODTÜ ve Kültür Bakanlığı koordinatörlüğünde çeşitli ekipler tarafından kazı ve yüzey araştırmaları başlatılmış ve devam etmektedir. Ilısu baraj alanı ve G. Algaze'nin incelemiş olduğu bölge çalışma alanımız olan Yukarı Dicle Havzası sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu bölge çalışma alanımızla coğrafi ve kültürel bütünlük gösterdiğinden çanak çömlek malzememizin değerlendirilmesi için önemlidir.

V. Sevin başkanlığında yapılmış olan surveyden elde edilen çanak çömlekler, Üçtepe Höyüğü'nün verileriyle birlikte bölgedeki stratigrafik düzenin belirlenmesinde katkıda bulunacaktır. Ayrıca bu malzemelerden elde edilen verilerle Dicle nehrinin kültürel bir ayrıma yol açıp açmadığı da anlaşılmaya gayret edilecek ve oluşturulacak olan mal grupları ve tipolojiden yola çıkılarak bölgenin Mezopotamya, Yakın Doğu ve Anadolu kültürleriyle ilişkileri anlaşılmaya çalışılacaktır.

⁷ Atalay ve bşk., *a.g.e.*, 287.

1.3- YÖNTEM

Bu çalışmada 1986-1992 yılları arasında yapılmış olan Diyarbakır-Bismil yüzey araştırmasında elde edilen Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağ, Orta Tunç Çağ, İlik Tunç Çağ-Orta Tunç Çağ Geçiş dönemi, Son Tunç (Mittani/Orta Assur) ve Demir Çağ'larına (Erken Demir Çağ/Yeni Assur) ait çanak çömleklerin sistemli bir şekilde incelenmesi amaçlanmıştır. Tezimizin;

I. Bölüm'ünde çalışma alanımızın coğrafi yapısı, çalışmamızın amacı ve yöntemi anlatılmıştır.

II. Bölüm'de bölgede yapılmış olan araştırmaların tarihçesi verilmiş ve çalışmalar 1:800.000'lik harita üzerinde işaretlenmiştir.

III. Bölüm'de Diyarbakır-Bismil yüzey araştırmasında tespit edilmiş olan yerleşim yerlerinin bir kataloğu oluşturulmuştur. Katalogda merkezlerin, il, ilçe, türü, köy, boyutlar, özellikleri, bibliyografya, çanak çömlek dönemleri gibi özellikleri sunulmuştur. Ayrıca malzemenin resim ve haritalardaki yerleri de belirtilmiştir.

IV. Bölüm' de çanak çömlekler mal gruplarına ve tiplerine göre incelenmişlerdir. Mal ve tip gruplarının tanımları ve diğer bölgelerdeki paralelleri bu kısımda verilmiştir.

V. Bölüm'de çalışılan malzemenin genel değerlendirilmesi yapılmıştır. Bölgenin yerel üretim malları ve komşu bölgelerden gelmiş ithal mallar saptanarak, diğer yerleşmelerle ortak ya da farklı özellikler belirlenmiştir. Bütün bu bilgilerin sonucunda, çanak çömlekler en erken dönemden en geç döneme kadar incelenerek bölgenin arkeolojik sıra düzeni ve bölgeler arası ilişkiler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.3.1- LABORATUVAR VE BİLGİSAYAR ÇALIŞMALARI

Yüzey araştırmasından elde edilen malzeme Yüzüncü Yıl Üniversitesi Arkeoloji Bölümü laboratuvarında bulunmaktadır. İlk olarak çanak çömlekler yıkanıp, ardından kap parçaları üzerindeki eksik yazılar yazılmıştır. İkinci aşamada çanak çömleklerin hamur ve astar renkleri, katkı, pişme, yapım ve bezeme gibi özelliklerinden yola çıkarak mal grupları, ardından her mal grubunun içinde tipolojik ayırım yapılmıştır. Bu ayrımlardan sonra yapılan kaynak taramaları ve incelemelerimizden yola çıkılarak çanak çömlekler dönemlere ayrılmıştır.

Her çanak çömlek parçası 1/1 ölçekte çizildikten sonra %50 oranında küçültülüp A3 milimetrik kağıtlarda mal ve tip gruplarına göre levhaları oluşturulmuştur. Daha sonra bunlar A4 boyutunda küçültülüp bilgisayarda Audocad programında çizilmiştir. Levhalarda Romen levha içindeki numaralarda da Arap rakamları kullanılmıştır.

Çanak çömlek malzemesinin toplandığı merkezler Harita Genel Komutanlığında getirtilen 1/800.000'lik harita üzerinde işaretlenmiştir. Ayrıca her dönem için mal grupları bilgisayarda Adobe Photoshop ve Adobe ImageReady programlarında hazırlanan haritalar üzerinde belirtilmiştir.

Excel programında çanak çömlek oranlarını, mal ve tip gruplarını gösteren grafik ve tablolar hazırlanmıştır. Bu grafiklerin hazırlanmasında göz önünde bulundurulmuş başlıca unsurlar; yerleşim yerlerinin kendi içinde mal grubu

dağılımları, aynı mal grubunun yerleşim yerlerindeki oranlarıdır. Ayrıca tip yoğunluğu ve kronolojiyi gösteren tablolar yapılmıştır. Havzanın kültür açısından Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Mezopotamya ilişkili olduğu göz önünde bulundurularak Mezopotamya ve Doğu Anadolu terminolojisine de yer verilmiştir.

Bütün bu aşamalardan sonra kaplar mal grupları ve tiplerine göre fotoğraflanmıştır.

1.3.2- KÜTÜPHANE ÇALIŞMALARI

Öncelikle Prof. Dr. Veli Sevin, Tez Danışmanımız Doç. Dr. Aynur Özfirat'ın kütüphanelerinden ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ferit Melen Kütüphanesi ile Arkeoloji bölümü Kitaplığından yararlanılmıştır. Daha sonra Milli Kütüphaneden tezimizle ilgili makale ve kitap taramaları yapılmıştır. Üniversitemizde bulunamayan yayınlar internet üzerinden Bilkent Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Ulakbim'den istenmiştir. Hollanda ve Alman Arkeoloji Enstitülerinde bulunan kaynaklar kurulan bağlantılar sonucunda getirtilmiştir.

1.3.3- YERLEŞİM YERLERİ KATALOĞU

Katalog bilgileri için Prof. Dr. Veli Sevin'in arşivindeki raporlar, haritalar fotoğraflar ve sözlü görüşmelerden yola çıkılarak malzeme toplanan merkezlerin özellikleri hakkında bilgi sağlanılmıştır. Diyarbakır Müzesi'nden istenen il yıllıkları ve il haritalarından yola çıkılarak merkezlerin il ya da ilçelere tam uzaklıkları öğrenilmiştir. Böylelikle çalışma alanımızdaki merkezlerin hangi il, ilçe, köy ya da mezraya bağlı oldukları, yerleşimlerin türü, merkezlerin konumu, boyutları, özellikleri, dönemleri ve bu merkezlerle ilgili yapılan yayınlar toplanılarak bir katalog çalışması yapılmıştır. Bölgedeki höyük adlarının kullanımında haritalarda yerlerini belirlemeyi kolaylaştırmak için önce modern isimleri kullanılmış, eski adları parantez içinde verilmiştir. Bütün bu aşamalardan sonra 'Yerleşim Yerleri Kataloğu' aşağıdaki örnekte olduğu gibi hazırlanmıştır:

İl: Diyarbakır
İlçe: Silvan
Köy: Çubuklu
Türü: Höyük
Konumu: Diyarbakır'ın 42 km. kuzeydoğusunda, Dicle nehri'nin kuzeyinde, Diyarbakır-Silvan kara yolunun sağında, aynı adlı köyün batısında., Pamuk çayının doğu kenarında.
Boyutları: Konisi 40x40 m., etekleriyle birlikte 160x130 m., yüksekliğinde.
Özellikleri: Kuzeyi dik ve bir dere tarafından sınırlandırılmış, diğer yönler yayvan, doğusu ve batısı ekilmiş.
Dönem: Son Tunç Çağ (<i>Krem-Kahve Bitki Katkılı Açık Mal</i>)
Bibliyografya: Koroğlu 1998: 8 harita I; Meriggi 1967: 289 harita III
Harita No: Harita 1.
Resim No: Resim 1.
Tablo No: 11.

III	İTÇ- OTÇ Geçiş Dönemi	1	1			2				
IV	Orta Tunç Çağ	1 5		2	Açık Ağızlı Eğik Gövdeli					
V	Son Tunç Çağ	1 2								
VI	Demir Çağ	1 2								

Bardak ve Tabak Tipolojisi

DÖNEM		MAL GRUPLAR I	ÇANAK	ÇANAK GRUPLARI		ÇÖMLEK	ÇÖMLEK GRUPLARI			
No	İsim			N o	İsim		N o	İsim	Alt Gruplar	
I	Kalko- Litik Çağ	1 4	3	1	Açık Ağızlı Eğik Gövdeli	4	1	Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli	a	Basit Ağız Kenarlı
II	İlk Tunç Çağ	1 5		2	Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli		2	Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli	b	Kalınlaştırıl- mış Ağız Kenarlı
III	İTÇ- OTÇ Geçiş Dönemi	1		3	Dik Ağızlı Yuvarlak Omuzlu		3	Yüksek Boyunlu Küresel Gövdeli	c	Basit-Yivli ağız Kenarlı
IV	Orta Tunç Çağ	1 5		4	Kapalı Ağızlı Yuvarlak Omuzlu		4	Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli	d	İçten ve Dıştan Kalınlaştırıl- mış Ağız Kenarlı
				5	Açık Ağızlı Keskin Karınlı					
				6	Dik Ağızlı Keskin Karınlı					
V	Son Tunç Çağ	1 2		7	Açık Ağızlı Omurga Gövdeli		5	Kapalı Ağızlı Küresel Yivli Gövdeli	e	Şerit Ağız Kenarlı
VI	Demir Çağ	1 2		8	Açık Ağızlı Yivli Gövdeli					
				9	Kapalı Ağızlı Yuvarlak Gövdeli					

Çanak ve Çömlek Tipolojisi

Ancak malzememizin içinde tüm kap bulunmadığından dolayı, kapların yüksekliği hakkında kesin bir bilgimiz yoktur. Zaman zaman kapların hangi forma girdiği konusunda yaşanan sorun, ağız çapı ve parçaların gösterdiği form özelliğine ve diğer merkezlerde bulunan paralellere dayanılarak giderilmiştir.

1.3.6- MAL VE TEKNİK ÖZELLİKLER

Hamur Rengi: Kapların pişirildikten sonra kazandığı ve çeper kesitlerinde görülebilen renklendir. Pişme nedeniyle oluşan renk değişiklikleri göz önüne alınmadan kilin kendi rengi belirlenmeye çalışılmıştır.

Katkı: Kapların üretimi sırasında gerek elle biçimlendirmenin kolay olması ve gerekse kilin dayanıklılığını arttırmak, kabın kuruma-pişme sırasında çatlamasını önlemek amacıyla kile karıştırılan maddelere katkı adı verilmiştir. Söz konusu kaplarda yaptığımız çalışmalarda katkı maddesi olarak, bitki, kum, taşçık, mika saptanmıştır. Kum tanecikleri büyüklüklerine göre ‘ince kum’, ‘orta kum’ ve ‘kaba kum katkılı’ olarak adlandırılmıştır. Bir kabın katkısındaki kum taneleri genellikle 1 mm³ den daha ufak ise ‘ince kum katkılı’; 1.2 mm³ ise ‘orta kum katkılı’; 2 mm³ den daha büyükse ‘kaba kum katkılı’ olarak değerlendirilmiştir.

Astar: Sulu kilin kap üzerine fırça ile sürülmesi, kabın üzerine astarın akıtılması ya da kabın sulu kile daldırılması yöntemi ile kap yüzeyinin düzleştirilmesi ve gözeneklerinin kapatılması yöntemine astarlama adı verilir. Astar kabın yapıldığı hamurdansa bu gibi durumlarda “hamurunun renginde” astarlı tanımlaması kullanılmıştır.

Pişme: Elde ya da çarkta biçimlendirilen kapların, gölge bir yerde bir süre bekletildikten sonra sertleştirilmek amacıyla ateşte tutulmasına pişme denir. Bir kabın pişmesi yaklaşık 700 derecede gerçekleşir ve hamurun içinde bulunan minarelerin erime süreci ve buna bağlı olarak renk değişimleri de bu aşamada oluşur. Hamurun kristal yapısının değişip gözeneklerin kapanması ise yaklaşık 1000 derecenin üzerindeki bir sıcaklıkta gerçekleşir. Pişme durumu kabın kesitine bakılarak belirlenmiştir. Öz tamamen siyah ya da kurşuni renkteyse ‘kötü pişirilmiş’; iç ve dış çeper hamurunun renginde, öz siyah renkteyse ‘orta pişirilmiş’; öz tümüyle kiremit rengindeyse ve kesitte bir renk değişimi yoksa ‘iyi pişirilmiş’, terimleri kullanılmıştır. İncelediğimiz kaplar siyah bir görünüm almışsa ‘alacalı’ olarak adlandırılmıştır.

Açkı: Kap tam anlamıyla kurumadan, yüzeyinin sert bir madde kullanılarak parlatılması işlemine açkı (perdah) denir. Bu işlemin kabın nemli yüzeyine uygulanması halinde perdah taşının bıraktığı izlerde taşkınlar ve akma izleri bulunabilir. Yarı kurumuş bir kabın üzerine uygulanan perdah düzenli izler bırakır. Açkı kabın hamur yüzeyine doğrudan uygulanabileceği gibi, kurumuş astar üzerine de uygulanabilir. Açkı işlemi kabın yüzeyinde az görülüyorsa ‘hafif açkılı’, parlak bir görünüme sahipse ‘açkılı’ terimleri kullanılmıştır.

Yapım: Kapların yapım tekniği saptanırken “çark” ya da “el” terimleri kullanılmıştır. Çarkta biçimlendirilmiş kap üzerinde özellikle yok edilmedikleri takdirde düzenli çark izleri görülür. Çark izlerinin seyrek oluşu veya sıklığı çömlekçi

çarkının yavaş yada hızlı dönmesiyle ilgilidir. El yapımı çanak çömlek bir kil topağının içinin elle çukurlaştırılarak kap şekline sokulması yöntemidir. Bu yöntemle yapılmış kapların cidarlarında yatay eksenle düzensiz dalgalanmalar görülür.

Bezeme: Çalıştığımız çanak çömlekler üzerinde üç tür bezeme görülür;

‘Boya bezeme’, kabın hamur ya da astar yüzeyine, içerdiği değişik bileşimli minerallerden ötürü farklı renk veren kilden yapılmış, astar benzeri kıvamda kil karışımının fırça ya da benzeri bir aletle sürülmesiyle yapılan bir bezeme türüdür. Pişmiş kap üzerine boya sürüldüğü zaman kap ikinci kez fırınlanarak boyanın renginin sabitleşmesi sağlanır.

‘Tarak baskı bezeme’, kap yüzeyinin tarak benzeri dişli bir aletle çizilerek bezenmesi yöntemidir.

‘Saklı astar bezeme’, kap yüzeyi astarlandıktan sonra astarın belirli aralıklarla kap yüzeyinden sıyrılarak hamurunun ortaya çıkartıldığı bir bezeme şeklidir. Bu teknikte kap yüzeyinde astar rengi esas olmak üzere hamur renginde bezemeler oluşturulmuştur.

2- ARAŞTIRMALARIN TARİHÇESİ

Yukarı Dicle Havzasında 1861-63, 1986 yıllarında Diyarbakır İngiliz Başkonsolosu J. G. Taylor ilk araştırmayı yapmıştır. Taylor Üçtepe Höyüğü'ne gelerek 'Kuruh Monolitleri' diye bilinen iki Asur kral stelinin bulur ve British Museum'a taşınmasını sağlar. Bu steller Yeni Assur Dönemi krallarından II. Aşşurnasir-apli ile oğlu III. Şulmanuaşerid'e aittir. Ayrıca 1893 yılında Pir Hüseyin höyüğünde yapılmış olan kaçak kazı sonucunda bulunmuş Akad kralı Naramsin'e ait bir kabartma da İstanbul Arkeoloji Müzesine getirilmiştir.

Yukarı Dicle Havzasında modern arkeoloji açısından ilk çalışmalar, Güneydoğu Anadolu Projesi çerçevesinde 1946 yılında Türk Tarih Kurumu adına K. Kökten¹ ve 1947'de A. Dönmez, W. R. Brice² tarafından yapılmıştır. Kökten Bismil, Silvan ve Ergani çevresinde pek çok höyük incelemiş olmasına rağmen bunlar içerisinde yalnızca Yukarı Dicle Havzasından Karaçalı (Tilalo)'nın adını verir. (bkz. Harita 1.) Dönmez ve Brice Mardin-Diyarbakır ve Diyarbakır-Lice yolu üzerinde incelemelerde bulunmuşlardır ancak onlar da bizim çalışma alanımızın sınırları içerisinde sadece Karaçalı (Tilalo) höyüğünden söz ederler. (bkz. Harita 1.) 1963 yılında Güneydoğu Anadolu Tarih Öncesi projesi çerçevesinde Nevada Üniversitesinden P. Benedict ise Diyarbakır'ın yakın çevresi ile kuzeybatısında 60 kadar höyük saptamış fakat Kökten ve Dönmez, Brice gibi yalnızca Karaçalı (Tilalo)'nın adını vermiştir.³ (bkz. Harita 1.)

1965 yılında Malatya/Arslantepe kazısı paralelinde P. Meriggi başkanlığında bir ekip Ergani-Diyarbakır, Diyarbakır-Silvan ve Diyarbakır-Mardin yollarının yakın çevresinde yapmış oldukları yüzey araştırmasında 37 höyük bulunmuştur. Bunlardan bizim çalışma alanımıza girenler Sivritepe (Şehaban), Gömmetaş (Sırımı), Batrik, Kayapınar (Payas), Pir Hüseyin, Tepeköy, Karaçalı (Tilalo), Yenice (Kendeş), Yukarıbağpınar (Zoğzunç), Çubuklu, Oğuzlar ve Yukarı Kasımlıdır.⁴ (bkz. Harita 1.)

1986 yılından sonra Yukarı Dicle Havzası'na da daha detaylı araştırmalar başlamıştır. İstanbul Üniversitesinden V. Sevin başkanlığındaki ekip 1986-1992 yılları arasında bir yeni Assur eyalet merkezini ortaya çıkarmak amacıyla Diyarbakır ve Batman illeri arasında bulunan bölgede geniş kapsamlı yüzey araştırması yapmıştır. Yapılmış olan yüzey araştırmasında Dicle nehrinin kuzey ve güneyinde birçok höyük tespit edilmiştir. Yüzey araştırmasının yanı sıra V. Sevin başkanlığında Dicle'nin güneyinde yer alan Üçtepe Höyüğünde 1988-1992 yılları arasında kazı yapılmıştır.⁵ (bkz. Harita 1.)

1988-1990 yılları arasında Bismil'den Cizre'ye değin uzanan alanda Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında yapılacak olan barajlar nedeniyle, Chicago

¹ Kılıç Kökten, "Bazı Prehistorik İstasyonlar Hakkında Yeni Gözlemler", *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi* V/2, 1946, 161.

² A. Dönmez – W. R. Brice, "The Distribution of some Varieties of Early Pottery in South-Eastern Turkey", *Iraq* XI, 1949, 47.

³ Peter Benedict, "Güneydoğu Anadolu Yüzey Araştırması", *Güneydoğu Anadolu Tarih Öncesi Araştırmaları*, (Yay. Haz: Halet Çambel-Robert J. Baridwood), İstanbul, 1980, 107.

⁴ P. Meriggi, "Sesto Viaggio Anatolico", *Oriens Antiquus* VI, 1967, 289-291.

⁵ Köroğlu, a.g.e., 4.

Üniversitesinden G. Algaze başkanlığındaki bir ekip Üçtepe'nin hemen doğusundaki Tepe nahiyesinden itibaren Dicle boyunca Batman ve Garzan suyu ile Cizre çevresinde yüzey araştırması yapmış ve 250 höyük saptanmıştır.⁶

1998 yılından başlayarak GAP projesi çerçevesinde yapımı sürmekte olan Ilısu Barajı'nın altında kalacak olan arkeolojik yüzey araştırmalarına yönelik çalışmalar ODTÜ Tarihî Çevre Araştırma Merkezi (TAÇDAM), Kültür Bakanlığı ve Devlet Su İşleri koordinatörlüğünde başlamıştır. Baraj gölü alanında yürütülen başlıca kazı ve yüzey araştırmaları şunlardır: Gre Dimse (N. Karg, Bilkent Üniversitesi), Salat Tepe (A. Tuba Ökse, Hacettepe Üniversitesi), Boztepe Yüzey Araştırması ve Kazıları (B. Parker, University of Uta), Ziyarettepe (T. Matney, University of Akron), Aşağı Salat (S. Yücel Şenyurt, Gazi Üniversitesi), Kenan Tepe (B. J. Parker, University of Utah), Gricano (Andreas Schachner, Universität München), Kortik Tepe (Vecihi Özkaya, Dicle Üniversitesi), Kavuşan Höyük (Gülriz Kozbe), Müslüman Tepe (Şahintepesi) (Eyüp Ay, Kırıkkale Üniversitesi) 'dir. Ilısu Baraj gölü alanı bizim çalışma alanımızın sınırları içerisinde yer alması ve çalışma alanımızla coğrafî, kültürel bütünlük göstermesi açısından da önemlidir.

⁶ Guillermo Algaze, "The Tigris Euphrates Archaeological Reconnaissance Project", *Araştırma Sonuçları Toplantısı IX*, 1992, 425.

3- YERLEŞİM YERLERİ KATALOĞU

Aşağıda 1986-1992 yıllarında Dicle'nin kuzeyinde saptanmış olan höyükler kuzeyden güneye doğru bir düzen içinde verilmiştir. Höyük adlarının kullanımında önce modern isimleri kullanılmış, eski adları ise parantez içinde ve italik verilmiştir.

3.1- PİR HÜSEYİN

İl: Diyarbakır

İlçe: Silvan

Köy: Alibardak

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın kuşuçuğu 50 km. kuzeydoğusunda, Mermer bucağı Alibardak Köyü'nün 3.5 km. batısında, Pir Hüseyin mezrasının 50 m. kuzeyinde, Anbar çayı'nın batı kıyısında.

Boyutları: 150x180x25 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, doğusu ve kuzeyi dik, batısı alçak, zirvesi düz ve geniş (100x100 m.), doğu eteğinde köy kurulmuş.

Dönem: İTÇ (*Simple Ware, Kiremit-Kahve Açıklı Mal*), OTÇ (*Kiremit Astarlı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965)

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 62.

Harita no: Harita 1,3,5,6,7.

Resim no: Res. 1.

Tablo no: 11.

3.2- YUKARI KASIMLI

İl: Diyarbakır

İlçe: Silvan

Köy: Yukarı Kasımlı

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 50 km. kuzeydoğusunda, Diyarbakır-Silvan kara yolunun 50 km. solunda, aynı adlı köyün güneyinde, Salat çayı'nın doğu kıyısında.

Boyutları: 100x75x25-30 m.

Özellikleri: Oval höyük, kuzeyi ve kuzeydoğu kesimi dik, kuzeyinde köy yerleşmesi kurulmuş, güneyi (yol tarafı) geniş teraslı.

Dönem: İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit Astarlı Mal*)

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965)

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8; Meriggi 1967 :289 harita III

Harita no: Harita 1,4,5.

Resim no: Res. 2.

Tablo no: 11.

3.3- SİVRİTEPE (ŞEHABAN)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Sivritepe

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 52 km. kuzeyinde, Sivritepe Köyü'nün kuzeyinde.

Boyutları: 90x80x15-30 m.

Özellikleri: Oval höyük, üzeri düz, güneyi yüksek ve bu yönde modern köy yerleşmesi kurulmuş bu nedenle tahribat oluşmuş. Doğusu toprak alma nedeniyle oldukça tahrip edilmiş.

Dönem: İTÇ (*Metallic Ware, Kiremit-Kahve Açıklı Mal*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*), Demir Çağ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 63; 2002: 457; Meriggi 1967: 289 harita III.

Harita no: Harita 1,3,4,5,6,7.

Resim no: Res. 3.

Tablo no: 11.

3.4- TEPEKÖY

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Sivritepe

Mahalle: Tepe

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 50 km. kuzeydoğusunda, Dicle'nin doğu kıyısında, Sivritepe Köyü'nün doğusunda.

Boyutları: 75x60x25 m.

Özellikleri: Oval höyük, sivri konili, Güneyi Dicle yatağı ile çevrili, Batı etekte modern köy evleri yer alır.

Dönem: İTÇ (*Metallic Ware, Kiremit-Kahve Açıklı Mal*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit Astarlı Mal, Habur Boyalı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal, Krem-kahve Bitki Katkılı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 63; 2002: 457; Meriggi 1967: 289 harita III.

Harita no: Harita 1,5.

Resim no: -

Tablo no: 11.

3.5- YENICE (KENDEŞ)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Yenice

Mezraa: Kendeş

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 32 km. kuzeydoğusunda, Diyarbakır-Lice kara yolunun 1 km. batısında, Anbar çayının batı kıyısında.

Boyutları: 50x50x20 m.

Özellikleri: Oval höyük, obsidyen malzeme bol, doğu tarafında mezraa kurulmuş, güneyinde ve kuzeyinde su kaynakları var.

Dönem: Kalkolitik Çağ (*Saman Yüzlü Mal*), İTÇ (*Metallic Ware*), OTÇ (*Gri Mal, Kiremit Astarlı Mal, Habur Boyalı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I; Meriggi 1967: 289 harita III

Harita no: Harita 1,2,3,5,6.

Resim no: Res. 4.

Tblo no: 11.

3.6- OĞUZLAR (KARAHAN)

İl: Diyarbakır

İlçe: Bismil

Köy: Oğuzlar

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 42 km. kuzeydoğusunda, Diyarbakır-Silvan kara yolunun sağında, aynı adlı köyün batısında, Pamuk çayının doğu kenarında.

Boyutları: 200x180x25-30 m.

Özellikleri: Oval höyük, sivri konili, kuzeyinde ve batısında terası var, Doğu etekte köy evleri kurulmuş.

Dönem: İTÇ (*Kiremit-Kahve Açıklı Mal*), OTÇ (*Kiremit Astarlı Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal*)

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I; Meriggi 1967: 289 harita III

Harita no: Harita 1,3,5.

Resim no: -

Tablo no: 11.

3.7- YUKARI BAĞPINAR (ZOĞZUNÇ)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Yukarı Bağpınar

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 20 km. kuzeydoğusunda, Diyarbakır-Silvan kara yolunun güneyinde, aynı adlı köyün güneyinde, Anbar çayının doğu kıyısında.

Boyutları: 100x80x10 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, doğusu ve kuzeyi dik, güneyi kuru bir dere yatağı tarafından sınırlandırılmış, doğusu ve batısı ekilmiş, doğusunda köy yerleşmesi var.

Dönem: İTÇ (*Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Banlı Mal*), OTÇ (*Gri Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit Astarlı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-kahve Yivli Mal, Krem-kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 61; Meriggi 1967: 289 harita III

Harita no: Harita 1,3,4,5,6,7.

Resim no: Res. 5.

Tablo no: 11.

3.8- HANPAZARI

İl: Diyarbakır

İlçe: Bismil

Köy: Hanpazarı

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 40 km. kuzeydoğusunda, aynı adlı köyün kuzeyinde, Kuruçay'ın doğu kıyısında.

Boyutları: 140x110x30 m.

Özellikleri: Oval höyük, sivri konili, yükseklik güneye doğru oldukça azalır, Batısı bir kaynakla çevrili ve ağaçlık, güney ve batısı teraslı, zirvesine modern ev inşa edilmiştir.

Dönem: İTÇ (*Simple Ware*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal, Kiremit Astarlı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I.

Harita no: Harita 1,3,5,6,7.

Resim no: Res. 6.

Tablo no: 11.

3.9- GÖKÇETEVEK (RAŞIK)

İl: Diyarbakır

İlçe: Silvan

Köy: Gökçetevek

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 55 km., kuzeydoğusunda, Silvan'ın 30 km. güneybatısında, aynı adlı köyün kuzeyinde, Salat çayı'nın doğu kıyısında.

Boyutları: 170x100x20 m.

Özellikleri: Oval höyük, üzeri düz, kiklopik taşlardan yapılmış olasılıkla bir sura ilişkin kalıntılar yüzeyde görülebilir. Konglomera bloklardan oluşturulmuş bu sur, çakıl bir dolgu üzerindedir. Kuzeyi bahçeye dönüştürülmüş ve güneybatı eteğinde modern evler yer alır.

Dönem: Kalkolitik Çağ (*Saman Yüzlü Mal*), İTÇ (*Metallic Ware, Reserved Slip Ware*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Gri Mal, Kiremit-Kahve Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit Astarlı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 62; 2002: 457

Harita no: Harita 1,2,3,4,5,6,7.

Resim no: Res. 7.

Tablo no: 11.

3.10- ÇUBUKLU (İSHAKAN)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Çubuklu

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 33 km. kuzeydoğusunda, aynı adlı köyün kuzeydoğusunda, Kuruçay'ın doğu kıyısında.

Boyutları: 90x90x20-30 m.

Özellikleri: Oval höyük, düz konili, kuzeyi ve batısı dik, doğusu ve güneyi biraz daha eğimli.

Dönem: OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal*, *Gri-Kahve Astarlı Mal*, *Kiremit Astarlı Mal*, *Habur Boyalı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 62; 2002: 457; Meriggi 1967: 289 harita III

Harita no: Harita 1,5.

Resim no: -

Tablo no: 11.

3.11- BATRIK (ÇAYIRTARLA)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Yukarı Kılıçtaşı

Mahalle: Çayirtarla

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 5 km. kuzeyinde, aynı adlı köyün kuzeyinde, Dicle'nin doğu kıyısında.

Boyutları: 65x60x20 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, batı etekleri ve kuzeydoğusu köy yerleşmeleri tarafından oldukça tahrip edilmiş.

Dönem: Kalkolitik Çağ (*Ubeyd Malı*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I; Meriggi 1967: 289 harita III.

Harita no: Harita 1,2,5.

Resim no: Res. 8.

Tablo no: 11.

3.12- AŞAĞI HOROZLU

İl: Diyarbakır

İlçe: Bismil

Köy: Aşağı Horozlu

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Bismil'in 16 km. kuzeybatısında, aynı adlı köyün batısında, Kuruçay'ın doğusunda.

Boyutları: Konisi 16x16 m., etekleriyle birlikte 85x100 m., yükseklik 20 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, sivri konili, üzeri büyük çapta modern mezarlarla kaplı, Güney ve güneydoğusu bahçe ve ağaçlıktır.

Dönem: Kalkolitik Çağ (*Coba Ware*, *Ubeyd Malı*, *Saman Yüzlü Mal*) , İTÇ (*Simple Ware*),

Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I.

Harita no: Harita 1,2,3,7.

Resim no: Res. 9.

Tablo no: 11.

3.13- DEMİRHAN

İl: Diyarbakır

İlçe: Bismil

Köy: Demirhan

Mezra: Tatlıçay

Türü: Düz yerleşme.

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 50 km. kuzeydoğusunda, Pamuk çayı'nın batı kıyısında.

Boyutları: -

Özellikleri: Bugün tarla olarak sürülmekte.

Dönem: Kalkolitik Çağ (*Saman Yüzlü mal, Halaf Malı*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Ma.*

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I.

Harita no: Harita 1,2,5,6.

Resim no: -

Tablo no: 11.

3.14- ELİAÇIK (KÖPEKLİ)

İl: Diyarbakır

İlçe: Bismil

Köy: Köpekli

Mevkii: Grigrio

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Bismil'in 10 km. kuzeydoğusunda, aynı adlı köyün kuzeyinde, Kuruçay'ın batı kıyısında.

Boyutları: 140x190x20-25 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, doğu-batı ve kuzeyinde geniş terasları var, doğu yamacı toprak alımı sonucu tahrip edilmiş.

Dönem: Kalkolitik Çağ (*Saman Yüzlü Mal*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Gri Mal, Kiremit-Kahve Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Habur Boyalı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 61; 2002: 457.

Harita no: Harita 1,2,4,5,6,7.

Resim no: Res. 10.

Tablo no: 11.

3.15- KARAÇALI (TILALO)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Karaçalı

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 10 km. kuzeydoğusunda, Diyarbakır-Silvan kara yolunun solunda, aynı adlı köyün batısında, Anbar çayı'nın batı kıyısında.

Boyutları: 200x135x35-40 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, batısı ve güneyi dik, güney ve batısını geniş bir teras çevreliyor, Doğu etekte modern köy evleri kurukmuş, höyük konisi ve kuzeydoğu yamacı mezarlık olarak kullanılıyor, doğu terası toprak çekimi nedeniyle tahribat görmüş.

Dönem: İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (Boya Bantlı Mal), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal, Kiremit Astarlı Mal, Habur Boyalı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*), Demir Çağ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965), İ. Kılıç Kökten (1946), P. Benedict (1963), A. Dönmez-W. Brice (1947).

Bibliyografya: Köroğlu 1998: 8 harita I; Meriggi 1967: 289 harita III; Kökten 1947: harita I

Harita no: Harita 1,4,5,6,7.

Resim no: Res. 11.

Tablo no: 11.

3.16- KAYAPINAR (PAYAS)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Payas

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 3 km. kuzeybatısında, Dicle'nin sol kenarında.

Boyutları: 160x130x20 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, çevresini ve eteklerini modern köy kaplamış, zirvenin büyük bir bölümü modern mezarlık olarak kullanılmış, güneyinde terası var.

Dönem: İTÇ (*Metallic Ware*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Gri Mal, Kiremit Astarlı Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit-Kahve Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Köroğlu 1998 : 8, Meriggi 1967 : 289 harita III.

Harita no: Harita 1,3,4,5,6.

Resim no: Res. 12.

Tablo no: 11.

3.17- BEŞİKTEPE (MOLLACCABBAR)

İl: Diyarbakır

İlçe: Bismil

Köy: Mollacabbar

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 30 km. doğusunda, aynı adlı köyün doğusunda, Anbar çayı'nın batı kıyısında.

Boyutları: 70x110x25 m.

Özellikleri: Yayvan höyük.

Dönem: İTÇ (*Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal*), İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi (*Boya Bantlı Mal*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit Astarlı Mal*), Demir Çağ (*Pembe-Kahve Yivli Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992).

Bibliyografya: Koroğlu 1998: 61; 2002:457

Harita no: Harita 1,3,4,5,7.

Resim no: -

Tablo no: 11.

3.18- GÖMMETAŞ (SİRİMİ)

İl: Diyarbakır

İlçe: Merkez

Köy: Gömmetaş

Türü: Höyük

Konumu: Dicle'nin kuzeyinde, Diyarbakır'ın 18 km. batısında, Diyarbakır-Şanlıurfa kara yolunun 1 km. güneyinde, Dicle'nin sol kıyısında.

Boyutları: Konisi 20x35 m., yükseklik 20-25 m.

Özellikleri: Yayvan höyük, kuzeyi dik, diğer yanları daha yayvan, köy yerleşmesi koni dışında tüm höyüğü tahrip etmiş, özellikle kuzeyde toprak çekimi nedeniyle yapılan tahribat daha fazla.

Dönem: İTÇ (*Simple Ware*), OTÇ (*Kiremit-Kahve Mal, Gri-Kahve Astarlı Mal, Kiremit Astarlı Mal*), STÇ (*Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal*).

Araştıranlar: V. Sevin (1986-1992), P. Meriggi (1965).

Bibliyografya: Körolu 1998: 8 harita I

Harita no: Harita 1,3,5,6.

Resim no: -

Tablo no: 11.

4- ÇANAK ÇÖMLEK İNCELEMESİ

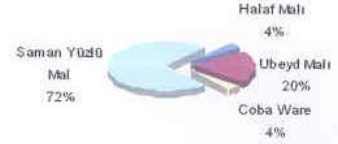
4.1-MAL GRUPLARI

Çanak çömleklerin elde edildiği arkeolojik yüzey araştırmasına yönelik bilgiler bir önceki bölümlerde verilmiştir. Kalkolitik Çağ'dan Demir Çağı'nın sonuna kadar incelenmiş olan bu malzemeden 19 mal grubu oluşturulmuştur.

4.1.I- KALKOLİTİK ÇAĞ

Mal grupları içerisinde bu döneme ait 25 parça belirlenmiştir. Çalıştığımız malzemenin % 7'sini oluşturur (bkz. Grafik 7). Söz konusu döneme ait çanak çömlek parçaları başlıca 4 gruba ayrılır:

- a- 'Halaf Malı'
- b- 'Ubeyd Malı'
- c- 'Coba Ware'
- d- 'Saman Yüzlü Mal'

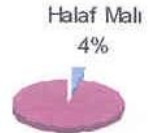
4.1.I.1- Halaf Malı (Lev. I)

4.1.I.1.1- Mal ve Teknik Özellikler

Kahve hamurlu ve hamurunun renginde astarlıdır. İnce kum ve çok az bitki katkı görülür. Orta pişirilmiş, ačkısız ve yüzeyi pürüzsüzdür. El yapımıdır.

4.1.I.1.2- İstatistik

Kalkolitik Çağ mal gruplarının % 4'ünü oluşturan bu grup 1 parçayla temsil edilir. Bunlar: 1 bardak parçası.

4.1.I.1.3- Tipoloji

Tip-I.1.1- Bardaklar

I.1.1.1- Açık Ağzılı Dik Gövdeli Bardak

a- Basit ağız kenarlı (Lev. I: 1; Res. 13):

Açık ağızlı, basit ağız kenarı inceltilmiş ve dik gövdelidir.

Paraleller:

Fıstıklı: Erken Kalkolitik (Pollock ve Bernbeck 1999: Şek. 3: b)

Salat Tepe: Erken Kalkolitik (Ökse ve bşk., 2001: Şek. 9: 45)

Tell Kurdu: Erken Kalkolitik (Yener 2000: Çiz. 9: 8)

Hammam et-Turkman: III (Akkermans 1988: Lev. 15:118; Lev. 16: 125).

4.1.1.1.4- Bezeme

Tip I. A1 (Lev. I: 1; Res. 13)

Bezeme diagonal bantlar halindedir.

Paraleller:

Türbe: Erken Kalkolitik (Sağlamtimur 2003: Çiz. 4: f)

Pirot: XV (Akdeniz 2004: Lev. V: 1-3)

Tarsus: Erken Kalkolitik (Goldmann 1956: Lev. 220: g-h)

4.1.1.1.5- Değerlendirme

Adını Suriye-Türkiye sınırında bulunan Re's ül Ayn yakınındaki, ilk kez karşılaşıldığı Halaf Höyüğü'nden (Tell Halaf) alır. Ancak adını ilk olarak buradan almasına karşın Musul yakınlarındaki Arpachiyah Halaf kültürünün bir tabaka içerisinde incelendiği en önemli merkezdir.¹ Bu kültürün ana vatani batıda, Fırat'ın kollarından Balih ve Habur vadileri ile doğuda Musul'un kuzeyindeki Dicle havzası arasındadır. Bununla birlikte bu kültür doğuda Zağros Dağları'nın eteklerinden, batıda Fırat ve hatta Çukurova'ya, kuzeydoğu'da Malatya-Elazığ ve kuzeybatıda da Van Gölü'nün doğu kıyılarına değin yayılır.² Mezopotamya'dan Doğu Anadolu'nun doğusuna kadar uzanan geniş bir alanda görülen Halaf çanak çömleği Anadolu'da da geniş bir alana yayılmıştır. Bu da söz konusu kültürü oluşturan insanların uzak mesafeler arasında ticaret yerleşimleri kurduklarını düşündürmüştür.³ Bu mal grubu Fıstıklı Erken Kalkolitik,⁴ Salat Tepe Erken Kalkolitik,⁵ Türbe Höyük Erken Kalkolitik,⁶ Pirot XV,⁷ Tarsus Erken Kalkolitik,⁸ Tell Kurdu Eken Kalkolitik⁹ ve Hammam et-Turkman III¹⁰ tabakalarında saptanmıştır.

¹ Veli Sevin, *Eski Anadolu ve Trakya, Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar*, İstanbul, 2003, 83.

² a.g.e, 83.

³ Mehmet Özdoğan, 'Köyden Kente', *Arkeo Atlas I*, İstanbul, 2002, 110-117.

⁴ Susan Pollock ve bşk., '1999 Fıstıklı Höyük Kazıları', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 2-4.

⁵ A. Tuba Ökse ve bşk., 'Salat Tepe 1999 Yüzey Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 605-608.

⁶ Haluk Sağlamtimur, 'Siirt-Türbe Höyük 2002 Yılı Kazı Çalışmaları', *25 Kazı Sonuçları Toplantısı I*, Ankara, 2003, 463-465.

⁷ Engin Akdeniz, 'Halaf ve Obeyd Kültürleri Üzerine Bazı Gözlemler ve Pirot Höyüğü'nün Halaf-Obeyd Boyalı Çanak Çömleği', *XVII Anadolu Araştırmaları 2*, İstanbul, 2004, 2.

⁸ Hetty Goldmann, *Excavations at Gözlü Kule: Tarsus*, New Jersey Princeton University, 1956, 5-6.

⁹ K. Aslıhan Yener, '1999 Tell Kurdu Kazıları', *22. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, İzmir, 2000, 232.

¹⁰ Peter M.M.G. Akkermans 'The Soundings at Tell Damishliyya', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon) İstanbul-Leiden, 1988, 30-33.

4.1.I.2- Ubeyd Malı (Lev. I)

4.1.I.2.1- Mal ve Teknik Özellikler

Bu mal grubuna ait form veren parça yoktur; üzeri bezemeli 5 gövde parçası görülür. Hamurları açık kahve ve kiremit tonlarındadır. Çoğunluğu hamurunun renginde astarlı olmanın yanı sıra krem astarlı örnekler de vardır. Katkı olarak ince-orta kum, bitki kullanılmıştır. Geneli iyi ve orta pişirilmiştir. Dış yüzeyi açık ve hafif açık örnekler dışında geneli açıksızdır. Tümü el yapımıdır. Gövde parçaları üzerinde yer alan bezeme örneklerinde koyu gri renk kullanılmıştır. Motifler yatay bantlar arasına yapılmıştır.

4.1.I.2.2- İstatistik

Kalkolitik Çağ mal gruplarının % 20'sini oluşturan bu grup 5 gövde parçasıyla temsil edilir.

4.1.I.2.3- Bezeme

Tip I. A2 (Lev. I: 2-6; Res. 14)

Gövde parçaları üzerinde yatay bantlar görülür.

Paraleller:

Pirot: XIV-XIII (Akdeniz 2004: Levha III: Kat. No.9)

Tarsus: Erken Kalkolitik (Goldmann 1956: Lev. 223: a-1)

Tell eth Thalathat: Ubaid Ib (Egami 1958: Res. 17: 6)

Tip I. A3 (Lev. I: 2; Res. 15)

Gövde parçası üzerinde üçgen bezeme vardır.

Paraleller:

Hammam et Turkmann: IVB, IVC, IVD (Akkermans 1988: Lev. 77: 127; Lev. 88: 238; Lev. 90: 249)

Tell Leilan: VIB (Schwartz 1982: Res. 48: 7)

Tell eth Thalathat: Ubaid Ib (Egami 1958: Res. 17: 8)

Tip I. A4 (Lev. I: 6; Res. 15)

Yatay bantlar arasında noktası olan baklava dilimi motifi görülür.

Paraleller:

Türbe: Ubeyd (Velibeyoğlu ve bşk., 2000: Şek. 15)

4.1.I.2.4- Değerlendirme

Adını Irak'ın güneyinde Fırat'ın batı kıyısında yer alan Tell el Obeyd-Ubeyd Höyüğü'nden alır.¹¹ Bu kültürün yayılım alanı, kuzeyde Malatya-Elazığ bölgelerine değin uzanır; kuzeybatıda Adıyaman ve Mersin ile güneyindeki Amik ovası da batıdaki sınırı meydana getirir; doğuda Zağroslar ve hatta kuzeydoğuda Urmiye

¹¹ Ufuk Esin, 'Doğu Anadolu'da Bulunan Obeyd Tipi Çanak Çömlek ve Değirmen-tepe (Malatya) Kazıları', IX. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1986, 81-92.

Gölü'nün güney kıyıları da bu kültürün etki alanı içine girer.¹² Söz konusu kültürün çanak çömleği Mezopotamya dışında Umman körfezinin güneyi, İran, Suriye, Doğu ve Güneydoğu Anadolu dahil olmak üzere geniş bir alanı kaplar. Pirot XIV-XIII,¹³ Hammam et-Turkman IVB-IVC-IVD,¹⁴ Tell Leilan VI-IV¹⁵ ve Tell et Thalathat Ubaid Ib¹⁶ tabakalarında bu mal grubu saptanmıştır.

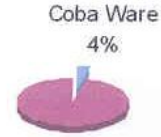
4.1.1.3- Coba Ware (Lev. I)

4.1.1.3.1- Mal ve Teknik Özellikler

Kahve hamurlu ve hamurunun renginde astarlıdır. Katkı olarak ince kum ve bitki görülür. Kötü pişirilmiş ve açıkısızdır. El yapımıdır. Dış yüzeyinde dibe doğru olan kesimde bu tip için karakteristik olan tırmık benzeri izler görülür.

4.1.1.3.2- İstatistik

Kalkolitik Çağ mal gruplarının % 4'ünü oluşturan bu grup 1 parçayla temsil edilir. Bunlar: 1 çanak parçası.

4.1.1.3.3- Tipoloji

Tip-I.3.3- Çanaklar

I.3.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanak

α- Basit ağız kenarlı (Lev. I: 7; Res. 16):
Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidir.

Paraleller:

Hacınebi: B (Stein ve Mısır 1994: Res. 16: E)

Türbe: Geç Kalkolitik (Velibeyoğlu ve bşk., 2000: Şek. 14: 9)

Tarsus: Geç Kalkolitik (Goldmann 1956: Lev.343: 26)

Tell Leilan: IV (Schwartz 1982: Res. 52: 12; Res. 53: 1)

Hammam et-Turkman: VA (Curvers 1988: Lev. 103: 71)

4.1.1.3.4- Değerlendirme

K. Suriye, K. Mezopotamya, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu' da oldukça yaygın olan 'coba ware'¹⁷ tipi çanaklar 'çakmaktaşı kazıntılı kaplar'¹⁸ ve

¹² Sevin, a.g.e., 87.

¹³ Akdeniz, a.g.m., 2.

¹⁴ Peter M.M.G. Akkermans, 'The Period IV Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan, 1988, 180-225.

¹⁵ Glenn M. Schwartz, *From Prehistory to History in the Habur Plains: The Operation I Ceramic Periodization From Tell Leilan*, Yale University, 1982, 127-163.

¹⁶ Namio Egami, *Tell et Thalathat*, Tokyo, 1958, 73.

¹⁷ Coba Ware adını Sakçagözü yakınlarında yer alan ve bu tip çanakların seri olarak üretildiği Coba Höyük'den almıştır.

¹⁸ Harald Hauptmann, 'Norşun Tepe Kazısı 1970', *Keban Projesi 1970 Çalışmaları*, Ankara, 1972, 99.

'flint-scraped ware'¹⁹ gibi değişik biçimlerde adlandırılmıştır. Geç Ubaid döneminden Geç Kalkolitik'in sonuna kadar devam eden bu mal grubu Hacinebi B,²⁰ Korucutepe B,²¹ Hammam et-Turkman VA-VB,²² Amuq F,²³ Tell et Thalath XIV-XIII,²⁴ Hayaz 5,²⁵ Mersin XIII-XIIB, Tarsus Geç Kalkolitik,²⁶ Sakçagözü IVA-IVC, Tepe Gawra'da XI-IX tabakalarında saptanmıştır.

4.1.I.4- Saman Yüzlü Mal (Lev. II-III)

4.1.I.4.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları gri, kiremit ve kahve renklerinin tonlarındadır. Hamurunun renginde astarlı örneklerin yanı sıra koyu krem astara sahip parçalar da vardır. Katkı olarak yoğun bitki, ince-orta-kaba kum ve taşçık görülür. Kötü pişirilmenin yanı sıra orta pişirilmiş örneklerde vardır. Pişmeden dolayı iki parçada griye doğru renk farklılıkları oluşmuştur. Açıklı ve parlak yüzeye sahip olan parçaların yanı sıra açkısız örnekler de görülür. Tümü el yapımıdır.

4.1.I.4.2- İstatistik

Kalkolitik Çağ mal gruplarının % 72'sini oluşturan bu grup 18 parçayla temsil edilir. Bunlar: 2 tabak, 8 çanak ve 8 çömlek parçasıdır.

4.1.I.4.3- Tipoloji

Tip-I.4.2- Tabaklar

I.4.2- Tabaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev.II: 1-2; Res. 17):

Basit ağız kenarlıdır. Bir örnekte ağız kenarı İnceltilmiştir (Lev.II: 2). Gövde ağız kenarından sonra yuvarlakşarak içe döner ve olasılıkla dibe doğru düz bir şekilde devam eder.

Paraleller:

Hammam et-Turkman: VB (Curvers 1988: Lev. 104: 72)

¹⁹ Laurens C. Thissen, 'The Late Chalcolithic and Early Bronze Age Pottery from Hayaz Höyük', *Anatolica XII*, 1985, 84.

²⁰ Gil Stein-Adnan Mısır, 'Mesopotamian-Anatolian Interaction at Hacinebi, Turkey: Preliminary Report on the 1992 Excavations', *Anatolica XX*, 1994, 151-153.

²¹ R. Brandt, 'The Chalcolithic Pottery', *Korucutepe II*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), 1978, 58.

²² Hanç. H. Curvers, 'The Period V Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leiden, 1988, 286-347.

²³ Robert Braidwood-Linda S. Braidwood, *Excavations in the Plain of Antioch*, Chicago, 1960, 232-239.

²⁴ Thissen, a.g.m., 1985, 84.

²⁵ a.g.m., 1985, 84.

²⁶ Goldmann, a.g.e., 6-7.

Tip-I.4.3- Çanaklar

I.4.3.1- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Çanaklar

a-Basit ağız kenarlı (Lev. II: 3; Res. 18):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve eğik gövdelidirler.

Paraleller:

Hacinebi: B (Stein ve Mısır 1994: Res. 15: K-L)

Hammam et-Turkman: VA (Curvers 1988: Lev. 100: 40)

Tell et-Thalathat: Geç Kalkolitik (Numoto 1998: Lev. 40: 46)

I.4.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a-Basit ağız kenarlı (Lev. II: 4-8; Res. 18):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Gricano: Geç Kalkolitik (Schachner 2002: Lev. 44: g)

Kum Ocağı: Geç Kalkolitik (Algaze ve Breuninger 1994: Res. 25: A)

Türbe: Geç Kalkolitik (Velibeyoğlu ve bşk., 2000: Şek. 14: 8-10)

Horum: V. IV. Bin yıllar (Marro ve bşk., 2000: Lev. 10: 6)

Hammam et-Turkman: VA (Curvers 1988: Lev. 99: 24; Lev. 100: 37)

Tell Leilan: IV (Weiss ve bşk., 1990: Res. 57: 8; 58: 12)

Tell eth Thalathat: Geç Kalkolitik (Numoto 1998: Lev. 40: 47)

I.4.3.4- Kapalı Ağızlı Yuvarlak Omuzlu Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. II: 9; Res. 18):

Kapalı ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak omuzludur.

Paralellerine dayanarak gövdenin omzun ardından dibe doğru daralarak devam ettiği söylenebilir.

Paraleller:

Tell Leilan: IV (Schwartz 1982: Res. 53: 14; Res. 60: 7)

Tell Mohammed Arab: Geç Kalkolitik (Roaf 1998: Res. 4: 40)

Kashkashok II: Ubaid (Koizumi 1993: Res. 2: A1)

I.4.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. II: 10; Res. 18):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve keskin karınlıdır.

Tip-I.1.4- Çömlekler

I.4.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. III: 1-3; Res. 19):

Kapalı ağızlı, basit ağız kenarlı, ve basit ağız

kenarı içte keskinlik yapan tiplerde vardır.

Bunlar küresel gövdelidirler.

Paraleller:

Salat Tepe: Geç Kalkolitik (Ökse 1999: Şek. 4)

Hammam et-Turkman: VA (Curvers 1988: Lev. 101: 47)

Tell Mohammed Arab: Geç Kalkolitik (Roaf 1998: Res. 1: 8)

I.4.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. III: 4-7; Res. 20):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı , yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Gricano: Geç Kalkolitik (Schachner 2002: Lev. 45: d)

Korucutepe: B (Brandt 1978: Lev. 103: 5)

Tell eth Thalathat: Geç Kalkolitik (Numoto 1993: Res. 7: 51)

I.4.4.3- Yüksek Boyunlu Küresel Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. III: 8; Res. 21):

Yüksek boyunlu, basit ağız kenarlı ve küresel gövdelidir.

Paraleller:

Horum: Kalkolitik Çağ (Tibet ve bşk., 1998: Çiz. 17: 1)

Tell Mohammed Arab: Geç Kalkolitik (Roaf 1998: Res. 4: 48-50)

4.1.1.4.4- Değerlendirme

K. Suriye, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'da görülen saman katkılı ve saman yüzeyli çanak çömlekler 'chaff-faced simple/burnished ware',²⁷ 'chaff faced ware'²⁸ gibi değişik biçimler de adlandırılmıştır. Bu mal grubu Gricano²⁹ ve Salat Tepe Geç Kalkolitik,³⁰ Kurban VIB-VIA,³¹ Hayaz 5,³² Tarsus Geç Kalkolitik,³³ Horum V. IV. Bin yıllar,³⁴ Hammam et-Turkman VA-VB,³⁵ Tell Leilan VI-IV,³⁶ Tell eth Thalathat Geç Kalkolitik³⁷ tabakalarında bulunmuştur.

²⁷ Braidwood –Braidwood, *a.g.e.*, 232-239.

²⁸ Mehmet Özdoğan, *Aşağı Fırat Havzası 1977 Yüzey Araştırması*, İstanbul, 1977, 10; Guillermo Algaze ve bşk., *Town and Country in Southeastern Anatolia, Volume II: The Stratigraphic Sequence at Kurban Höyük*, Chicago 1990, 252.

²⁹ Andreas Schachner, '2000 Yılı Gricano Kazıları', *Ilisu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz. Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2002, 559.

³⁰ A. Tuba Ökse ve bşk., 'Salat Tepe 1999 Yüzey Araştırması', *Ilisu ve Kargamış baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz. Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 605-608

³¹ Guillermo Algaze, *Town and Country in Southeastern Anatolia, Volume II: The Stratigraphic Sequence at Kurban Höyük*, Chicago, 1990, 252.

³² Thissen, *a.g.m.*, 1985, 81.

³³ Goldmann, *a.g.e.*, 6-7.

³⁴ Catherine Marro ve bşk., 'Fouilles De Sauvetage De Horum Höyük', *Anatolia Antiqua (Eski Anadolu) VIII*, De Boccard, 2000, 265-266.

³⁵ Hans. H. Curvers, 'The Period V Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan 1988, 286-347.

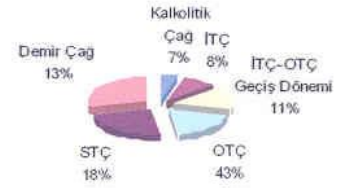
³⁶ Schwartz, *a.g.e.*, 127-163.

³⁷ Namio Egami, *Tell eth Thalathat*, Tokyo, 1958, 69-77.

4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

Yukarıda verilmiş olan bilgilere dayanılarak ‘saman yüzlü mal’, ‘coba ware’, ‘halaf’ ve ‘ubeyd’ mal grupları Kalkolitik Çağ içerisinde değerlendirilmiştir. Bu mal grupları arasında ‘Halaf malı’ Erken Kalkolitik Çağ süreci içine tarihlendirilebilir. Bu mal grubunun

M.Ö. 6000 yıllarında başlayıp M.Ö. 5400’lerde sona erdiği belirtilmiştir³⁸. Erken Kalkolitik için Fıstıklı Höyük’de Radyocarbon (C14) örnekler M.Ö. 5980-5840 tarihleri verilir. ‘Ubeyd malı’ ise M.Ö. 4400’lerde başlatılıp M.Ö. 3900’lerde sona erdirilmektedir³⁹. Bu mal grubu için Hammam et-Turkman IVB den radyokarbon (C14) örnekler M.Ö. 4200-4100, IVA da ise M.Ö. 4400-4600⁴⁰ tarihini verir. Yine benzerlerden yola çıkılarak ‘bitki katkılı mal’ ve ‘coba ware’ Geç Kalkolitik Çağ’a tarihlendirilebilir. ‘Bitki katkılı mal’ ve ‘coba ware’ için Amuq F’de M.Ö. 3500-3000, Hayaz 5. tabakadan alınan radyokarbon (C14) örnekler M.Ö. 3650-3580,⁴¹ Korucutepe B’de M.Ö. 3400-3200,⁴² Hammam et-Turkman VA-VB tabakalarında M.Ö. 3600-3200,⁴³ Tell Leilan V-IV tabakalarında M.Ö. 3500⁴⁴ tarihleri verilmiştir (bkz. Tablo 1).

Bu gruba giren *açık ağızlı dik gövdeli ve basit ağız kenarlı bardaklar* Balih vadisi ve Yukarı Fırat ; *basit ağız kenarlı tabaklar* Balih ve Habur ; *açık ağızlı eğik gövdeli basit ağız kenarlı çanaklar* Orta Fırat, Balih ve Habur ; *açık ağızlı yuvarlak gövdeli basit ağız kenarlı çanaklar* Balih ve Yukarı Fırat ; *kapalı ağızlı yuvarlak omuzlu ve basit ağız kenarlı çanaklar* Yukarı Habur; *kapalı ağızlı küresel gövdeli basit ağız kenarlı çömlekler, alçak boyunlu yuvarlak gövdeli basit ağız kenarlı çömlekler ile yüksek boyunlu küresel gövdeli basit ağız kenarlı çömlekler* Balih ve Habur kültür bölgelerinde bulunan merkezlerin çanak çömlek malzemesiyle benzerlik gösterirler. Malzememiz arasında bardak ve tabak parçaları çok az temsil edilir. Açık ağızlı eğik gövdeli çanak parçalarının paralellerine bakıldığında düz gövdeli derin çanaklar olarakda adlandırıldığı görülür. Kalkolitiğin her iki evresinde de bezemeli malzeme bulunmuştur. Malzememizin tip gelişimine ve yoğunluğuna bakıldığında tek parçadan oluşan bardak parçası formu Erken Kalkolitik; tabak parçaları Geç Kalkolitik; benzerleri Tell Leilan ve Tell Mohammed Arab dışında bulunamayan tek bir örnekten oluşan kapalı ağızlı, yuvarlak omuzlu ve basit ağız kenarlı çanak parçası Geç Kalkolitik; açık ağızlı ve yuvarlak gövdeli çanakların

³⁸ D. Frankel, *Archaeologists at Work Studies on Halaf Pottery*, London, 1979, 1.

³⁹ Reinhard Bernbeck ve bşk., ‘Fıstıklı Höyük 2000 Yılı Kazısı Ön Raporu’, *Ilusu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 1999, 6.

⁴⁰ Peter M.M.G. Akkermans, ‘The Period IV Pottery’, *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan 1988, 276.

⁴¹ Thißen, a.g.m., 1985, 84.

⁴² Brandt, a.g.m., 60.

⁴³ Hans. H. Curvers, ‘The Pottery V’, *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan 1988, 320.

⁴⁴ Schwartz, a.g.e., 74.

benzerleri Erken Kalkolitikte görülmekle birlikte bunlar yoğun olarak Geç Kalkolitik Çağ'da görülüyor. Malzememiz içerisinde çömlek parçaları ise Geç Kalkolitik evrede mevcuttur. Bu tipler arasında açık ağızlı basit ağız kenarlı yuvarlak gövdeli çanak grubu yaygın olarak görülür (bkz. Tablo 2).

Yukarıda yapılmış olan karşılaştırmalardan yola çıkılarak Kalkolitik Çağ'da Yukarı Dicle Havzasının Orta Dicle, Yukarı Fırat, Orta Fırat, Balih ve Yukarı Habur kültür bölgeleri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ancak bu kültür bölgeleri içerisinde daha çok Habur ve Balih bölgeleri merkezleriyle yakın ilişki saptanmıştır.

4.1.II- İLK TUNÇ ÇAĞ

Mal grupları içerisinde bu döneme ait 28 parça incelenmiştir. Çalıştığımız malzemenin % 8'ini oluşturur (bkz. Grafik 7). Söz konusu çağa ait çanak çömlekler başlıca 5 grupta incelenmiştir:

- a- 'Simple Ware'
- b- 'Metallic Ware'
- c- 'Reserved Slip Ware'
- d- Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal
- e- Kiremit-Kahve Açıklı Mal

4.1.II.1- SIMPLE WARE (Lev. IV)

4.1.II.1.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları kahve, gri ve kiremit renklerinin tonlarındadır. Hamurunun renginde ince bir astara sahiptirler. Katkısız bir örnek dışında çoğunlukla ince kum görülür. İki örnek dışında açıklıdır. İyi pişirilmiş örneklerin yanı sıra orta pişirilmiş parçalar da bulunmaktadır. Çark yapımlıdır. Tümü ince çeperlidir.

4.1.II.1.2- İstatistik

İlk Tunç Çağ mal gruplarının % 14'ünü oluşturan bu grup toplam 4 parçayla temsil edilir. Bunlar: 1 bardak 1 çanak ve 2 çömlek parçasıdır.

4.1.II.1.3- Tipoloji

Tip-II.1.1- Bardaklar

II.1.1.2- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Bardaklar

a- Basit ağız kenarlı(Lev. IV: 1; Res. 22)

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve eğik gövdelidirler.

Paraleller:

Kurban: III (Algaze 1990: Lev. 97: A)

Tarsus: İTÇ III (Goldmann 1956: Lev. 355: 396; Lev. 356: 470)

Tawi: İTÇ mezarlığı (Orthmann ve Kampschulte: 1984: Lev. 17: 4)

Tip-II.1.3- Çanaklar

II.1.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. IV: 2; Res. 23):

Dik ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Üçtepe: 12-13 (Özfırat baskıda)

Zeytinlibahçe: İTÇ I (Frangipane ve Bucak 2000: Şek. 6; 7)

Kurban: IV (Algaze 1990: Lev. 54: Q)

Tawi: İTÇ mezarlığı (Orthmann ve Kampschulte: 1984: Lev. 20: 68-70)

Tell Leilan: III (Schwartz 1982: Res. 33: 7)

Tip-II.1.4- Çömlekler

II.1.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. IV: 3; Res. 24)

Kapalı ağızlı, basit-yivli ağız kenarlı ve küresel gövdelidirler.

Paraleller:

Kurban: V (Algaze ve bşk., 1990: Lev. 44: E-F-I)

II.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. IV: 4; Res. 24):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Zeytinlibahçe: İTÇ I (Frangipane ve bşk., 2000: Şek. 11: 6)

Mezraa: İTÇ III-IV (Ökse ve bşk., 2000: Şek. 12: 3)

Kurban: IV (Algaze ve bşk., 1990: Lev. 66: 13; 113: M)

Hayaz: İTÇ III (Thissen 1989: Res. 4: 26)

4.1.II.1.4- Değerlendirme

Kuzey Suriye, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu da İlk Tunç Çağ'ında fabrikasyon olarak üretilen bu söz konusu mal grubu 'simple ware',⁴⁵ plain simple ware",⁴⁶ "einfache ware",⁴⁷ "standart ware",⁴⁸ gibi değişik biçimlerde adlandırılmıştır. Söz konusu mal grubu Mezraa İTÇ III-IV,⁴⁹ Zeytinlibahçe İTÇ I,⁵⁰

⁴⁵ Braidwood-Braidwood, a.g.e., 460.

⁴⁶ a.g.e, 264.

⁴⁷ Hartmut Kühn, Die Keramik Vom Tell Chuera und ihre Beziehungen zu Funden aus Syrien-Palastina, der Türkei und Dem Iraq, Berlin 1976, 73.

⁴⁸ W. Orthmann-E. Rova, Gräber des 3. Jt. V. Chrim Syrischen Euphrattal 2. Ausgrabungen in Wreide, Saarbrücken, 1991, 71.

⁴⁹ A. Tuba Ökse ve bşk., 'Mezraa Höyük 1999 Araştırması', Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları, (Yay. Haz. : Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2000, 199.

Hayaz İTÇ III, Kurban IV,⁵¹ , Tarsus İTÇ III,⁵² Tawi İTÇ mezarlığı, Hammam et-Turkman VI⁵³ tabaklarında saptanmıştır.

4.1.II.2- Metallic Ware (Lev. IV)

4.1.II.2.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları gri, krem, kiremit ve kahve renklerinin tonlarındadır. Hamurunun renginde astarlıdır. Katkı maddesi kullanılmamıştır. Yüzeylerinde fırınlamadan dolayı kızıl kahveden griye değin değişen renk farklılıkları görülür. İç ve dış yüzeylerinde yer yer görülebilen çark izleri belirgindir. İnce cidarlı olan bu kap parçaları, hızlı dönen çarkta biçimlendirilmiştir.

4.1.II.2.2- İstatistik

İlk Tunç Çağ mal gruplarının % 44'ünü oluşturan bu grup toplam 8 parçadan oluşur. Bunlar: 2 bardak, 5 çanak ve 1 çömlek parçasıdır.

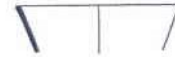
4.1.II.2.3- Tipoloji

Tip-II.2.1- Bardaklar

II.2.1.1- Açık Ağızlı Dik Gövdeli Bardaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. IV: 5-6; Res. 25):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve dik gövdelidirler.

Paraleller:

Üçtepe: 12-13 (Sevin 1992: Res. 14: 2)

Üçtepe: 12-13 (Özfırat baskıda)

Şaraga: Orta İTÇ (Sertok ve bşk., 2000: Şek. 7: h)

Kurban: IV-III (Algaze 1990: Lev. 53: C-D; Lev. 97: B)

Tawi: İTÇ IV (Kampshulte ve Orthmann 1984: Lev. 6: 30-29)

Tell Brak: İTÇ III (Oates ve bşk., 2001: Res. 392: 18-19)

Tip-II.2.3- Çanaklar

II.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. IV: 7-9; Res. 26):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

⁵⁰ Marcelle Frangipane-Eyüp Bucak, '1999 Yılı Zeytinlibahçe Höyük Kazı ve Araştırmaları', *İhsu ve Kargaş Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2000, 68

⁵¹ Guillermo Algaze, *Town and Country in Southeastern Anatolia*, Chicago, 1990, 311.

⁵² Goldmann, *a.g.e.*, 131-134.

⁵³ Hans. H. Curvers, 'The Period VI Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan 1988, 351.

Paraleller:

Tell Banat: İTÇ Mezar I (Porter 1995: Res. 19: P225)

Hamman et Turkman: VI (Curvers 1988: Lev. 117: 3; Lev. 199: 24)

Tell Brak: İTÇ III (Oates ve bşk., 2001: Res. 392: 6)

II.2.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a-Basit ağız kenarlı (Lev. IV: 10; Res. 26):

Dik ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Kurban: IV (Algaze 1990: Lev. 54: P-Q)

Hayaz: İTÇ III (Thissen 1989: Res. 2: 5-6)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. IV: 11; Res. 26):

Dik ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler. Ağız kenarının hemen altında tek yiv görülür.

Paraleller:

Mezraa: İTÇ III-IV (Ökse ve bşk., 2000: Şek. 12: 11)

Tawi: İTÇ mezarlığı (Orthmann ve Kampschulte 1984: Lev. 21: 77)

Tell Brak: İTÇ III (Oates ve bşk., 2001: Res. 395: 91)

Tip-II.2.4- Çömlekler

II.2.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. IV: 12; Res. 27):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

4.1.II.2.4- Değerlendirme

Bu mal grubu da simple ware gibi K. Suriye, Güneydoğu Anadolu İTÇ merkezlerinden bilinir. 'Metallische ware',⁵⁴ 'stone ware'⁵⁵ veya 'basalt ware'⁵⁶ gibi teknik özellikler yansıtan çeşitli isimler altında tanımlanmışlardır. Söz konusu bu mal grubunda da fabrikasyon üretim görülür. Üçtepe 12-13. yapı katları⁵⁷ Şaraga Orta İTÇ,⁵⁸ Gre Virike İTÇ III-IV, K9 mezarı,⁵⁹ Salat Tepe İTÇ, Mezra İTÇ III-IV,

⁵⁴ Braidwood-Braidwood, a.g.e., 370; Kühn, a.g.e., 33-72.

⁵⁵ Harmut Kühn-G. Schneider, 'Neue Untersuchungen zur metallischen Ware', *Damaszener Mitteilungen*, 1988, 84.

⁵⁶ C. L. Wooley, 'The Prehistoric of Carchemish', *Iraq* 1, 1934, 160.

⁵⁷ Veli Sevin, '1992 Yılı Diyarbakır Üçtepe Höyüğü Kazıları', *XV. Kazı Sonuçları Toplantısı* 1, Ankara, 1993, 403.

⁵⁸ Kemal Sertok-Fikri Kulakoğlu, 'Şaraga Höyük 1999 Yılı Kazı Sonuçları', *İhsu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz. Numan Tuna:-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 456.

⁵⁹ A. Tuba Ökse, 'Gre Virike 2000 Kazısı', *İhsu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.:Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu-Numan Tuna), Ankara, 2001, 245-248.

Kurban IV⁶⁰, Tawi İTÇ mezarlığı, Hammam et-Turkman VI⁶¹ tabakalarında saptanmıştır.

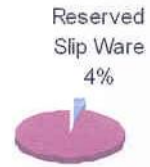
4.1.II.3- Reserved Slip Ware (Lev. IV)

4.1.II.3.1- Mal ve Teknik Özellikler

Açık kahve hamurlu ve hamurunun renginde astarlıdır. Katkı maddesi olarak ince kum ve bitki görülür. Kötü pişirilmiştir. Açık ve çark yapımıdır. Gövde üzerinde görülen bezemde koyu kahverenk kullanılmıştır. Bezeme aynı tarzda iç yüzeye de uygulanmaya çalışılmıştır.

4.1.II.3.2- İstatistik

İlk Tunç Çağ mal gruplarının % 4'ünü oluşturan bu grup 1 parçadan oluşur. Bunlar: 1 çanak parçasıdır.

4.1.II.3.3-Tipoloji

Tip-II.3.3- Çanaklar

II.3.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. IV: 13; Res. 28):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

4.1.II.3.4- Bezeme

Tip II. A5 (Lev. IV: 13; Res. 28):

Dikey tarzda saklı astar bezeme görülür.

Paraleller:

Mezraa: İTÇ I-II (Ökse-Tekinalp 1999: Şek. 8:20; 2000: Şek. 8: 14-15)

Şaraga: İTÇ Mezarlığı (Sertok-Kulakoğlu 2002: Şek. 5: 2)

Horum: İTÇ I (Tibet ve bşk., 2000: Çiz. 9: 3)

4.1.II.3.5- Değerlendirme

Aşağı Mezopotamya'dan Zagroslara ve Doğu Anadolu'ya kadar geniş bir coğrafyaya yayılan bu mal grubu Geç Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı'nın erken döneminin belirleyici unsurlarından biridir. K. Suriye'de İlk Tunç Çağında üretilen bu mal grubu 'reseved slip ware' olarak adlandırılmıştır.⁶² Mezra İTÇ I-II ve Şaraga Geç Kalkolitik-İTÇ başı, Hassek İTÇ I, Arslantepe VIB2 İTÇ I,⁶³ ve Kurban Erken

⁶⁰ Algaze, *a.g.e.*, 326-327.

⁶¹ Hans H. Curvers, 'The Period VI Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan 1988, 351-390.

⁶² Algaze, *a.g.m.*, 350.

⁶³ Alba Palmieri, 'Perspectives on Protourbanization in Eastern Anatolia: Arslantepe (Malatya): An Interim Report on 1975-83 Campaigns', *Origini* 12/2, 1983, 660.

İTÇ, Horum İTÇ I-IV,⁶⁴ Tell Bi'a 'geç saray' evresi tabakalarında bu mal grubu saptanmıştır.

4.1.II.4- Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal (Lev. V)

4.1.II.4.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları pembe ve kahve renginin tonlarındadır. Hamurunun renginde astarlıdır. Katkı maddesi olarak kaba, orta, ince kum ve bitki kullanılmıştır. Tümü kötü pişirilmiştir. Açıklı ve el yapımıdır. Belirgin özelliklerinden biri ağız kenarında karşılıklı iki üçgen tutamağın olmasıdır.

4.1.II.4.2- İstatistik

İlk Tunç Çağ mal gruplarının % 14'ünü oluşturan bu grup toplam 4 parçadan oluşur. Bunlar: 4 çömlek parçasıdır.

4.1.II.4.3- Tipoloji

Tip-II.4.4- Çömlekler

II.4.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. V: 1; Res. 29):

Kapalı ağızlı, basit ağız kenarlı ve küresel gövdelidirler. Üçgen tutamaklıdır.

Paraleller:

Tell es-Sweyhat: Geç İTÇ (Holland 1976: Res. 5: 8)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. V: 2-3; Res. 29):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler. Üçgen tutamaklıdır.

Paraleller:

Kurban: IV (Algaze 1990: Lev. 93: L)

Tawi: İTÇ IVA (Orthmann-Kunter 1984: Lev. 23: 141; Lev. T19:22: 139,141; Lev. T6: 61)

II.4.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. V: 4; Res. 29):

Yüksek boyunlu, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler. Üçgen tutamaklıdır.

4.1.II.4.4- Değerlendirme

Bu mal grubu genellikle mutfak kapları olarak kullanıldıkları düşünülen ve ağız kenarındaki üçgen biçimli tutamakları nedeniyle 'el yapımı perdahlı mal',

⁶⁴ Aksel Tibet ve bşk., 'Horum Höyük 1999 Çalışmaları', 22 Kazı Sonuçları Toplantısı 1, İzmir, 2000, 138-141.

'cooking pot' gibi farklı biçimlerde de adlandırılmışlardır. Geç Kalkolitik sonundan İTÇ'nin sonuna kadar üretildiği belirtilmiştir.⁶⁵ El yapımı, perdahlı ve ağız kenarında karşılıklı iki üçgen tutamağı bulunan bu mal grubu Tawi İTÇ mezarlığı, Hammam et-Turkman VI⁶⁶, Tell es Sweyhat Alan IVM oda 7⁶⁷ tabakalarında bulunmuştur.

4.1.II.5- Kiremit-Kahve Açıklı Mal (Lev. VI-VII)

4.1.II.5.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları kiremit ve kahve renklerinin tonlarındadır. Hamurlarının renginde astarlıdır. Katkı maddesi olarak orta, ince kum ender olarak az taşçık, mika ve az bitki görülür. Belli bir pişme dereceleri olmayıp iyi, orta, kötü pişirilmişlerdir. Pişmeden dolayı bir kap parçasının dış yüzeyinde siyah alacalanma görülür. Açıklı ve çark yapımıdır.

4.1.II.5.2- İstatistik

İlk Tunç Çağ mal gruplarının % 61'ini oluşturan bu grup içerisinde toplam 11 parça incelenmiştir. Bunlar: 8 çanak ve 3 çömlek parçasıdır.

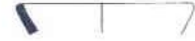
4.1.II.5.3- Tipoloji

Tip-II.5.3- Çanaklar

II.5.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. VI: 1-2; Res. 30-31):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

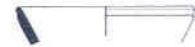
Paraleller:

Üçtepe: 12-13 (Sevin 1992: Res. 15: 6)

Üçtepe II: 12-13 (Özfirat baskıda)

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. VI: 3-8; Res. 30-31):

Açık ağızlı, basit-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Üçtepe: 12-13 (Sevin 1992: Res. 15:1-4)

Üçtepe II: 12-13 (Özfirat baskıda)

Hammam et Turkman: VI (Curvers 1988: Lev. 119:28; Lev.111: 2; Lev. 117: 9)

⁶⁵ Kühnle, *a.g.e.*, 1976, 102.

⁶⁶ Hans. H. Curvers, 'The Pottery VI', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leiden 1988, 382.

⁶⁷ T. A. Holland, 'Preliminary Report on Excavations at Tell es-Sweyhat, Syria, 1975', *Levant IX*, The British School of Archaeology in Jerusalem, 1977, 43.

II.5.4- Çömlekler

II.5.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. VII: 1-2; Res. 32):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Salat Tepe: İTÇ (Ökse ve bşk., 2000: Şek. 7:15)

Horum: İTÇ IV (Tibet ve bşk., 1998: Çiz. 14:1)

Hammam et-Turkman: VI (Curvers 1988: Lev. 116:62)

Tawi: İTÇ mezarlığı (Orthmann ve Kampschulte 1984: Lev. 25:175)

c- Kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı (Lev. VII: 3; Res. 32):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Karababa Yüzey Araştırması: 17 no'lu merkez Orta ve Son İTÇ

(Wilkinson 1990: Res. B8:21)

Tawi: İTÇ Mezarlığı (Orthmann ve Kampschulte 1984: Lev. 27:228)

4.1.II.5.4- Değerlendirme

Bu mal grubunun Üçtepe Höyüğü'nün İTÇ IV dönemine tarihlenen 12-13. yapı katlarında hem mal hem de biçim olarak bulunmuştur. Bunun yanı sıra diğer yerleşim yerlerinde sadece biçim olarak saptanmıştır. Üçtepe 12-13. yapı katları, Harabebezikan İTÇ III-IV mezarlarında, Kurban V, Hammam et-Turkman VI, Tawi İTÇ mezarlığı, yerleşimlerinin bu döneme tarihlenen tabakalarında bulunmuştur.

4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

'Simple ware', 'metallic ware', 'reserved slip ware', kiremit-kahve üçgen tutamaklı mal ve kiremit-kahve açıklı mal İTÇ dönemi içinde değerlendirilen mal gruplarıdır. Söz konusu evre için Gre Virike'de

(İTÇ II) M.Ö. 2500-2200⁶⁸, Üçtepe'de III. Bin yılın sonu, Horum Höyük'de (İTÇ IV) M.Ö. 2200-1900 tarihleri verilmiştir.⁶⁹ K. Suriye ve K. Mezopotamya kronolojisi hakkında ise farklı öneriler vardır; Thissen, Balih-Chuera bölgesi ve Hammam et-Turkman İTÇ III çanak çömleğini yaklaşık olarak M.Ö. III bin yılın son çeyreğine yerleştirir.⁷⁰ Bunun yanı sıra Hammam et-Turkman'da bu evre için M.Ö. 2965-2635, 2630-2200,⁷¹ Tell Leilan'da (IIIId-IIb) M.Ö. 2600-2200 ve (IIIa-c) III. Binin

⁶⁸ A. Tuba Ökse, 'Gre Virike 1998 Yüzey Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları* (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 129.

⁶⁹ Tibet ve bşk., a.g.m., 138.

⁷⁰ Laurens C. Thissen, 'An Early Bronze III Pottery Region Between the Middle Euphrates and Habur : new Evidence from Tell Hammam et-Turkman', *To The Euphrates and Beyond*, Brookfield, 1989, 207.

⁷¹ W.G. Mook, 'Radiocarbon Dates', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: M. N. van Loon), İstanbul-Leidan, 1988, 704.

ilk yarısına, Selenkiyah'da M.Ö. 2500-2000⁷², Tell Billa yerleşmesinde (strata 7-6) 3200-2900, (stratum 5) M.Ö. 2900-2700⁷³, Tell el-Thalathat'ta M.Ö. 2900-2600⁷⁴ tarihleri verilmiştir (bkz. Tablo 3). Yukarıda verilmiş olan bilgilerden anlaşılabileceği üzere 'reserved slip ware' Geç Kalkolitik sonundan İTÇ'nin erken evresine kadar, kiremit-kahve üçgen tutamaklı mal Geç Kalkolitik Çağ sonundan İTÇ'nin son evresine kadar, 'simple ware' ve 'metallic ware' ise bütün İTÇ boyunca varlıkları görülür. Ancak İncelemiş olduğumuz mal gruplarımız içerisinde 'reserved slip ware' İTÇ I-II, kiremit-kahve üçgen tutamaklı mal İTÇ I-II-III-IV, 'simple ware', 'metallic ware' İTÇ III-IV, 'kiremit-kahve açkılı mal' İTÇ IV evrelerinde yoğun bulunmuştur (bkz. Tablo 4-4a). Kiremit-kahve açkılı malzemenin hem mal hem de biçim olarak benzerlerinin sadece Üçtepe Höyüğü'nde bulunması söz konusu malzemenin Yukarı Dicle Havzasına özgü olduğunu düşündürmüştür.⁷⁵

Bu grupta incelenen çanak çömlek parçalarının tiplerinin en yakın benzerleri; *açık ağızlı dik veya eğik gövdeli, basit ağız kenarlı bardaklar* Orta Fırat, Balih; *dik veya açık ağızlı yuvarlak gövdeli, basit, kalınlaştırılmış ya da yivli ağız kenarlı çanaklar* Orta Fırat, Balih ve Yukarı Habur; *alçak boyunlu yuvarlak gövdeli basit, kalınlaştırılmış ya da yivli ağız kenarlı çömlekler* Orta Fırat, Balih ve Yukarı Habur kültür bölgelerinin merkezlerinde bulunmuştur. Tip yoğunluğu ve gelişimi göz önünde bulundurulduğunda saklı astar bezemeli çanaklar İTÇ I-II evrelerinde görülürken, bunların dışındaki tiplerimiz ise yoğun olarak İTÇ III-IV döneminde mevcuttur (bkz. Tablo 4-4a).

Bu dönemin çanak çömlek malzemesine dayanarak farklı kültür bölgeleri oluşturulmuştur. Mazzoni Mardikh IIB1 materyallerine dayanarak birkaç çanak çömlek bölgesi belirtmiştir. Bunlardan önemli olanlar Belih-Chuera ve Orta Fırat bölgeleridir.⁷⁶

Yukarıda verilmiş olan bilgiler göz önüne alındığında İlk Tunç Çağ'ında Yukarı Dicle Havzasının Orta Fırat, Balih ve Yukarı Habur kültür bölgeleri ile yakın ilişkide olduğu söylenebilir. Ancak kiremit-kahve açkılı mal grubunun sadece Üçtepe höyüğü'nde görülmesi, Yukarı Dicle Havzasında yayılım gösteren bir yerel kültürün varlığını düşündürtebilir.

4.1.III- İTÇ-OTÇ GEÇİŞ DÖNEMİ

Mal grupları içerisinde bu döneme ait 38 parça incelenmiştir. Çalıştığımız malzemenin % 11'ini oluşturur (bkz. Grafik 7). Söz konusu çağa ait çanak çömlekler 1 grupta incelenmiştir:

⁷² Hans H. Curvers, 'Selenkahiya', (Yay. Haz.: Masseti-Roualt M.), *L'Eufrate il tempo. Le civiltà del medio Eufrate e della Gezira sirina*, Milano, 1993, 181.

⁷³ Speiser E. A., 'The Pottery from Tell Billa', *MJ* 23, 1933, 267.

⁷⁴ Fukai S. ve bşk., 'Telul eth Thalathat . The Excavations of Tell V. Fourth Season', *Syria* 54, Tokyo, 1956, 60.

⁷⁵ Sevin, a.g.m., 1993, 404.

⁷⁶ Thissen, a.g.m., 1985, 195.

a- Boya Bantlı Mal

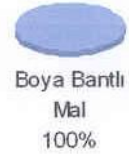
4.1.iii.1- Boya Bantlı Mal (Lev. VIII-X)

4.1.III.1.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları çoğunlukla kahve, kiremit ve gri renklerinin tonlarındadır. Hamurunun renginde astarlıdır. İnce ve orta kum katkılıdır. Büyük bir kısmı iyi pişirilmesine rağmen orta ve kötü pişirilmişleri de vardır. Fırınlamadan dolayı bazı örneklerin iç ve dış yüzeylerinde griye doğru renk değişiklikleri bulunmaktadır. Açıklı örnekler çoğunluktadır; ancak dışı hafif açıklı ve açıklı parçalar da görülür. Tümü çark yapımıdır. İnce çeperli olan örnekler hızlı dönen çarkta biçimlendirilmişlerdir. Kalın çeperli olan örneklerin ağız kenarında tek yiv görülür. Ağız kenarının iç ve dış kısımlarında yapılmış olan bezemede renk olarak gri, koyu gri, kırmızı kahve, siyah, koyu kahve, kırmızımsı kahve, kiremit kullanılmıştır. Bu renklerin çoğu kez boya ile bazen de çömlekçi fırınındaki ısı farklılıklarıyla elde edildiği belirtilmiştir.⁷⁷

4.1.III.1.2- İstatistik

İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi mal gruplarının % 100'ünü oluşturan bu mal grubu toplam 38 parçadan oluşur. Bunlar: 38 çanak parçasıdır.

4.1.III.1.3- Tipoloji

*Tip-III.1.3- Çanaklar*III.1.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. VIII: 1-14; IX: 1-19; Res. 33):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Üçtepe: 12-13. yapı katları (Sevin 1993: Res. 16: 3-4)

Üçtepe II: 12-13 (İTÇ), 11 (OTÇ) (Özfırat baskıda)

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. X: 1-5; Res. 34):

Açık ağızlı, basit-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Üçtepe: 12-13. yapı katları (Sevin 1993: Res. 16: 1-2)

Üçtepe II: 12-13 (İTÇ), 11 (OTÇ) (Özfırat baskıda)

⁷⁷ Sevin, a.g.m., 1993, 404.

4.1.III.1.4- Bezeme

Tip III. A2 (Lev. VIII-IX-X; Res. 33-34):

Çanak parçalarının iç ve dış yüzeylerinde düzgün bir biçimde yapılmış boya bant bezeme görülür.

Paraleller:

Amuq: J (Algaze 1960: Res. 344: 3-4-9)

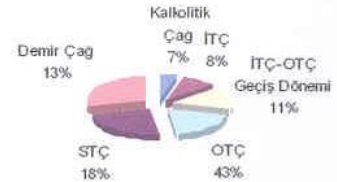
Tell Brak: SS 136-FS 308- FS 331- FS 330 (Oates ve bşk., 2001: Lev. 418: 611-627-628-629)

4.1.III.1.5- Değerlendirme

Söz konusu dönem içerisinde incelenen boya bantlı mal grubunun hem mal hem de biçim açısından benzerleri sadece Üçtepe 12-13 (İTÇ) ve 11 (OTÇ) yapı katlarında bulunmuştur. Bu da Diyarbakır bölgesinde İTÇ döneminden OTÇ'ye geçişte tümüyle bir kesintinin ortaya çıkmamış olduğunu düşündürmüştür.⁷⁸ Amuq J safhasında 'painted simple ware' adlı mal grubu içerisinde yer alan açık renk çanak çömlek parçaları üzerine uygulanmış olan boya bant bezeme bu mal grubumuzla uzak da olsa benzerlik gösterir.⁷⁹ Tell Brak'da İTÇ'nin geç bir evresinde alan FS 308, FS 331, FS 330 alanlarında görülen 'band-rim bowls'⁸⁰ adlı malzemesi ve özellikle 'dark-rimmed orange ware' grubu bizim boya bantlı mal grubumuzla bezeme olarak benzerdir.⁸¹ Ziyarettepe'de açma 6 da ise Tell Brak'da görülen ve III. Binin geç evresine tarihlendirilen 'dark-rimmed orange ware' malıyla benzer malzeme bulunmuş ve aynı tarih verilmiştir.⁸² Kavuşan Höyük'de söz edilen koyu renk boya ile ağız kenarına yapılmış geniş boya bant bezemelerde muhtemelen bu mal grubumuzla benzerdir.⁸³

4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

Yukarıda verilen bilgiler göz önüne alındığında söz konusu mal grubunun hem İTÇ hem de OTÇ dönemlerinde görüldüğü söylenebilir. Mal ve biçim olarak benzerleri Üçtepe'de 12-13. (İTÇ) yapı katları ve 11. yapı katında (OTÇ) vardır. Tell Brak ve Ziyarettepe'de İTÇ 'nin geç evrelerinde ve Kavuşan'da ise M.Ö. II. Bin yılın başları ve ilk yarısı içinde benzer malzeme Habur boyalıları ile birlikte görülür.⁸⁴ Bu tarihllemeler, benzerlikler dikkate alınarak bu mal grubunun bölgede İTÇ sonundan OTÇ'nin ilk evresinin içine değin kullanıldığı söylenebilir.

⁷⁸ a.g.m., 404.

⁷⁹ Geniş bilgi için bkz., Braidwood-Braidwood. a.g.e., Res. 344: 3-9

⁸⁰ David Oates ve bşk., *Excavations at Tell Brak*, 2001, 452-453.

⁸¹ Detaylı bilgi için bkz., a.g.e., Res. 185: boya bantlı mal grubumuzla benzer malzeme İTÇ evresine yerleştirilen 'stone ware' mal grubu içerisinde anlatılmıştır.

⁸² Timothy Matney, 'Excavations at Ziyarettepe (Diyarbakır Province) 2001 Season', 24. *Kazı Sonuçları Toplantısı 1*, Ankara, 2002, 236.

⁸³ Gülriz Kozbe ve bşk., 'Kavuşan Höyük 2001 Yılı Kazısı', 24 *Kazı Sonuçları Toplantısı 1*, Ankara, 2001, 142.

⁸⁴ a.g.m., 142-144.

İncelemiş olduğumuz malzeme içerisinde açık ağızlı yuvarlak gövdeli basit ağız kenarlı ve yivli ağız kenarlı çanaklar yöresel benzerlikler gösterirler. Boya bant bezeme ise yöresel benzerliklerin yanı sıra K. Suriye merkezleriyle uzakda olsa paraleldir.

4.1.IV- ORTA TUNÇ ÇAĞI

Bu döneme ait 143 parça incelenmiştir. Çalıştığımız malzemenin % 43'ünü oluşturur (bkz. Grafik 7). Söz konusu çağa ait çanak çömlek parçaları başlıca 5 grupta incelenmiştir:

- a- Gri Mal
- b- Kiremit-Kahve Mal
- c- Gri-Kahve Astarlı Mal
- d- Kiremit Astarlı Mal
- e- Habur Boyalı Mal

4.1.IV.1- Gri Mal (Lev. XI)

4.1.IV.1.1- Mal ve Teknik Özellikler

Tümü koyu gri hamurlu ve hamurunun renginde astarlıdır. Katkı olarak kum, mika, bitki kullanılmıştır. Çanak örnekleri ve bir örnek ile temsil edilen dip parçasında orta, ince kum, az mika, az bitki katkı görülmesinin yanı sıra çömlek parçalarında bol bitki kullanılmıştır. Hepsisi kötü pişirilmiştir. Küçük boyutlu parçalar iyi ağızlı olmasına rağmen büyük boyutlular hafif ağızlı veya ağızsızdır. Tümü çark yapımıdır. Dip parçasının yüzeyinde çark izleri belirgindir.

4.1.IV.1.2- İstatistik

Orta Tunç Çağ mal gruplarının % 6'sını oluşturan bu grupta toplam 8 parça incelenmiştir. Bunlar: 3 çanak, 4 çömlek ve 1 dip parçasıdır.

4.1.IV.1.3- Tipoloji

Tip-IV.1.3- Çanaklar

IV.1.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XI: 1-2; Res. 35):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Brak: HH (Oates ve bşk., 2001: Res. 188: 174)

Tell al Rimah : 3 (Postgate ve bşk., 1997: Lev. 47: 318)

IV.1.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

c- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XI: 3; Res. 35):
Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, keskin karınlıdır.

Tip-IV.1.4- Çömlekler

IV.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev XI: 4; Res. 36):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

c-Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. XI: 5-7; Res. 36):

Alçak boyunlu, basit-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 131: 97; Lev. 140: 190)

4.1.IV.1.5- Dipler (Lev. XI: 8; Res. 37)

Yüksek düz biçimlidirler.

Paraleller:

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 45: E)

4.1.IV.1- 6 Değerlendirme

Söz konusu dönem içerisinde incelenmiş olan gri mal Hamam et-Turkman VII, Tell al Rimah 3, Tell Rijim 3-6; merkezlerinin OTÇ dönemi tabakalarında rastlanmıştır. Tell al Rimah'da renk olarak benzerlik gösteren malzeme 'grey-burnished ware' olarak adlandırılmıştır.⁸⁵ Tell Brak'da 'grey-burnished ware' olarak adlandırılan mal grubu hem Old Babylonian hemde Mitanni evresinde koyu gri, soluk gri, kahvems gri renklerde özelliğe sahip malzeme görülür.⁸⁶ Malzememiz mal ve biçim olarak Old Babylon evresi malzemesiyle benzerdir.

4.1.IV.2- Kiremit-Kahve Mal (Lev. XII-XVII)

4.1.IV.2.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamur rengi olarak kahve ve kiremit tonları kullanılmıştır. Hepsi hamurunun rengine astarlıdır. Katkı olarak orta, ince, kaba kum, mika ve bitki kullanılmıştır. Kötü ve orta fırınlamanın yanı sıra iyi pişirilmiş örnekler de vardır. Fırınlamadan dolayı az sayıda örneğin iç-dış yüzeylerinde kremden griye ve kiremide doğru renk değişiklikleri oluşmuştur. Bu mal grubunun dikkat çekici özelliklerinden biri bazı parçaların iç yüzeylerinin tamamen gri-siyah bırakılmış olmasıdır. Üçtepe Höyüğünde aynı özelliği gösteren malların siyah renginin fırınlama sırasında ısı

⁸⁵ Carolyn Postgate ve bşk., *The Excavations at Tell Al Rimah: The Pottery*, England, 1997, 55.

⁸⁶ David Oates ve bşk., *Excavations at Tell Brak: Vol. 1: The Mitanni, and Old Babylonian Periods*, USA, 1997, 65-66.

farklılığıyla elde edildiği belirtilmiştir.⁸⁷ Sayıca çok olan açık-sız örnekler yanında, hafif açık-lı örnekler de görülür. Tümü çark yapımıdır. Gövde parçası üzerinde görülen bezeme örnekleri kazıma tekniğinde yapılmıştır.

4.1.IV.2.2- İstatistik

Orta Tunç Çağ mal gruplarının % 40'ını oluşturan bu grupta toplam 57 parça incelenmiştir. Bunlar: 2 tabak, 18 çanak, 34 çömlek, 2 dip ve 1 gövde parçasıdır.

4.1.IV.2.3- Tipoloji

Tip-IV.2.2- Tabaklar

IV.2.2- Tabaklar

a-Basit ağız kenarlı (Lev. XII: 1-2; Res. 38):

Basit ağız kenarlıdır. Gövde ağız kenarından dibe doğru yuvarlakşarak döner.

Paraleller:

Hammam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 123: 9-2)

Ebla 1: IIIA (Matthiae 1981: Res. 3: 9)

Halawa: Level 1 (Orthmann ve bşk., 1981: Lev. 43: 28)

Tip-IV.2.3- Çanaklar

IV.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. XII: 3-5; Res. 39):

Açık ağızlı, basit-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Şavi: OTÇ Erken Evre (Ditmann ve bşk., 2002: Şek. 9b)

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XII: 6; Res. 39):

Açık ağızlı ve basit ağız kenarlı olan formda ağız kenarı içte keskinlik yapar, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Bi'a: OTÇ (Herbort ve bşk., 1981: Lev.5: 9)

Hammam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 123: 3)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev XII: 7-11; Res. 39):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

⁸⁷ Veli Sevin, '1991 Yılı Diyarbakır Üçtepe Höyüğü Kazıları', XIV Kazı Sonuçları Toplantısı 1, Ankara, 1992, 176.

Paraleller:

Mezraa: OTÇ (Ökse ve Tekinalp 1999: Şe. 6: 7)

IV.2.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XIII: 1-2; Res. 40):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve keskin karınlıdır.

Paraleller:

Mezraa: OTÇ (Yalçıklı ve Tekinalp 2002: Şek. 7: 17)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XIII: 3-9; Res. 40):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve keskin karınlıdır.

Tip-IV.2.4- Çömlekler

IV.2.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XIV: 1; Res. 41):

Kapalı ağızlı, basit ağız kenarlı ve küresel gövdelidirler.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 128: 71)

Mari 1: 2000-1750 (Parrot 1956: Res. 109: M935)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XIV: 2; Res. 41):

Kapalı ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve küresel gövdelidirler.

IV.2.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XIV: 3-9; Res. 42):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 128: 74; Lev. 138: 155)

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 24: F)

c-Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. XIV: 10; Lev. XV: 1-2; Res. 43):

Alçak boyunlu, basit-yivli ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 131: 97)

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 23: D)

Mari 2: Couche 2 (Lebeau 1983: Res. 3: 1)

Tell Munbaqa: OTÇ (Orthmann ve bşk., 1973: Lev. 5: 5)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Le. XV: 3-11; Lev. XVI: 1-9; Res. 43):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Cursers 1988: Lev. 140: 176,180; Lev. 129: 178; Lev. 138: 156; Lev. 141: 195)
 Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 32: D)
 Hama 1: H (Riis 1948: Res. 139: 5B826)

IV.2.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler***a- Basit ağız kenarlı (Lev. XVII: 1-3; Res. 44):***

Yüksek boyunlu, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XVII: 4; Res. 45):

Yüksek boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidir.

Paraleller:

Karababa Yüzey Araştırması: Site 31 (Wilkinson 1990: Res. B.11: 45)

4.1.IV.2.4- Dipler (Lev. XVII: 5-6; Res. 46)

Yüksek düz biçimlidirler.

4.1.IV.2.5- Bezeme**Tip IV.A7(Lev. XVII: 7; Res. 47)**

Gövde parçası üzerinde dalgalı şerit bezeme görülür.

Paraleller:

Üçtepe: OTÇ (Sevin 1992: Res. 6: 1-3)
 Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 50: C)
 Hamam et-Turkman: VII (Cursers 1988: Lev. 141: 202)

4.1.IV.2.6- Değerlendirme

Söz konusu dönem içerisinde ikinci grubu oluşturan kiremit-kahve mal Hamam et-Turkman VII, Üçtepe Höyüğü 11. yapı katı, Mezra Höyük OTÇ, Ebla IIIA, Mari Couche 2, Halawa 2c-2b, Tell Bi'a OTÇ, Tell Rijim 3-6, Tell Munbaga merkezlerinin OTÇ tabakalarında saptanmıştır.

4.1.IV.3- Gri-Kahve Astarlı Mal (Lev. XVIII-XXI)**4.1.IV.3.1- Mal ve Teknik Özellikler**

Hamur kiremit ve kahve renklerinin tonlarındadır. İç yüzeyleri hamurunun renginde dış yüzeyleri gri ve kahve renklerinin tonlarında astarlıdır. Bir örneğin hem iç hem de dış yüzeyi boya astara sahiptir. Bazılarında boya astar yer yer dökülmüştür. Bu mal grubunun belirgin özelliklerinden biri birkaç parça da boya astarın fırçayla sürülürken bıraktığı açık koyulu izlerdir. Tümünde yoğun olarak ince kum görülmesinin yanı sıra orta kum, az mika, bitki ve taşçık da vardır. Kötü pişirilmenin yanı sıra iyi ve orta pişirilmede görülür. Pişme nedeniyle çok az örnekte griye doğru renk değişiklikleri vardır. Bir önceki mal grubun da görüldüğü üzere

burada da kap parçalarının iç yüzeyleri fırınlamadan dolayı gri-siyah bırakılmıştır. Tümü açıktır ancak parlak bir yüzeye sahip değildir. Hepsi çark yapımıdır. Görülen bezemeler kazıma tekniğinde yapılmıştır.

4.1.IV.3.2- İstatistik

Orta Tunç Çağ mal gruplarının % 24'ünü oluşturan bu grubun toplam 34 parçadan oluşur. Bunlar: 12 çanak, 20 çömlek, 2 dip parçasından oluşur.

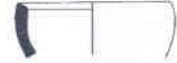
4.1.IV.3.3- Tipoloji

Tip-IV.3.3- Çanaklar

IV.3.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XVIII: 1; Res. 48):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler. Basit ağız kenarı içte keskinlik yapar.

Paraleller:

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 17: B)

Tell al Rimah: 3 (Postgate ve bşk., 1997: Lev. 46: 294)

Tell Munbaqa: OTÇ (Orthmann ve bşk., 1974: Lev. 4: 5)

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. XVIII: 2; Res. 48):

Açık ağızlı, basit-yivli ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidir.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 123: 13)

Hadidi I: MBII (Dornemann 1979: Res. 23: 11)

Halawa: Level 1 (Orthmann 1981: Lev. 44: 1)

Hama I: H4 (Fugmann 1958: Res. 117: 3B131)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XVIII: 3-8; Res. 48):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Karababa Yüzey Araştırması: Site 16 (Wilkinson 1990: Res. B.10: 20-19; Res. B.9: 13)

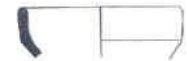
Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 17: E)

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 125: 27)

IV.3.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XIX: 1; Res. 49):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve keskin karınlıdır. Basit ağız kenarı içte keskinlik yapar.

Paraleller:

Tell Munbaqa: 5b (Frank ve bşk., 1982: Lev. 2: 9)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XIX: 2-4; Res. 49):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve keskin karınlıdır. Bir parçanın dudağının üzeri yivlidir (Lev. XIX: 4).

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 125: 33)

Tip-IV.3.4- Çömlekler

IV.3.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XIX: 5-6; Res. 50):

Kapalı ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve küresel gövdelidirler.

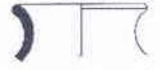
Paraleller:

Tell Munbaqa: OTÇ (Orthmann ve bşk., 1974: Lev. 6: 1)

IV.3.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XIX: 7-8; Res. 51):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Afış: OTÇ (Mazzoni 1988-1992: Res. 23: 10)

Qura Quzaq 1: OTÇ (Olavarri ve bşk., 1994: Res. 10: 1)

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. XIX: 9-11; Res. 51):

Alçak boyunlu, basit-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 27: B)

Tell Munbaqa: 5b (Frank ve bşk., 1982: Lev. 21: 34)

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 138: 161)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XX: 1-6; Res. 52):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Hamam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 141: 206; 127: 55)

Tell Afış: OTÇ (Mazzoni 1988-1992: Res. 25: 9,11)

Tell Munbaqa: 5b (Frank ve bşk., 1982: Lev. 37: 1)

Karababa Yüzey Araştırması: Site 16 (Wilkinson 1990: Lev. B.9: 10)

Qara Quzaq 1: OTÇ (Olavarri ve bşk., 1994: Res. 14: 5)

Hadidi 1: MBII (Dornemann 1979: Res. 23: 16)

Hama 1: H5 (Fugmann 1958: Res. 109: 3B312)

IV.3.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XX: 7-8; Res. 53):

Yüksek boyunlu, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Sakça Gözü: 1500-1300 (Taylor 1950: Res. 23: 4)

Hammam et-Turkman: VII (Cavers 1988: Lev. 128: 73)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XX: 9; Lev. XXI: 1-4; Res. 53):

Yüksek boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 37: D)

Tell Munbaqa: OTÇ (Orthmann ve bşk., 1974: Lev. 41: 2)

Hammam et-Turkman: VII (Cavers 1988: Lev. 140: 182)

Mari 2: couche 1 (Lebeau 1983: Res. 1: 10)

Ebla 1: IIIB (Matthiae 1980: Res. 41)

4.1.IV.3.4- Dipler (Lev. XXI: 5-6; Res. 54):

Basit ve düz biçimlidirler.

Paraleller:

Quara Quzaq 1: OTÇ (Olavari ve bşk., 1994: Res. 10: 5-6)

4.1.IV.3.5- Bezeme

Tip IV. A7 (Lev.XXI: 4; Res. 53):

Dalgali şerit bezeme görülür.

Paraleller:

Qura Quzaq: OTÇ (Olavari ve bşk., 1994: Res. 1: 4-5)

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 50: C)

4.1.IV.3.6- Değerlendirme

Gri-kahve astarlı mal grubunun benzerleri çoğunlukla biçim olarak Karababa yüzey araştırması İTÇ-OTÇ geçiş, Sakça Gözü 1500-1300, Tell Rijim 3-6, Tell el Rimah 3, Hammam et-Turkman VII, Tell Munbaqa OTÇ, Tell Afış OTÇ, Hama H5, Mari couche 1, Ebla IIIB, Hadidi MBII, merkezlerinin Orta Tunç Çağ tabakalarında saptanabilmiştir.

4.1.IV.4- Kiremit Astarlı Mal (Lev. XXII-XXV)

4.1.IV.4.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamur çoğunlukla devetüyü, kahve tonlarındadır. Katkı olarak bitki, az mika, ince-orta kum görülür. İç kısımları genellikle hamurunun rengindeyken dış kısımları ve bazen de ağız kenarlarında kiremit renkte boya astar bulunmaktadır. İyi ve orta

derecede pişirilmeye rastlanmakla birlikte çoğunluğu kötü pişirilmiştir. Bu grubun belirgin özelliklerinden biri bazı örneklerin iç yüzeylerin de fırınlamadan kaynaklanan gri-siyah renk farklılıklarının olmasıdır. Açkısız örneklerin yanı sıra parçaların büyük çoğunluğu açıktır. Gri-kahve malda olduğu gibi bu mal grubunda da açıkta örnekler parlak bir yüzeye sahip değillerdir.

Kiremit
Astarlı Mal
24%

4.1.IV.4.2- İstatistik

Orta Tunç Çağ mal gruplarının % 24'ünü oluşturan bu grubun toplam 34 parçadan oluşur. Bunlar: 13 çanak, 19 çömlek, 2 dip parçasıdır.

4.1.IV.4.3- Tipoloji

Tip-IV.4.3- Çanaklar

IV.4.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Bast ağız kenarlı (Lev. XXII: 1; Res. 55):

Dik ağızlı, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler. Basit ağız kenarı inceltmiştir.

Paraleller:

Hammam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 123: 11)

Tell Munbaqa 4: 5b (Frank ve bşk., 1982: Res. 40: 2)

Hama 1: H (Fugmann 1958: Lev. 10, GIV: 5B377)

IV.4.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXII: 2-3; Res. 55):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXII: 4-7; Res. 55):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Lev. 18: C)

c- Kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı (Lev. XXII: 8; Res. 55):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

IV.4.3.6- Dik Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXII: 9; Res. 56):

Dik ağızlı, basit ağız kenarlı ve keskin karınlıdır.

Paraleller:

Tell al Rimah: 5 (Postgate ve bşk., 1997: Lev. 41: 225)

Tell Munbaqa: 5b (Frank ve bşk., 1982: Lev. 2: 9)

IV.4.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

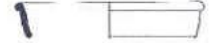
c- Kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı (Lev. XXII: 10; Res. 56):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı keskin karınlıdır.

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXII: 11; XXIII: 1-2; Res. 56):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve keskin karınlıdır. Bir örnekte ağız ile gövde arasında oluk görülür (Lev. XXIII: 2).

Paraleller:

Üçtepe: 11 (Sevin 1989: Res. 10: 2-5)

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Res. 15: A)

Tell Touquan: A (Matthiae 1979: Res. 4: 1-2-4-7)

Tip-IV.4.4- Çömlekler

IV.4.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXIII: 3; Res. 57):

Kapalı ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, ve küresel gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Munbaqa: 5b (Frank ve bşk., 1982: Lev. 1: 2)

IV.4.4.2- Alçak boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXIII: 4; Res. 58):

Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Rijim: 3-6 (Kollinski 2000: Res. 24: C)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXIII: 5-10; XXIV: 1-2; Res. 58):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Hammam et-Turkman: VII (Curvers 1988: Lev. 138: 156)

c- Kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı (Lev. XXIV: 3; Res. 58):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

IV.4.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXIV: 4; Res. 59):

Yüksek boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXIV: 5-10; Res. 59):

Yüksek boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Munbaqa: 5b (Frank ve bşk., 1982: Lev. 20: 27)

d- İçten ve dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXIV: 11; Res. 59):

Yüksek boyunlu, içten ve dıştan kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

4.1.IV.4.4- Bezeme

Tip IV.A8 (Lev. Lev. XXV: 1-2; Res. 59-60):

Çentikler ve düzensiz yuvarlaklar vardır.

4.1.IV.4.5- Değerlendirme

Kiremit astarlı mal grubu çanak çömlek parçaları bir önceki mal grubunda olduğu gibi daha çok biçim olarak bulunabilmiştir. Üçtepe 11,⁸⁸ Hammam et-Turkman VII, Tell Rijim 3-6, Tell al Rimah 5, Tell Afış OTÇ, Tell Munbaqa 5b, Hama H, merkezlerinin Orta Tunç Çağ tabakalarında saptanmıştır.

4.1.IV.5- Habur Boyalı Malı (Lev. XXV)

4.1.IV.5.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamur kahve ve kiremit renklerinin tonlarındadır. Hamurunun renginde astarlı örneklerin yanı sıra iç yüzeyi hamurunun renginde dış yüzeyi açık kırmızı kahve, krem, koyu krem, kahve, açık kahve renklerinde astarlı olanlar da vardır. Katkı olarak ince-orta kum, bitki, mika görülür. Belli bir pişme dereceleri olmayıp Orta, kötü, iyi pişirilme görülür. Pişmeden kaynaklanan griden kırmızı kahveye doğru renk değişiklikleri mevcuttur. Geneli açıktır. Tümü çark yapımıdır. Kap parçalarının dış yüzeyine uygulanmış olan bezemede kullanılan başlıca renkler siyah, koyu gri ve kiremidir.

4.1.IV.5.2- İstatistik

Orta Tunç Çağ mal gruplarının % 7'sini oluşturan bu grubun toplam 10 parçadan oluşur. Bunlar: 2 çanak ve 8 gövde parçasıdır.

Habur Boyalı
Mal
7%

⁸⁸ Veli Sevin, "1988 Yılı Diyarbakır/Üçtepe Kazısı", XI. Kazı Sonuçları Toplantısı I, Antalya, 1989, 119.

4.1.IV.5.3- Tipoloji

Tip-IV.5.3- Çanaklar

IV.5.3.3- Dik Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

b- Kalınlaştırılmışı ağız kenarlı (Lev. XXV: 3; Res. 61):

Dik ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, yuvarlak gövdelidirler.

IV.5.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXV: 4; Res. 61):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı, keskin karınlıdır.

Paraleller:

Basorin Tepe: OTÇ (Kozbe 1992: Res. 10: 3)

4.1.IV.5.4- Bezeme

Tip IV. A2 (Lev. XXV: 5-12; Res. 61-62):

Bütün parçalar boya bezemelidir. Görülen başlıca bezeme elemanları; yatay ve dikey bantlardır. Bir parçada yatay banttan aşağıya sarkıtılmış yuvarlak bir daire görülür.

Paraleller:

Nervan: OTÇ (Kozbe 1992: Res. 21: 3,4,6,9)

Bimrin: OTÇ (Kozbe 1992: Res. 21: 8)

Mehmet Tepe: OTÇ (Kozbe 1992: Res. 21: 10)

Tell Brak: HH.4 (Oates ve bşk., 1997: Res. 195: 365)

Tell Halawa: 2c-2b (Orthmann 1989: Lev. 41: 7)

4.1.IV.5.5- Değerlendirme

M.Ö. II. Binyılın ilk yüzyılları içinde K. Mezopotamya'da görülmeye başlanan Habur çanak çömleğinin⁸⁹ yoğun olarak bulunduğu alan, K. Cezire'de olup doğuda Dicle vadisi ve Zağroslar, batıda Balih nehri, güneyde Sincar ve Abdülaziz dağları ile sınırlandırılmıştır.⁹⁰ Ancak Habur çanak çömleğinin kuzeyde Mazıdağı'nın güneyine değin genişlediği belirtilmiştir.⁹¹ Bu mal grubu bezeme anlayışı açısından anavatani olarak belirtilen Habur vadisindekilerin yakın benzeridir. Cizre-Silopi ovasında yer alan Nervan Höyük, Bimrin Höyük, Mehmet Tepe ve Basorin Tepe, İmikuşağı 13-12, Habur vadisinde Tell Brak HH.4, Tell Halawa 2c-2b, Tell Quara Quzaq IIb-IIa tabakalarında saptanmıştır.

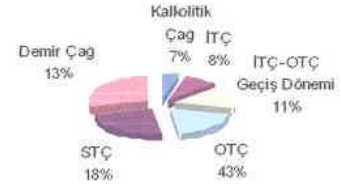
⁸⁹ Bu mal grubu ilk defa Mallowan tarafından Chagar Bazar'da bulunmuştur.

⁹⁰ C. Hamlin, 'Early Second Millenium Ceramic Assemblage of Dinkha Tepe', *Iran XII*, 1974, 131.

⁹¹ Lorenzo Nigro, 'Ebla and the Ceramic Provinces of Northern Syria in the Middle Bronze Age: Relationships and Interconnections with the Pottery Horizons of Upper Mesopotamia', *Subartu IV* Brespol, 1998, 290.

4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

Söz konusu dönem içerisinde gri mal, kiremit-kahve mal, gri-kahve astarlı mal, kiremit astarlı mal ve habur boyalı mal grupları incelenmiştir. K. Mezopotamya, K. Suriye ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden bulunan paralellerden yola çıkılarak bu mal grupları OTÇ içinde değerlendirilmiştir. Bu dönem için Gre Virike'de (OTÇ I) M.Ö. 2200-1900,⁹² Ziyarettepe'de (OTÇ) M.Ö. 2000-1600, Kenantepe'de M.Ö. 1920-1680, 1950-1670, 1940-1740, Horum Höyük'de (OTÇ I) M.Ö. 2200-1900,⁹³ K. Suriye'de ise bu dönem Tell Mardikh stratigrafik düzeni göz önüne alınarak OTÇ I ve II olmak üzere iki evreye ayrılmıştır: IIIA OTÇ I M.Ö.2000-1800; IIIB OTÇ II M.Ö. 1800-1600,⁹⁴ Hama yerleşmesinde M.Ö. 1900-1550,⁹⁵ Hammam et-Turkman'da M.Ö. 1960-1680⁹⁶ Tell Rijim ve Tell el Rimah'da ise 1800-1600,⁹⁷ Tell Touquan'da 2000-1600⁹⁸ tarihleri verilmiştir (bkz. Tablo 5).

Salat Tepe'de Habur malları M.Ö. II. Bin yılın başlarına tarihlendirilmiştir.⁹⁹ Tell al Rimah'da erken Habur için M.Ö. 1950 tarihi verilmiştir.¹⁰⁰ Yine Chagar Bazar'da erken Habur malları Samsi-Adad I (M.Ö. 1812-1797) zamanına tarihlendirilen tabletlerle ilişkilendirilmiştir.¹⁰¹ Kiremit-kahve mal, gri-kahve astarlı mal ve kiremit astarlı mal paralelleri biçim olarak bulunduğu için OTÇ dönemi içinde değerlendirilmiştir. Ancak Gricano'da ince ya da orta nitelikli çoğunlukla bitki katkılı, sık olarak yüzeyi tam kaplamayan koyu kırmızı astarlı çizi ve kabartma bezemeli kaplar M.Ö. II. Bin yılın ilk yarısı içinde değerlendirilmiştir.¹⁰² Bu malzeme olasılıkla bizim kiremit astarlı mal grubumuzla benzer olabilir. Gri-Kahve astarlı mal ve kiremit astarlı malların yukarı Dicle Havzasında yoğun olduğu malzememizden anlaşılmaktadır. Benzerlerinin de sadece biçim olarak bulunduğu göz önüne alındığında bu malzemenin Yukarı Dicle havzasına özgü olduğu söylenebilir.

Bu gruba ait *basit ağız kenarlı tabaklar* Balih, Yukarı Fırat vadisi; *açık ağızlı yuvarlak gövdeli basit, yivli ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar* Balih, Habur, Yukarı Fırat vadileri, K. Irak, Cizre-Silopi vadisi, *dik ağızlı yuvarlak gövdeli basit*

⁹² A. Tuba Ökse, 'Gre Virike 1998 Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Kültür ve Arkeolojik Varlıkları Kurtarma Projesi*, (Yay. Haz. Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 1999, 129.

⁹³ Tibet, a.g.m., 138.

⁹⁴ Nigro, a.g.m., 271.

⁹⁵ Mook, a.g.m., 703.

⁹⁶ a.g.m., 704.

⁹⁷ Carolyn Postgate ve bşk., a.g.e., 26.

⁹⁸ Paolo Matthiae, 'Sondages A Tell Touquan (Syria)', *Akkadica* 14, 1979, 6.

⁹⁹ A. Tuba Ökse, 'Salat Tepe 1998' Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 336.

¹⁰⁰ Carolyn Postgate ve bşk., a.g.e., 53.

¹⁰¹ a.g.e., 52.

¹⁰² Andreas Schachner, '1999 Yılı Gricano kazıları', *Ilisu ve Kargamış Baraj gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 55.

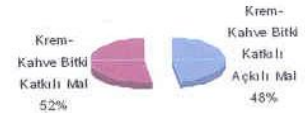
ağız kenarlı çanaklar Balih ve Yukarı Fırat vadileri; *dik ağızlı keskin karınlı basit ağız kenarlı çanaklar* Yukarı Fırat, *açık ağızlı keskin karınlı basit, yivli, kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar* Balih, Yukarı Fırat vadisi; *kapalı ağızlı küresel gövdeli basit, kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler* Balih ve Yukarı Fırat vadisi; *alçak boyunlu yuvarlak gövdeli basit, yivli, kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler* Orta Fırat, Yukarı Fırat, Balih vadisi; *yüksek boyunlu yuvarlak gövdeli basit, yivli, kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler* Yukarı Fırat bölgeleri merkezlerinin malzemesi ile biçim olarak benzerlikler gösterirler. Bu tipler içerisinde keskin karınlı çanaklar OTÇ I, yivli ağız kenarlı çömlekler ise İTÇ sonu ve OTÇ I başında görüldükleri belirtilmiştir.¹⁰³ (bkz. Tablo 6-6a). Hammam et-Turkman'da OTÇ evresinde görülen keskin karınlı çanakların STÇ evresinde de görüldüğü saptanmıştır.¹⁰⁴ Çanak çömlek parçaları üzerinde kazıma tekniğinde yapılmış dalgali şeritler, çentikler ve düzensiz yuvarlak bezeme elemanları mevcuttur. Bölgeler arasında mal olarak yoğun benzerlikler saptanamıyışsada kap yüzeylerine yapılmış bezeme anlayışı K. Suriye, K. Mezopotamya ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri arasında pek farklı olmadığı görülür.

Malzememizin göstermiş olduğu paralellikler göz önünde tutulduğunda Yukarı Dicle Havzasının Orta Tunç Çağı'nda Yukarı Fırat vadisi, Orta Fırat, Balih vadisi, Habur vadisi kültür bölgeleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Bu bölgeler içerisinde yoğunlukla Balih ve Habur vadileri bölgeleriyle benzerlikler saptanmıştır.

4.1.V- SON TUNÇ ÇAĞI

Mal grupları içerisinde bu döneme ait 63 parça incelenmiştir. Çalıştığımız malzemenin %18'ini oluşturur (bkz. Grafik 7). Söz konusu çağa ait çanak çömlekler başlıca 2 grupta incelenmiştir:

- a- Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal
- b- Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal

4.1.V.1- Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal (Lev. XXVI-XXVIII)

4.1.V.1.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları Krem ve kahve tonlarındadır. Büyük çoğunluğu hamurunun renginde astarlı olmasına rağmen dış yüzeyleri krem astarlı olan parçalar da vardır. Tüm örneklerde bitki katkı görülür; ek olarak ince-orta kum, taşçık ve mika da kullanılmıştır. Parçalar iyi, orta ve kötü derecelerde pişirilmişlerdir. Açkılı parçaların yanı sıra hafif açkılı örnekler vardır. Açkılı olan parçalar parlak değildir. Tümü çark yapımıdır.

¹⁰³ Nigro, a.g.m., 272.

¹⁰⁴ Inge Rossmeisl, 'Late Bronze Age Pottery of Tell Sabi Abyad', *BAR International Series 468*, (Yay. Haz.: Peter M.M.G. Akkermans), 1989, 339.

4.1.V.1.2- İstatistik

Son Tunç Çağ mal gruplarının % 48'ini oluşturan bu grubun toplam 30 parçadan oluşur. Bunlar: 5 tabak, 14 çanak, 9 çömlek, 1 dip ve 1 gövde parçasıdır.

4.1.V.1.3- Tipoloji

Tip-V.1.2- Tabaklar

V.1.2- Tabaklar

a-Basit ağız kenarlı (Lev. XXVI: 1-2; Res. 63):

Basit ağız kenarlıdır. Gövde ağız kısmından dibe doğru yuvarlaklaşarak döner.

Paraleller:

Şaraga: STÇ (Sertok ve Kulakoğlu 2001: Şek. 7: 16)

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: Lev. 27: 4581)

Yumuktepe: V (Garstang 1953: Şek. 157: 8)

b-Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVI: 3-5; Res. 63):

Kalınlaştırılmış ağız kenarlıdır. Gövde ağız kısmından dibe doğru yuvarlaklaşarak döner.

Paraleller:

İmikuşığı: 8-7 (Umurtak 1988: Lev. 6/2 (8,7))

Korucutepe: Hitit 2 (Umurtak 1996: Lev. 3: 5)

Tip-V.1.3- Çanaklar

V.1.3.1- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Çanaklar

b-Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVI: 12; Res. 64):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve eğik gövdelidirler.

V.1.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

c- Basit-yivli ağız kenarlı (Lev. XXVI: 6; Res. 65):

Açık ağızlı, yivli ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: Lev. 3: 3187)

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXVI: 7-8; Res. 65):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler. Bir parçada basit ağız kenarı içte keskinlik yapar.

Paraleller:

Korucutepe: Hitit 2 (Umurtak 1996: Lev. 3: 9)

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: lev. 37: 593; Lev. 1: 4771)

Tell Hadidi: STÇ IA (Dornemann 1981: Res. 3: 32)

Boğazköy: STÇ (Fischer 1963: Lev. 7: 87)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVI: 9-11; Res. 65):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler. İki parçada ağız kenarı içte keskinlik yapar.

Paraleller:

Tell Hadidi: STÇIA (Dornemann 1981: Res. 13: 31)

*V.1.3.5- Açık Ağızlı Keskin Karınlı Çanaklar**a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXVII. 1-2; Res. 66):*

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve keskin karınlıdır.

Paraleller:

Tille: STÇ I (Summers 1993: Res. 44: 1)

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: Lev. 7: 4403)

Boğazköy: STÇ (Fischer 1963: Lev. 6: 73)m

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVII: 3-7; Res. 66):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve keskin karınlıdır.

Paraleller:

Korucutepe: Hitit 2 (Umurtak 1996: Lev. 7: 5)

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: Lev. 41: 2791; Lev. 27: 4015,508, 2491)

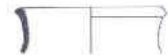
Tell Afış: 14 (Cechini ve Mazzoni 1999: Res. 26: 3)

*Tip-V.1.4- Çömlekler**V.1.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler**b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVII: 8; Res. 67):*

Kapalı ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, ve küresel gövdelidirler.

*V.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler**a- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVII: 9; Res. 68):*

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

*V.1.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler**a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXVII: 10-11; Res 69.):*

Yüksek boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Salat Tepe: STÇ (Ökse ve bşk., 2001: Şek. 5: 11)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXVIII: 1-5; Res. 69):

Yüksek boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tille: STÇ I (Dornemann 1993: Res. 41: 16)

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: Lev. 6: 2474, 2185; Lev. 32: 2671)

Tell Hadidi: STÇ IA (Dornemann 1981: Res. 3: 2)

Hammam et-Turkman: VIIIA (Smit 1988: Lev. 151: 62)

4.1.V.1.4- Dipler (Lev. XXVIII: 6; Res. 70):

Yüksek düz biçimlidirler.

Paraleller:

Norşuntepe: STÇ (Korbel 1985: Lev. 20: 1734)

Tell Afış: 14 (Cecchini ve Mazzoni 1999: Res. 26: 14)

4.1.V.1.5- Bezeme

Tip V. A7 (Lev. XXVIII: 7; Res. 71):

Gövde parçası üzerinde tarak benzeri bir aletle yapılmış dalgali hatlar görülür.

Paraleller:

Tille: STÇ (Summers 1993: Res. 28: 1-9)

4.1.V.1.6- Değerlendirme

Krem-kahve bitki katkılı açkılı mal grubumuzun hem mal hem de biçim olarak benzerlerine Mezraa STÇ, Salat Tepe STÇ, Norşuntepe STÇ, Korucutepe I-J,¹⁰⁵ Lidar STÇ, İmikuşağı 7-8,¹⁰⁶ Tille STÇ, Tell Afış 14,¹⁰⁷ Tell Hadidi H,¹⁰⁸ Hammamet-Turkman VIIIA-VIIIB¹⁰⁹ merkezlerinde rastlanmıştır.

4.1.V.2- Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (Lev. XXIX-XXXII)

4.1.V.2.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları krem ve kahve tonlarındadır. Büyük çoğunluğu hamurunun renginde astarlıyken çok az parçada krem astar görülür. Katkı maddesi olarak orta-

¹⁰⁵ Gülsüm Umurtak, *Korucutepe II: 1973-1975 Dönemi Kazılarının Bulunmuş Olan Hitit Çağı Çanak Çömleği*, Ankara, 1996, 3.

¹⁰⁶ Veli Sevin, 'İmikuşağı Kazıları, 1983', *VI Kazı Sonuçları Toplantısı I*, Ankara, 1985, 94.

¹⁰⁷ S. M. Cecchini-Stefani Mazzoni, *Tell Afış I (Siria): Scavi sull'acropoli 1988-1992, The 1988-1992 Excavations on the Acropolis*, Pisa, 1999, 36-37.

¹⁰⁸ Rudolph H. Dornemann, 'The Late Bronze Age Pottery Tradition at Tell Hadidi, Syria', *Bulletin of the American Schools of Oriental Research*, 1981, 29.

¹⁰⁹ Ferdinand Smit, 'The Period VIII Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz. Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leiden 1988, 457-499.

ince kum, mika ve bitki kullanılmıştır. Çoğunluğunda iyi pişirilmeye rastlamakla birlikte az sayıda kötü pişirilmiş örneklerde vardır. Açı kullanılmamıştır. Tümü çark yapımıdır.

4.1.V.2.2- İstatistik

Son Tunç Çağ mal gruplarının % 52'sini oluşturan bu grup toplam 33 parçayla temsil edilir. Bunlar: 22 çanak, 11 çömlek parçasıdır.

4.1.V.2.3- Tipoloji

Tip-V.2.3- Çanaklar

V.2.3.1- Açık Ağızlı Eğik Gövdeli Çanaklar

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXIX: 1-7; Res. 72):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve eğik gövdelidirler. Bir parçada ağız kenarı içte keskinlik yapar (Lev. XXIX: 5).

Paraleller:

Tell Sheikh Hamad: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 134: a; Lev. 72: b)
Tell Sabi Abyad: STÇ II (Akkermans 1989: Res. XII.7: 81)
Khirbet eş-Şenef: Stratum 2 (Bartl 1990: Lev. 5: 3-4)

V.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXIX: 8-9; Res. 73):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Üçtepe: 9 (Köroğlu 1998: Res. 5: 18; res. 6: 9; Res. 12: 9)
Tell Sheikh Hamad: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 98: h; Lev. 99: a)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXIX: 10; Res. 73):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

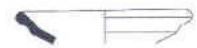
Paraleller:

Tell Sheikh Hamad: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 98: h; Lev. 99: a)

V.2.3.7- Açık Ağızlı Omurga Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXX: 1-11; Res. 74):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve omurga gövdelidirler. Bir parçanın iç kısmında yiv görülür (Lev. XXX: 11).

Paraleller:

Üçtepe: 9 (Köroğlu 1988: Res. 5: 15-16-17)
Gricano: Orta Assur (Schachner 2002: Lev. 21: a-h)
Tell Bderi: 5-2 (Pfälzner 1995: Lev. 158: a)
Tell Amuda: IIa-c (Pfälzner 1995: Lev. 180: a-b)

Tell Agaga: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 159: h)
 Tell Barri: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 176: a-d)
 Tell el Hamidiya: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 179: a)
 Tell al Rimah: 4-2 (Postgate ve bşk., 1997: Lev. 30: 33-30)
 Khirbet eş-Şenef: 2 (Bartl 1990: Lev. 4: 7)
 Tell Taban: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 158: j)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXX: 12; Res. 74):
 Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve omurga
 gövdelidirler.

Tip-V.2.4- Çömlekler

V.2.4.1- Kapalı Ağızlı Küresel Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXXI: 1; Res. 75):
 Kapalı ağızlı, basit ağız kenarlı ve küresel
 gövdelidirler. Ağız kenarı içte keskinlik yapar.

Paraleller:

Khirbet eş-Şenef: Stratum 2 (Bartl 1990: Lev. 6: 1)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXXI: 2-3; Res. 75):
 Kapalı ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı, küresel
 gövdelidirler.

V.2.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXXI: 4; Res. 76):
 Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak
 gövdelidirler.

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXXI: 5-9; Res. 76):
 Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak
 gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Sheikh Hamad: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 84: d)
 Tell Bderi: 5-2 (Pfälzner 1995: Lev. 150: b)
 Tell Ta'ban: Orta Assur (Pfälzner 1995: Lev. 162: d)
 Khirbet eş-Şenef: Stratum 2 (Bartl 1990: Lev. 6: 9)

V.2.4.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXXII: 1-2; Res. 77):
 Yüksek boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak
 gövdelidirler.

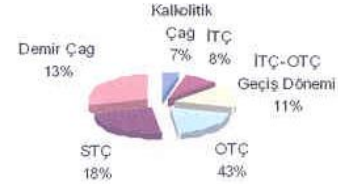

4.1.V.2.4- Değerlendirme

Kiremit-kahve mal grubunun hem mal hem de biçim olarak benzerlerine Üçtepe 9,¹¹⁰ Gricano Orta Assur,¹¹¹ Tell Sheikh Hamad Orta Assur, Tell Sabi Abyad STÇ II,¹¹² Khirbet eş-Şenef stratum 2,¹¹³ Tell Bderi 5-2, Tell Amuda IIa-e, Tell Taban Orta Assur, Tell Brak HH,¹¹⁴ Tell al Rimah 4-2¹¹⁵ merkezlerinin Orta Assur dönemine tarihlenen tabakalarında bulunmuştur.

4.2- DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

Son Tunç dönemi içerisinde krem-kahve bitki katkılı açık mal ve krem-kahve bitki katkılı mal olmak üzere iki grup incelenmiştir. Mal özellikleri ve benzerlerinden yola çıkılarak söz konusu gruplar STÇ I-II evreleri içerisinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Krem-kahve bitki katkılı açık mal grubu K. Suriye, K. Mezopotamya, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde karşılaştırmalardan yola çıkılarak STÇ I evresi içinde değerlendirilmiştir. Bu mal grubunun açık olması ve özellikle bu grupta yer alan özensiz bir işçilik gösteren tabak ve tarak baskı bezeme söz konusu mal grubunun tarihlenmesi açısından önemlidir. Tarak baskı bezeme Tille Höyük' de ve Tell Hadidi'de STÇ I dönemine tarihlendirilmiştir.¹¹⁶ Söz konusu mal grubu güneyde Mitanni evresi mallarıyla da paralellik gösterir. Boğazköy Yukarı Şehirde yapılan çalışmalar STÇ II döneminin sonlarına doğru tabak malzemesinin az miktarda üretildiğini göstermiştir.¹¹⁷ Basit ağız kenarlı bu tabaklar, çark yapımı ve basit formlu oluşu ile, bütün Hitit merkezlerinde saptanan standart üretimin bir göstergesidir. Krem-kahve bitki katkılı mal grubu ise STÇ II evresi içinde değerlendirilmiştir. Bu mal grubu güneyde K. Suriye ve K. Mezopotamya bölgelerinde bulunan yerleşim yerlerinin Orta Assur evrelerine tarihlendirilen çanak çömlek malzemesiyle de paralellik gösterir. Bu da Yukarı Dicle Havzasında Assur etkisinin varlığının göstergesidir. Assurnasirpal II'ye ait yazıtlarda M.Ö. 13. yüzyıl başlarında Orta Assur Krallığının Adad-Nirari I (M.Ö. 1295-1264) ve Salmaneser I (M.Ö. 1263-1234) döneminde Yukarı Dicle Havzasına kadar yayıldığı yazılıdır. Bu mal grubunda yer alan açık ağızlı, eğik gövdeli kalınlaştırılmış ağız kenarlı derince çanaklar ile omurga gövdeli çanaklar Assur Krallığı'nın merkezi ve çevresinde¹¹⁸

¹¹⁰ Köroğlu 1998; 27.

¹¹¹ Andreas Schachner, 'Ausgrabungen in Gricano (2000-2001) Neue Forschungen an der Nordgrenze des Mesopotamischen Kulturraums', *Istanbul Mitteilungen* 52, 2002, 26-27.

¹¹² Inge Roosmeisl, a.g.m., 339.

¹¹³ Karl Bartl, 'Khirbet Esh-Shenef a Late Bronze Age Settlement in the Balikh Valley, Northern Syria', *Akkadica* 67, 1990, 10.

¹¹⁴ David Oates ve bşk., *Excavations at Tell Brak: Vol. 1: Mittani and Old Babylonian Periods*, 1997, 78.

¹¹⁵ Carolyn Postgate ve bşk., *The Excavations at Tell al Rimah: The Pottery*, 1997, 57.

¹¹⁶ G. D. Summers, *Tille Höyük 4: The Late Bronze Age and The Iron Age Transition*, Ankara, 1993, 43.

¹¹⁷ Andreas Müller-Karpe, *Hethitische Töpferei der Oberstadt von Hattusa*, Marburg/Lahn, 1988, 163.

¹¹⁸ Nimrud'da 7 veya 8. yüzyıla ilişkin tabakalarda, Assur'da Orta ve Yeni Assur mezarlarında, Billa 2,1'de yaygındırlar.

Aşağı Habur bölgesinde ve K. Suriyedeki pek çok merkezde söz konusu döneme ilişkin tabakalarda rastlanmıştır.

Gricano kazısında ele geçen bir tabletten yola çıkılarak Orta Assur evresinin sonu için M.Ö. 1069 yada 1068,¹¹⁹ Ziyarettepe’de STÇ için M.Ö. 1600-1300 ve Orta Assur için M.Ö. 1300-1200 tarihleri verilmiştir.¹²⁰ STÇ I olarak tanımlanan Korucutepe I evresi yaklaşık olarak M.Ö. 1600-1400 yıllarına tarihlenmektedir.¹²¹ Tell Billa’da 3 (STÇ) evresi M.Ö. 1600-1400, 2 (Orta Assur) evresi 1300-800, tell Hamdiya’da STÇ için 1500-1300 ve Orta Assur evresi için 1300-1200, Tell Brak’da Orta Assur M.Ö. XIII, XI y.y.,¹²² Tell Bderi’de Orta Assur M.Ö. XIII-XI y.y., Tell al Rimah’da ise Orta Assur M.Ö. 1350-1200¹²³ Khirbet eş-Şhenef’de Orta Assur evresi için 13.-11. yüzyıl, 15 yüzyıl zarfında ve 14 yüzyılın erken evresinde K. Suriye’nin Mitanni kralığının etkisi altında olduğu belirtilmiştir. Mallowan Hammam et-Turkman VIII A safhasını bu tarihle ilişkilendirmiş, VIII B safhasını ise 13. yüzyıla ilişkilendirmiş ve buna bağlı olarakda Tell Sabi Abyad STÇ evresini Hammam et-Turkman VIII B ile ilişkilendirmiştir,¹²⁴ Tell Brak’da Pfälzner Orta Assur çanak çömleği üzerine geniş çapta yapmış olduğu çalışmada Orta Assur yazıtları ile tarihlendirilen Tell Bderi’den Tiglat Pileser I (1114-1076) dönemine kadar olan malzeme ile paralel olarak M.Ö. 12. yüzyıl tarihini ortaya koymuştur.¹²⁵ (bkz. Tablo 7).

Bu gruptaki mallardan basit ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı tabaklar Yukarı Fırat, Orta Fırat, Kilikya; açık ağızlı eğik gövdeli kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar Habur ve Balih vadileri; açık ağızlı yuvarlak gövdeli basit ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar Yukarı Fırat, Habur ve Balih vadileri; açık ağızlı keskin karınlı basit ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar Yukarı ve Orta Fırat; kapalı ağızlı küresel gövdeli basit ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler Balih vadisi; alçak boyunlu yuvarlak gövdeli basit ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler Balih ve Habur vadileri; yüksek boyunlu yuvarlak gövdeli basit ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler Orta Fırat, Yukarı Fırat, Balih bölgelerindeki merkezlerinin çanak çömlekleriyle benzerlik gösterirler. Tarak baskı bezeme ise Orta Fırat ve Balih vadisi bölgelerinin malzemesiyle paraleldir (bkz. Tablo 8-8a).

Tipler üzerinden yapılan bu bölgesel ayrımlardan yola çıkılarak STÇ döneminde Yukarı Dicle Havzasının daha çok Yukarı ve Orta Fırat, Balih ve Habur vadisi kültür bölgeleriyle ilişkili olduğu söylenebilir.

¹¹⁹ Andreas Schachner, ‘2000 Yılı Gricano Kazıları’, *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2002, 552.

¹²⁰ Timothy Matney, ‘Ziyaret Tepe’de Yüzey Araştırması ve Yüzeyaltı Taraması, Diyarbakır İli, 1997-1998, *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk), Ankara, 1999, 311.

¹²¹ E.E. Griffin, ‘The Middle and Late Bronze Age Pottery’, *Korucutepe 3*, (Yay. Haz.: Von Loon), Amsterdam, 1980, 23.

¹²² David Oates ve bşk., a.g.e., 78.

¹²³ Carolyn Postgate ve bşk., *The Excavations at Tell Al Rimah: The Pottery*, England, 1997, 21.

¹²⁴ Peter M.M.G. Akkermans-Inge Rossmeisl, ‘Excavations at Tell Sabi Abyad, Northern Syria: A Regional Centre on the Assyrian Frontier’, *Akkadica* 66, 31-32.

¹²⁵ Oates ve bşk., a.g.e., 78.

4.1.VI- DEMİR ÇAĞ

Mal grupları içerisinde bu döneme ait 45 parça incelenmiştir. Çalıştığımız malzemenin %13'ünü oluşturur (bkz. Grafik 7). Söz konusu çağa ait 2 mal grubu incelenmiştir:

- a- Pembe-Kahve Yivli Mal
- b- Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal

4.1.VI.1- Pembe-Kahve Yivli Mal (Lev. XXXIII-XXXVI)

4.1.VI.1.1- Mal ve Teknik Özellikler

Çanak çömleklerin hamuru pembe ve kahve renklerinin tonlarındadır. Hepsisi hamurunun renginde astarlıdır. Belirgin özellikleri bitki katkılı olmalarıdır;¹²⁶ bitki katkının yanı sıra mika ve ince, orta, kaba kum da kullanılmıştır. Ancak açıkli kaplarda bitki katkı kullanılmamıştır.¹²⁷ Belli bir fırınlama derecesi yoktur, iyi, orta ve kötü pişirilme görülür. Büyük çoğunluğu açıkta olmasına rağmen açıkli parçalar da vardır. Yine bu grubun ikinci belirgin özelliği bazı parçaların dış yüzeyinde elle düzeltme sonucu oluşmuş olan izlerin varlığıdır. Yavaş dönen çark da ya da elde yapılmışlardır. Üçüncü belirleyici özelliği de parçaların ağız kısmından başlayarak gövde boyunca belirli aralıklarla yivlerin olmasıdır.

4.1.VI.1.2- İstatistik

Demir Çağ mal gruplarının % 84'ünü oluşturan bu grup toplam 38 parçadan oluşur. Bunlar: 27 çanak, 6 çömlek, 1 dip ve 4 gövde parçasıdır.

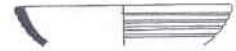
4.1.VI.1.3- Tipoloji

Tip-VI.1.3- Çanaklar

VI.1.3.8- Açık Ağızlı Yivli Gövdeli Çanaklar

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXXIII: 1-8; Lev. XXXIV: 1-7; Lev. XXXV: 1-12; Res. 78):

Açık ağızlı, basit ağız kenarlı ve yivli gövdelidirler.

Paraleller:

Kavuşan: EDC (Kozbe-Köroğlu 2003: Çiz. 6: 4)

Tille: I-III (Blaylock 1999: Res. 3: 7-9)

Tell Sheikh Hassan: DÇ (Schnader 1999: Lev. 4: 2-3)

Tell Afiş: 10-9c (Oggiano 1999: Res. 2: 3)

Korucutepe: EDC (Bartl 1995: Lev. 58: 41)

¹²⁶ Saman katkı Korucutepe K evresi çanak çömleklerinde de sık rastlanan bir özelliktir. Saman katkı Demir Çağ'ında Lidar Höyük'de de kullanılmıştır (bkz. K. Bartl, To the Euphrates and beyond, 1989, 267).

¹²⁷ Bu tarzda kullanım İmikuşağı 6c-a yapı katı EDC çanak çömleklerinde de görülür (bkz. Veli Sevin, İmikuşağı I, 1995, 27).

Tip-VI.1.4- Çömlekler

VI.1.4.5- Kapalı Ağızlı Küresel Yivli Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXXVI: 1-4; Res. 79)

Kapalı ağızlı, basit ağız kenarlı ve küresel yivli gövdelidirler.

Paraleller:

Gricano: EDC (Schachner 2000: Şek. 4: 1)

Lidar: EDC (Müller 1999: Lev. 5: BB02, BB03)

İmikuşağı: 6C-a (Sevin 1995: Res. 13: 1-2; Res. 15: 7,8,9)

VI.1.4.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

c- Kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı (Lev. XXXVI: 5-6; Res. 80):

Alçak boyunlu, kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

İmikuşağı: 6C-a (Sevin 1995: Res. 18: 1)

4.1.VI.4- Bezeme

Tip VI. A8 (Lev. XXXVI: 7-10; Res. 81):

Kazıma tekniğinde yapılmış çentik bezemeler görülür.

Paraleller:

İmikuşağı: 6C-a (Sevin 1995: Res. 14: 8)

Değirmentepe: EDC (Esin 1983: Res. 5: 4)

4.1.VI.4- Değerlendirme

Demir Çağ'ın ilk grubunu oluşturan pembe-kahve yivli mal grubu Yukarı Dicle bölgesinde Demir Çağ çanak çömlekleri arasında kuzeyden gelen ve 'Erken Demir Çağ türü yivli seramik' denen grupla benzerdir. Geniş bir coğrafyaya yayılmış olan grup Keban ve Karakaya baraj gölü ve Ilısu, Kargamış Baraj Gölü alanında yapılan kazılardan ve yüzey araştırmalarından da bilinir.¹²⁸ Kuzeyde Transkafkasya ve Erzurum çevresine, güneydoğuda Urmiye Gölü'nün batı kıyıları, batıda Fırat Nehri'ne ve Torosların güneyine kadar yayılmıştır. Bu mal grubu Gricano EDC,¹²⁹

¹²⁸ Bu çanak çömleklerin Güneydoğu Anadolu'da Dicle ve Batman vadilerinde bulunurken, Botan-Garzan Bölgesi'ndeki varlığı henüz bilinmemektedir.

¹²⁹ Andreas Schachner, '2000 Yılı Gricano Kazıları Ön Rapor', *Ilısu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna, Jean Öztürk, Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 550.

İmikuşağı 6c-a,¹³⁰ Korucutepe K,¹³¹ Lidar Höyük, Tille Höyük IV-V,¹³² Tell Afiş 10-9c,¹³³ Tell Sheikh Hamad merkezlerinin Demir Çağ tabakalarında saptanmıştır.

4.1.VI.2- Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (Lev. XXXVII)

4.1.VI.2.1- Mal ve Teknik Özellikler

Hamurları krem ve kahve tonlarındadır. Hamurunun renginde astarlıdır. Katkı olarak ince, orta kum ve çok az bitki kullanılmıştır. İyi ve orta pişirilmeye rastlamakla beraber çoğunluğu kötü pişirilmiştir. Hepsisi açkısız ve çark yapımıdır.

4.1.VI.2.2- İstatistik

Demir Çağ mal gruplarının % 18'ini oluşturan bu grubun toplam 8 parçadan oluşur. Bunlar: 5 çanak ve 3 çömlek parçasıdır.

4.1.VI.2.3- Tipoloji

Tip-VI.2.3- Çanaklar

VI.2.3.2- Açık Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

c- Kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı (Lev. XXXVII: 1; Res. 82):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış-yivli ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Hwas: Yeni Assur (Pfälzner 1990: Lev. 2: n, f)

Tell Sheikh Hassan: DÇ (Schnader 1999: Lev. 4: 1-3)

Nineveh: MG22 (Lumsden 1999: Res. 5: 12)

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXXVII: 2; Res. 83):

Açık ağızlı, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

VI.2.3.9- Kapalı Ağızlı Yuvarlak Gövdeli Çanaklar

e- Şerit ağız kenarlı (Lev. XXXVII: 3-5; Res. 83):

Kapalı ağızlı, şerit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Tell Dabaash: Yeni Assur (Bernbeck 1999: Res. 1: e)

¹³⁰ Veli Sevin, *İmikuşağı I*, Ankara, 1995, 26.

¹³¹ M. M. Winn, *Korucutepe 3*, 1980, 161.

¹³² Stuart R. Blaylock, 'Iron Age Pottery from Tille Höyük, South-Eastern Turkey', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter ve Andrzej Reiche), Münster, 1999, 267.

¹³³ S. M. Cecchini-Stefano Mazzoni, *Tell Afiş (Sirta): Scavi sull'acropoli 1988-1992, The 1988-1992 Excavations on the Acropolis*, Pisa, 1999.

Nineveh: MG22 (Lumsden 1999: Res. 4: 9-10)
Haut-Khabur: Yeni Assur (Bernbeck 1999: Res. 1: e)

Tip-VI.2.4- Çömlekler

VI.2.3.2- Alçak Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

a- Basit ağız kenarlı (Lev. XXXVII: 6; Res. 84):

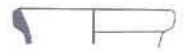
Alçak boyunlu, basit ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler. Ağız kenarı içinde oyuk görülür.

VI.2.3.4- Yüksek Boyunlu Yuvarlak Gövdeli Çömlekler

b- Kalınlaştırılmış ağız kenarlı (Lev. XXXVII: 7-8; Res. 84):

Yüksek boyunlu, kalınlaştırılmış ağız kenarlı ve yuvarlak gövdelidirler.

Paraleller:

Kar-Tukulti Ninurta: 3 (Schmidt 1999: Lev. 5b: 24)
Nineveh: Yeni Assur (Lumsden 1999: Res. 6: 25)
Rad Shaqrah: Yeni Assur (Bernbeck 1999: Res. 10: l,n,o)

4.1.VI.2.4- Değerlendirme

Demir Çağ'ın ikinci grubunu oluşturan Krem-kahve bitki katkılı mal bir önceki mal grubuna oranla daha kalitelidir. Etkilerinin Torosların kuzeyine ve hatta Fırat'ın batısına kadar ulaşmış olduğu belirtilmiştir.¹³⁴ Buda Yukarı Dicle bölgesinde Assur kültürünün güçlü olması ile açıklanmıştır. Bu kanı Asurluların yayılma politikalarında, başkentlerine yakın olsa bile tarıma uygun olmayan alanları atlayarak yapılaşmalarını verimli alanlarda yoğunlaştırdıkları kanısına uygun gelmektedir.¹³⁵ Söz konusu mal grubu Niniveh MG22,¹³⁶ Tell Sheikh Hassan Yeni Assur, Kar-Tukulti Ninurta 3,¹³⁷ Habur vadisi (Rad Shaqrah, Haut-Khabur) merkezlerinin Yeni Assur tabakalarında saptanmıştır.

¹³⁴ A. Tuba Ökse, *Mitteleisenzeitliche Keramik Zentral-Ostanatoliens mit dem Schwerpunkti Karakaya-Stauseegebiet am Euphrat*, Berlin, 1988, 196.

¹³⁵ M. Liverani, 'The Growth of the Assyrian Empire in the Habur/Middle Euphrates Area: A new Paradigm', *State Archive of Assyria Bulletin* II/2: 81.

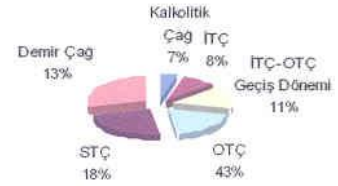
¹³⁶ Stephen Lumsden, 'Neo-Assyrian Pottery from Niniveh', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter ve Andrzej Reiche), Münster, 1999, 3.

¹³⁷ Claudia Schmidt, 'Die Keramik der Areale A-F in Kar-Tukulti-Ninurta', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter ve Andrzej Reiche), Münster, 1999, 67.

4.2 DÖNEM DEĞERLENDİRMESİ

Demir Çağ içerisinde pembe-kahve yivli mal' Erken Demir Çağ'da Anadolu için tipik olan ve M.Ö. 11. ve 9. yüzyıla tarihlenen çanak çömlek grubuna girer.¹³⁸ Benzerlerinden yola çıkılarak Erken Demir Çağ'ına yerleştirilebilir. Bu mal grubu Dicle'nin kuzeyindeki

höyüklerde daha yoğun olduğu görülür.¹³⁹ 'Krem-kahve bitki katkılı mal ise bir önceki mal grubunda hem form hemde mal özellikleri olarak oldukça farklıdır. Özellikle benzerlerinden yola çıkılarak söz konusu mal grubu Yeni Assur evresine yerleştirilebilir. Yeni Assur dönemi çanak çömleğinin kuzeydeki birçok merkezde üretilmiş olduğu yapılmış olan yüzey araştırmalarının yanı sıra Ilısu baraj gölü alanı kapsamındaki yeni çalışmalarla da belgelenmiştir. Assur malları denen çanak çömleklerin daha çok Dicle Nehri kıyısındaki höyüklerde ele geçtiği belirtilir.¹⁴⁰ İncelemiş olduğumuz höyükler içerisinde Tepeköy ve Karaçalı (Tilalo) kıyıya yakın merkezler olup buradan Yeni Assur malzemeleri daha çok saptanmıştır.

C14 sonuçlarına göre bu türde çanak çömlekler Elazığ yöresinde M.Ö. 1150 tarihinden beri kullanıldığı; ancak bu türde malzemenin yörede varlığını M.Ö. 8. yüzyılın içlerine değin sürdürdüğüde belirtilmiştir.¹⁴¹ Gricano'da Erken Demir Çağ tabakasında bulunan malzemenin başlangıcı Orta Assur tabletlerine dayanarak büyük bir ihtimalle M.Ö. 11. yüzyıl ortası ile sınırlandırılmıştır. Bu saptama Fırat bölgesi ve İç Anadolu'nun doğusunda bilinen tarihlendirmelerle desteklenmektedir.¹⁴² Ziyaret Tepe'de Erken Demir Çağ için M.Ö. 1100-900 ve Yeni Assur için M.Ö. 900-600,¹⁴³ tarihleri verilmiştir. Köşkerbaba, Habibuşağı ve Kale Köy'de yivli çanak çömlekler Orta Demir Çağ tabakalarında da tespit edilmiştir.¹⁴⁴ Lidar'da 6e ve 6d de görülen yivli malzeme için M.Ö. 1100-900, Tille'de I-III. tabakalar M.Ö. 1200, IV-V tabakalar M.Ö. 10. ve 8 yüzyıl,¹⁴⁵ Tarsus'da EDÇ M.Ö. 900-ODÇ M.Ö. 800-GDÇ I M. Ö. 650-GDÇ II M.Ö. 600-550, Nineveh'de Yeni Assur için M.Ö. 7. yüzyılın

¹³⁸ Andreas Schachner, 2000 Yılı Gricano Kazıları Ön Rapor', *Ilısu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 550.

¹³⁹ Ergani ovasındaki bazı merkezlerde yivli malzemenin varlığı 1988 yılında Özdoğan, doğusunda ise Batman baraj gölü alanında 1990 yılında Rosenberg tarafından da belgelenmiştir. Bu bulgular 1986-1992 yıllarında Sevin başkanlığında yürütülen yüzey araştırması sonuçlarıyla da paralellik gösterir.

¹⁴⁰ Kemalettin Köroğlu, 'Demir Çağı'nda Yukarı Dicle Bölgesi', *XVI Anadolu Araştırmaları*, 455.

¹⁴¹ Sevin, a.g.e., 1995, 30.

¹⁴² Fırat Bölgesi (Lidar Höyük) ve İç Anadolu'nun doğusu: Kuşaklı'da olasılıkla Hitit İmparatorluğu'nun sonuna ait Ib tabakasında bu malzemeye ait bir kase bulunmuştur. 2. tabakanın tabletlere dayanan tarihlendirilmesi ve iki tabaka arasındaki yakın bağlantı bu malzemenin M.Ö. 11. yüzyıla tarihlendirilmesini desteklemektedir. (Detaylı bilgi için bkz., Veli Sevin, İmikuşağı I).

¹⁴³ Matney, a.g.m., 311.

¹⁴⁴ Karin Bartl, *Eastern Anatolia in the Early Iron Age Migration und Kulturtransfer*, Bonn, 2001, 391.

¹⁴⁵ Stuart R. Blaylock, 'Iron Age Pottery from Tille Höyük, South-Eastern Turkey', *Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter-Andrzej Reiche), Münster, 1999,

ortası,¹⁴⁶ Kalhu/Nimrud yerleşmesinde ise Yeni Assur evresi M.Ö. 9. yüzyıldan M.Ö. 7. yüzyılın sonuna,¹⁴⁷ Assur'da bu evre için Phase 1 (M.Ö. 10. ve 9. yüzyıl), Phase 2-3 (M.Ö. 8. ve 7. yüzyıl),¹⁴⁸ Hama 4 tabakası için M.Ö. 800-700, Tell Rifa'at da 2c M.Ö. 900-2b M.Ö. 800, 2e M.Ö. 600 tarihleri verilmiştir (bkz. Tablo 9).

Bu mal grubu içinde *açık ağızlı yivli gövdeli basit ağız kenarlı çanaklar* Yukarı Fırat; *kapalı ağızlı yivli küresel gövdeli basit ağız kenarlı çömlekler* Yukarı Fırat; *açık ağızlı yuvarlak gövdeli yivli ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı çanaklar*, *kapalı ağızlı şerit ağız kenarlı çanaklar* ile *yüksek boyunlu yuvarlak gövdeli kalınlaştırılmış ağız kenarlı çömlekler* ise K. Mezopotamya bölgeleri ile yakın benzerlikler gösterirler. Bezeme anlayışı ise daha çok Anadolu özelliği yansıtır (bkz. Tablo 10).

Bu tipolojik benzerlikten yola çıkılarak Yukarı Dicle Havzasının Demir Çağı'nda Orta Anadolu ve K. Mezopotamya kültür bölgeleriyle ilişkili olduğu söylenebilir.

¹⁴⁶ Stephien Lumsden, 'Neo-Assyrian Pottery from Nineveh', *Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter- Andrzej Reiche), Münster, 1999, 6.

¹⁴⁷ Arnulf Hausleiter, 'neo-Assyrian Pottery from Kalhu/Nimrud', *Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter- Andrzej Reiche), Münster, 1999, 38-39.

¹⁴⁸ Arnulf Hausleiter, 'Graves, Chronology and Ceramics: Some Considerations on Neo-Assyrian Assur', *Iron Age Pottery in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.: Arnulf Hausleiter- Andrzej Reiche), Münster, 1999, 132.

5. SONUÇ

Yukarı Dicle Havzası stratejik konumu, yolların kavşak noktasında bulunuşu ve maden kaynaklarına yakın oluşu gibi özellikleri nedeniyle önemlidir. Bu önemli havzada yapılmış olan yüzey araştırmasında toplanmış bir çok çanak çömlek parçasından elde ettiğimiz sonuçlar ve bu sonuçların çevre bölgelerde yapılmış kazı ve yüzey araştırmalarıyla da desteklenmesiyle bir takım sonuçlara ulaşılmıştır.

Çanak Çömlekler Kalkolitik Çağ, İlk Tunç Çağ, İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, Orta Tunç Çağ, Son Tunç Çağ ve Demir Çağ evreleri içerisinde mal grupları oluşturularak ve bölgesel benzerlikler göz önünde tutularak incelenmiştir. Kalkolitik Çağ çanak çömlek sonuçlarına bakıldığında Yukarı Dicle Havzasının bu evrede daha çok Orta Dicle Havzası, Yukarı-Orta Fırat, Habur ve Balih vadileri bölgeleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Söz konusu döneme ait malzememiz Aşağı Horozlu, Eliaçık (Köpekli), Demirhan, Batrik (Çayırtarla), Yenice (Kendeş) yerleşim yerlerinde görülür. Bu yerleşimler arasında sadece Demirhan'da Kalkolitiğin her iki evresi saptanmıştır. Geç Kalkolitik Çağ evresi yerleşim yerlerinde yoğun olarak görülür. Kalkolitik Çağ malzemesi Aşağı Horozlu merkezinde yoğundur (bkz. Grafik 1; Harita 2, Tablo 11). Diğer mal gruplarına nispeten saman yüzlü mal en büyük grubu oluşturur ve Aşağı Horozlu merkezinde yoğunluk gösterir (bkz. Grafik 1a-1e). Malzemenin hemen hemen yarısının Aşağı Horozlu merkezine ait olması buranın bu çağda yoğun bir yerleşime sahip olduğunu düşündürtebilir.

Bölgesel karşılaştırmalardan yola çıkılarak İlk Tunç Çağı'nda Havzanın Habur, Balih ve Yukarı Fırat kültür bölgeleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Söz konusu döneme ait malzeme Pir Hüseyin, Sivritepe (Şehaban), Tepeköy, Yenice (Kendeş), Hanpazarı, Oğuzlar (Karahan), Gökçetevek (Raşık), Yukarı Bağpınar (Zoğzunç), Beşiktepe (Mollacabbar), Gömmetaş (Sırımı) merkezlerinde saptanmıştır. Bulunan paralellerden yola çıkılarak Gökçetevek (Raşık) merkezinde İTÇ'nin bütün evrelerinin görüldüğü söylenebilir (bkz. Grafik 2; Grafik 2a, Harita 3, Tablo 11). 'Simple ware' ve 'metallic ware' gibi fabrikasyon üretim olan malların bu havzada ve çevre bölgelerde yaygın olmasının yanı sıra kiremit-kahve açkılı mal'ın benzerlerinin sadece Üçtepe Höyüğü'nde ve Dicle'nin kuzey ve güneyindeki höyüklerde bulunması ve mal grupları içerisinde de en büyük grubu oluşturması sebebiyle bu malzemenin yöreye özgü olduğu söylenebilir. Çanak çömlek sonuçları ve bölgesel benzerlikler dikkate alındığında havzada İTÇ III-IV evresinin yoğun olduğu söylenebilir.

İTÇ-OTÇ Geçiş evresi içerisinde değerlendirilen Boya bantlı mal grubu hem mal hem de biçim olarak sadece Üçtepe Höyüğü'nde bulunmuştur. Tell Brak ve Amuq j de boya bant bezeme açısından benzerlikler saptanmış olsa da form olarak benzerlik yoktur. Üçtepe Höyüğü'nde hem İTÇ hem de OTÇ tabakalarında bu malzemenin görülmesi ve malzememiz tabaka malzemesi olmadığından geçiş evresi içerisinde değerlendirilmiştir. Benzerlerinin bu havza dışında bulunamaması ve incelemiş olduğumuz merkezlerin hemen hemen tamamında görülmesi yine yöreye ait bir çanak çömlek kültür devamlılığını düşündürtebilir. Merkezler içerisinde Y. Bağpınar (Zoğzunç), Kayapınar (Payas), Sivritepe (Şehaban), Yukarı Kasımlı, Hanpazarı, Gökçetevek (Raşık), Çubuklu (İshakan), Eliaçık (Köpekli), Karaçalı (Tilalo), Beşiktepe (Mollacabbar), ve Tepeköy'de görülür (bkz. Grafik 3; Harita 4;

Tablo 11). Bu merkezler içerisinde söz konusu döneme ait mal grubu Kayapınar (Payas) ve Yukarı Bağpınar (Zoğzunç)'da yoğunur (bkz. Grafik 3b).

Çanak çömlek sonuçlarına göre Orta Tunç Çağı'nda havza Yukarı Fırat, Balih ve Habur bölgeleriyle yakın ilişki içindedir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda söz konusu evrede havzanın daha çok Habur ve Balih kültür bölgeleriyle yakın ilişkide olduğu görülür. Malzememiz içerisinde yer alan gri-kahve astarlı mal ve kiremit astarlı mal Üçtepe Höyüğü dışında çevre merkezlerden hemen hemen hiç bulunamaması ve incelemiş olduğumuz bütün höyüklerde de görülmesi yöredeki yerel kültürün sürekliliğin ikinci bir kanıtı olabilir. Habur malı ve Gri renkli mal grupları ise çevre bölgelerle benzer ilişkinin kanıtıdır. Söz konusu dönem incelemiş olduğumuz bütün merkezlerde saptanmıştır ancak yoğun olarak Yukarı Bağpınar da görülür (bkz. Grafik 4; Harita 5). Benzerleri yoğun bulunamadığından malzememiz OTÇ periodları içerisinde değil de bizzat OTÇ'nin içinde değerlendirilmiştir. Malzemenin fazla oluşu ve hemen hemen bütün yerleşim yerlerinde yoğun olarak görülmesi sebebiyle bu evrede yörenin yoğun bir yerleşime sahne olduğunu söyleyebiliriz.

Son Tunç Çağı'nda, Yukarı Dicle havzası yazılı belgelere göre yöre 13. yüzyılın başlarından 7. yüzyılın sonlarına değin Assur krallarının kültürel ve siyasi etkileri altında kalmıştır. Bölge Huri-Mittani devletinin yıkılmasından sonra Orta Assur krallığının denetimine girer. Bu siyasi tarih dikkate alındığında ve malzememizden elde edilen analizler sonucu çanak çömlek parçalarındaki Orta Anadolu etkisinin yanı sıra Mezopotamya etkisi de görülür. STÇ I özelliği gösteren malzemede daha çok Yukarı ve Orta Fırat etkisi, STÇ II evresine yerleştirilen malzemede ise Habur ve Balih bölgelerinin etkisi görülür. Söz konusu dönem Karaçalı (Tilalo), Sivritepe (Şehaban), Tepeköy, Yukarı Bağpınar (Zozunç) merkezlerinde yoğunur (bkz. Grafik 5, Tablo 11). Krem-kahve bitki katkılı açıkmal grubu yaygın olup Karaçalı (Tilalo) ve Tepeköy merkezlerinde yoğun görülür (bkz. Grafik 5b). Orta Assur malzemelerinin Yukarı Dicle Havzasında kıyıya yakın olan höyüklerde yoğun olduğu belirtilmiştir. Bizim de bu evreye tarihlendirdiğimiz mal grubumuzun nehir kıyısına yakın olan Karaçalı (Tilalo) ve Tepeköy merkezlerinde görülmesi bunu destekler niteliktedir. (bkz. Harita 6, Tablo 11).

Demir Çağ malzememiz Erken Demir Çağ ve Yeni Assur olmak üzere iki evrede incelenmiştir. Erken Demir Çağ malzemesi daha çok Anadolu özelliği gösterirken, Yeni Assur malzemesinde K. Mezopotamya etkisi vardır. Yivli çanak çömleklerin kuzeye doğru yoğunluk kazanması bu yönden gelen Muşki toplulukları ile varsayılan ilişkisini güçlendirdiği belirtilmiştir. Bizim malzememiz arasında yivli parçaların yoğun olması bu görüşü destekler niteliktedir. Orta Assur mallarında olduğu gibi Yeni Assur malları denen çanak çömleklerin de daha çok Dicle Nehri kıyısındaki höyüklerde ele geçtiği belirtilir. İncelemiş olduğumuz höyükler içerisinde Tepeköy ve Karaçalı (Tilalo) kıyıya yakın merkezler olup buradan Yeni Assur malzemeleri saptanmıştır. Erken Demir Çağ malzememiz Pir Hüsyin, Tepeköy, Yukarı Bağpınar (Zoğzunç), Hanpazarı, Gökçetevek (Raşık) ve yoğun olarak Eliaçık (Köpekli) merkezinde, Yeni Assur çanak çömlekleri ise Sivritepe (Şehaban), Tepeköy, Yukarı Bağpınar, Hanpazarı, Karaçalı (Tilalo), Beşiktepe (Mollacabbar)

merkezlerinde görülürler (bkz. **Grafik 6; Harita 7, Tablo 11**). Dicle'nin kuzeyinde yivli malzeme yoğun görülürken güneyinde bu malzemenin az olduğuda saptanmıştır.

İncelenmiş olan merkezlerin büyük çoğunluğunda düzenli bir kronoloji saptanamamış olmasına rağmen Gökçetevek (Raşık) merkezinde Kalkolitik Çağ dışında bütün evrelerin görüldüğü tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- A. E. SPEİSER : 'The Pottery from Tell Billa', *MJ* 23, 1933, 249, 308.
- AKDENİZ, ENGİN : 'Halaf ve Obeyd Kùltürleri Üzerine Bazı Gözlemler ve Piroto Höyüğün Halaf-Obeyd Boyalı Çanak Çömleği', *XVII Anadolu Araştırmaları* 2, İstanbul, 2004, 1-49.
- AKKERMANS,
PETER M.M.G. : 'The Soundings at Tell Damishliyya', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan, 1988, 19-69.
- : 'The Period IV Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan, 1988, 181-287.
- : 'The Period V Pottery', *Hammam et-Turkman I*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leidan, 1988, 287-351.
- ALGAZE, GUILLERMO : "Period V: The Early Part of the Early Bronze Age", *Town and Country in Southeastern Anatolia II: The Stratigraphic Sequence at Kurban Höyük*, (Yay. Haz.: Guillermo Algaze), Chicago, 1990, 281-310.
- : "Period III: Early Bronze-Middle Bronze Transition", *Town and Country in Southeastern Anatolia II: The Stratigraphic Sequence at Kurban Höyük*, (Yay. Haz.: Guillermo Algaze), Chicago: 369-390.
- : "Period IV: The Middle-Late Part of the Early Bronze Age", *Town and Country in Southeastern Anatolia II: The Stratigraphic Sequence at Kurban Höyük*, (Yay. Haz.: Guillermo Algaze), Chicago: 311-368.
- ALP A. OĞUZ-
TEKİNALP V. MACİT : 'Harabebezikan Höyüğü 1998 Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna- Jean Öztürk), Ankara, 1999, 215-237.

- : 'Harabebezikan Kazısı 1999 Yılı Çalışmaları', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk), Ankara, 2001, 359-381.
- ATALAY, İBRAHİM-
MORTAN, KENAN : *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, İstanbul, 1997.
- AY, EYÜP : 'Yukarı Dicle Vadisi 1999 Yılı Yüzey Araştırmaları', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 695-729.
- BARTL, KARIN : 'Khırbet-Esh-Shenef, A Late Bronze Age Settlementin the Balikh Valley, Northern Syria', *Akkadica* 67, 1990, 10-30.
- : 'Some Remarks on Early Iron Age in Eastern Anatolia', *Anatolica XXI*, 1995, 206-215.
- : *Eastern Anatolia in the early Iron Age Migration und Kulturtransfer*, Bonn, 2001.
- BENEDİCT, PETER : 'Güneydoğu Anadolu yüzey Araştırması', *Güneydoğu Anadolu Tarih Öncesi Araştırmaları*, (Yay. Haz.: Halet Çambel-Robert J. Braidwood), İstanbul, 1980, 107-193.
- BERCK REINHERD : 'Fıstıklı Höyük 2000 Yılı Kazısı Ön Raporu', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri altında kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları* (Yay. Haz.: Numan Tuna-jale Velibeyoğlu), Ankara, 2002, 41-101.
- BİLGİN, A. NEJAT : 'Harabebezikan Höyüğünde Bulunan Erken Tunç Çağı (Mezar?) Kapları', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 413-453.

- BLAYLOCK, R. STUART : 'Iron Age Pottery from Tille Höyük, South-Eastern Turkey', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz. Arnulf Hausleiter and Andrzej Reiche), Münster, 1999, 263-286.
- BRANDT, R.W., : 'The Chalcolithic Pottery', *Korucutepe II*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), Amsterdam-New York, 1978, 57-60.
- CECCHINI, S.M.-
MAZZONI, S., : *Tell Afis (Siria): Scavi sull'acropoli 1988-1992, The 1988-1992 Excavations on the Acropolis*, Pisa, 1999.
- CURVERS, HANS H., : 'The Period VI Pottery', *Hammam et-Turkman II*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leilan, 1988, 351-397.
- : 'The Period VII Pottery', *Hammam et-Turkman II*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leilan, 1988, 397-457.
- : 'Selenkehiya', *L' Eufate e il tempo. La Civiltà del medio Eufate e della Gezira siriana*, (Yay. Haz.: Roualt O., Massetti-Roualt M.), Milano, 1993, 2-181.
- DEVECİ, ABDULLAH-
MERGEN, YALÇIN : 'Zeytinlibahçe Höyük Ön Araştırma Raporu', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Aylında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-jean Öztürk), Ankara, 1999, 97-119.
- DİTMANN, R. VE BŞK., : '1999 Şavi Höyük Yüzey Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 233-263.
- DORNEMANN, R. H., : 'The Late Bronze Age Pottery Tradition at Tell Hadidi, Syria', *Bulletin of the British Institute of Archaeology at 41*, Ankara, 1981, 29-47.
- EGAMI, NAMIO : *Tellul Eth Thalathat I*, Tokyo, 1958, 1-181.
- EINWAG, BERTHOLD : *Die Keramik aus dem Bereich des Palastes A in Tall Bi'a/Tuttu und das Problem der frühen Mittleren Bronzezeit*, München, 1998.

- ERİNÇ, SIRRI : 'Kültürel Çevrebilim Açısından Güneydoğu Anadolu', *Güneydoğu Anadolu Tarih Öncesi Araştırmaları*, (Yay. Haz.: Halet Çambel-Robert J. Braidwood), İstanbul, 1980, 65-83.
- FİSCHER, FRANZ : *Die Hethitische Keramik von Boğazköy*, Berlin, 1963.
- FRANK, DIETER : 'Tall Munbaqa 1979', *Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft* 114, 1982, 7-139.
- ROBERT : 'Tall Munbaqa 1979', *Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft* 114, 1982, 7-139.
- FRANKEL, D., : *Archaeologists at Work Studies on Halaf Pottery*, London, 1979, 9-158.
- GOLDMANN, HETTY : *Excavations at Gözlü Kule: Tarsus*, New Jersey Princeton University, 1956.
- HAUPTMANN, HARALD : 'Norşun Tepe Kazısı 1970', *Keban Projesi 1970 Çalışmaları*, Ankara, 1972, 17-103.
- HOLLAND, T. A., : 'Preliminary Report on Excavations at-Tell es-Sweyhat, Syria, 1973-74', *Levant* 8, 1976, 36-70.
- KAMPSCHULTE, : *1. Ausgrabungen bei Tawi 1975 und 1978*, Bonn, 1984
- INGRID-ORTHMANN, WİNFRIED
- KARG, NORBERT : 'Gre Dimse 1998: Başlangıç Raporu', *Ilısu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk), Ankara, 1999, 215-237.
- KOLLİNSKİ, RAFAL : *Tell Rijim, Iraq: The Middle Bronze Age Layers*, England, 2000.
- KORBEL, GÜNTER : *Die Spätbronzezeitlich Keramik von Norşuntepe*, Germany, 1985.
- KOZBE, GÜLRİZ : 'Mardin Müzesi'nde Bulunan Habur Çanak Çömleği', *X. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 1992, 103-119.
- KOZBE, GÜLRİZ- : 'Kavuşan Höyük 2002 Yılı Kazısı', *25. Kazı Sonuç-*
- KÖROĞLU, KEMALETTİN *ları Toplantısı* 2, Ankara, 2003, 279-288.

- KÖKTEN, KILIÇ : 'Bazı Prehistorik İstasyonlar Hakkında Yeni Gözlemler', *Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi V/2*, 1946, 1-236.
- KÖROĞLU, KEMALETTİN : *Üçtepe I*, İstanbul, 1998.
- KÜHNE, HARTMUT : *Die Keramik Vom Tell Chuera und ihre Beziehungen zu Funden aus Syrien-Palastina, der Türkei und Dem Iraq*, Berlin 1976.
- KÜHNE, HARTMUT-SCHNEIDER, G : 'Neue Untersuchungen zur metellischen Ware', *Damaszener Mitteilungen*, 1988, 84.
- LEBEAU, MARC : 'Stratified Archaeological Evidence and Compared Periodizations in the Syrian Jezirah During the Third Millenium B.C.', *Varia Anatolica XI*, De Boccard, 2000, 167-192.
- LUMSDEN, STEPHEN : 'Neo-Assyrian from Nineveh', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz. Arnulf Hausleiter and Andrzej Reiche), Münster, 1999, 3-15.
- MERİGGİ, P., : 'Sesto Viaggio Anatolico', *Oriens Antiquus VI*, 1967, 35-204.
- MÜLLER, UWE : 'Die Eisenzeitliche Keramik des Lidar Höyük', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz. Arnulf Hausleiter and Andrzej Reiche), Münster, 1999, 403-434.
- NİGRO, LORENZO : 'Ebla and the Ceramic Provinces of Northern Syria in the Middle Bronze Age: Relationships and Interconnections with the Pottery Horizons of Upper Mesopotamia', *Subartu IV*, Brepols, 1998, 271-305.
- NUMOTO, HIROTOSHI : 'Late Uruk and The Trantisional Ninevite 5 Pottery from Tell Thalathat', *Al-Rafidan XIX*, Tokyo, 1998, 53-75.
- OATES, D.,-OATES, J., MCDONALD, H., : *Excavations at Tell Brak: Vol. 2: Negar in the Third Millenium BC.*, USA, 1997.
- : *Excavations at Tell Brak: Vol 1: The Mittani and Old Babylonian Periods*, USA, 1997.

- ORTHMANN, WINFRIED : *Halawa 1977 bis 1979: vorläufiger Bericht über die 1. bis 3. Grabungskampagne*, Bonn, 1981.
- ORTHMANN, WINFRIED- : 'Munbaqat 1973 Vorläufiger Bericht über der Deutschen
KÜHNE, HARTMUT : *orient-Gesellschaft mit Mitteln der Stiftung Volkswagenwerk unternommenen Ausgrabungen, Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft 106, 1974, 53-94.*
- ORTHMANN, W- : *Gräber des 3. Jt. V. Chrim Syrischen Euphrattal 2.*
ROVA, E : *Ausgrabungen in Wreide*, Saarbrücken, 1991.
- ÖKSE, A. TUBA : *Mitteleisenzeitliche Keramik Zentral-Ostanatoliens mit dem Schwerpunkt Karakaya-Stauseegebiet am Euphrat*, Berlin, 1988196.
- : 'Gre Virike 1998 Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk), Ankara, 1999, 119-157.
- : 'Salat Tepe Araştırması 1998' *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk), Ankara, 1999, 233-297.
- : 'Mezraa Höyük 1999 Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 187-233.
- : 'Gre Virike', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1998 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk), Ankara, 2001, 263-309.
- : 'Salat Tepe 1999 Yüzey Araştırması', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi, 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 593-643.
- : 'Gre Virike 2000 Kazısı', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür*

Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları,
(Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara,
2002, 243-271.

- ÖZDOĞAN, MEHMET : *Aşağı Fırat Havzası 1977 Yüzey Araştırması*, İstanbul,
1977.
- PEARCE, JULIE : 'The Late Chalcolithic Sequence at Hacinebi Tepe,
Turkey', *Varia Anatolica XI*, De Boccard, 2000, 115-
144.
- PFÄLZNER, P., : *Mitannische und Mittelasyrische Keramik: eine
chronologische, funktionale und produktionsökonomische
Analyse*, Berlin, 1995.
- POLLOCK, SUSAN : '1999 Fıstıklı Höyük Kazıları', *Ilisu ve Kargamış
Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür
Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*,
(Yay. Haz.: Numan Tuna-jean Öztürk-Jale
Velibeyoğlu), Ankara, 20001, 1-65.
- PORTER, ANNE : 'Tell Banat-Tomb I', *Damaszener Mitteilungen* 8: 1-
50.
- POSTGATE, CAROLYN- : *The Excavations at Tell al Rimah: The Pottery*,
OATES, DAVID-OATES, England, 1997.
JOAN
- PRUB, ALEXANDER : 'The Metallic Ware of Upper Mesopotamia:
Definition, Chronology and Distribution', *Varia
Anatolica XI*, De Boccard, 2000, 193-203.
- REICHE, ANDRZEJ : 'Iron Age Pottery from Tell Rad Shaqrah (North-East
Syria), *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia,
Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz.
Arnulf Hausleiter and Andrzej Reiche), Münster, 1999,
231-259.
- ROSSMEISL, INGE : 'Late Bronze Age Pottery of Tell Sabi Abyad', *BAR
International Series* 468, (Yay. Haz.: Peter M.M.G.
Akkermans), 1989, 337-351.
- S., FUKAI Ve BŞK., : 'Telul eth Thalathat. The Excavations of tell V. Fourth
Season', *Syria* 54, Tokyo, 1974, 123-197.
- SCHACHNER, ANDREAS : 'Ausgrabungen in Gricano (2000-2001) Neue
Forschungen an der Nordgrenze des Mesopotamischen
Kulturraums' *İstanbul Mitteilungen* 52, 2002, 1-57.

- : '2000 Yılı Gricano Kazıları Ön Raporu', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2002, 549-613.
- SCHMIDT, CLAUDIA : 'Die Keramik der Areale A-F in Kar-Tukulti-Ninurta', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz. Arnulf Hausleiter and Andrzej Reiche), Münster, 1999, 61-87.
- SERTOK, KEMAL- : 'Şaraga Höyük 1999 Yılı Kazısı Sonuçları', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna- Jean Öztürk-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2001, 453-487.
- SARAÇOĞLU, : *Bitki Örtüsü, Akarsular ve Göller*, İstanbul, 1990, HÜSEYİN 262-269.
- SCHNEIDER, ELLEN : 'Assyrische Schalen aus Tell Sheikh Hassan (Syrien) und ihre Stellung innerhalb der Keramik des assyrischen Einflußgebiets', *Iron Age Pottery: in Northern Mesopotamia, Northern Syria and South-Eastern Anatolia*, (Yay. Haz. Arnulf Hausleiter and Andrzej Reiche), Münster, 1999, 347-375.
- SEVİN, VELİ : '1992 Yılı Diyarbakır Üçtepe Höyüğü Kazıları', *XV. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, Ankara, 1993, 399-415.
- : '1991 Yılı Diyarbakır Üçtepe Höyüğü Kazıları', *XIV. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, Ankara, 1992, 175-191.
- : *İmikuşağı I*, Ankara, 1995.
- : 'Elazığ-Bingöl Yüzey Araştırması', *VI Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 1987, 451-551.
- SCHWARTZ, GLENN M., : *From Prehistory to History in the Habur Plains: The Operation I Ceramic Periodization From Tell Leilan*, Yale University, 1982, 1-161.
- SMİT, FERDİNANT : 'The Period VIII Pottery', *Hammam et-Turkman II*, (Yay. Haz.: Mautrits N. van Loon), İstanbul-Leilan, 1988, 457-499.

- STEIN, J. GİL-MISIR
ADNAN : 'Mesopotamian-Anatolian Interaction at Hacinebi: Preliminary report on the 1992 excavations', *Anatolica* XX, 1994, 145-189.
- SUMMERS, G. D., : *Tille Höyük 4: The Late Bronze Age and the Iron Age Transition (Geç Bron Çağı ve Geç Bronz Çağından Demir Çağına Geçiş)*, Ankara, 1993.
- TEKİNALP, V. MACİT : 'Mezraa Höyük 2000 Yılı Kazıları', *Ilisu ve Kargamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik ve Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2000 Yılı Çalışmaları*, (Yay. Haz.: Numan Tuna-Jale Velibeyoğlu), Ankara, 2002, 159-211.
- THISSEN, LAURENS, C., : 'The Late Chalcolithic and Early Bronze Age Pottery from Hayaz Höyük', *Anatolica* XII, 1985, 75-130.
- : 'An Early Bronze III Pottery Region Between the Middle Euphrates and Habur: New Evidence from Tell Hammam et-Tirkmann!', *Loon Studies*, 1989, 195-212.
- TİBET, AKSEL VE BŞK., : 'Horum Höyük 1999 Çalışmaları', *22 Kazı Sonuçları Toplantısı I*, İzmir, 2000, 137-155.
- UMURTAK, GÜLSÜM : *Korucutepe II: 1973-1975 Dönemi Kazılarının Bulunmuş Olan Hitit Çanak Çömleği*, Ankara, 1996.
- YENER, K. ASLIHAN : '1999 Tell Kurdu Kazıları', *22 Kazı Sonuçları Toplantısı I*, İzmir, 2000, 231-247.
- WINN, M. MINTON : 'The Early Iron Age Pottery', *Korucutepe 3*, (Yay. Haz.: Mautrits N. Van Loon), 1980, 155-175.
- WILKINSON, T. J., : *Town and Country in Southeastern Anatolia I: Settlement and Land Use at Kurban Höyük and Other Sites in the Lower Karababa Basin*, Chicago, 1990.
- WOOLEY, C. L., : 'The Prehistoric of Carchemish', *Iraq* I, 1934, 146-162.

ÖZET

Bu tez çalışmasında ilk olarak havzanın coğrafi konumu, çalışmanın amacı, yöntemi ve havzada yapılmış olan kazı ve yüzey araştırmalarına yönelik bilgiler verilmiştir. Çanak çömleklerin saptanmış olduğu merkezlerin ayrıntılı bir kataloğu oluşturulmuştur. İncelenmiş olan malzeme dönemlere göre mal gruplarına ayrılarak tipolojisi yapılmıştır.

Yapılan tüm inceleme ve değerlendirmeler sonucunda Yukarı Dicle Havzasında Kalkolitik Çağ'dan Demir Çağ'ı sonuna kadar dönemlerin görüldüğü ve çevre bölgelerle ilişki içinde olduğu ortaya çıkmıştır.

SUMMARY

In this thesis at first some information concerning the geographic position of the river-basin, the aim of the study, the method, and excavation and surface researches made in the basin has been provided. A detailed catalogue of the centers where pottery existence is proved has been formed. The examined material carried out by being classified into commodity groups according to the periods.

As a result of all the examinations and evaluations made, it has been revealed that the periods from Chalcolithic Age to the Iron Age were seen in Upper Dicle Basin and it was in relation with the surrounding regions.

ÇANAK ÇÖMLEK KATALOĞU

LEVHA I

- 1- Bardak p., çap. 15 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açkısız, el yapımı, koyu kahve (2.5 YR 3/2) boyalı. Demirhan 8.
- 2- Gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkısız, el yapımı, kızıl kiremit (2.5 YR 3/2) boyalı. Aşağı Horozlu 2.
- 3- Gövde p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkısız, el yapımı, koyu gri (10 R 3/1) boyalı. Batrik 2.
- 4- Gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, krem (2.5 Y 8/3) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkısız, el yapımı, Koyu kahve (5 YR 3/1) boyalı. Aşağı Horozlu 5.
- 5- - Gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkısız, el yapımı, kahvemsî kızıl (2.5 YR 3/3) boyalı. Aşağı Horozlu 4.
- 6- Gövde p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkısız, el yapımı, kızıl kiremit (10 R 3/4) boyalı. Aşağı Horozlu 3.
- 7- Çanak p., çap 26 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Aşağı Horozlu 12.

LEVHA II

- 1- Tabak p., kızıl kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Aşağı Horozlu 13.
- 2- Tabak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Yenice (Kendeş) 5.
- 3- Çanak p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Aşağı Horozlu 15.
- 4- Çanak p., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle kıza doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Aşağı Horozlu 20.
- 5- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Aşağı Horozlu 17.
- 6- Çanak p., çap 16 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, koyu krem (10 YR 7/4) astarlı, ince kum, bitki ve mika katkılı, iyi pişirilmiş, açkısız, çark yapımı. Aşağı Horozlu 13.
- 7- Çanak p., çap 20 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde, dışı koyu krem (10 YR 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Aşağı Horozlu 23.
- 8- Çanak p., çap 28 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Gökçetevek (Raşik) 29.
- 9- Çömlek p., çap 21 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Demirhan 4.
- 10- Çanak p., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkısız, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 33.

LEVHA III

- 1- Çömlek p., çap 18 cm., koyu krem (10 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte griye doğru renk farklılığı var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açık, el yapımı. Aşağı Horozlu 22.
- 2- Çömlek p., çap 16 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı açık, el yapımı. Demirhan 2.
- 3- Çömlek p., çap 18 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışı gri alacalı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, el yapımı, içte düzeltme izleri var. Aşağı Horozlu 8.
- 4- Çömlek p., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışı ve ağız kenarı siyah, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açık, el yapımı. Gökçetevek (Raşik) 30.
- 5- Çömlek p., kızıl kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açık, el yapımı. Gökçetevek (Raşik) 35.
- 6- Çömlek p., çap 16 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açık, el yapımı. Gökçetevek (Raşik) 37.
- 7- Çömlek p., çap 16 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişmeden dolayı griye doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açık, el yapımı. Yenice (Kendeş) 8.
- 8- Çömlek p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle gri alacalı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açık, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 41.

LEVHA IV

- 1-Bardak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı. Gömmeteş (Sırımı) 22.
- 2- Çanak p., Açık kiremit (2.5 YR 6/6) hamurlu, kahvemsî kiremit astarlı, ince kum, bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Pir Hüseyin 14.
- 3- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, iç hamurunun renginde, dış koyu krem astarlı (10 YR 7/3), ince kum, az bitki katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı. Aşağı Horozlu 14.
- 4- Çömlek p., çap 10 cm., açık gri (N6/) hamurlu, hamurunun renginde ince kum, az bitki, mika katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı. Hanpazarı 1.
- 5- Bardak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme ve açkı nedeniyle griye doğru renk değişimi var, katkısız orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Gökçetevek (Raşik) 7.
- 6- Bardak p., çap 12 cm., kiremidimsî kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, katkısız, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Tepeköy 5.
- 7- Çanak p., açık kahve (7.5 YR 7/6) hamurlu, gri (N4/) astarlı, katkısız, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı. Gökçetevek (Raşik) 8.
- 8- Çanak p., koyu krem (10 YR 7/3) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, katkısız, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Tepeköy 6.
- 9- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, iç hamurunun renginde, dış grimsî kahve (10 YR 5/2) astarlı, iyi pişirilmiş, katkısız, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 28.

- 10- Çanak p., çap 16 cm., açık kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, katkısız iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 26.
- 11- Çanak p., çap 12 cm., açık kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, katkısız iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yenice (Kendeş) 3.
- 12- Çömlek p., çap 8 cm., gri (N 4/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, katkısız, kötü pişirilmiş, açkısız, çark yapımı. Sivritepe (Şehaban) 9.
- 13- Çanak p., çap 14 cm., Açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı, açık gri renkte saklı astar bezemeli (7.5 YR 5/2) Gökçetepek (Raşık) 26.

LEVHA V

- 1- Çömlek p., çap 21 cm. Açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içi kızıl görümlü, ince kum, bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, el yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 21.
- 2- Çömlek p., çap 21 cm., kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, el yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 22.
- 3- Çömlek p., çap 24 cm. Pembe (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişmeden dolayı açık gri renk değişimi var, kaba kum katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 32.
- 4- Çömlek p., çap 30 cm. Pembe (2.5 YR 4/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum, katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açkılı el yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 33.

LEVHA VI

- 1- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, Kiremit (2.5 YR 5/6) astarlı pişme nedeniyle dışı siyah alacalı, orta kum, bitki, az mika katkılı, orta pişirilmiş, açkılı çark yapımı, Oğuzlar (Karahan) 1.
- 2- Çanak p., çap 26 cm. kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Sivritepe (Şehaban) 4.
- 3- Çanak p., Kırmızımsı kahve (2.5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 68.
- 4- Çanak p., Kiremit (2.5 YR 5/8) hamurlu, Hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzde krem alacalanma var, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Sivritepe (Şehaban) 15.
- 5- Çanak p., Çap 14 cm. Kiremit (2.5 YR 4/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, mika katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Tepeköy 67.
- 6- Çanak p., Çap 22 cm. Kırmızımsı kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, mika katkılı, iyi pişirilmiş, içi hafif açkılı, çark yapımı. Tepeköy 66.
- 7- Çanak p., Çap 19 cm. kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum, az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, pişmeden dolayı üzerinde siyaha doğru renk değişimi var, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 3.
- 8- Çanak p., çap 24 cm. Açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Sivritepe (Şehaban) 1.

LEVHA VII

- 1- Çömlek p., çap 9 cm., Pembe (5 YR 7/6) hamurlu, Kiremit (10 R 5/6) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Pir Hüseyin 15.
- 2- Çömlek p., çap 12 cm. Kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, Koyu krem (7.5 YR 7/4) astarlı, ince kum, çok az bitki ve az mika katkılı, iyi pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı. Sivritepe (Şehaban) 13.
- 3- Çömlek p., çap 20 cm. açık kahve hamurlu (7.5 YR 6/4), pembemsi kiremit (2.5 YR 6/6) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Pir Hüseyin 16.

LEVHA VIII

- 1- Çanak p., kahve (5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu kahve (2.5 YR 3/2) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 10.
- 2- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, kırmızımsı kahve (2.5 YR 3/4) boyalı. Kayapınar (Payas) 14.
- 3- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu kahve (2.5 YR 4/4) boyalı. Karaçalı (Tilalo) 3.
- 4- Çanak p., açık kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, siyah (Gley1_N2.5/) boyalı. Kayapınar (Payas) 19.
- 5- Çanak p., çap 14 cm., açık pembe (5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı ancak pişme nedeniyle griye doğru renk değişimi var, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, koyu gri (2.5 YR 3/1) boyalı. Gökçetevek (Raşık) 3.
- 6- Çanak p., açık pembe (5 YR 7/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı, koyu gri (2.5 YR 2.5/1) boyalı. Kayapınar (Payas) 17.
- 7- Çanak p., çap 20 cm., sarımsı kahve (5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 3/6) boyalı. Kayapınar (Payas) 2.
- 8- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, dışı açık, iyi pişirilmiş, çark yapımı, koyu gri (Gley1_2.5/) boyalı. Gökçetevek (Raşık) 5.
- 9- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı, kiremit (10 R 3/6) boyalı. Tepeköy 2.
- 10- Çanak p., açık pembe (2.5 Y 7/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ancak pişme nedeniyle gri astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, siyah (Gley 1_N2.5/) boyalı. Çubuklu (İshakan) 17.
- 11- Çanak p., çap 12 cm., açık kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı, kırmızımsı kahve (2.5 YR 6/8) boyalı. Kayapınar (Payas) 12.
- 12- Çanak p., çap 20 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, pembe (2.5 YR 6/8) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu gri (5 YR 3/1) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 6.
- 13- Çanak p., çap 22 cm., devetüyü (7.5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, gri (5 PB 4/1) boyalı. Beşiktepe (Mollacabbar) 2.

14- Çanak p., çap 22 cm., gri (5 PB 4/1) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açık, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 5/6) boyalı. Gökçetevek (Raşik) 1.

LEVHA IX

1- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu gri (5 YR 3/1) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 1.

2- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu gri (5 PB 3/1) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 3. Aybnur.

3- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı, kiremit (10 R 3/6) boyalı. Tepeköy 2.

4- Çanak p., çap 18 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş ancak iç yüzeyde pişmeden dolayı griye doğru renk değişimi var, açık, çark yapımı, kırmızımsı kahve (5 YR 3/4) boyalı. Beşiktepe (Mollacabbar) 4.

5- Çanak p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı, koyu kızıl-gri (2.5 YR 3/1) boyalı. Karaçalı (Tilalo) 2.

6- Çanak p., çap 24 cm., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu gri (5YR 2.5/1) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 5.

7- Çanak p., çap 24 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 1.

8- Çanak p., devetüyü (7.5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, dışı hafif açık, çark yapımı, siyah (7.5 YR 2.5/1) boyalı. Tepeköy 4.

9- Çanak p., pembe (5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, iç koyu gri (Gley 1 N2.5), dış kiremit (2.5 YR 3/6) boyalı. Kayapınar (Payas) 18.

10- Çanak p., açık pembe (5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 4/8) boyalı. Kayapınar (Payas) 27.

11- Çanak p., kahve (7.5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun rengine astarlı ancak pişmeden dolayı griye doğru renk değişimi var, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu grimsi kızıl (2.5 YR 2.5/2) boyalı. Tepeköy 3.

12- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, koyu gri (Gley 1 2.5/) boyalı. Gökçetevek (Raşik) 5.

13- Çanak p., Pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun rengine astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı, koyu kahvems kiremit (2.5 YR 2.5/3) boyalı. Eliaçık (Köpekli) 2.

14- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun rengine astarlı ancak pişmeden dolayı kap gri görünümlü, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı, siyah (Gley1 N2.5/) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 2.

15- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışta koyulaşma var, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu kahve (5 YR 3/3) boyalı. Yukarı Kasımlı 9.

16- Çanak p., çap 14 cm., kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı, koyu grimsi kırmızı (2.5 YR 3/2) boyalı. Tepeköy 1.

17- Çanak p., çap 18 cm., kahve (2.5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, siyah (7.5 YR 2.5/1) boyalı. Eliaçık (Köpekli) 3.

18- Çanak p., çap 30 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, gri (5 YR 4/1) boyalı. Beşiktepe (Mollacabbar) 1.

19- Çanak p., kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişmeden dolayı griye doğru renk değişimi var, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı, koyu gri (2.5 YR 3/1) boyalı. Çubuklu (İshakan) 22.

LEVHA X

1- Çanak p., kahve (5 YR 5/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu gri (2.5 YR N3/) boyalı. Gökçetevek (Raşık) 2.

2- Çanak p., çap 16 cm., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı, kızılımsı gri (10 R 2.5/1) boyalı. Hanpazarı 2.

3- Çanak p., çap 18 cm., pembe (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu kahve (2.5 YR 2.5/4) boyalı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 7.

4- Çanak p., çap 22 cm., kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açık, çark yapımı, koyu kahve (5 YR 3/4) boyalı. Gökçetevek (Raşık) 6.

5- Çanak p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, koyu gri (2.5 YR 2.5/1) boyalı. Kayapınar (Payas) 1.

LEVHA XI

1- Çanak p., koyu gri (Gley1_N3/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzde krem alacalanma var, orta kum katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 32.

2- Çanak p., çap 20 cm., gri (Gley1_N4/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı. Yenice (Kendeş) 4.

3- Çanak p., koyu gri (Gley1_N4/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ancak pişme nedeniyle içi daha koyu görümlü, ince kum, az bitki ve az mika katkılı, kötü pişirilmiş, içi açık, dışı hafif açık, çark yapımı, Karaçalı (Tilalo) 7.

4- Çömlek p., çap 22 cm., koyu gri (Gley1_N4/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışta kahveye doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 64.

5- Çömlek p., çap 31 cm., koyu gri (Gley1_N3/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bol bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 31.

- 5- Çömlek p., çap 31 cm., koyu gri (Gley1_N3/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bol bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 31.
- 6- Çömlek p., çap 28 cm., koyu gri (Gley1_N4/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bol bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 25.
- 7- Çömlek p., çap 32 cm., gri (Gley1_N5/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum, bitki ve az mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 9.
- 8- Dip p., çap 9 cm., gri (Gley1_N4/) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, az bitki ve mika katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 4.

LEVHA XII

- 1- Tabak p., çap 24 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 14.
- 2- Tabak p., çap 28 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Demirhan 1.
- 3- Çanak p., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açkılı, çark yapımı. Tepeköy 37.
- 4- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışta krema doğru renk değişimi var, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 34.
- 5- Çanak p., çap 26 cm., kızıl-kahve (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 52.
- 6- Çanak p., çap 24 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte koyulaşma var, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Batrik (Çayirtarla) 6.
- 7- Çanak p., çap 24 cm., kızıl-kahve (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 10.
- 8- Çanak p., çap 20 cm., açık kahve (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 25.
- 9- Çanak p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 11.
- 10- Çanak p., çap 26 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 24.
- 11- Çanak p., çap 34 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışta griye doğru renk değişimi var, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif çakılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 60.

LEVHA XIII

- 1- Çanak p., çap 22 cm., açık kiremit (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 14.

- 2- Çanak p., çap 24 cm., kızıl-kahve (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 20.
- 3- Çanak p., çap 24 cm., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 56.
- 4- Çanak p., çap 28 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içi siyah, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 49.
- 5- Çanak p., çap 28 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içi koyu gri, ince kum, bitki ve mika katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 7.
- 6- Çanak p., çap 32 cm., kahve (7.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 67.
- 7- Çanak p., çap 38 cm., kahve (7.5 YR 5/4) hamurlu, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 25.
- 8- Çanak p., kiremit (2.5 YR 5/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 2.
- 9- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 73.

LEVHA XIV

- 1- Çömlek p., çap 8 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 14.
- 2- Çömlek p., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 18.
- 3- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 4.
- 4- Çömlek p., çap 12 cm., pembemsi kiremit (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı ve ağız kenarı içi açıkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 4.
- 5- Çömlek p., çap 18 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 12.
- 6- Çömlek p., çap 18 cm., kızıl-kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı açıkılı, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 17.
- 7- Çömlek p., çap 20 cm., kızıl-kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 40.
- 8- Çömlek p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle kiremide doğru renk değişimi var, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 43.
- 9- Çömlek p., çap 22 cm., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, dışı açıkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 8.
- 10- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı iyi pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 29.

LEVHA XV

- 1- Çömlek p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, dışı ve ağız kenarı içi hafif açıkılı, çark yapımı. Batrik (Çayırtarla) 8.
- 2- Çömlek p., çap 26 cm., koyu krem (7.5 YR 8/4) hamurlu, hamurunun renginde astralı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 34.
- 3- Çömlek p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 72.
- 4- Çömlek p., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte ve ağız kenarı dışında griye doğru renk değişimi var, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Hanpazarı 20.
- 5- Çömlek p., çap 16 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 65.
- 6- Çömlek p., çap 18 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte grileşme var, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Kasımlı 10.
- 7- Çömlek p., çap 18 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte griye doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 20.
- 8- Çömlek p., çap 16 cm., kızıl-kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 6.
- 9- Çömlek p., çap 20 cm., açık kızıl kahve (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 59.
- 10- Çömlek p., çap 20 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 76.
- 11- Çömlek p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 26.

LEVHA XVI

- 1- Çömlek p., çap 24 cm., kızıl-kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 74.
- 2- Çömlek p., çap 20 cm., kızıl-kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle griye doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 28.
- 3- Çömlek p., çap 32 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve az mika katkılı, iyi pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 43.
- 4- Çömlek p., çap 22 cm., koyu krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Pir Hüseyin 19.

5- Çömlek p., çap 26 cm., açık kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 48.

6- Çömlek p., çap 26 cm., kızıl-kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Oğuzlar (Karahana) 5.

7- Çömlek p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içi gri görünümlü, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açkılı, çark yapımı. Pir Hüseyin 25.

8- Çömlek p., çap 36 cm., pembemsi kahve (5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 31.

9- Çömlek p., çap 42 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle kıza doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Batrik (Çayırtarla) 9.

LEVHA XVII

1- Çömlek p., çap 14 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle griye doğru renk değişimi var, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı ve ağız kenarı içi hafif açkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 4.

2- Çömlek p., çap 18 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 54.

3- Çömlek p., çap 17 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 41.

4- Çömlek p., çap 26 cm., kiremit (2.5 YR 5/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 36.

5- Dip p., çap 4 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Tepeköy 48.

6- Dip p., çap 12 cm., kiremit (2.5 YR 4/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte grileşme var, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, dışı açkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 35.

7- Gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 37.

LEVHA XVIII

1- Çanak p., çap 16 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve mika katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 25.

2- Çanak p., çap 22 cm., kahve (7.5 YR 5/4) hamurlu, iç hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 6/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 27.

3- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, siyah (7.5 YR 2.5/1) astarlı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 5.

4- Çanak p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, iç hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı ancak pişme nedeniyle dışı krem alacalı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 5.

5- Çanak p., çap 14 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 15.

6- Çanak p., çap 24 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı ve ağız kenarı içi koyu gri (2.5 YR 3/1) astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzde kiremitten kahveye değin renk değişimi var, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 3.

7- Çanak p., çap 30cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, siyah (Gley 1_N2.5/) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 2.

8- Çanak p., çap 30 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kızıl-kahve (5 YR 4/4) astarlı ancak pişme nedeniyle renkte koyulaşma var, orta kum ve az bitki katkılı, dışı ve ağız kenarı içi hafif açık, orta pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 9.

LEVHA XIX

1- Çanak p., çap 16 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Oğuzlar (Karahana) 4.

2- Çanak p., kiremit (2.5 YR 5/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum, az bitki ve az mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 22.

3- Çanak p., çap 18 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, kahve (5 YR 5/3) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 4.

4- Çanak p., çap 20 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, koyu gri (5 YR 2.5/1) astarlı, ince kum ve az mika katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Oğuzlar (Karahana) 8.

5- Çömlek p., çap 30 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 1.

6- Çömlek p., çap 24 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 8.

7- Çömlek p., çap 10 cm., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, içi ve dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 11.

8- Çömlek p., çap 15 cm., pembemsi kiremit (2.5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı ve ağız kenarı içi koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı. Yukarı Kasımlı 6.

9- Çömlek p., çap 22 cm., açık kiremit (2.5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 7.

10- Çömlek p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı ancak pişme nedeniyle kıza doğru renk değişimi var, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 30.

11- Çömlek p., koyu krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 30.

LEVHA XX

- 1- Çömlek p., çap 12 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kahve (2.5 YR 5/4) astarlı ancak pişme nedeniyle içi siyah, ince kum ve mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Pir Hüseyin 18.
- 2- Çömlek p., çap 17 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı, koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 13.
- 3- Çömlek p., çap 18 cm., kahve (7.5 YR 4/4) hamurlu, kahve (5 YR 6/6) astarlı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 2.
- 4- Çömlek p., çap 18 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (10 R 3/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 8.
- 5- Çömlek p., çap 32 cm., açık kahve (10 YR 6/4) hamurlu, kızıl kahve (2.5 YR 3/3) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Kasımlı 5.
- 6- Çömlek p., çap 32 cm., kiremit (2.5 YR 5/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı ve ağız kenarı içi açkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 10.
- 7- Çömlek p., koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Kasımlı 2.
- 8- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (Gley 1_N3/) astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açkılı, çark yapımı. Oğuzlar (Karahana) 7.
- 9- Çömlek p., kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 3/1) astarlı, ince kum, az bitki ve az mika katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 11.

LEVHA XXI

- 1- Çömlek p., çap 25 cm., kahve (5 YR 6/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu gri (5 YR 4/1) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 8. Aynur.
- 2- Çömlek p., çap 30 cm., koyu krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, koyu gri (7.5 YR 3/1) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 2.
- 3- Çömlek p., çap 24 cm., devetüyü (7.5 YR 7/6) hamurlu, koyu gri (7.5 YR 3/1) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 9.
- 4- Çömlek p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu kahve (5 YR 3/3) astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 4. Aynur.
- 5- Dip p., çap 10 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, koyu kahve (5 YR 3/3) astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Oğuzlar (Karahana) 9.
- 6- Dip p., çap 12 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı siyah (5 YR 2.5/1) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı açkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 1.

LEVHA XXII

- 1- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı, kiremit (2.5 YR 5/6) astarlı, ince kum, az bitki ve az mika katkılı, orta pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Hanpazarı 30.
- 2- Çanak p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, kiremit (10 R 4/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 13.
- 3- Çanak p., çap 24 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (10 R 4/4) astarlı, ince kum, az bitki ve az mika katkılı, orta pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 20.
- 4- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/6) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Tepeköy 10.
- 5- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, orta kum, az bitki ve az mika katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Kasımlı 7.
- 6- Çanak p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (10 R 4/4) astarlı ancak pişme nedeniyle astar renginde siyahlaşma var, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Yenice (Kendeş) 1.
- 7- Çanak p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 12.
- 8- Çanak p., çap 20 cm., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Pir Hüseyin 3.
- 9- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı ancak dışta pişmeden dolayı siyah alacalanma var, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 8.
- 10- Çanak p., çap 18 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 5/6) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 7.
- 11- Çanak p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/6) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Tepeköy 70.

LEVHA XXIII

- 1- Çanak p., çap 38 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kiremit (2.5 YR 5/6) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 5.
- 2- Çanak p., çap 32 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, orta kum, bitki ve az mika katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 3.
- 3- Çömlek p., çap 12 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 13.
- 4- Çömlek p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (10 R 5/4) astarlı, ince kum ve bol bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 12.
- 5- Çömlek p., çap 12 cm., koyu krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, açık kiremit (5 YR 5/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 38.
- 6- Çömlek p., çap 16 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 3/4) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı kasımlı 32.
- 7- Çömlek p., çap 20 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kızıl kiremit (5 YR 5/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 7.

- 8- Çömlek p., çap 20 cm., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kiremit (10 R 4/4) astarlı, ince kum, bitki ve az mika katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Yukarı Kasımlı 1.
- 9- Çömlek p., çap 28 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kiremit (10 R 5/6) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı açıkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 18.
- 10- Çömlek p., çap 30 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu kiremit (5 YR 4/4) astarlı ancak içi pişme nedeniyle siyah, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 6.

LEVHA XXIV

- 1- Çömlek p., çap 36 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, kiremit (10 R 4/4) astarlı ancak pişme nedeniyle dışı krem alacalı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 9.
- 2- Çömlek p., çap 36 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kahvemsî kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı açıkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 11.
- 3- Çömlek p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi siyah (Gley 1_N2.5/) dışı kiremit (10 R 4/4) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 14.
- 4- Çömlek p., çap 16 cm., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (10 R 4/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 7.
- 5- Çömlek p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu kiremit (10 R 4/4) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, dışı hafif açıkılı, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 11.
- 6- Çömlek p., pembemsî krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kızıl kahve (5 YR 4/6) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 30.
- 7- Çömlek p., krem (7.5 YR 8/4) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı (2.5 YR 5/6) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 13.
- 8- Çömlek p., krem (10 R 8/3) hamurlu, koyu kiremit (2.5 YR 3/3) astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Pir Hüseyin 11.
- 9- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (5 YR 3/3) astarlı, ince kum bitki ve az mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 6.
- 10- Çömlek p., çap 20 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 10.
- 11- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, kiremit (2.5 YR 5/8) astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzde rente koyulaşma var, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 2. Aynur.

LEVHA XXV

- 1- Gövde p., devetüyü (7.5 YR 6/6) hamurlu, içi siyah (Gley 1_3) dışı kiremit (2.5 YR 4/6) astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 23.
- 2- Gövde p., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, kahvemsî kiremit (2.5 YR 4/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 9.

- 3- Çanak p., koyu krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte koyulaşma var, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, koyu kiremit (2.5 YR 3/4) boya bezemeli. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 9. Aynur.
- 4- Çanak p., çap 24 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, açık, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 4/6) boya bezemeli. Tepeköy 25.
- 5- Gövde p., turuncumsu kahve (5 YR 6/8) hamurlu, açık kahve (7.5 YR 6/4) astarlı, ince kum, az bitki ve az mika katkılı, iyi pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, siyah (Gley 1_3/) boya bezemeli. Karaçalı (Tilalo) 6.
- 6- Gövde p., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışta hafif grileşme var, ince kum ve çok az mika katkılı, orta pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 4/4) boya bezemeli. Tepeköy 20.
- 7- gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı krem (10 YR 8/4) astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 5/6) boya bezemeli. Tepeköy 21.
- 8- Gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu krem (10 YR 7/3) astarlı ancak pişme nedeniyle içi açık gri görümlü, ince kum ve mika katkılı, orta pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, siyah (Gley 1_N2.5/) boya bezemeli. Eliaçık (Köpekli) 33.
- 9- Gövde p., açık pembe (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı, kiremit (2.5 YR 4/6) boya bezemeli. Yenice (Kendeş) 7.
- 10- Gövde p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı kahve (7.5 YR 5/4) astarlı ancak pişme nedeniyle içte griye doğru renk değişimi var, ince kum ve az mika katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı, siyah (5 YR 2.5/1) boya bezemeli. Tepeköy 19.
- 11- Gövde p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı açık kızıl kahve (5 YR 6/4) astarlı, ince kum ve az mika katkılı, iyi pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, kiremit (10 R 4/6) boya bezemeli. Tepeköy 18.
- 12- Gövde p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı açık kahve (7.5 YR 6/4) astarlı, orta kum ve mika katkılı, iyi pişirilmiş, dışı açık, çark yapımı, koyu gri (2.5 YR 3/1) boya bezemeli. Çubuklu (İshakan) 27.

LEVHA XXVI

- 1- Tabak p., çap 26 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, az taşçık, bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açık, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 3.
- 2- Tabak p., çap 28 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, koyu krem (7.5 YR 7/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Tepeköy 6. Aynur haoca.
- 3- Tabak p., çap 26 cm., kahve (7.5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Pir Hüseyin 3. Aynur hoca.
- 4- Tabak p., çap 30 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum, mika ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 12.

- 5- Tabak p., çap 32 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 29.
- 6- Çanak p., çap 20 cm., açık kahve (10 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Pir Hüseyin 6.
- 7- Çanak p., kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, krem (7.5 YR 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 50.
- 8- Çanak p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Tepeköy 13.
- 9- Çanak p., çap 26 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, koyu krem (5 YR 6/6) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 46.
- 10- Çanak p., çap 20 cm., açık krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 52.
- 11- Çanak p., çap 24 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 55.
- 12- Çanak p., çap 30 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 60.

LEVHA XXVII

- 1- Çanak p., çap 16 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, krem (7.5 YR 7/4) astarlı, bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 17.
- 2- Çanak p., çap 24 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, mika, az bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 8.
- 3- Çanak p., çap 22 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı krem (7.5 YR 7/4) astarlı, bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Hanpazarı 11.
- 4- Çanak p., çap 24 cm., krem (5 YR 6/6) hamurlu, krem (10 YR 8/2) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Pir Hüseyin 2. Aynur Hpoca.
- 5- Çanak p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, krem (10 YR 8/3) astarlı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 16.
- 6- Çanak p., çap 30 cm., krem (2.5 YR 7/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı krem (7.5 YR 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 29.
- 7- Çanak p., çap 34 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı krem (7.5 YR 7/4) astarlı, ince kum, taşçık ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 47.
- 8- Çömlek p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı (krem (7.5 YR 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Hanpazarı 6.
- 9- Çömlek p., çap 14 cm., açık krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, krem (10 YR 8/3) astarlı, ince kum katkılı, hafif açkılı, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 12.
- 10- Çömlek p., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Tepeköy 55.

11- Çömlek p., çap 28 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 30.

LEVHA XXVIII

1-Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Yenice (Kendeş) 9.

2- Çömlek p., devetüyü (7.5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 7.

3- Çömlek p., çap 18 cm., açık kiremit (2.5 YR 7/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 3.

4- Çömlek p., çap 18 cm., açık kahve (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Tepeköy 40.

5- Çömlek p., çap 17 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kba kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açıkılı, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 16.

6- Dip p., çap 12 cm., açık krem (5 YR 7/6) astarlı, içi hamurunun renginde dışı krem (2.5 Y 8/3) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açıkılı, çark yapımı. Tepeköy 50.

7- Gövde p., açık kahve (10 YR 6/2) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, taşçık ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Hanpazarı 17.

LEVHA XXIX

1- Çanak p., çap 10 cm., açık krem (5 YR 7/3) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 3. Kamallettin.

2- Çanak p., çap 12 cm., açık kiremit (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 4. Kemallettin.

3- Çanak p., çap 20 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 30.

4- Çanak p., çap 22 cm., açık kiremit (2.5 YR 7/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı krem (2.5 Y 8/3) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 56.

5- Çanak p., çap 70 cm., açık krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, koyu krem (10 YR 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 70.

6- Çanak p., çap 26 cm., açık krem (5 YR 7/6) hamurlu, koyu krem (2.5 Y 7/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 71.

7- Çanak p., çap 34 cm., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 65.

8- Çanak, açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Demirhan 6.

9- Çanak p., çap 22 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, koyu krem (10 YR 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 14.

10- Çanak p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 4.

LEVHA XXX

- 1- Çanak p., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, içi hamurunun renginde dışı krem (2.5 Y 7/4) astarlı, ince kum, az mika ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 24.
- 2- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 38.
- 3- Çanak p., açık kiremit (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Pir Hüseyin 5.
- 4- Çanak p., çap 16 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 15.
- 5- Çanak p., çap 18 cm., krem (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içte kreme doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 21.
- 6- Çanak p., çap 20 cm., kiremit (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 3.
- 7- Çanak p., çap 20 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 28.
- 8- Çanak p., çap 20 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 73.
- 9 Çanak p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, koyu krem (2.5 Y 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 48.
- 10- Çanak p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, koyu krem (2.5 Y 7/4) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 45.
- 11- Çanak p., çap 19 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, krem (2.5 Y 7/4) astarlı, ince kum, mika ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 15.
- 12- Çanak p., çap 20 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 26.

LEVHA XXXI

- 1- Çömlek p., çap 17 cm., açık kahve (10 YR 8/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 24.
- 2- Çömlek p., çap 18 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Gömmetaş (Sırımı) 17.
- 3- Çömlek p., çap 24 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum, mika ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 33.
- 4- Çömlek p., çap 20 cm., krem (2.5 YR 6/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Batrik (Çayırtarla) 12.
- 5- Çömlek p., çap 10 cm., kızıl kahve (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 7.
- 6- Çömlek p., çap 12 cm., açık krem (7.5 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Hanpazarı 21.
- 7- Çömlek p., çap 16 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve mika katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 23.
- 8- Çömlek p., çap 22 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, çark yapımı. Hanpazarı 19.
- 9- Çömlek p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Kayapınar (Payas) 20.

10- Çömlek p., çap 24 cm., açık krem (5 YR 7/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu krem (10 YR 7/3) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Gökçetevek (Raşik) 31.

LEVHA XXXII

1- Çömlek p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı koyu krem (10 YR 7/4) astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Hanpazarı 25.

2- Çömlek p., çap 20 cm., krem (2.5 YR 6/4) hamurlu, içi hamurunun renginde dışı açık kahve (7.5 YR 6/3) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 55.

LEVHA XXXIII

1- Çanak p., çap 14 cm., açık pembe (2.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişmeden dolayı kreme doğru renk değişimi var, ince kum, az mika ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 22.

2- Çanak p., çap 12 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişmeden dolayı dış yüzde griye doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Pir Hüseyin 17.

3- Çanak p., çap 20 cm., pembe (2.5 YR 5/8) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 16.

4- Çanak p., çap 21 cm., açık pembe (10 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 24.

5- Çanak p., çap 24 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzde griye doğru renk değişimi var, kaba kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 1.

6- Çanak p., çap 28 cm., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 28.

7- Çanak p., çap 30 cm., pembe (2. YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, kaba kum, mika ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 29.

8- Çanak p., çap 40 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak dış yüzde pişmeden dolayı kreme doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, içi hafif açkılı, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 14.

LEVHA XXXIV

1- Çanak p., çap 13 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 23.

2- Çanak p., çap 16 cm., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 11.

3- Çanak p., çap 18 cm., pembe (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Eliaçık (köpekli) 13.

4- Çanak p., çap 22 cm., pembe (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, içi açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 17.

5- Çanak p., çap 26 cm., pembe (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum, mika ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, içi açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 22.

6- Çanak p., çap 30 cm., pembe (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişmeden dolayı dış yüzde kreme doğru renk değişimi var, orta kum, mika ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 32.

LEVHA XXXV

1- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Hanpazarı 16.

2- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle kreme doğru renk değişimi var, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, el yapımı. Tepeköy 64.

3- Çanak p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle kreme doğru renk değişimi var, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, el yapımı. Hanpazarı 15.

4- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, el yapımı. Hanpazarı 7.

5- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışta kahveye doğru renk değişimi var, orta kum ve bitki katkılı, hafif açkılı, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 20.

6- Çanak p., kahve (5 YR 4/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, el yapımı. Tepeköy 59.

7- Çanak p., açık kahve (7.5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, iyi pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Aşağı Horozlu 18.

8- Çanak p., kahve (5 YR 4/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 58.

9- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzey krem alacalı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 10.

10- Çanak p., pembe (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, açkılı, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 15.

11- Çanak p., pembe (2.5 YR 5/6) astarlı, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açkılı, çark yapımı. Gökçetevek (Raşık) 16.

12- Çanak p., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dış yüzey kızıl gri alacalı, orta kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 16.

LEVHA XXXVI

1- Çömlek p., açık krem (5 YR 5/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum, mika ve az bitki katkılı, iyi pişirilmiş, hafif açkılı, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 52.

2- Çömlek p., çap 14 cm., krem (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve bitki katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 9.

3- Çömlek p., çap 14 cm., krem (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle dışı siyah alacalı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, dışı açkılı, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 46.

4- Çömlek p., çap 24 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, dışı hafif açkılı, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 22.

5- Çömlek p., çap 30 cm., koyu kahve (5 YR 4/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 58.

6- Çömlek p., çap 34 cm., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle içi siyah görümlü, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 34.

7- Gövde p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı ancak pişme nedeniyle kreme doğru renk değişimi var, ince kum ve az bitki katkılı, orta pişirilmiş, açık, çark yapımı. Çubuklu (İshakan) 21.

8- Gövde p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bol bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açık, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 36.

9- Gövde p., kiremit (2.5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum, mika ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, hafif açık, el yapımı. Eliaçık (Köpekli) 35.

10- Gövde p., kahve (5 YR 5/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, dışı hafif açık, çark yapımı. Eliaçık (Köpekli) 39.

LEVHA XXXVII

1- Çanak p., çap 26 cm., açık kahve (5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Tepeköy 37.

2- Çanak p., çap 24 cm., devetüyü (7.5 YR 7/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum ve az bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Hanpazarı 1.

3- Çanak p., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 5.

4- Çanak p., çap 12 cm., açık kırmızımsı kahverengi (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, bitki ve ince kum katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 7.

5- Çanak p., çap 12 cm., açık kırmızımsı kahverengi (5 YR 6/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, orta pişirilmiş, çark yapımı. Karaçalı (Tilalo) 6.

6- Çömlek p., çap 18 cm., açık pembe (5 Yr 7/4) hamurlu, koyu krem (10 YR 7/3) astarlı, ince kum ve bitki katkılı, orta pişirilmiş, hafif açık, çark yapımı. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) 51.

7- Çömlek p., çap 10 cm., pembe (2.5 YR 6/6) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, ince kum katkılı, iyi pişirilmiş, çark yapımı. Sivritepe (Şahaban) 12.

8- Çömlek p., çap 12 cm., koyu krem (10 YR 7/4) hamurlu, hamurunun renginde astarlı, orta kum ve bitki katkılı, kötü pişirilmiş, çark yapımı. Beşiktepe (Mollacabbar) 11.

HARİTALAR LİSTESİ

1. Diyarbakır-Bismil yöresinde yapılmış olan araştırmaların tarihçesi.
2. Kalkolitik Çağ merkezleri ve mal grupları.
3. İlk Tunç Çağ merkezleri ve mal grupları.
4. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi merkezleri ve mal grupları.
5. Orta Tunç Çağ merkezleri ve mal grupları.
6. Son Tunç Çağ merkezleri ve mal grupları.
7. Demir Çağ merkezleri ve mal grupları.

GRAFİKLER LİSTESİ

1. Kalkolitik Çağ malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 1a. Kalkolitik Çağ mal grupları dağılımı.
  - 1b. Halaf mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 1c. Ubeyd mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 1d. Coba ware mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 1e. Saman yüzlü mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
2. İlk Tunç Çağ malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 2a. İlk Tunç Çağ mal grupları dağılımı.
  - 2b. Simple ware mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 2c. Metallic ware mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 2d. Reserved slip ware mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 2e. Kiremit-kahve üçgen tutamaklı mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 2f. Kiremit-kahve açıkılı mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
3. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 3a. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi mal grupları dağılımı.
  - 3b. Boya bantlı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
4. Orta Tunç Çağ malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 4a. Orta Tunç Çağ mal grupları dağılımı.
  - 4b. Gri mal grubunun merkezlere göre dağılımı.
  - 4c. Kiremit-kahve mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 4d. Gri-kahve astarlı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 4e. Kiremit astarlı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 4f. Habur boyalı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
5. Son Tunç Çağ malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 5a. Son Tunç Çağ mal grupları dağılımı.
  - 5b. Krem-kahve bitki katkılı, açıkılı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 5c. Krem-kahve bitki katkılı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
6. Demir Çağ malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 6a. Demir Çağ mal grupları dağılımı.
  - 6b. Pembe-kahve yivli mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
  - 6c. Krem-kahve bitki katkılı mal grubu malzemesinin merkezlere göre dağılımı.
7. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırmasında toplanan malzemenin dönemlere göre oranları

TABLÖLAR LİSTESİ

1. Kalkolitik Çağ'da Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak bölgelerinde bulunan merkezlerin kronoloji dizisi.
2. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması çanak çömlek malzemesinin Kalkolitik Çağ'da çevre bölgelerle karşılaştırılmalı tip yoğunluğu.
3. İlk Tunç Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak bölgelerinde bulunan merkezlerin kronoloji dizisi.
4. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması çanak çömlek malzemesinin İlk Tunç Çağı'nda çevre bölgelerle karşılaştırılmalı tip yoğunluğu.
- 4a. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması çanak çömlek malzemesinin İlk Tunç Çağı'nda çevre bölgelerle karşılaştırılmalı tip yoğunluğu.
5. Orta Tunç Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan Merkezlerin Kronoloji Dizisi.
6. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması çanak çömlek malzemesinin Orta Tunç Çağı'nda çevre bölgelerle karşılaştırılmalı tip yoğunluğu.
- 6a. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması çanak çömlek malzemesinin Orta Tunç Çağı'nda çevre bölgelerle karşılaştırılmalı tip yoğunluğu.
7. Son Tunç Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, Kilikya, Orta Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde bulunan merkezlerin kronoloji dizisi.
8. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek malzemesinin Son Tuç Çağı'nda çevre bölgelerle karşılaştırmalı tip yoğunluğu.
- 8a. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek malzemesinin Son Tunç Çağı'nda karşılaştırmalı tip yoğunluğu.
9. Demir Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, Kilikya, Orta Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan merkezlerin kronoloji dizisi.
10. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek malzemesinin Demir Çağı'nda çevre bölgelerle karşılaştırmalı tip yoğunluğu.
11. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırmasında saptanmış olan merkezlerin kronoloji dizisi.
12. Genel Kronoloji Tablosu.

LEVHALAR LİSTESİ

Lev. I.	Kalkolitik Çağ, halaf malı, ubeyd malı, coba ware mal grupları çanak çömlek çizimleri.
Lev. II.	Kalkolitik Çağ, saman yüzlü mal çanak çömlek çizimleri.
Lev. III.	Kalkolitik Çağ, saman yüzlü mal çanak çömlek çizimleri.
Lev. IV.	İlk Tunç Çağ, simple ware, metallic ware, reserved slip ware mal grupları çanak çömlek çizimleri.
Lev. V.	İlk Tunç Çağ, kiremit-kahve üçgen tutamaklı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. VI.	İlk Tunç Çağ, kiremit-kahve açkılı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. VII.	İlk Tunç Çağ, kiremit-kahve açkılı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. VIII.	İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, boya bantlı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. IX.	İTÇ-OTÇ Geçiş Çağ, boya bantlı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. X.	İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, boya bantlı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XI.	Orta Tunç Çağ, gri mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XII.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XIII.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XIV.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XV.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XVI.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XVII.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XVIII.	Orta Tunç Çağ, gri-kahve astarlı mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XIX.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XX.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XXI.	Orta Tunç Çağ, kiremit-kahve mal grubu çanak çömlek çizimleri.
Lev. XXII.	Orta Tunç Çağ, kiremit astarlı mal grubu çanak çömlek çizimleri.

Lev. XXIII.	Orta Tunç Çağ, kiremit astarlı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXIV.	Orta Tunç Çağ, kiremit astarlı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXV.	Orta Tunç Çağ, kiremit astarlı mal, habur boyalı mal grupları çanak çömlek izimleri.
Lev. XXVI.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı, açkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXVII.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı, açkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXVIII.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı, açkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXIX.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXX.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXI.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXII.	Son Tunç Çağ, krem-kahve bitki katkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXIII.	Demir Çağ, pembe-kahve yivli mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXIV.	Demir Çağ, pembe-kahve yivli mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXV.	Demir Çağ, pembe-kahve yivli mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXVI.	Demir Çağ, pembe-kahve yivli mal grubu çanak çömlek izimleri.
Lev. XXXVII.	Demir Çağ, krem-kahve bitki katkılı mal grubu çanak çömlek izimleri.

RESİMLER LİSTESİ

1. Pir Hüseyin Höyüğü genel görünüm.
2. Yukarı Kasımlı Höyüğü genel görünüm.
3. Sivritepe (Şehaban) Höyüğü genel görünüm.
4. Yenice (Kendeş) Höyüğü genel görünüm.
5. Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) Höyüğü genel görünüm.
6. Hanpazarı Höyüğü genel görünüm.
7. Gökçetevek (Raşık) Höyüğü genel görünüm.
8. Batrik (Çayırtarla) Höyüğü genel görünüm.
9. Aşağı Horozlu Höyüğü genel görünüm.
10. Eliaçık (Köpekli) Höyüğü genel görünüm.
11. Karaçalı (Tilalo) Höyüğü genel görünüm.
12. Kayapınar (Payas) Höyüğü genel görünüm.
13. Kalkolitik Çağ, Halaf Malı, bardak parçası.
14. Kalkolitik Çağ, Ubeyd Malı, gövde parçaları.
15. Kalkolitik Çağ, Ubeyd Malı, gövde parçaları.
16. Kalkolitik Çağ, Coba Ware, çanak parçası.
17. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, tabak parçaları.
18. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, çanak parçaları.
19. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, çömlek parçaları.
20. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, çömlek parçaları.
21. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, çömlek parçası.
22. İlk Tunç Çağ, Simple Ware, bardak parçası.
23. İlk Tunç Çağ, Simple Ware, çanak parçası.
24. İlk Tunç Çağ, Simple Ware, çömlek parçaları.
25. İlk Tunç Çağ, Metallic Ware, bardak parçaları.
26. İlk Tunç Çağ, Metallic Ware, çanak parçaları.
27. İlk Tunç Çağ, Metallic Ware, çömlek parçası.
28. İlk Tunç Çağ, Reserved Slip Ware, çanak parçası.
29. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal, çömlek parçaları.
30. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Açkılı Mal, çanak parçaları.
31. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Açkılı Mal, çanak parçaları.
32. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Açkılı Mal, çömlek parçaları.
33. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, Boya Bantlı Mal, çanak parçaları.
34. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, Boya Bantlı Mal, çanak parçaları.
35. Orta Tunç Çağ, Gri Mal, çanak parçaları.
36. Orta Tunç Çağ, Gri Mal, çömlek parçaları.
37. Orta Tunç Çağ, Gri Mal, dip parçası.
38. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, tabak parçaları.
39. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çanak parçaları.
40. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çanak parçaları.
41. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çömlek parçaları.
42. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çömlek parçaları.
43. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çömlek parçaları.

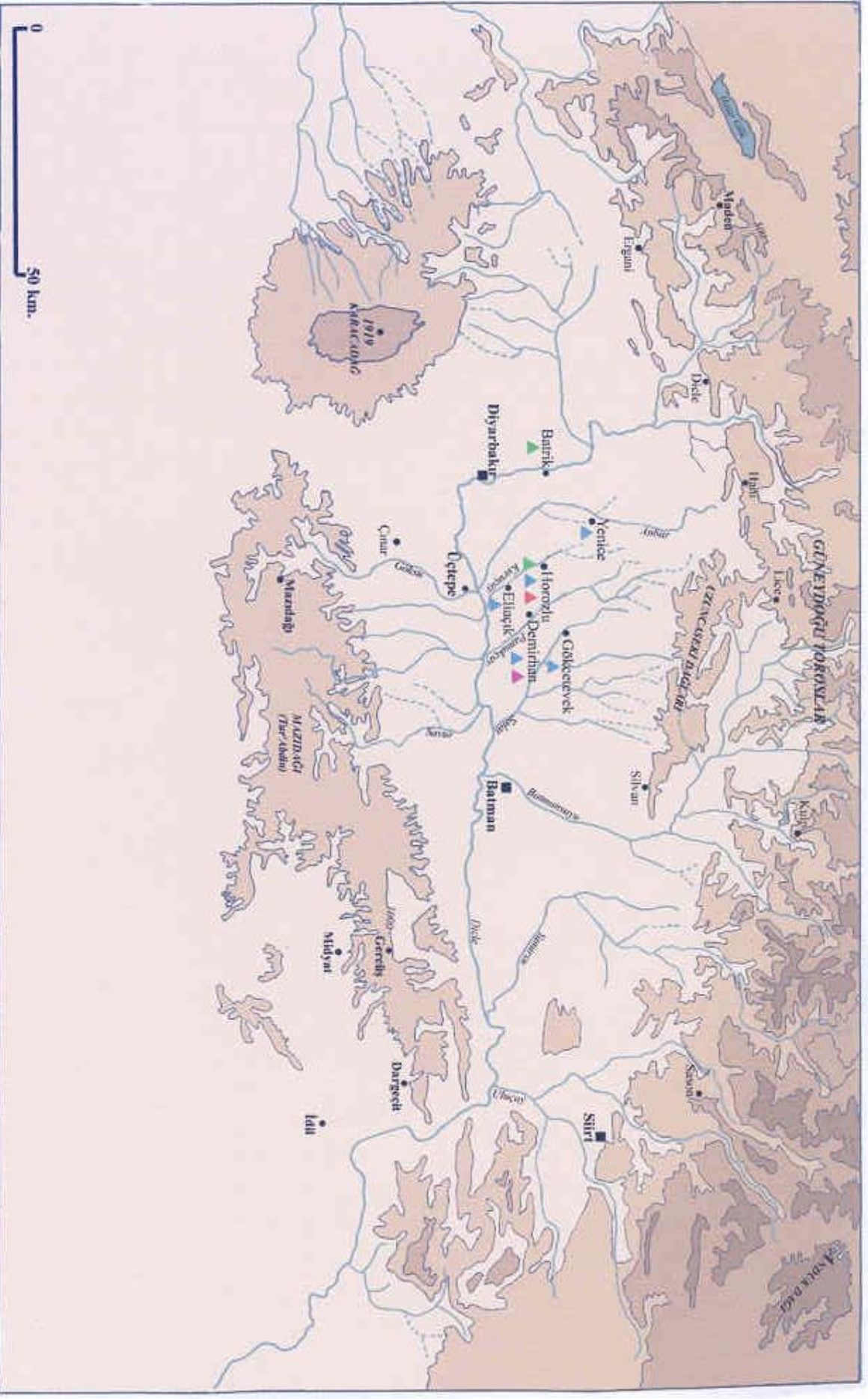
44. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çömlek parçaları.
45. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, çömlek parçası.
46. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, dip parçaları.
47. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, gövde parçası.
48. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, çanak parçaları.
49. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, çanak parçaları.
50. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, çömlek parçaları.
51. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, çömlek parçaları.
52. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, çömlek parçaları.
53. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, çömlek parçaları.
54. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, dip parçaları.
55. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, çanak parçaları.
56. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, çanak parçaları.
57. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, çömlek parçaları.
58. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, çömlek parçaları.
59. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, çömlek parçaları.
60. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, gövde parçaları.
61. Orta Tunç Çağ, Habur Boyalı Mal, çanak parçaları.
62. Orta Tunç Çağ, Habur Boyalı Mal, gövde parçaları.
63. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, tabak parçaları.
64. STÇ, Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, çanak parçası.
65. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, çanak parçaları.
66. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, çanak parçaları.
67. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, çömlek parçası.
68. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, çömlek parçası.
69. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, çömlek parçası.
70. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, dip parçası.
71. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, gövde parçası.
72. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çanak parçaları.
73. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çanak parçaları.
74. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çanak parçaları.
75. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çömlek parçaları.
76. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çömlek parçaları.
77. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çömlek parçası.
78. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, çanak parçaları.
79. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, çömlek parçaları.
80. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, çömlek parçası.
81. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, gövde parçaları.
82. Demir Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çanak parçası.
83. Demir Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çanak parçaları.
84. Demir Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, çömlek parçaları.

HARİTALAR, TABLOLAR, GRAFİKLER
LEVHALAR VE RESİMLER

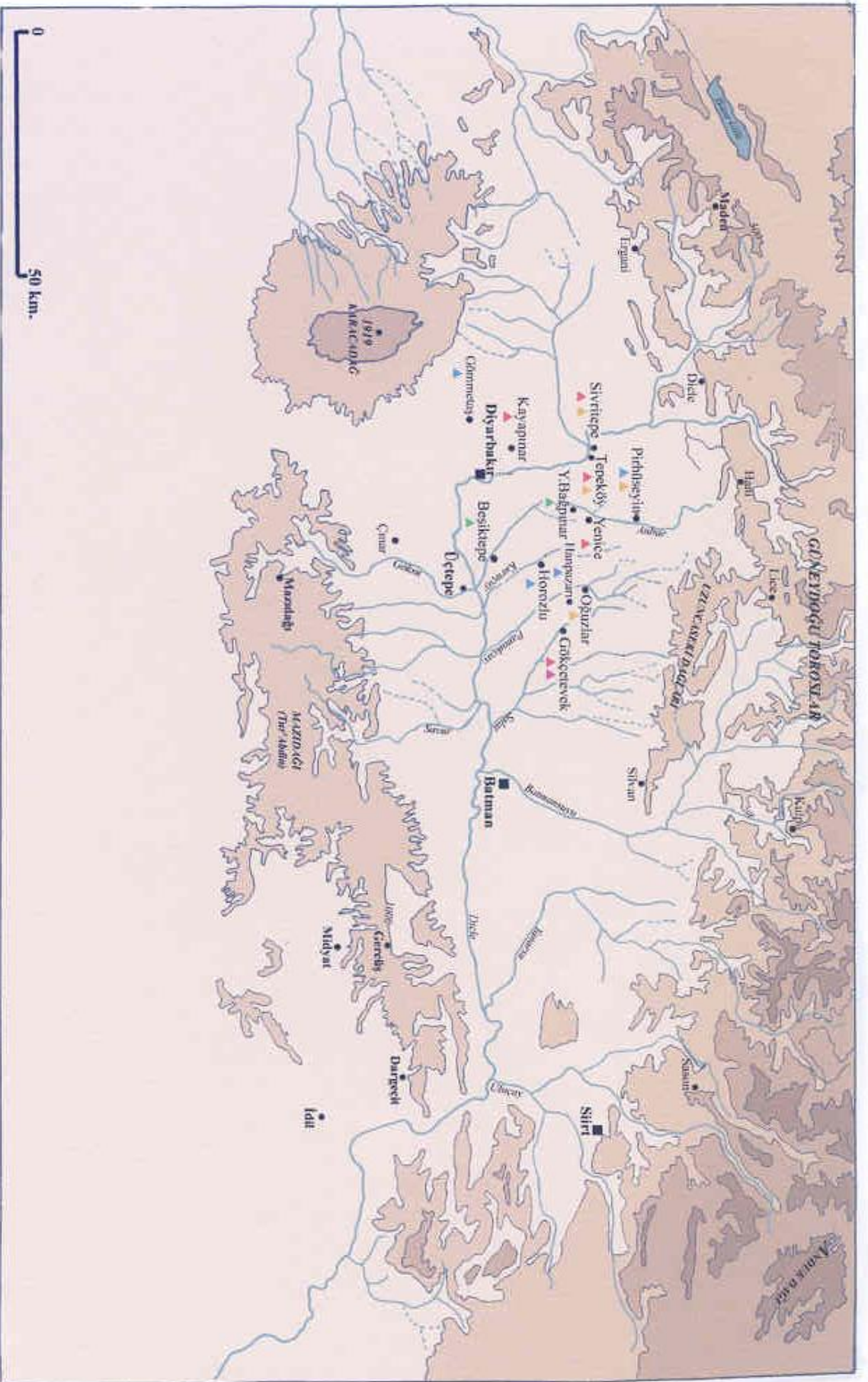

Harita 2.

• İlk Tunç Çağ Merkezleri

▲ Simple Ware

▲ Metallic Ware

▲ Reserved Slip Ware

▲ Kiremit-Kahve Üçgeni Tuvalı Mal

▲ Kiremit-Kahve Açıklı Mal

■ İl Merkezleri

• İlçe Merkezleri

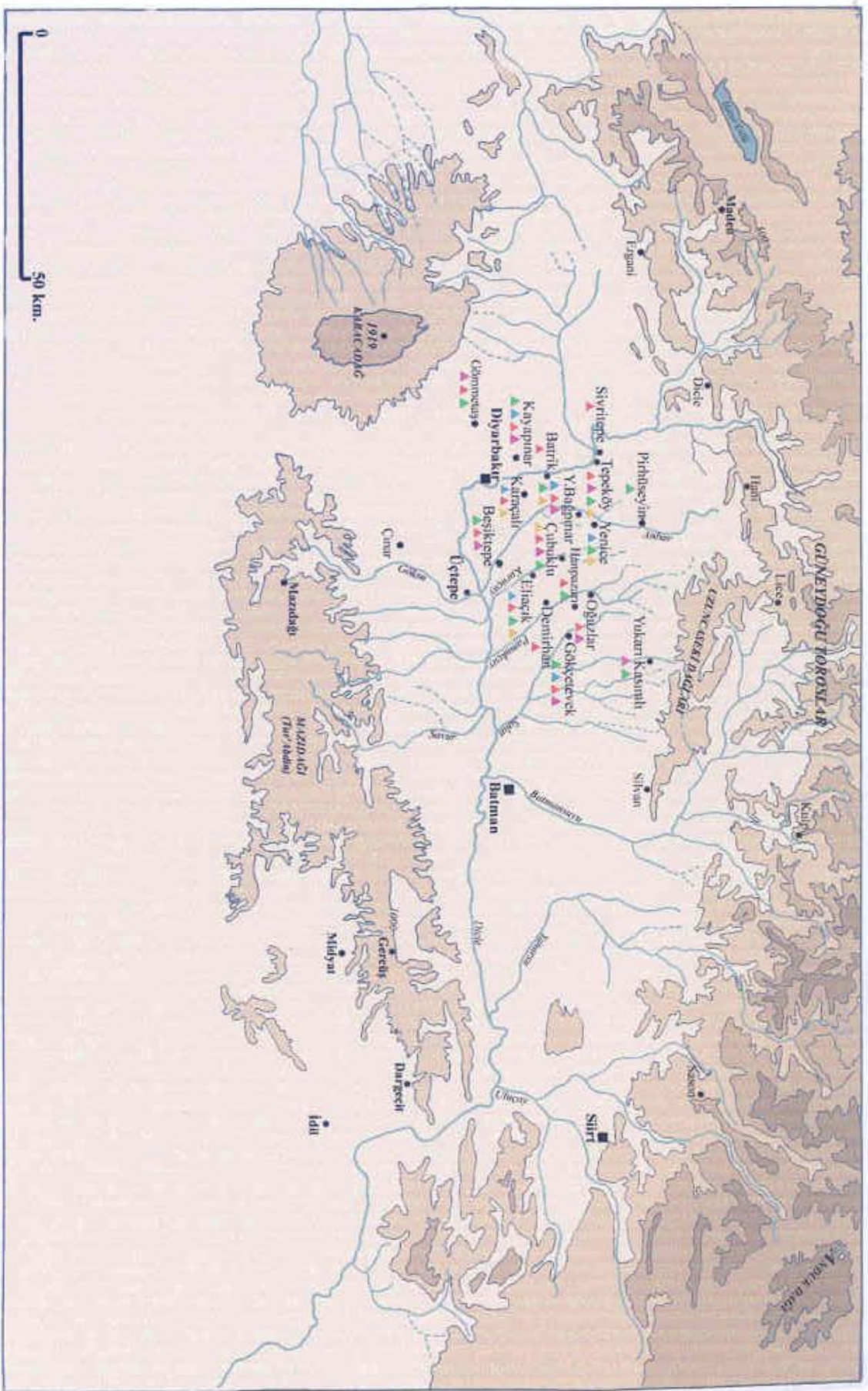
DIYARBAKIR-BİSMİL YÜZEY ARAŞTIRMASI

1986-1992

• Orta Tunç Çağ Merkezleri

▲ Gri Mal

▲ Kiremit-Kahve Mal

▲ Gri-Kahve Astarlı Mal

▲ Kiremit Astarlı Mal

▲ Habur Boyalı Mal

DIYARBAKIR-BİSMİL YÜZEY ARAŞTIRMASI

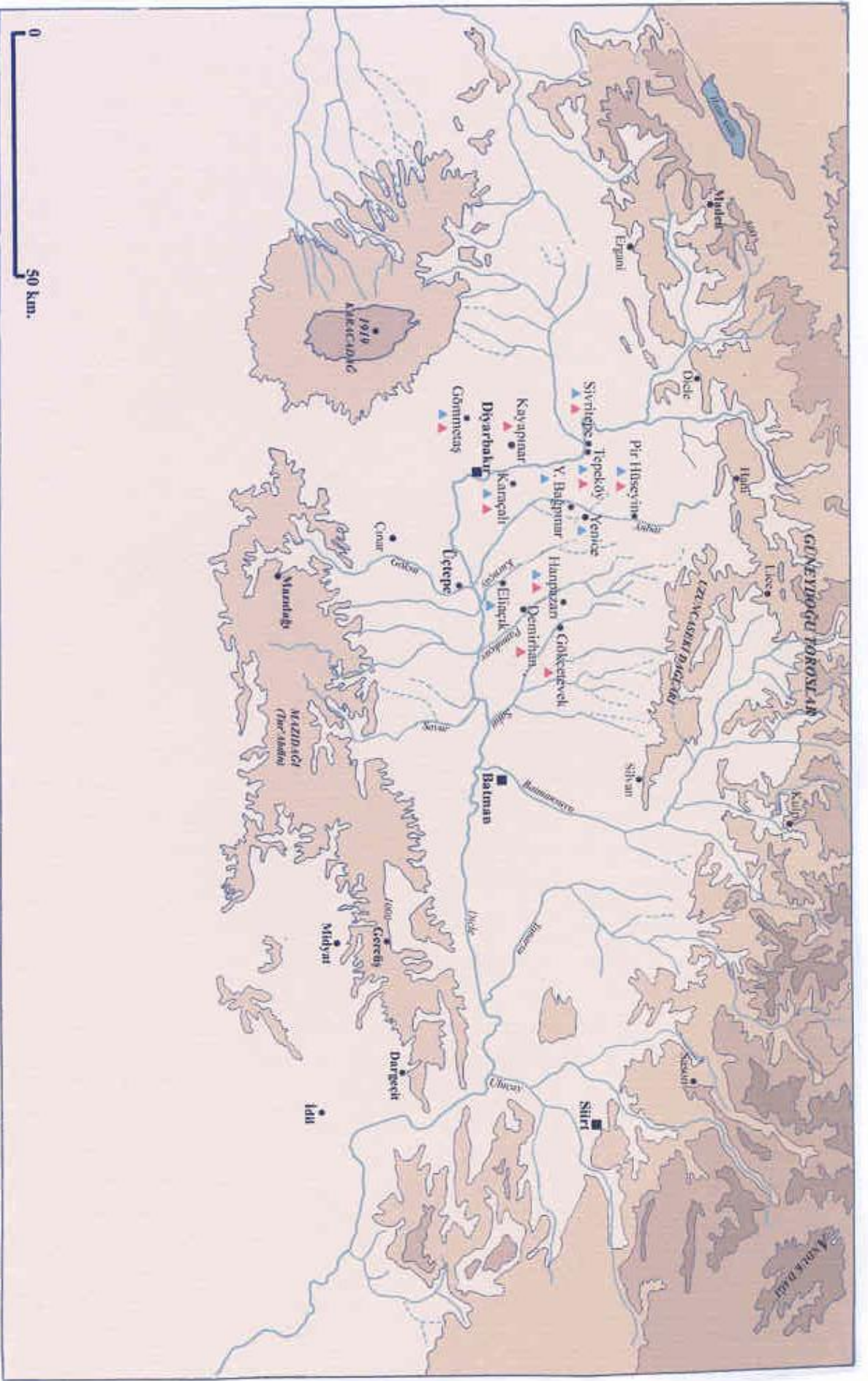
1986-1992

Harita 5.

■ İl Merkezi

• İlçe Merkezi

• Son Tunc Çağ Merkezleri

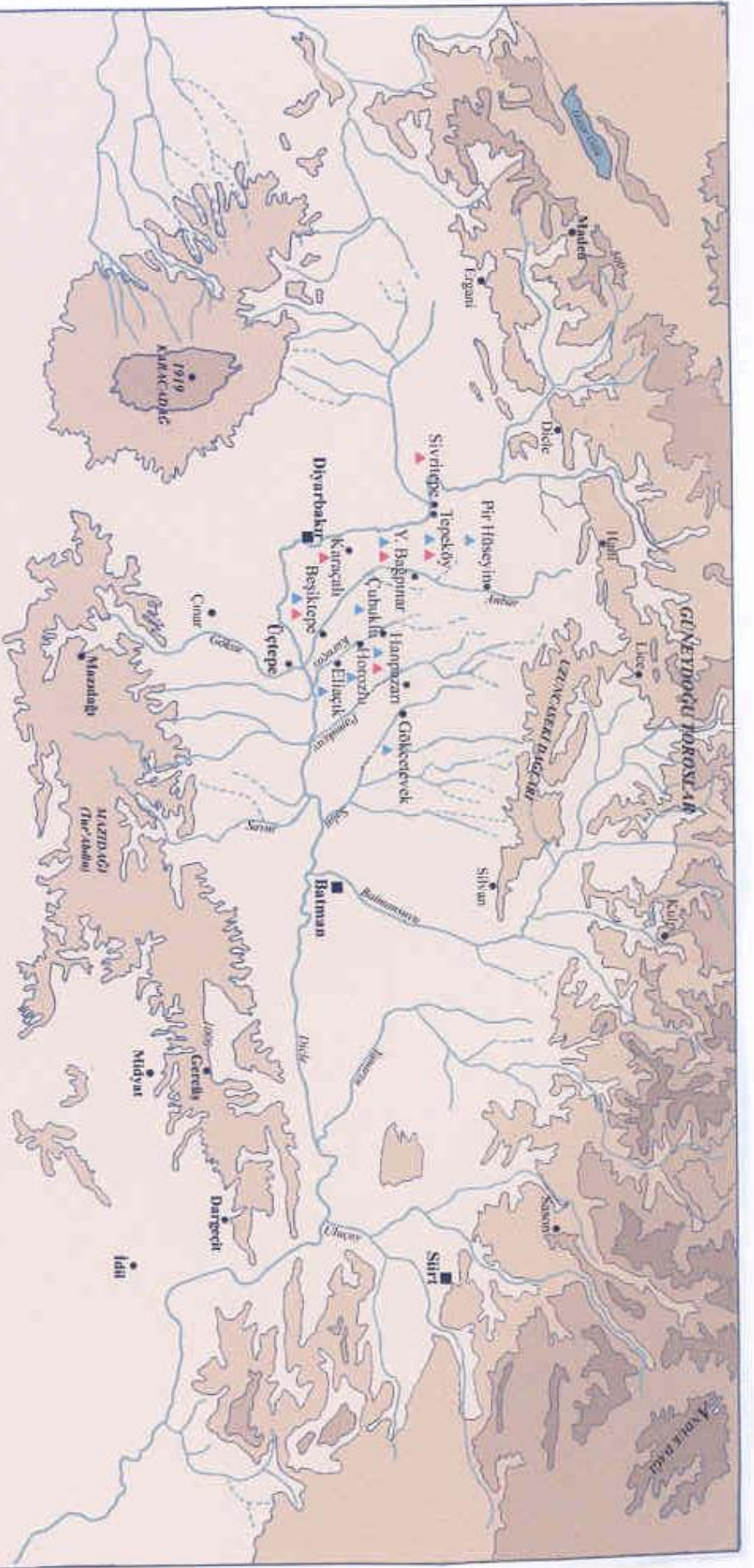
- ▲ Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal
- ▲ Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal

- İl Merkezi
- İlçe Merkezi

Harita 6.

• Demir Çağ Merkezleri

▲ Pembe-Kahve Yivli Mal

▲ Krem-Kahve Butkl Katkılı Mal

■ İl Merkezi

• İlçe Merkezi

DİYARBAKIR-BİSMİL YÜZEY ARAŞTIRMASI

1986-1992

Tarih	Güneydoğu Anadolu					Doğu Anadolu					Kuzey Suriye					Kuzey Irak	
	Fıstıklı	Salat	Gricano	Hacinebi	Sakçagözü	Hayaz	Hassek	Korucutepe	Kurban	Amuq	Hamam	Leilan	Hama	Brak	Tahlatat		
5000	EKÇ	EKÇ	GKÇ	A (GKÇ)	IVC (GKÇ)	5 (GKÇ)	A (EKÇ)	A (EKÇ)	VII (GKÇ)	D (EKÇ)	E (EKÇ)	IVB (EKÇ)	Vlb (GKÇ)	V (GKÇ)	K9-7 (GKÇ)	(GKÇ)	XIV (EKÇ) XIII
4900																	
4800																	
4700																	
4600																	
4500																	
4400																	
4300																	
4200																	
4100																	
4000			A (GKÇ)	B1 (GKÇ) B2	IVD (GKÇ)	VB VA (GKÇ)	I (GKÇ)	B (GKÇ)	VIA (GKÇ)	F (GKÇ)	VA (GKÇ)	VB (GKÇ)	IV (GKÇ)	K9-7 (GKÇ)	TW13 TW14 TW15 TW16 TW12	XII (GKÇ) VIII	
3900																	
3800																	
3700																	
3600																	
3500																	
3400																	
3300																	
3200																	
3100																	
3000				EBI													

Tablo 1. Kalkolitik Çağ'da Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan Merkezlerin Kronoloji Dizisi.

Tipler (Bardak, çanak, çömlek)									
Tip No		1.1.1a	1.2a	1.3.1a	1.3.2a	1.3.2a	1.4.1a	1.4.2a	1.4.3a
Merkezler	Dönem								
Fışıklı	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Salattepe	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Gricano	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Türbe	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Kumocacı	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Hacınebi	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Piroto	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Tarsus	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Hammam	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Leilan	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Mohammed Arab	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								
Thalathat	EKÇ								
	GKÇ								
	EKÇ								

Tablo 2. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek Malzemesinin Kalkolitik Çağ'da Çevre Bölgelerle Karşılaştırılmalı Tip Yoğunluğu

Tarih	Güneydoğu Anadolu				Doğu Anadolu	Kuzey Suriye							Kuzey Irak						
	Üçtepe	Gire Virike	Horum	Mezraa		Kurban	Amuq	Hamman	Leilan	Chagar Bazar	Chuera	Selenkahiya	Sweyhat	Billa	Gawra	Thalathat			
3000								IIIa-c (İTÇ II)	5				7-6 Jemdet Nasr	VIII A (İTÇ I) VIII B					
2900					V (İTÇ II)		VI East												
2800						H İTÇ			4	III d	Chuera Occupation (İTÇ III)				5 Early Dynastic	VI			
2700					IV (İTÇ III)														
2600																			
2500																			
2400																			
2300																			
2200	12-13 (İTÇ IV)					I İTÇ	VI West	IIb											
2100																			
2000			İTÇ IV	İTÇ IV		J İTÇ						(İTÇ III-IV)	(İTÇ IV)						

Tablo 3. İlk Tunç Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan Merkezlerin Kronoloji Dizisi

Tipler (Bardak, çanak)							
Tip No		II.1.1a	II.1.2a	II.3.2a	II.3.3a	II.3.3b	II.3.3c
Merkezler	Dönem						
Üçtepe	İTÇ IV						
Zeytinlibahçe	İTÇ I						
Mezraa	İTÇ III-IV						
Şaraga	Orta İTÇ						
Tarsus	İTÇ III						
Hammam	İTÇ III						
Leilan	İTÇ III						
Tawi	İTÇ IV						
Brak	İTÇ III						

Tablo 4. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek Malzemesinin İlk Tunç Çağı'nda Çevre Bölgelerle Karşılaştırılması Tip Yoğunluğu

Tipler (çömlek)						
Tip No		II.4.1a	II.4.1c	II.4.2b	II.4.2a	II.4.2c
Merkezler	Dönem					
Zeytinlibahçe	İTÇ III					
Mezraa	İTÇ III-IV					
Karababa Yüzey A.	İTÇ IV					
Hayaz	İTÇ III					
Sweyhat	İTÇ IV					
Tawi	İTÇ IV					

Tablo 4a. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek Malzemesinin İlk Tunç Çağı'nda Çevre Bölgelerle Karşılaştırmalı Tip Yoğunluğu

Tarih	Güneydoğu Anadolu					Kuzey Suriye										Kuzey Irak				
	Üçtepe	Gire Virike	Ziyaret Tepe	Kenan Tepe	Horum	Ebla	Hama	Hamman	Leilan	Mardikh	Halawa	Hadidi	Quara Quzaq	Bi'a	Mari	Chagar Bazar	Barri	Brak	Rijm	
2000	11 (OTÇ I)	OTÇ I	↑		OTÇ I			VI VII:1		IIIA (OTÇ I)								FS (OTÇ I)		
1900						IIIA1 (OTÇ I)	H5 (OTÇ I)				2c-2b (OTÇ I)	Str. 4 (OTÇ I)		Silo (OTÇ I)						
1800			OTÇ	↑		IIIA2	H4 H3	VII:2 (OTÇ I)					IIb (OTÇ I)	Mezarlık	A3	A (OTÇ I)		HN (OTÇ I)		
1700						IIIB1 (OTÇ II)	H2 H1 (OTÇ II)	VII:3 VII:4 (OTÇ II)					Period 1 (OTÇ I)	IIIB (OTÇ II)	Str. 5 (OTÇ II)	Ila (OTÇ II)				Saray
1600						IIIB2	G	VII:5	Period O (OTÇ II)				El-Qitar		1	C D (OTÇ II)				
																			3-6 (Old Babylon)	

Tablo 5. Orta Tunç Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan Merkezlerin Kronoloji Dizisi.

Tipler (Tabak, çanak)								
Tip No	IV.2a	IV.3.2a	IV.3.2b	IV.3.3a	IV.3.3c	IV.3.5a	IV.3.5b	IV.3.6a
Merkezler	Dönem							
Şavi	OTÇ Eken Evre							
Mezraa	OTÇ							
Üçtepe	OTÇ							
Cizre- Silopi Y A	OTÇ Eken Evre							
Hamman	OTÇ							
Tell Brak	Old Babylon							
Rimah	Old Babylon							
Rijim	OTÇ							
Bi'a	OTÇ							
Munbaqa	OTÇ							
Halawa	OTÇ							

Tablo 6. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek Malzemesinin Orta Tunç Çağı'nda Çevre Bölgelerle Karşılaştırmalı Tip Yoğunluğu

Tipieler (Çömlek)						
Tip No	IV.4.1a	IV.4.1b	IV.4.2a	IV.4.2b	IV.4.2c	IV.4.4b
Merkezler	Dönem					
Karababa Y.A.	OTÇ					
Hammam	OTÇ					
Rijim	Old Babylon					
Munbaga	OTÇ					
Quara Quzaq	OTÇ					
Afiş	OTÇ					

Tablo 6a. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek Malzemesinin Orta Tunç Çağı'nda Çevre Bölgeleri
Karşılaştırılmalı Tip Yoğunluğu

Tarih	Güneydoğu Anadolu		Kilikya	Orta Anadolu			Doğu Anadolu			Kuzey Suriye				Kuzey Irak		
	Gricano	Ziyarettepe	Tarsus	Boğazköy			Imikusağı	Koruçutepe	Norşuntepe	Hamman	Bderi	Hamidiya	Eş-Shenef	Billa	Brak	Rimah
1600	Orta Assur Son evre	STÇ	STÇ I	4 (Hitit Devleti)	3 (Hitit Devleti)	IVd	12 (OTÇ II)		IV (STÇ I)	VIII A (STÇ I)		STÇ	STÇ	STÇ (3)		
1500																
1400							10	I (I) (STÇ I)								
1300			STÇ II	3 2	2	IVb IVa	8	J (II) (STÇ II)	III (STÇ II)	Orta Assur		STÇ	STÇ	Orta Assur (2)		
1200	Orta Assur Son evre	Orta Assur	STÇ IIb	(Hitit İmparatorluk)	1b 1a	IIIb IIIa	7 (STÇ II)			VIII B	Orta Assur					
1100											Orta Assur					

Tablo 7. Son Tunç Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, Kilikya, Orta Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan Merkezlerin Kronoloji Dizisi

Tipler (Tabak, çanak)									
Tip No	V.2a	V.2b	V.3.1b	V.3.2a	V.3.2b	V.3.2c	V.3.5a	V.3.5b	V.3.7a
Merkezler	Dönem								
Üçtepe	ORTA ASSUR								
Mezraa	STÇ								
Şaraga	STÇ								
Gricano	ORTA ASSUR								
Tille	STÇ I								
Norşuntepe	STÇ								
Korucutepe	STÇ								
İmikuşağı	STÇ								
Yumuktepe	STÇ								
Boğazköy	STÇ								
Sabi Abyad	STÇ II								
Hadidi	STÇ I								
Hamidiya									
Sheikh Hamad	ORTA ASSUR								
Rimah	ORTA ASSUR								
K.hirbet eş-Shenef	ORTA ASSUR								
Agaga	ORTA ASSUR								

Tablo 8. Diyarbakır-Bismil Yüzev Araştırması Çanak Çömlek Parçalarının Son Tunç Çağı'nda Çevre Bölgelerle Karşılaştırılması
Tip Yoğunluğu

Tipler (çömlek)				
Tip No	V.4.1a	V.4.2b	V.4.4a	V.4.4b
Merkezler	Dönem			
Salat Tepe	STÇ I			
Tille	STÇ			
Norşuntepe	STÇ			
Hadidi	STÇ I			
Bderi	ORTA ASSUR			
Sheikh Hamad	ORTA ASSUR			
Khirbet eş-Shenef	ORTA ASSUR			

Tablo 8a. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırması Çanak Çömlek Malzemesinin Son Tunç Çağı'nda Çevre Bölgelerle Karşılaştırmalı Tip Yoğunluğu

Tarih	Güneydoğu Anadolu			Kilikya	Orta Anadolu	Doğu Anadolu					Kuzey Suriye	Kuzey Irak		
	Üçtepe	Ziyarettepe	Gricano	Tarsus	Bogazköy	Norşuntepe	Tille	Değirmentepe	Koşkerbaba	Lidar	Hama	Nineveh	Kalhu/Nimrud	Assur
1100		EDÇ					EDÇ I			EDÇ 6d 6e				1 (Orta Assur)
1000			EDÇ evresi başlangıcı				III							
900							IV							
800	Yeni Assur	Yeni Assur		EDÇ	(ODÇ) 2b	EDÇ	V	I (ODÇ)	3b-3a (ODÇ)		4 DÇ	Yeni Assur	Yeni Assur	2 (Yeni Assur)
700				ODÇ		ODÇ								
600				GDC I										
500				GDC II	1a (GDC)									

Tablo 9. Demir Çağı'nda Güneydoğu Anadolu, Kilikya, Orta Anadolu, Doğu Anadolu, K. Suriye ve K. Irak Bölgelerinde Bulunan Merkezlerin Kronoloji Dizisi.

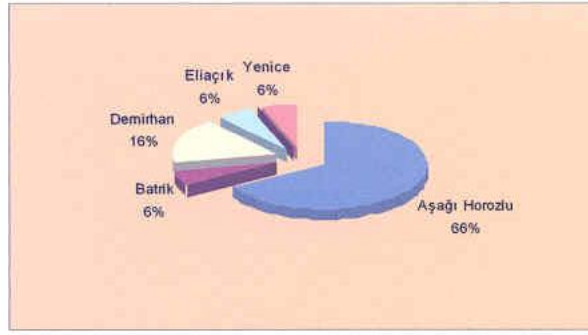
Dönem	P. Huseyin	Y. Kasımlı	Sivritepe	Tepeteköy	Yenice	Oğuzlar	Y. Bağınar	Hampazarı	Gökçeçevrek	Çubuklu	Batık	A. Horozlu	Demirhan	Eliaçık	Karınca	Kayapınar	Beşiktepe	Gömmetaş
Kalkolitik	EKÇ	GKÇ																
İTÇ	I																	
	II																	
	III																	
	IV																	
İTÇ-OTÇ Geçiş																		
OTÇ																		
	STÇ I																	
STÇ	STÇ II																	
	EDÇ																	
Demir	Yeni Assur																	

Tablo 11. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırmasında Saptanmış Olan Merkezlerin Kronoloji Dizisi.

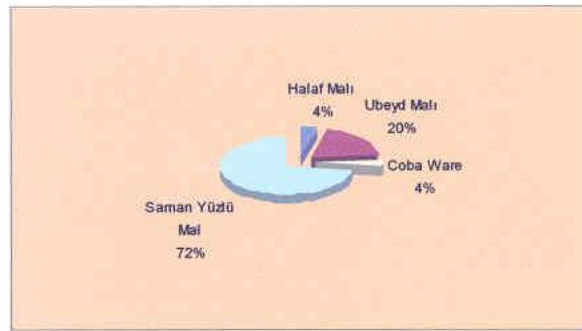

Tarih	Doğu Anadolu	Güneydoğu Anadolu	Orta Anadolu	Kilikya	Karadeniz	Kuzey Suriye	Kuzey Mezopotamya
6000	EKÇ	EKÇ	EKÇ	EKÇ		EKÇ	EKÇ
5500							
5000	GKÇ		EKÇ	EKÇ	GKÇ	EKÇ	Ubeyd
4500							
4000							
3500	Geç Uruk Dönemi	GKÇ	GKÇ	GKÇ	GKÇ	GKÇ	Uruk
3000							
2500	İTÇ	İTÇ	İTÇ	İTÇ	İTÇ	İTÇ	Jemdet Nasr
2000							Erken Süsleler
1500	OTÇ	OTÇ	ATKÇ	OTÇ	ATKÇ	OTÇ	Eski Assur
	STÇ I Hitit Devleti	STÇ (Mitanni)	STÇ (Hitit)	STÇ I	STÇ I (Hitit)	STÇ Orta Assur Mitanni	Orta Assur Mitanni Orta Babil
	STÇ II Hitit İmp.	STÇ II Orta Assur	STÇ II (Hitit İmp.)	STÇ II	STÇ II (Hitit İmp.)		
1000	EDÇ	EDÇ	EDÇ	EDÇ	EDÇ	Yeni Assur	Yeni Assur
	ODÇ	ODÇ	ODÇ	ODÇ	ODÇ		
500	GDÇ	GDÇ (Yeni Assur)	GDÇ	GDÇ	GDÇ		

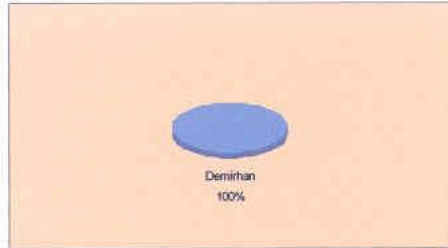
Tablo 12: Genel Kronoloji Tablosu.

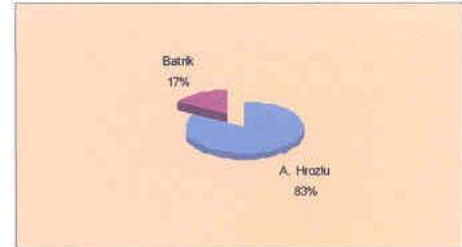
Grafik 1. Kalkolitik Çağ Malzemesinin Merkezlere Göre Dağılımı

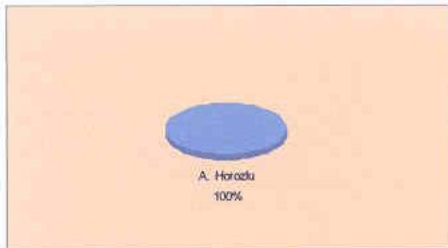
Grafik 1a. Kalkolitik Çağ Mal Grupları Dağılımı

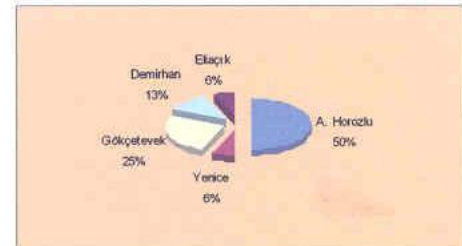
Grafik 1b. Halaf Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 1c. Ubeyd Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

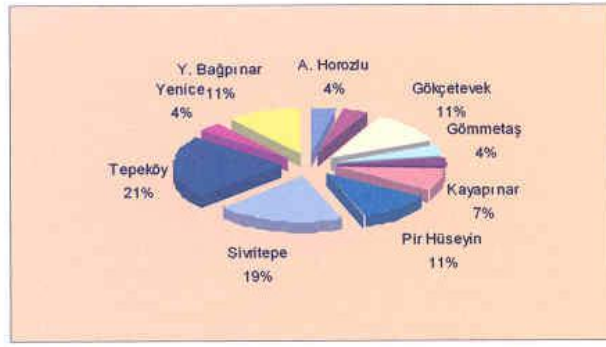

Grafik 1d. Coba Ware'in Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 1e. Saman Yüzlü Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

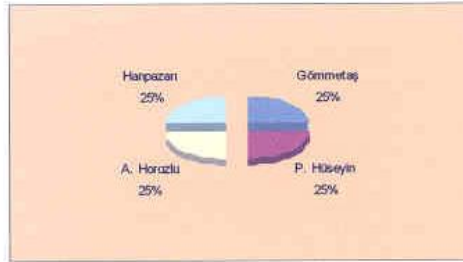

Grafik 2. İlk Tunç Çağ Malzemesinin Merkezlere Göre Dağılımı

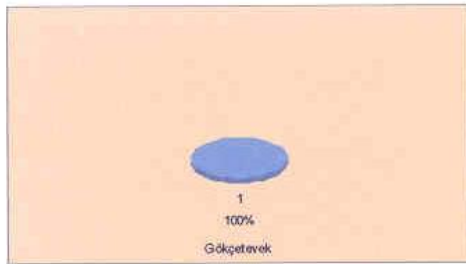
Grafik 2a. İlk Tunç Çağ Mal Grupları Dağılımı

Grafik 2b. Simple Ware 'in Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 2c. Metallic Ware'in Merkezlere Göre Dağılımı

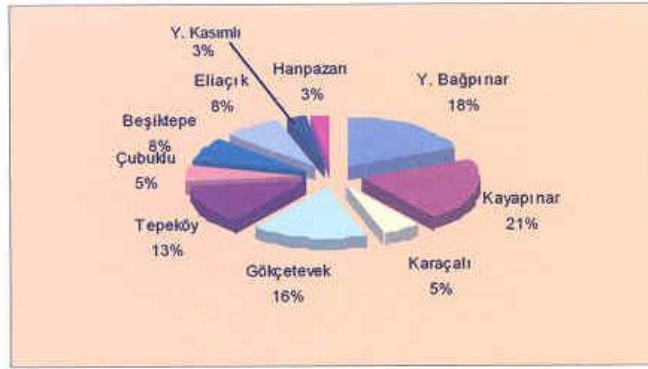
Grafik 2d. Reserved Slip Ware'in Merkezlere Göre Dağılımı

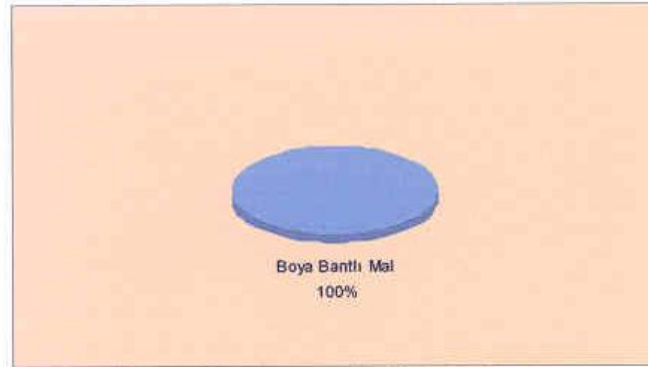
Grafik 2e. Kiremit-Kahve Üçgen Tutamaklı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

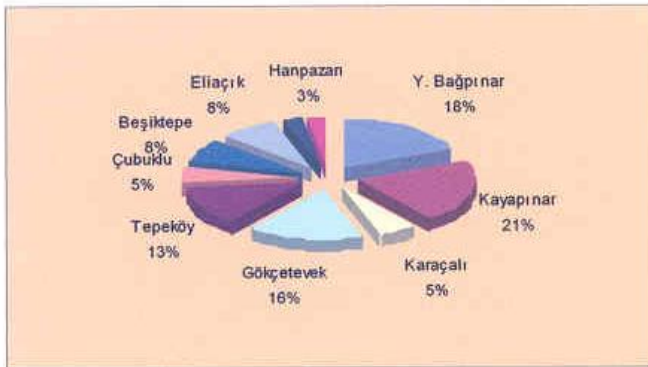
Grafik 2f. Kiremit-Kahve Açıklı Mal'in Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 3. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi Malzemesinin Merkezlere Göre Dağılımı

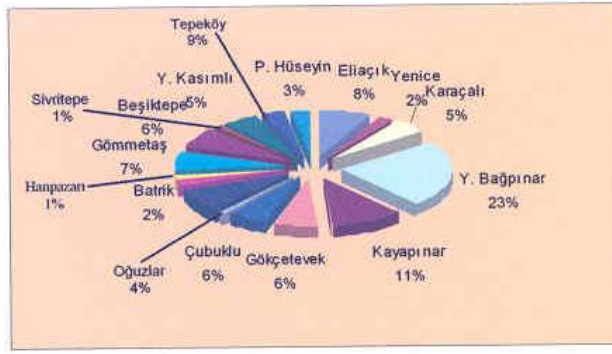

Grafik 3a. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi Mal Grubu Dağılımı

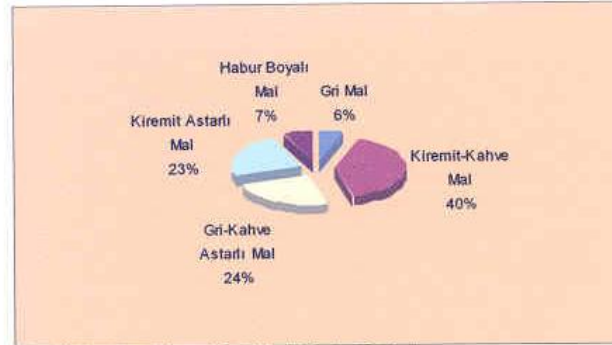

Grafik 3b. Boya Bantlı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

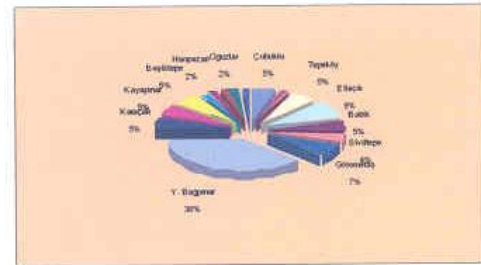
Grafik 4. Orta Tunç Çağ Malzemesinin Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 4a. Orta Tunç Çağ Mal Grubu Dağılımı

Grafik 4b. Gri Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 4c. Kiremit-Kahve Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 4d. Gri-Kahve Astarlı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

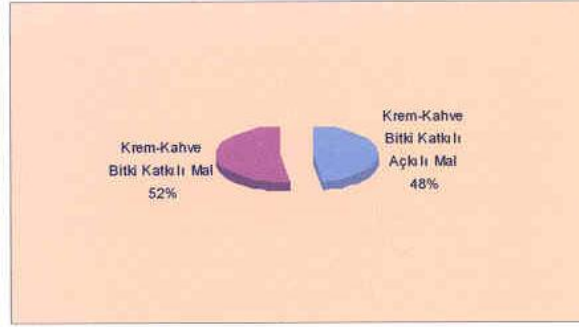
Grafik 4e. Kiremit Astarlı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

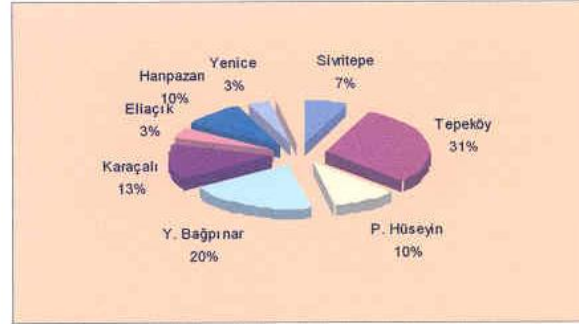
Grafik 4f. Habur Boyalı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

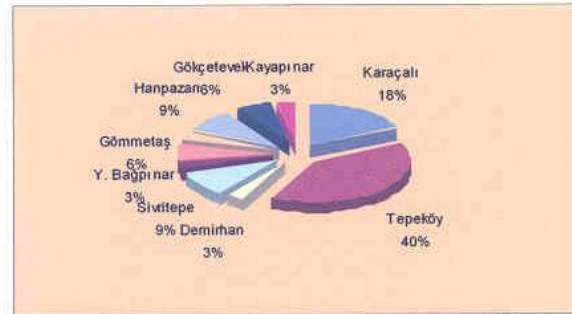
Grafik 5. Son Tunç Çağ Malzemesinin Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 5a. Son Tunç Çağ Mal Grupları Dağılımı

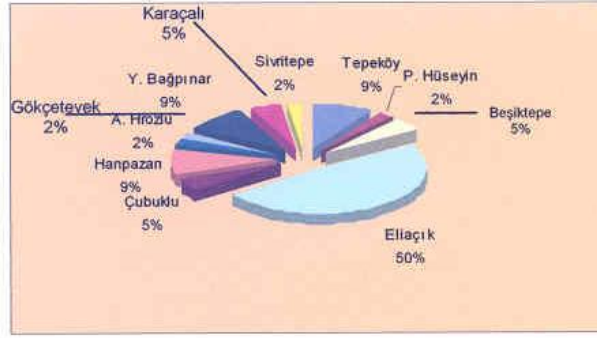

Grafik 5b. Krem-Kahve Bitki katkılı Açıklı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

Grafik 5c. Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

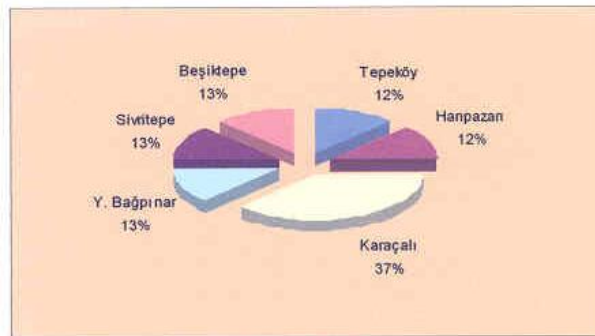
Grafik 6. Demir Çağ Malzemesinin Merkezlere Göre Dağılımı

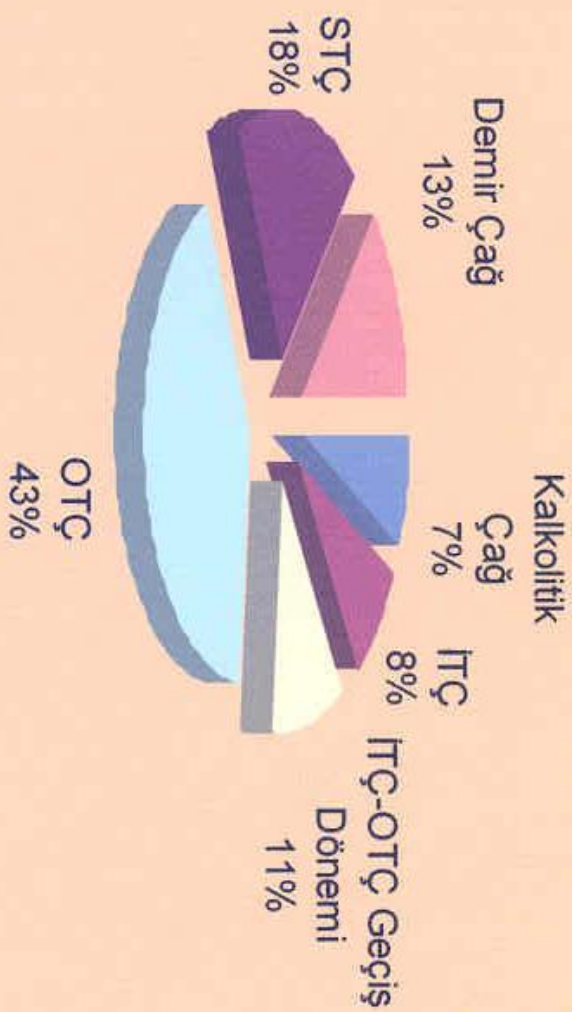
Grafik 6a. Demir Çağ Mal Grupları Dağılımı

Grafik 6b. Pembe-Kahve Yivli Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

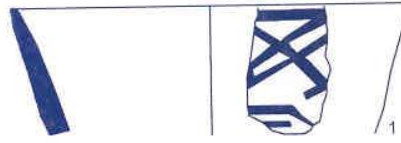

Grafik 6c. Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal Grubunun Merkezlere Göre Dağılımı

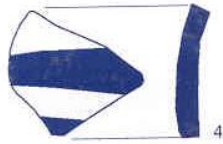
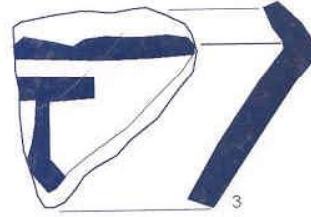
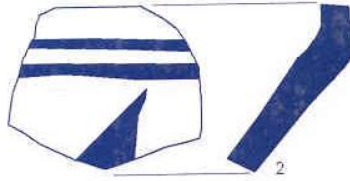

Grafik 7. Diyarbakır-Bismil Yüzey Araştırmasında Toplanan Çanak Çömleklerin Dönemlere Göre Oranları

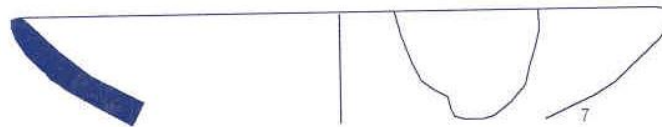

Halaf Malı (Kalkolitik Çağ)

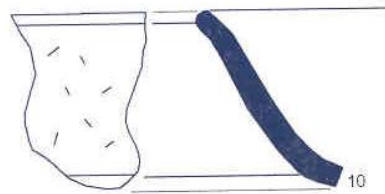
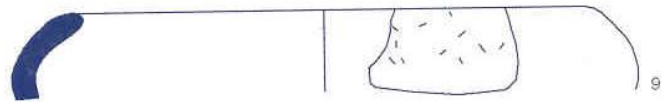
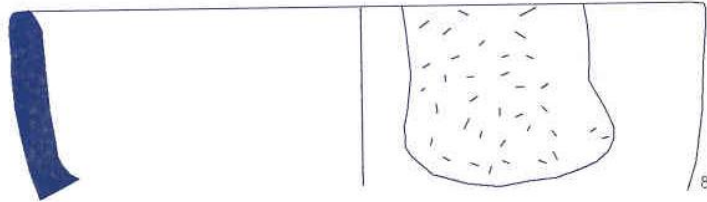
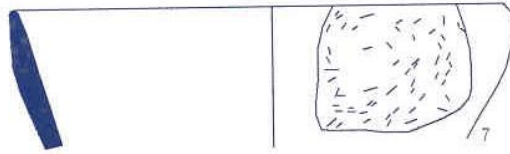
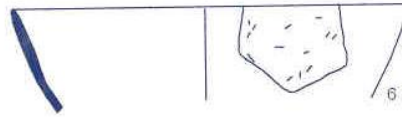
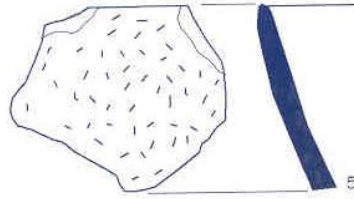
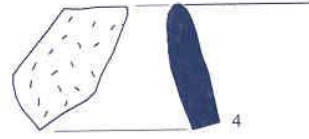
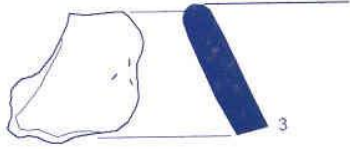

Ubeyd Malı (Kalkolitik Çağ)

Coba Ware (Kalkolitik Çağ)

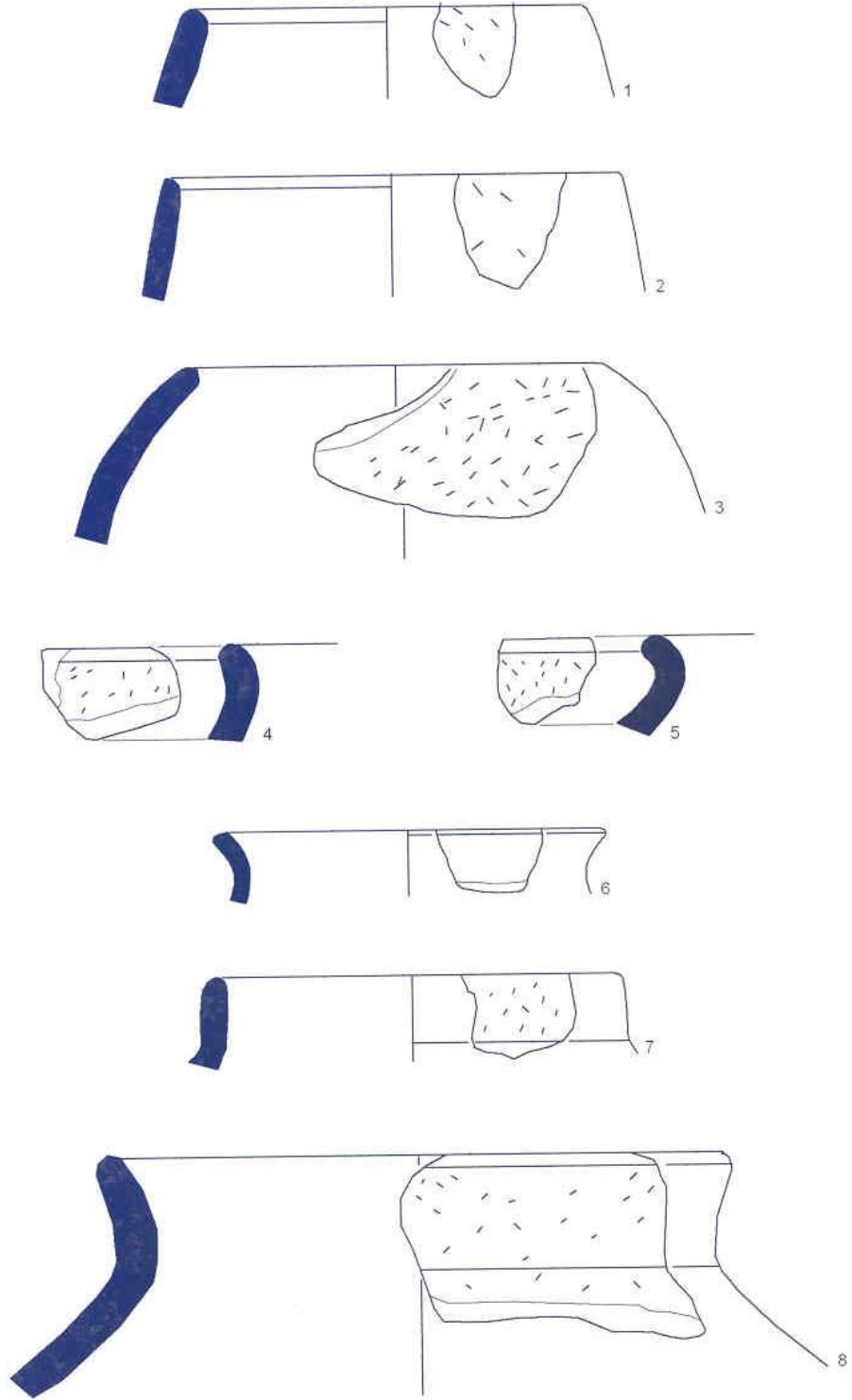

Saman Yüzlü Mal (Kalkolitik Çağ)

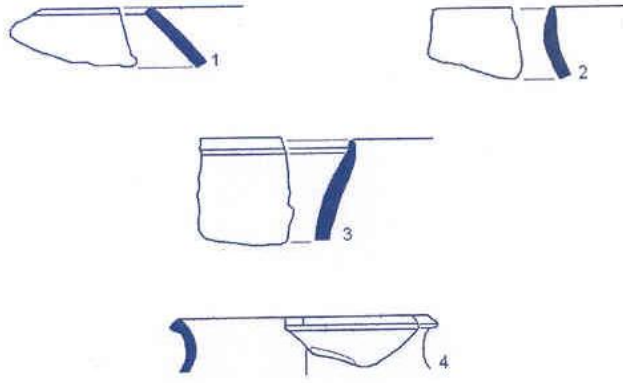
0 10 cm.

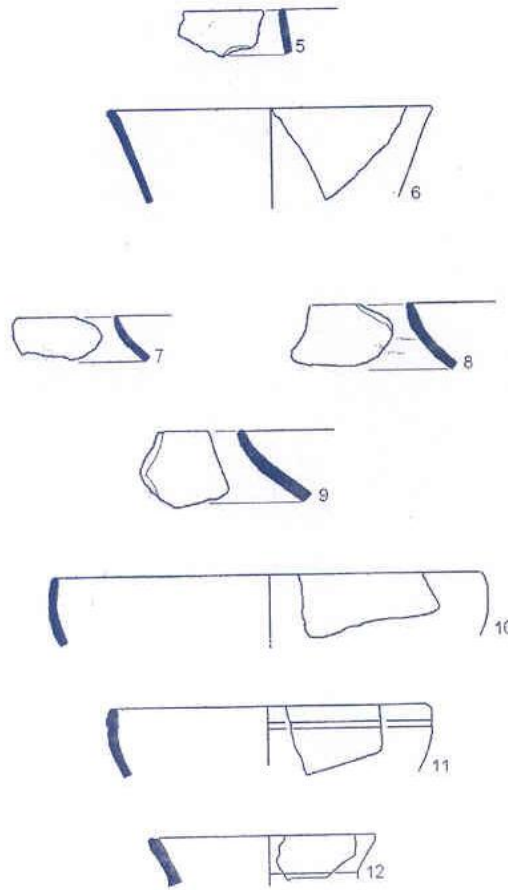

Saman Yüzlü Mal (Kalkolitik Çağ)

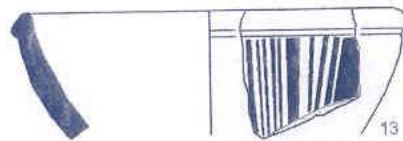
0 10 cm.

Simple Ware (İTÇ)

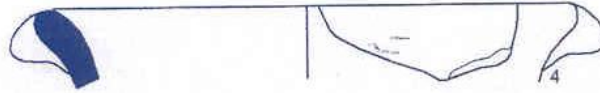
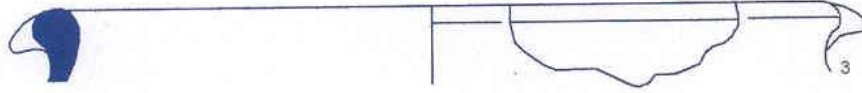
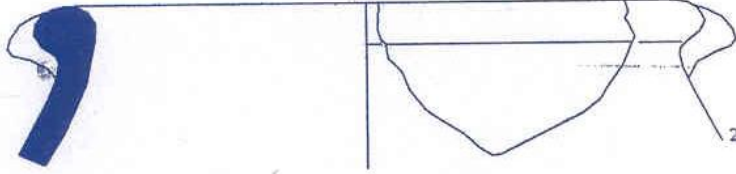
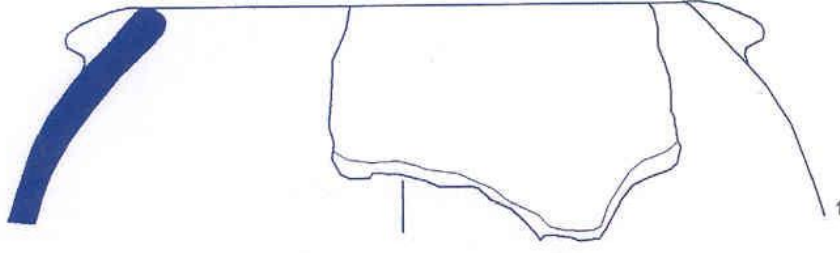
Metallic Ware (İTÇ)

Reserved Slip Ware (İTÇ)

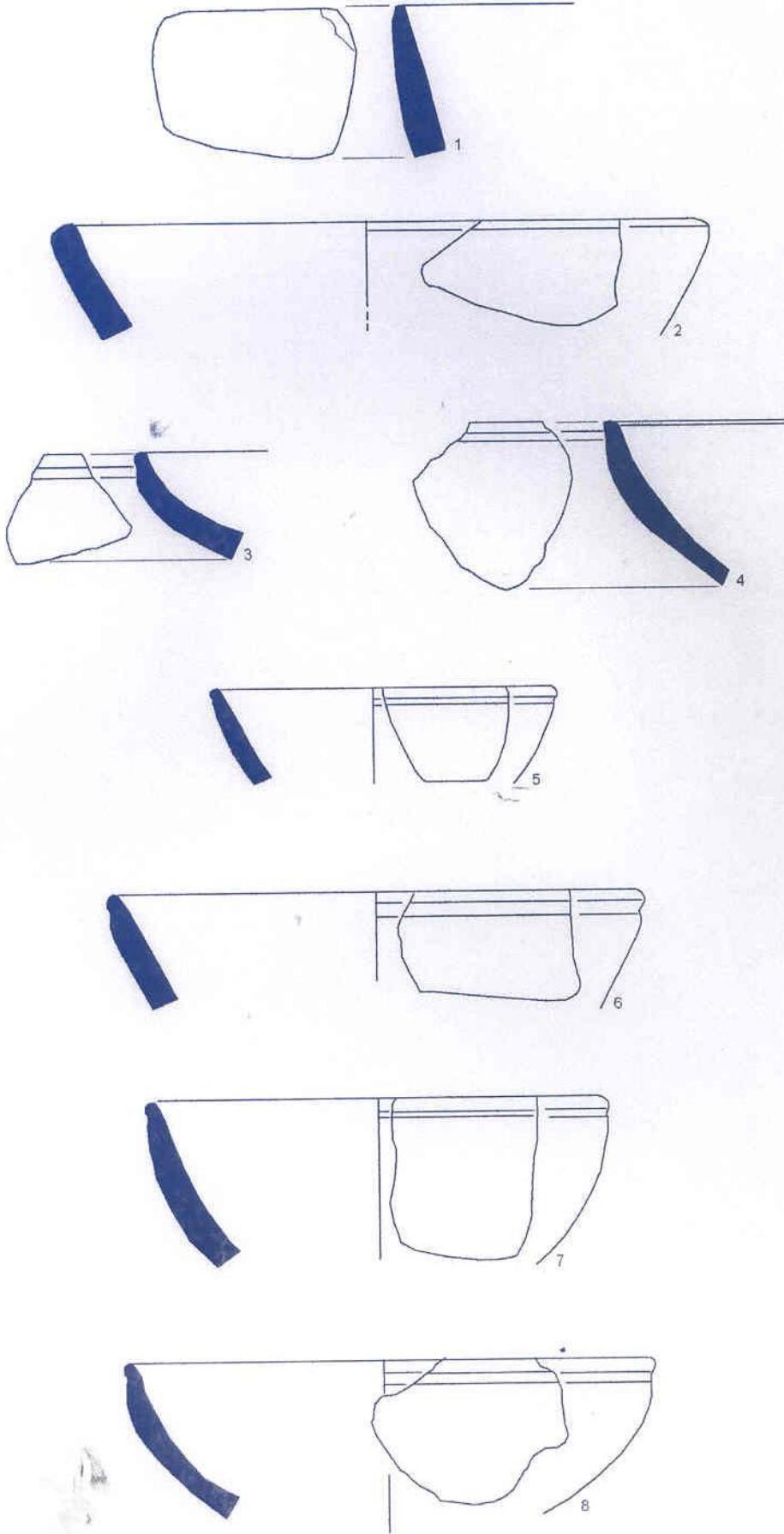

Kiremit-kahve Üçgen Tutamaklı Mal (İTÇ)

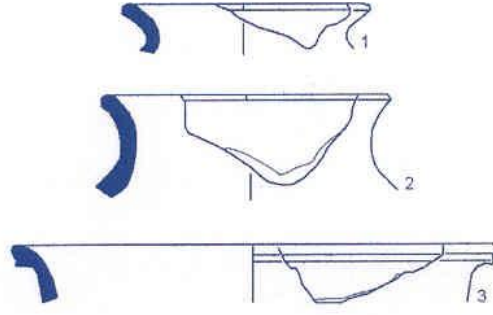
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Açıklı Mal (ITÇ)

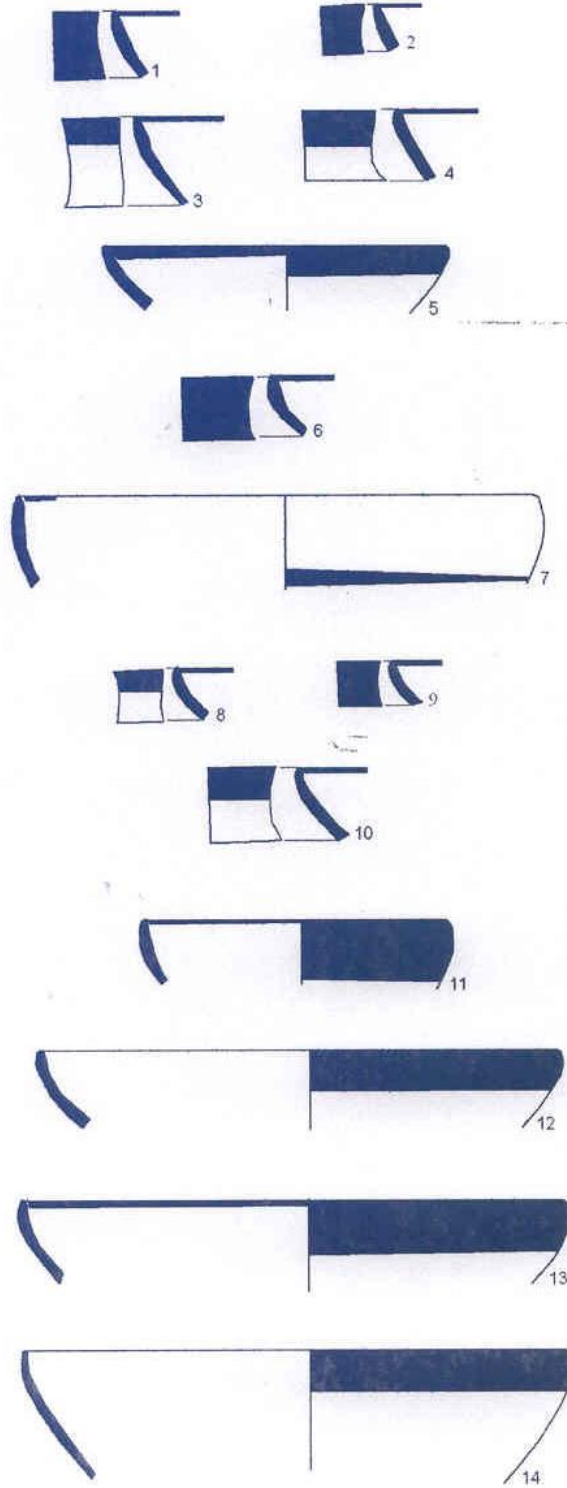

Kiremit-Kahve Aşkılı Mal (İTÇ)

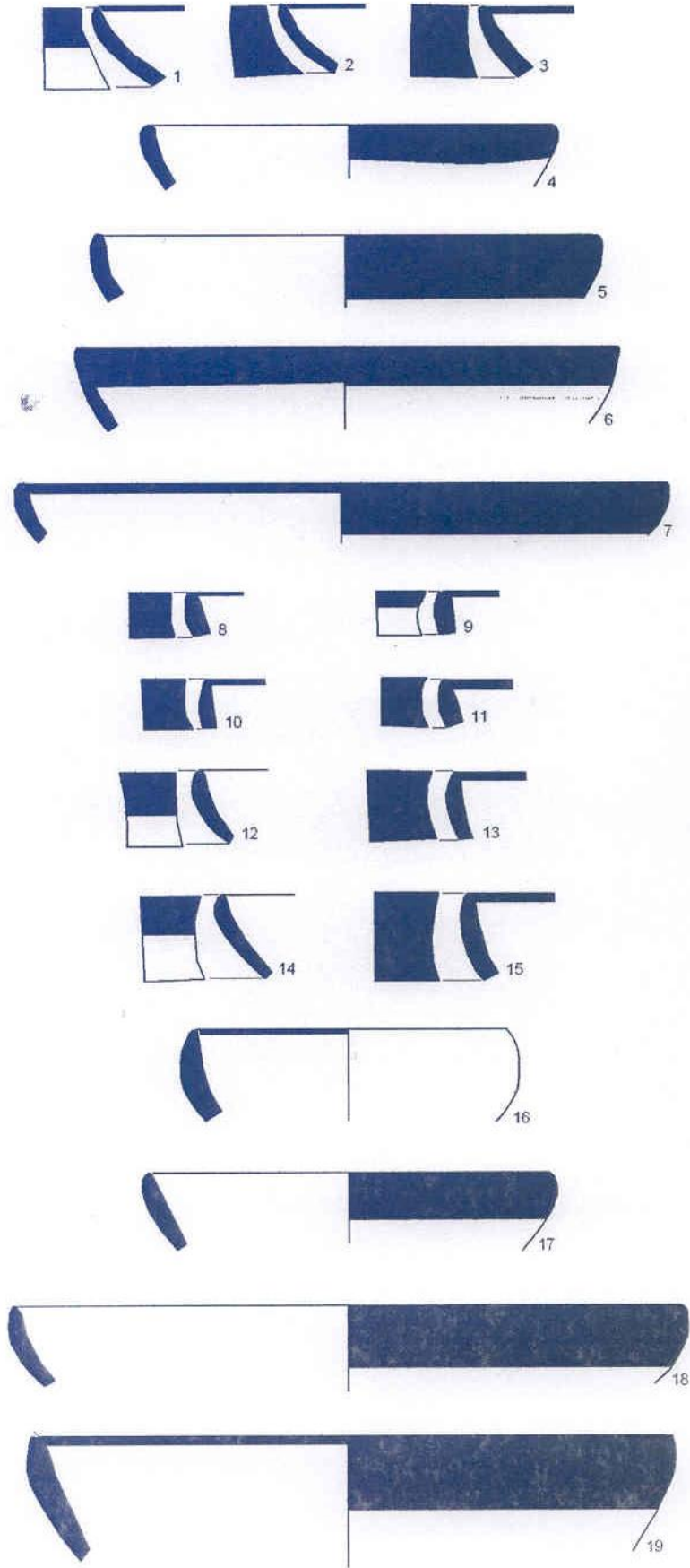

Boya Bantlı Mal (İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi)

0 10 cm.

Boya Bantlı Mal (ITÇ-OTÇ Geçiş Dönemi)

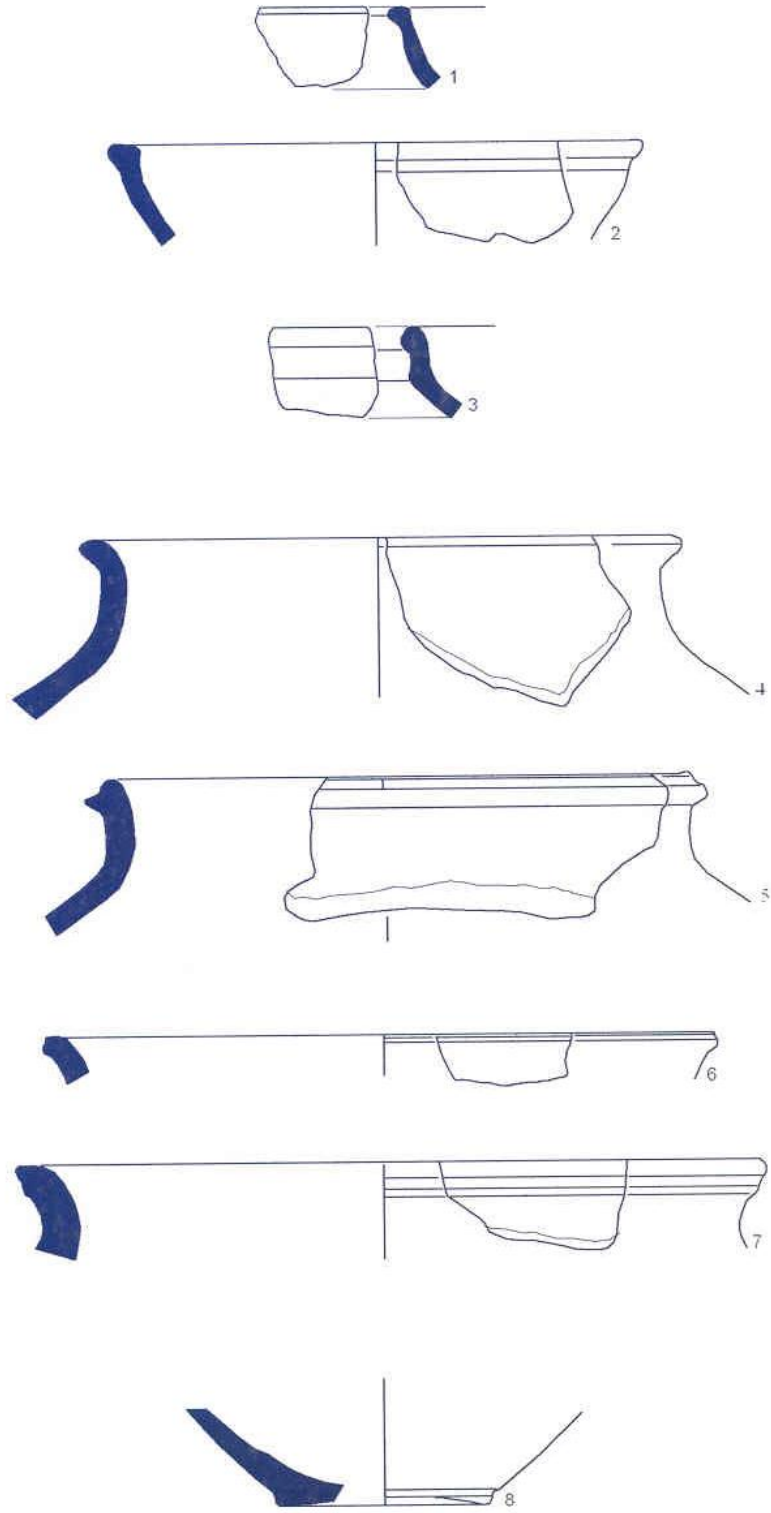
0 10 cm.

Boya Bantlı Mal (İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi)

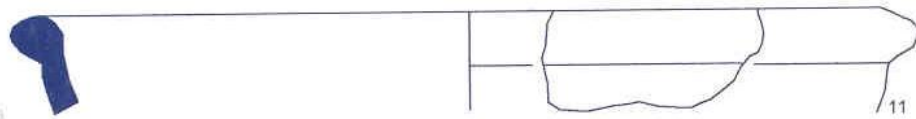
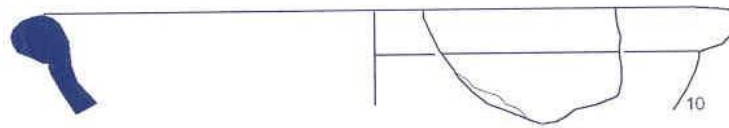
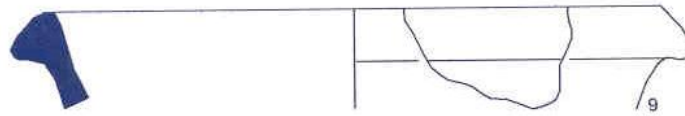
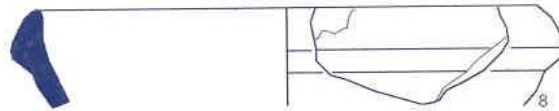
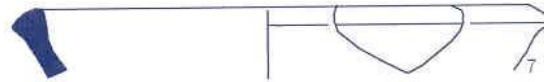
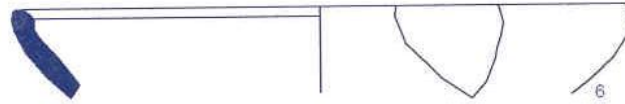
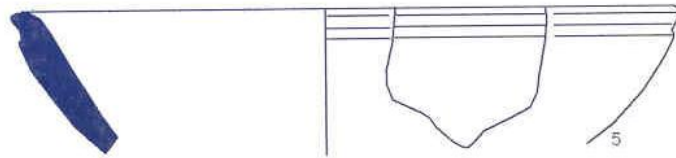
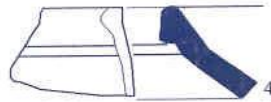
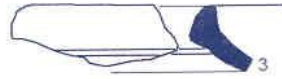
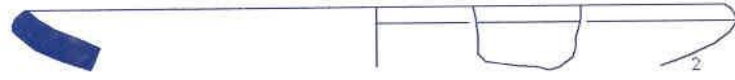
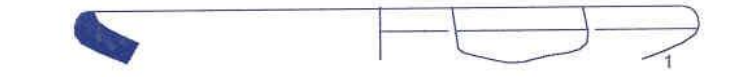
0 10 cm.

Gri Mal (OTÇ)

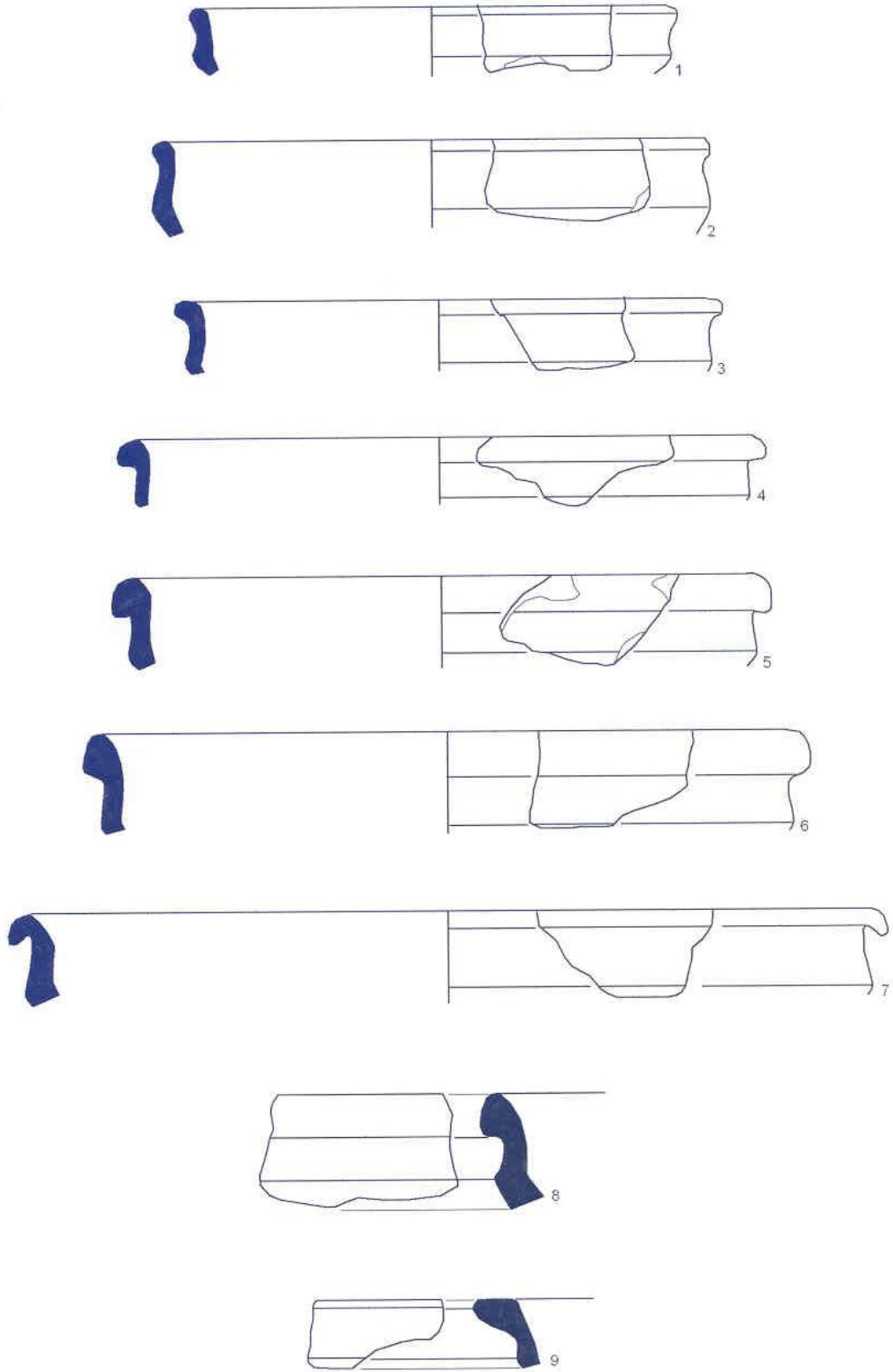
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Mal (OTÇ)

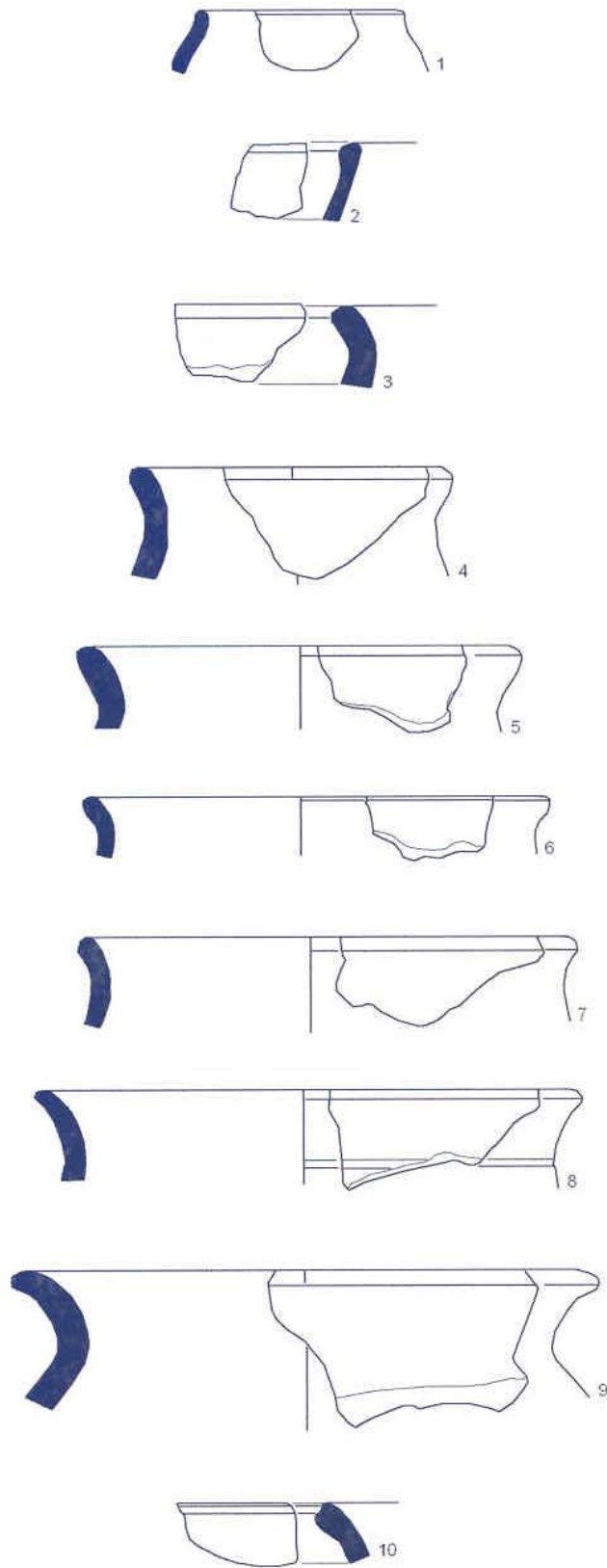
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Mal (OTÇ)

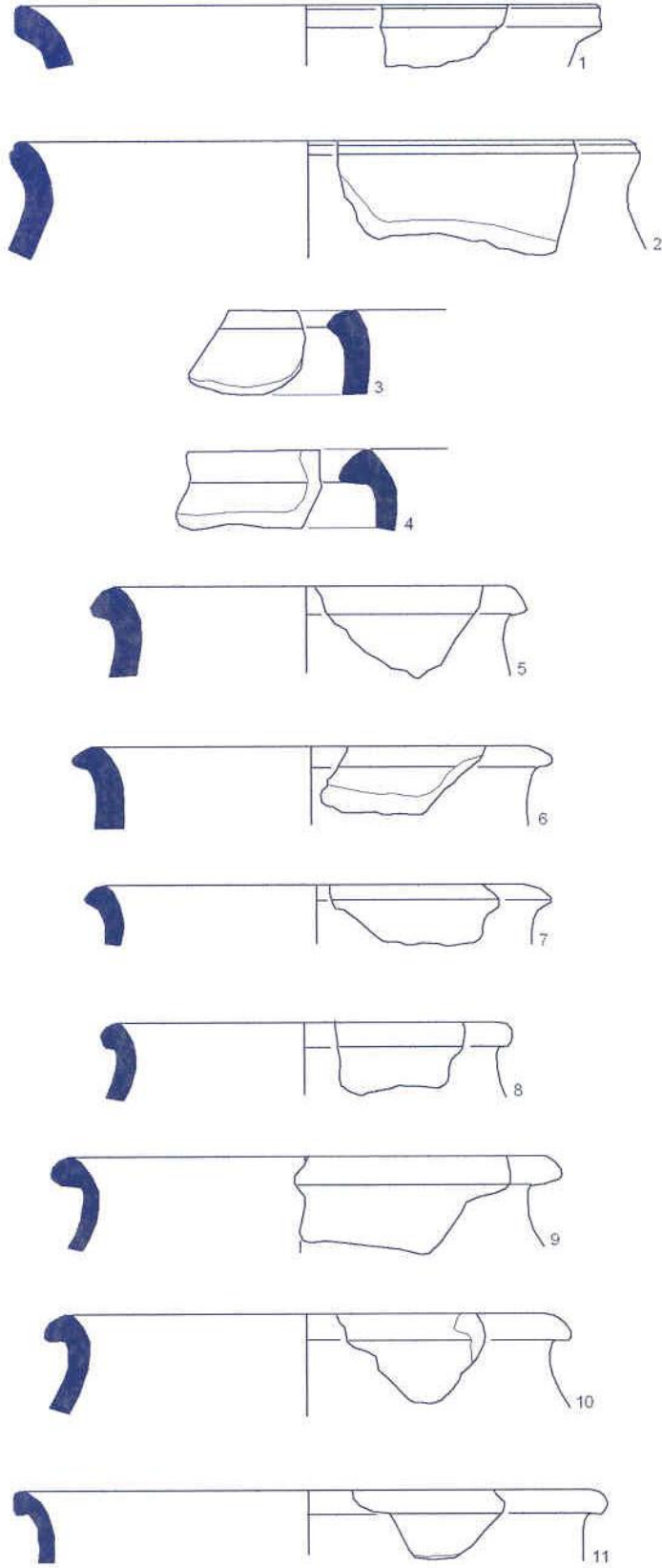
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Mal (OTÇ)

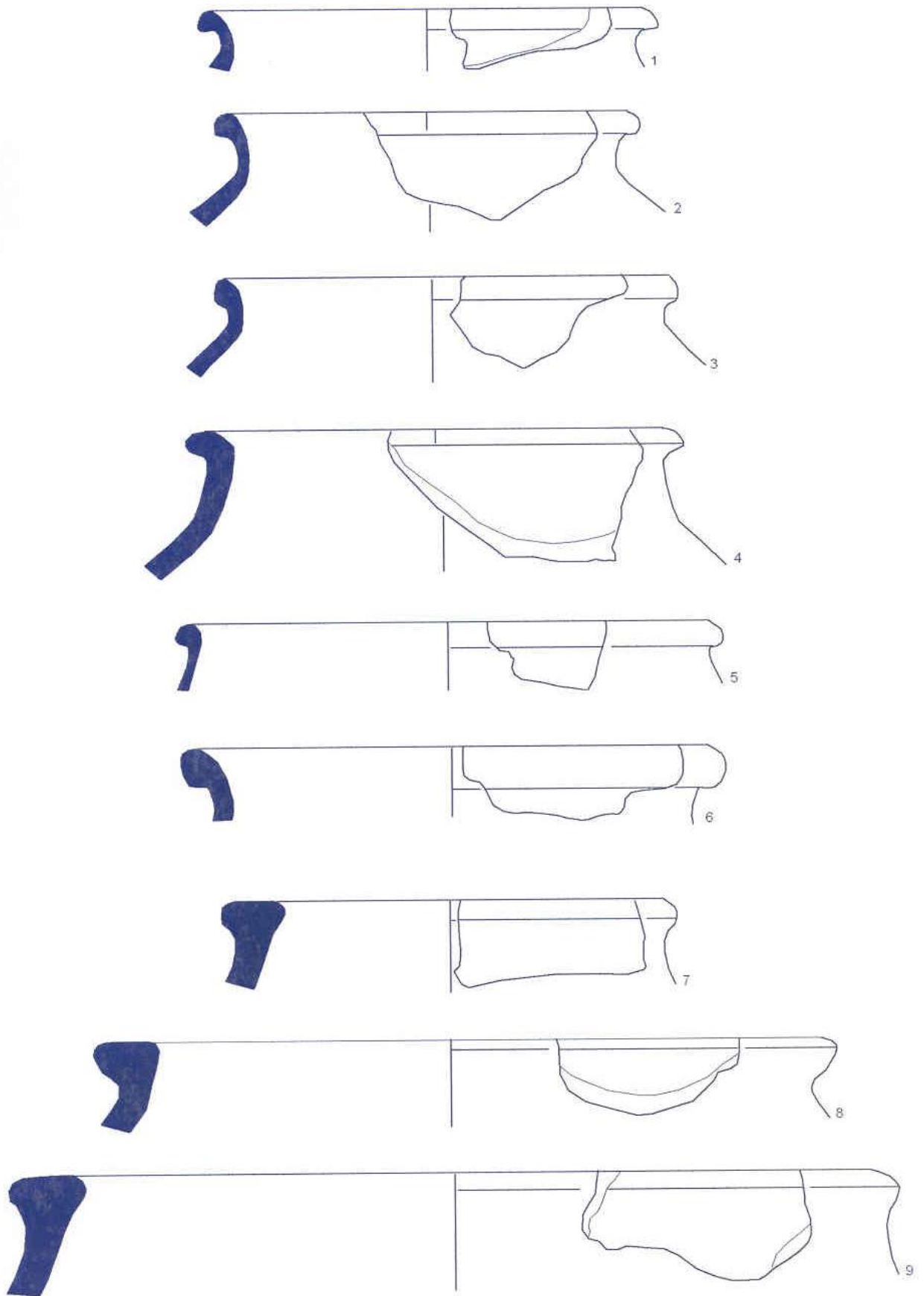
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Mal (OTÇ)

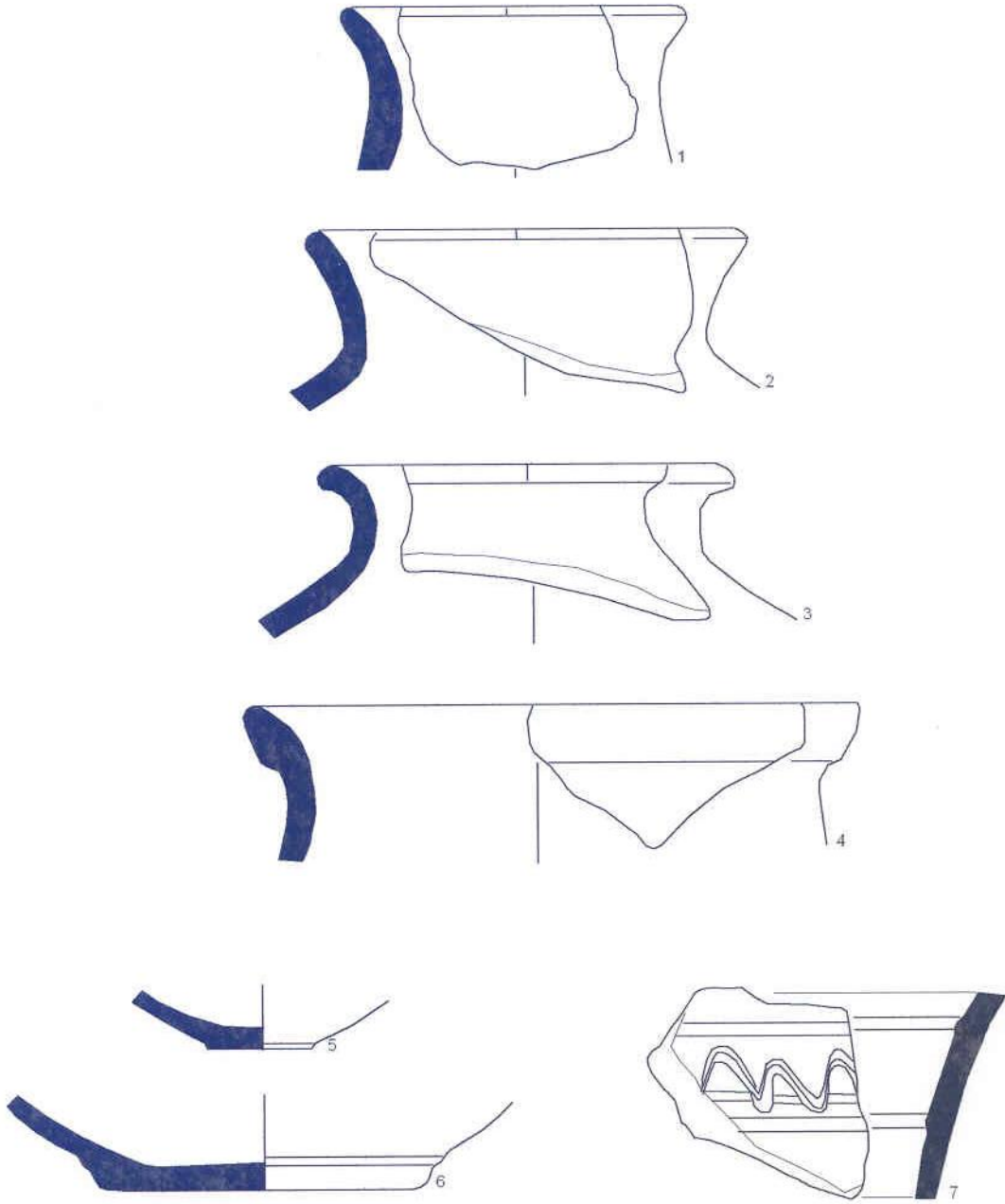
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Mal (OTÇ)

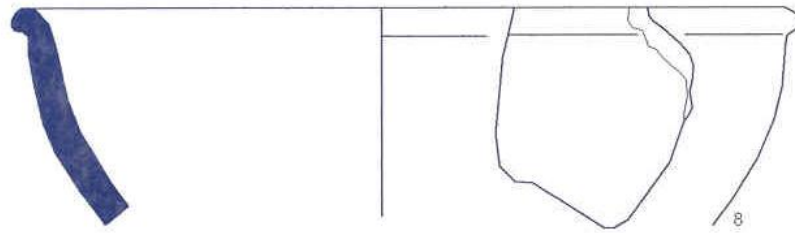
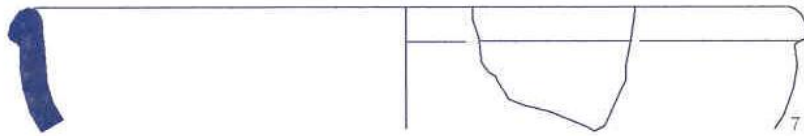
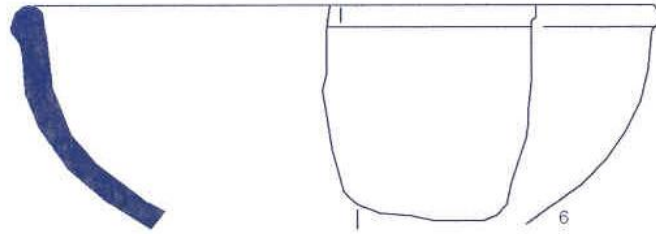
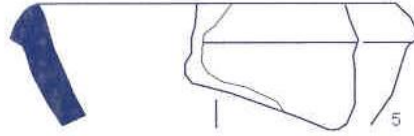
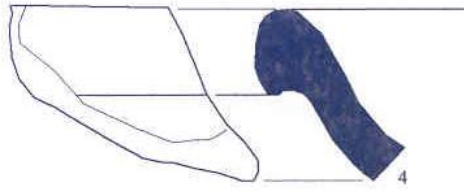
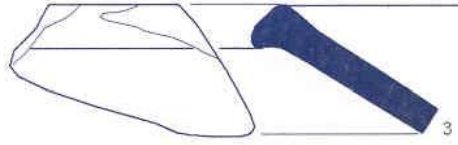
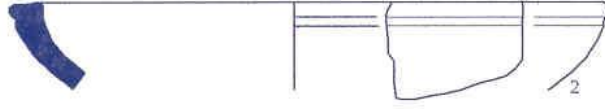
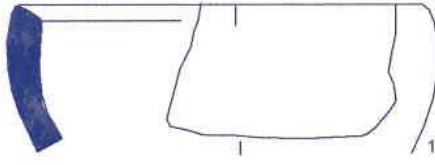
0 10 cm.

Kiremit-Kahve Mal (OTÇ)

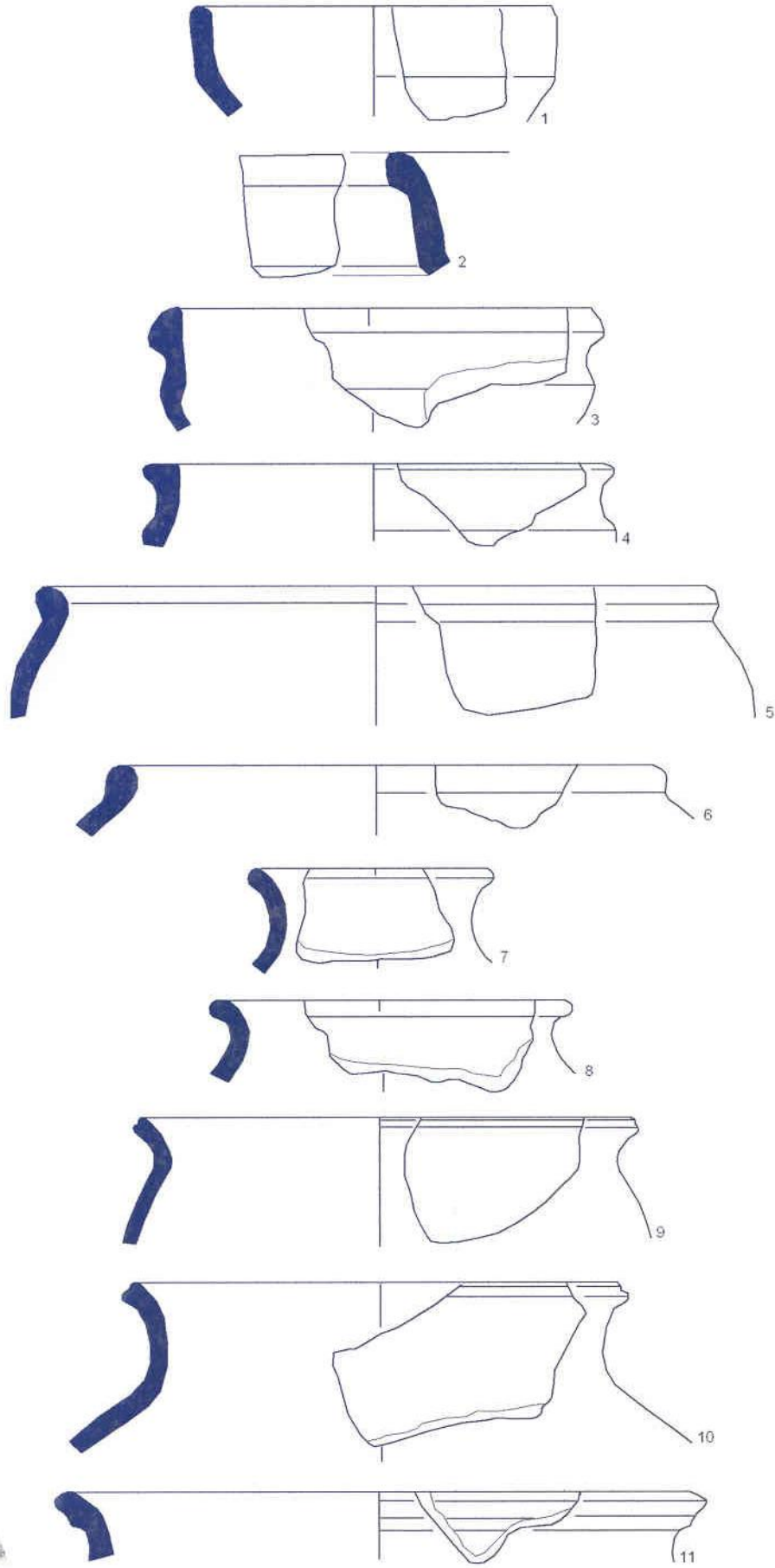
0 10 cm.

Gri-Kahve Astarlı Mal (OTÇ)

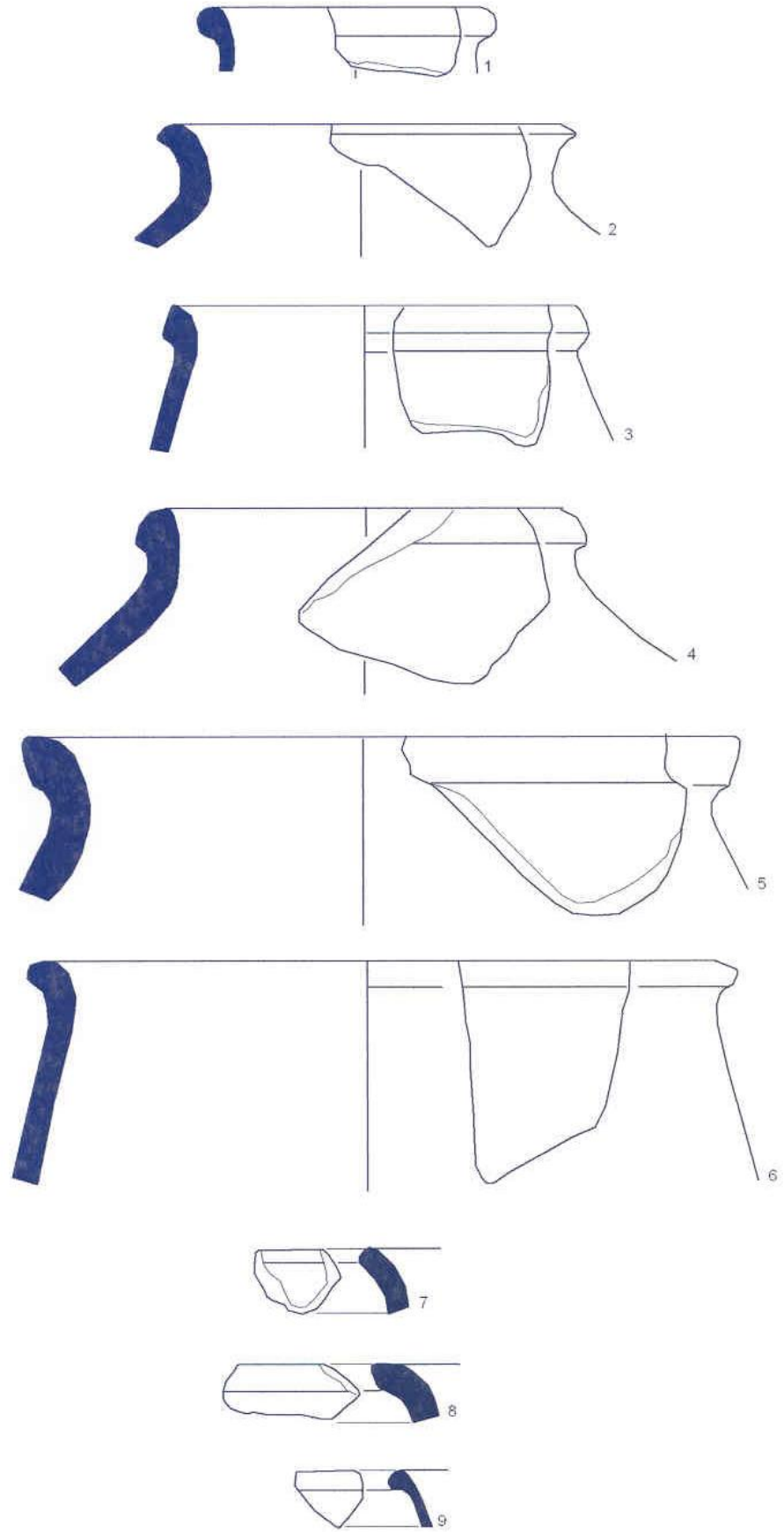
0 10 cm.

Gri-Kahve Astarlı Mal (OTÇ)

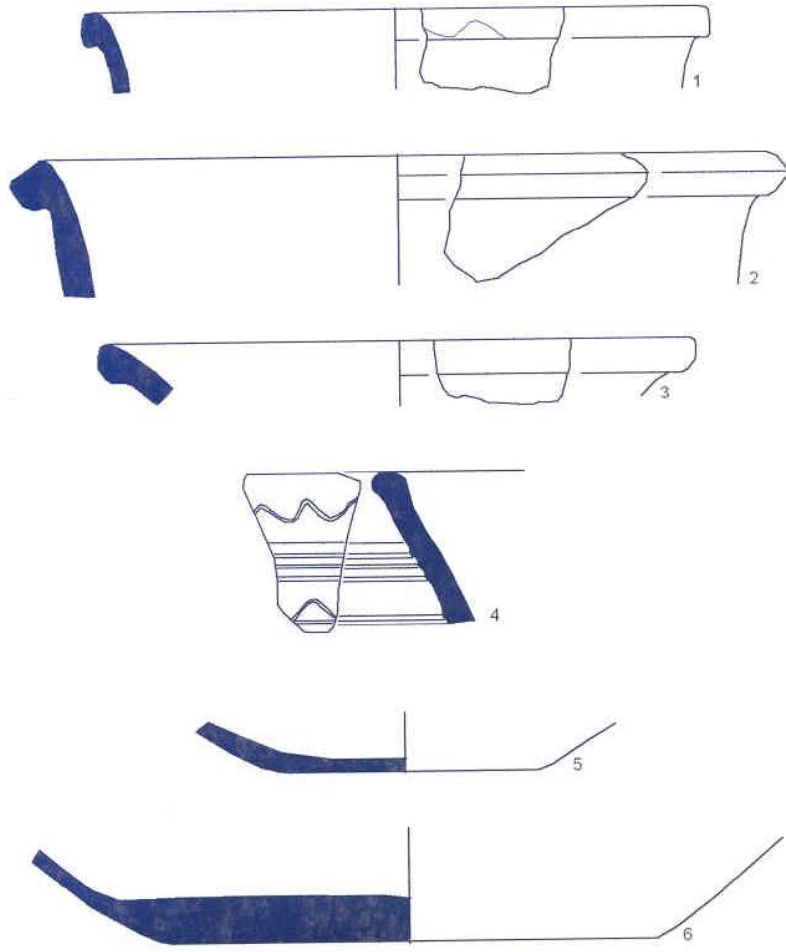
0 10 cm.

Gri-Kahve Astarlı Mal (OTÇ)

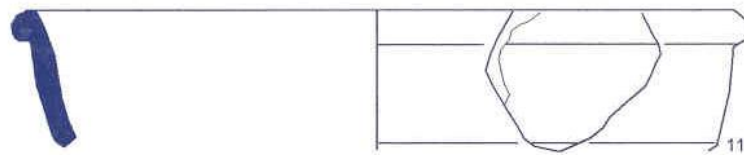
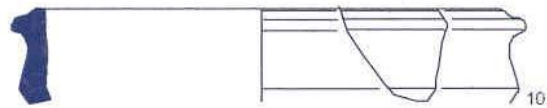
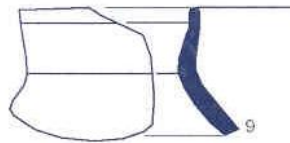
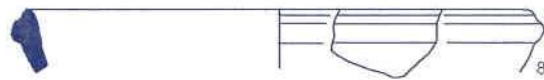
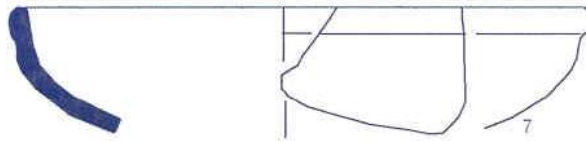
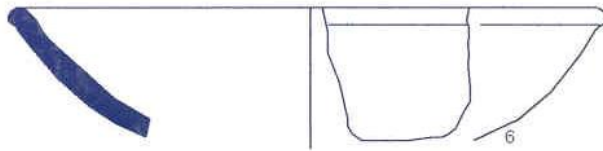
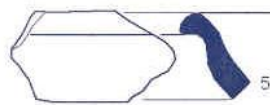
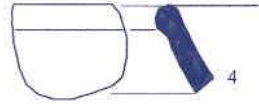
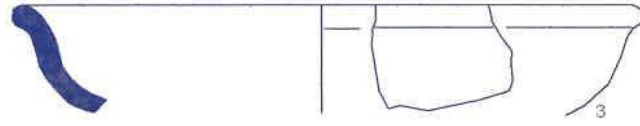
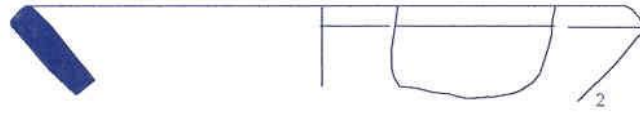
0 10 cm.

Gri-Kahve Astarlı Mal (OTÇ)

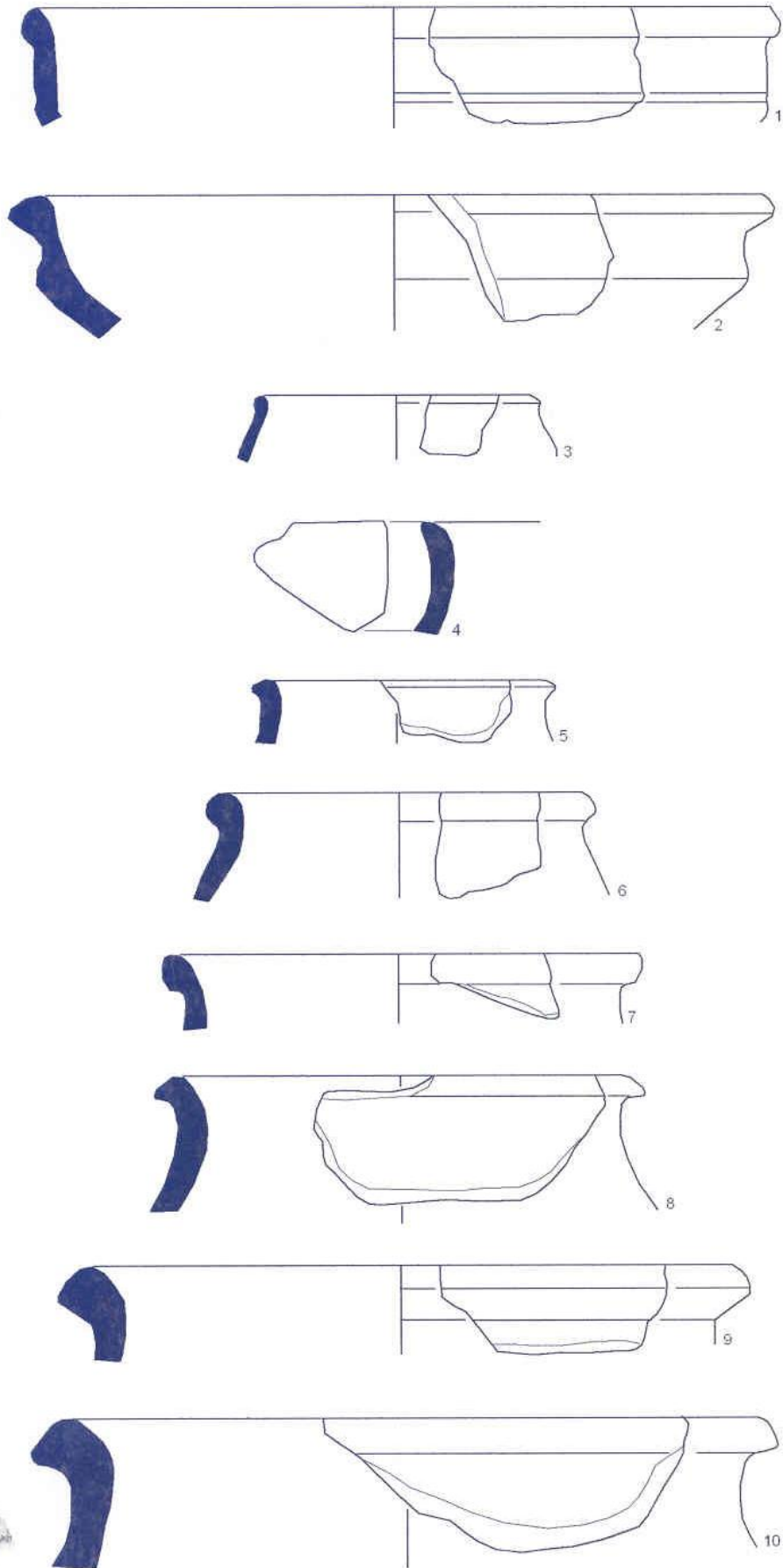
0 10 cm.

Kiremit Astarlı Mal (OTÇ)

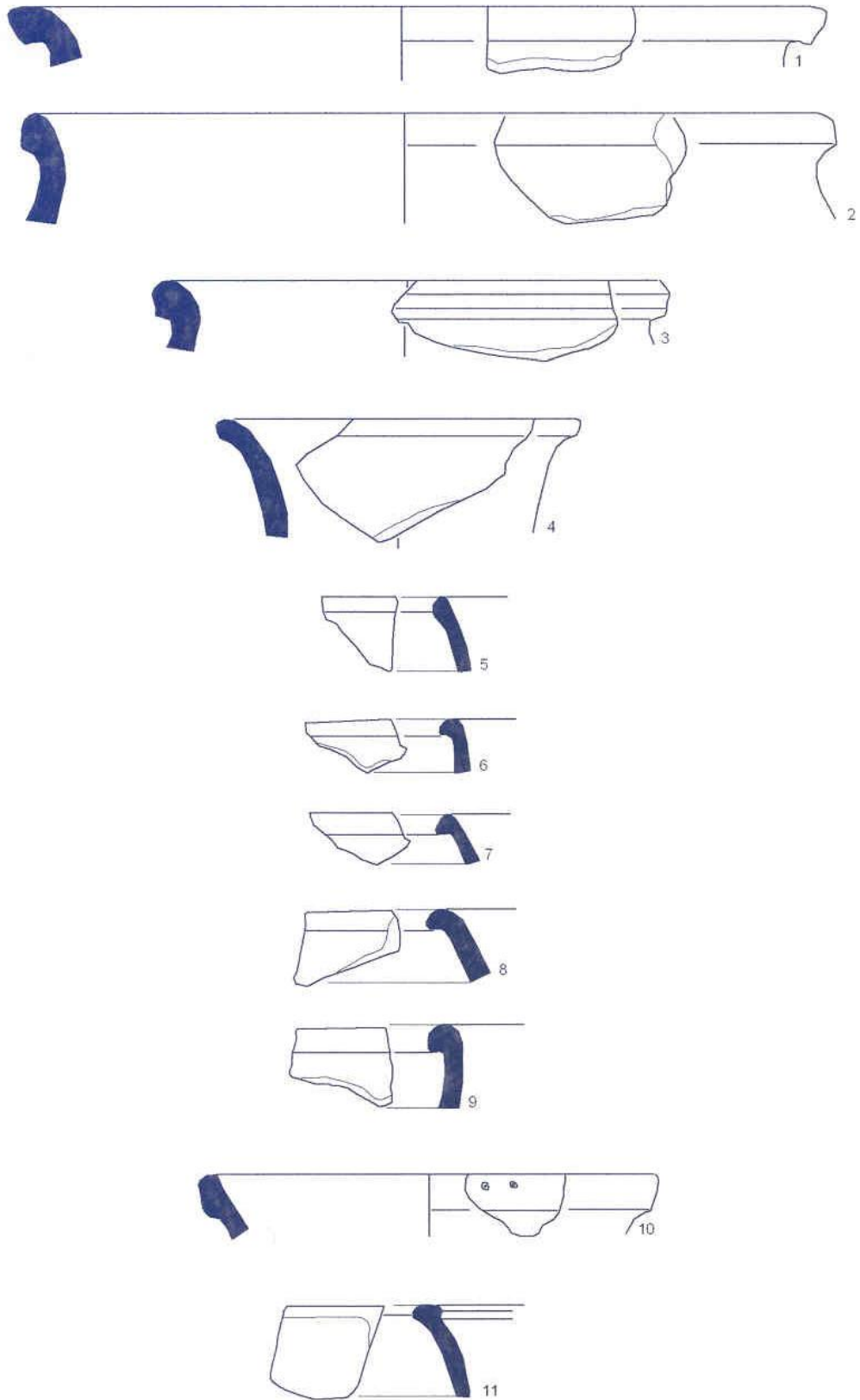
0 10 cm.

Kiremit Astarlı Mal (OTÇ)

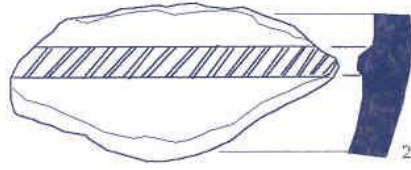
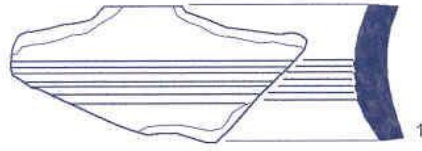
0 10 cm.

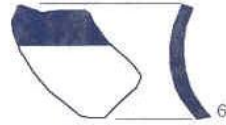
Kiremit Astarlı Mal (OTÇ)

0 10 cm.

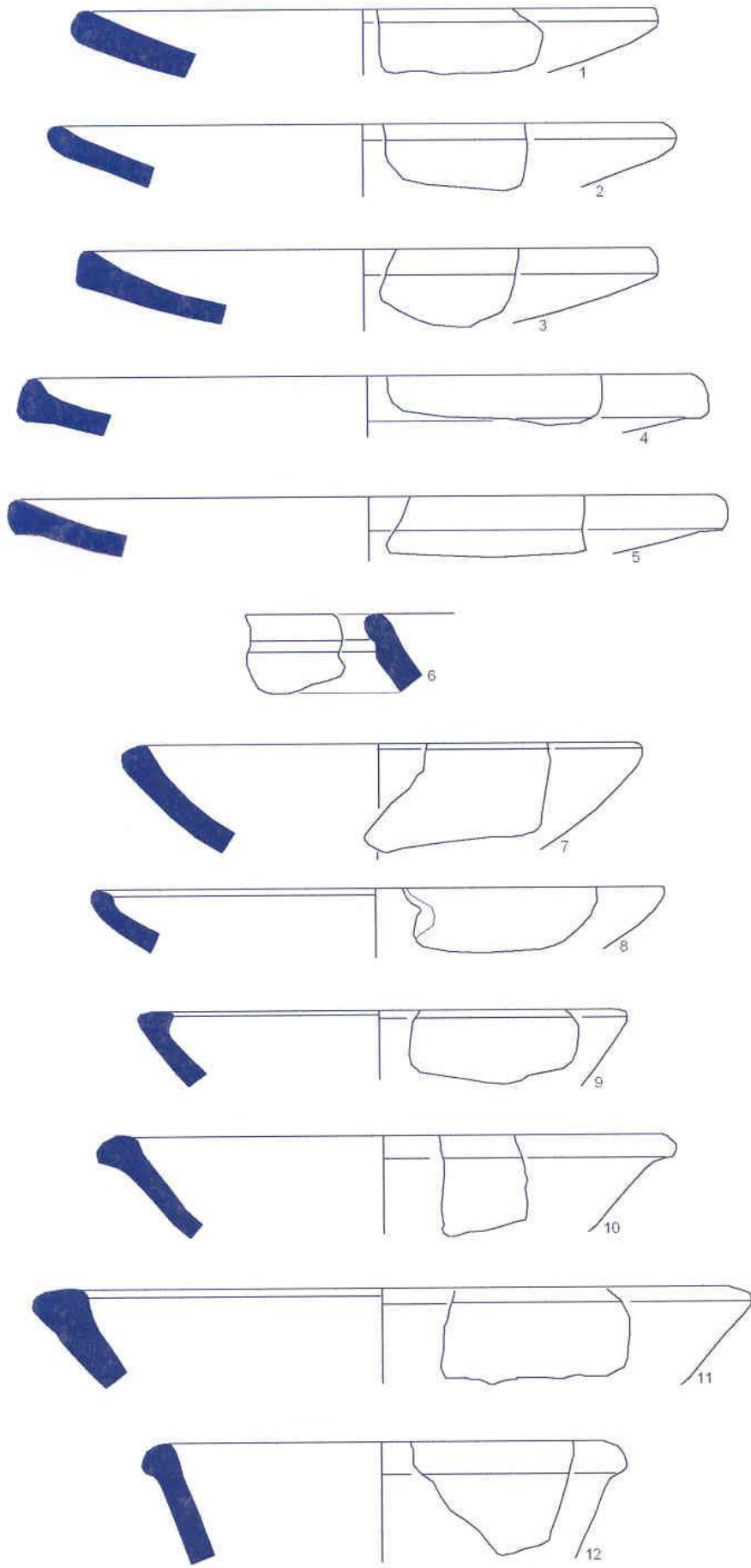

Kiremit Astarlı Mal (OTÇ)

Habur Boyalı Mal (OTÇ)

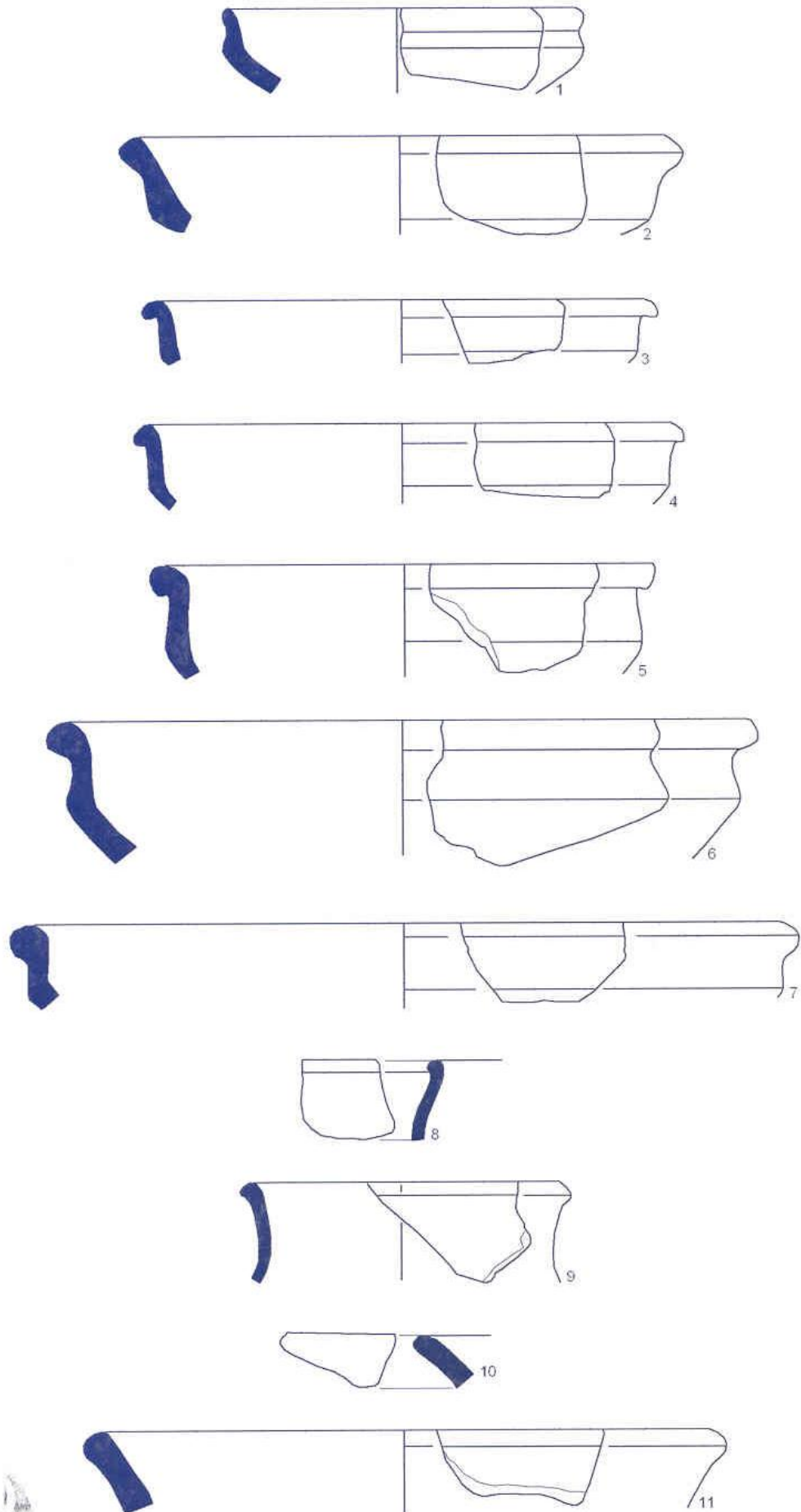
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı, Açıklı Mal (STÇ)

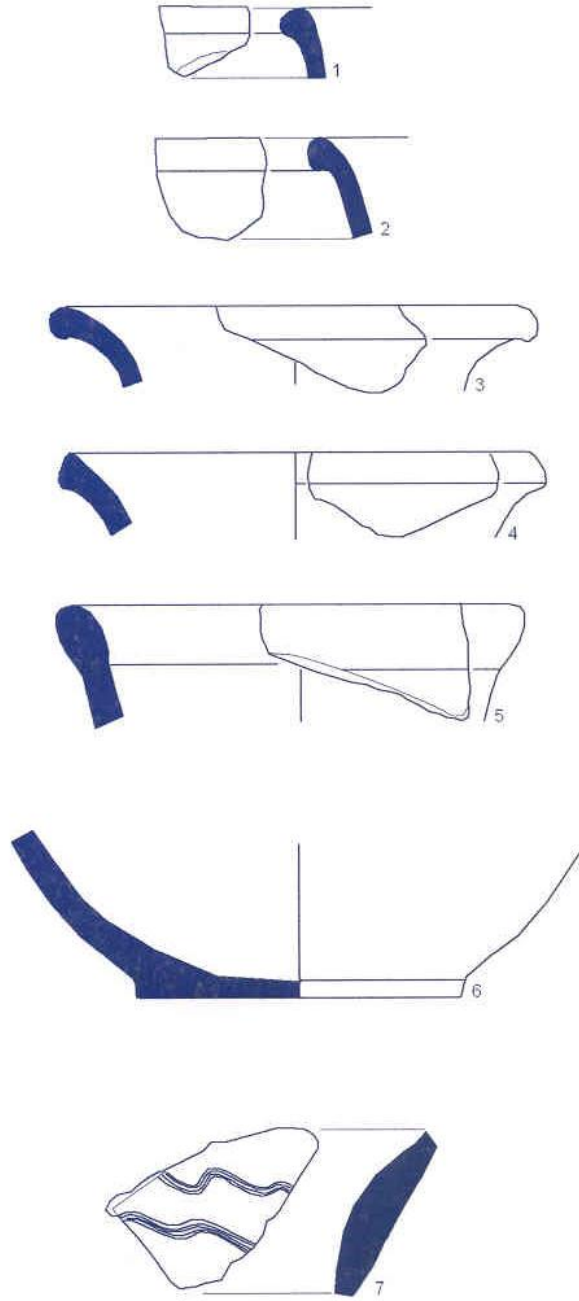
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı, Açıklı Mal (STÇ)

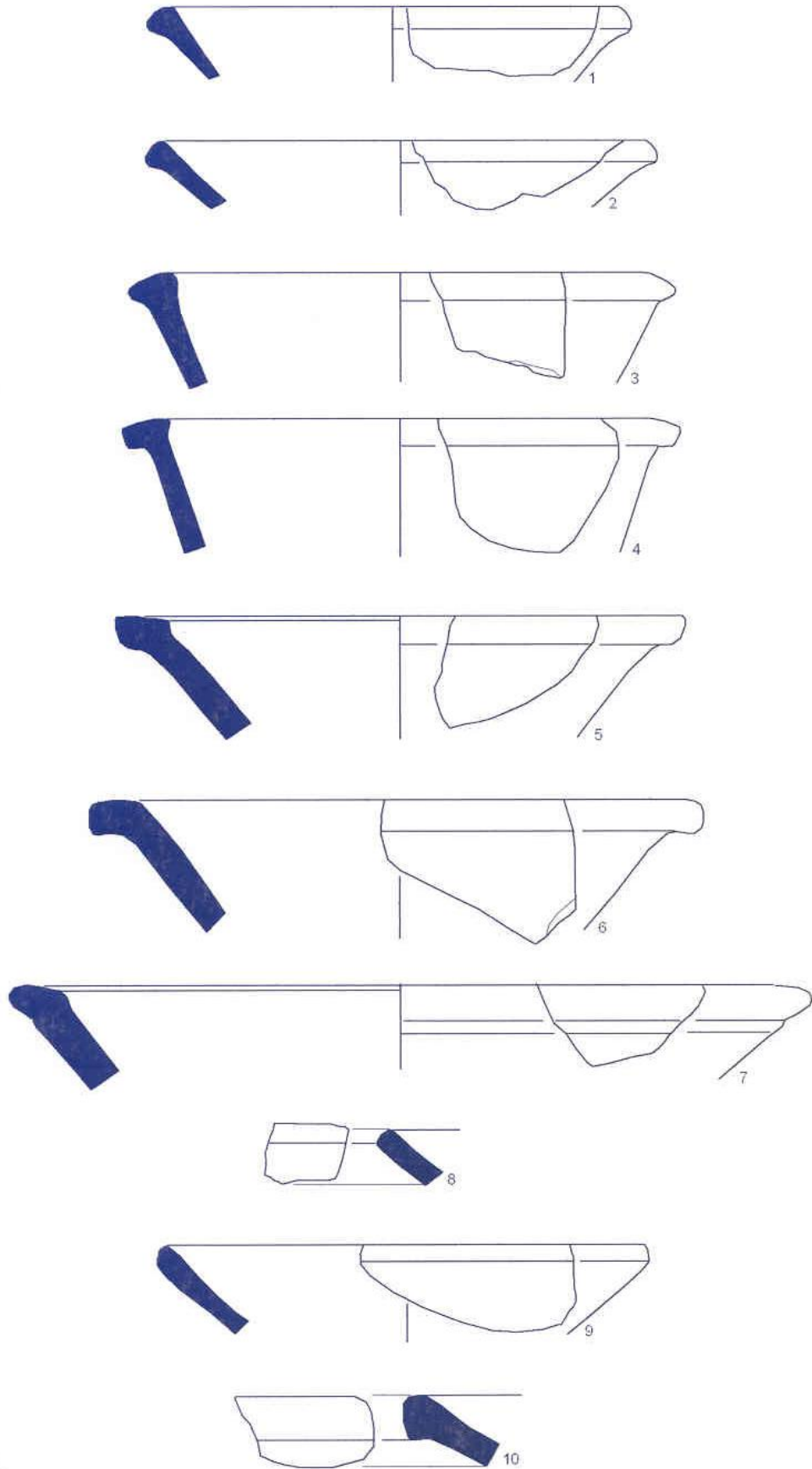
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı, Ağırlı Mal (STÇ)

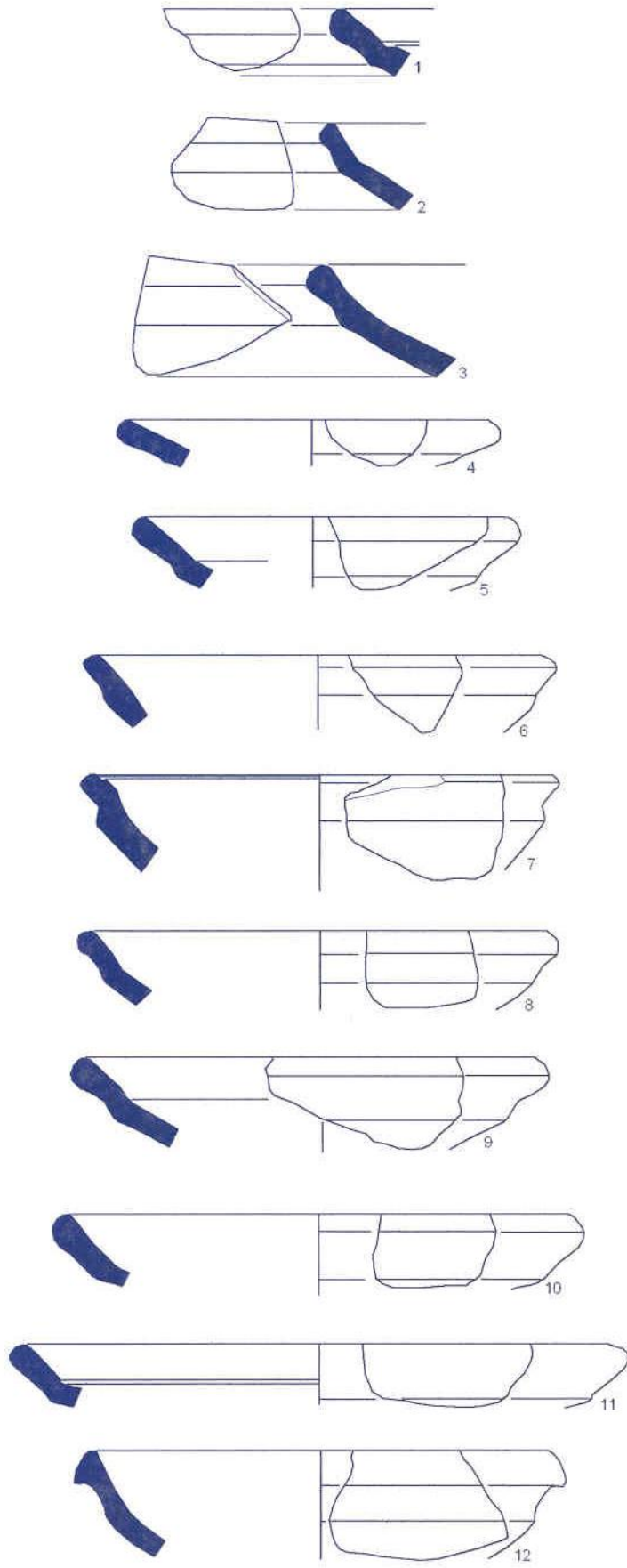
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (STÇ)

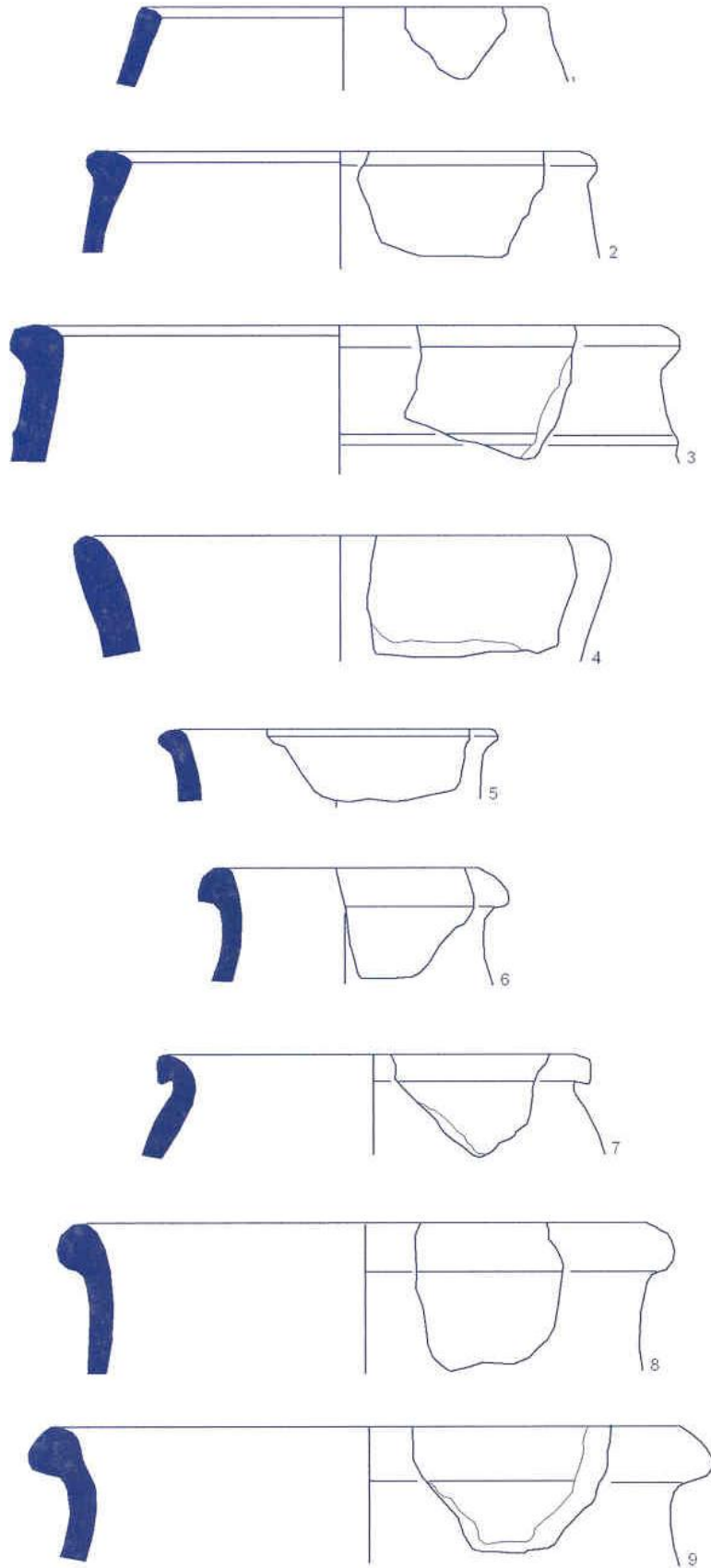
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (STÇ)

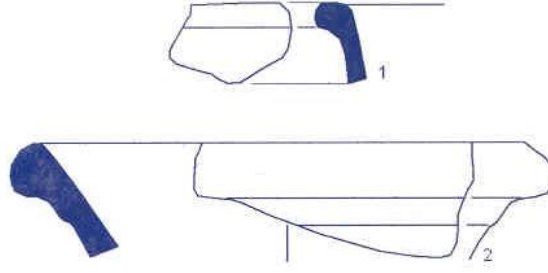
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (STÇ)

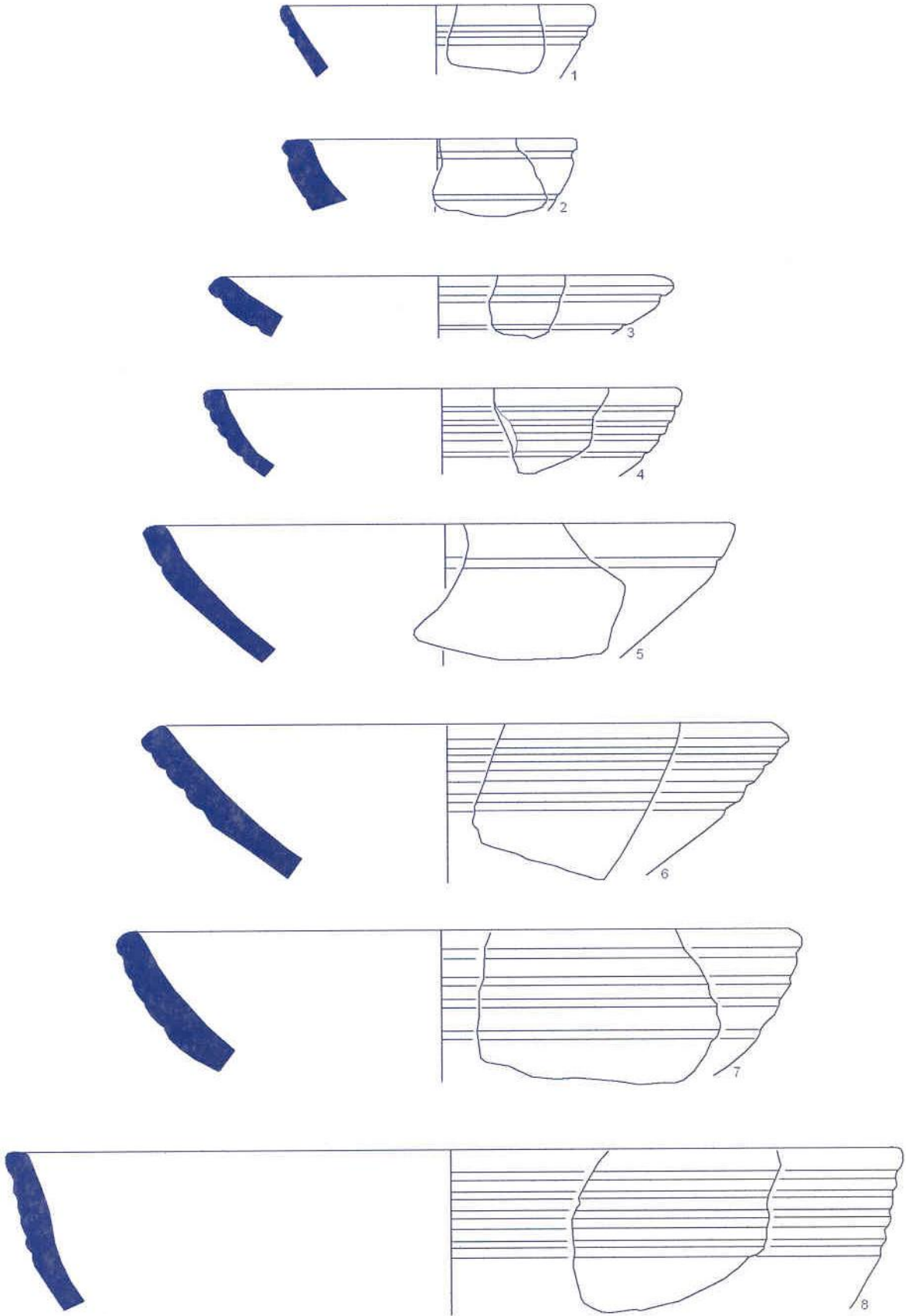
0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (STÇ)

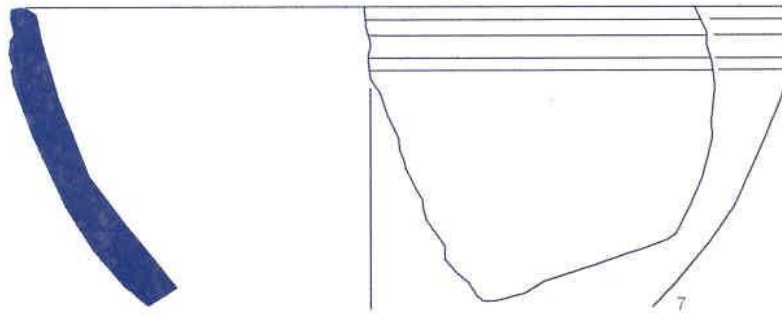
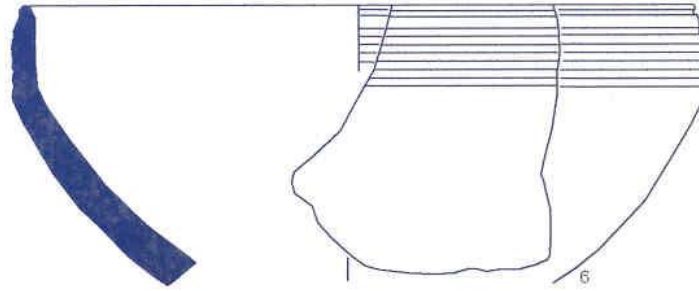
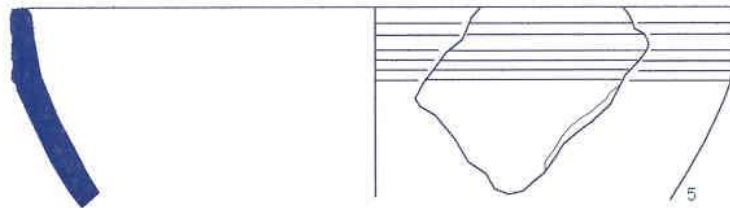
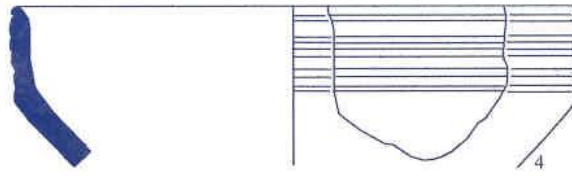
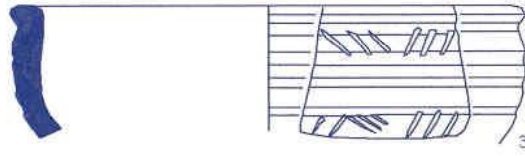
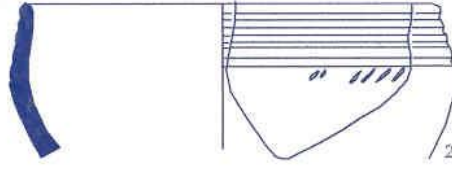
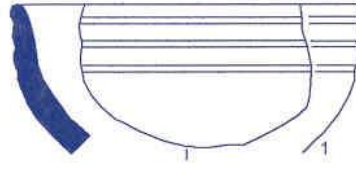
0 10 cm.

Pembe-Kahve Yivli Mal (Demir Çağ)

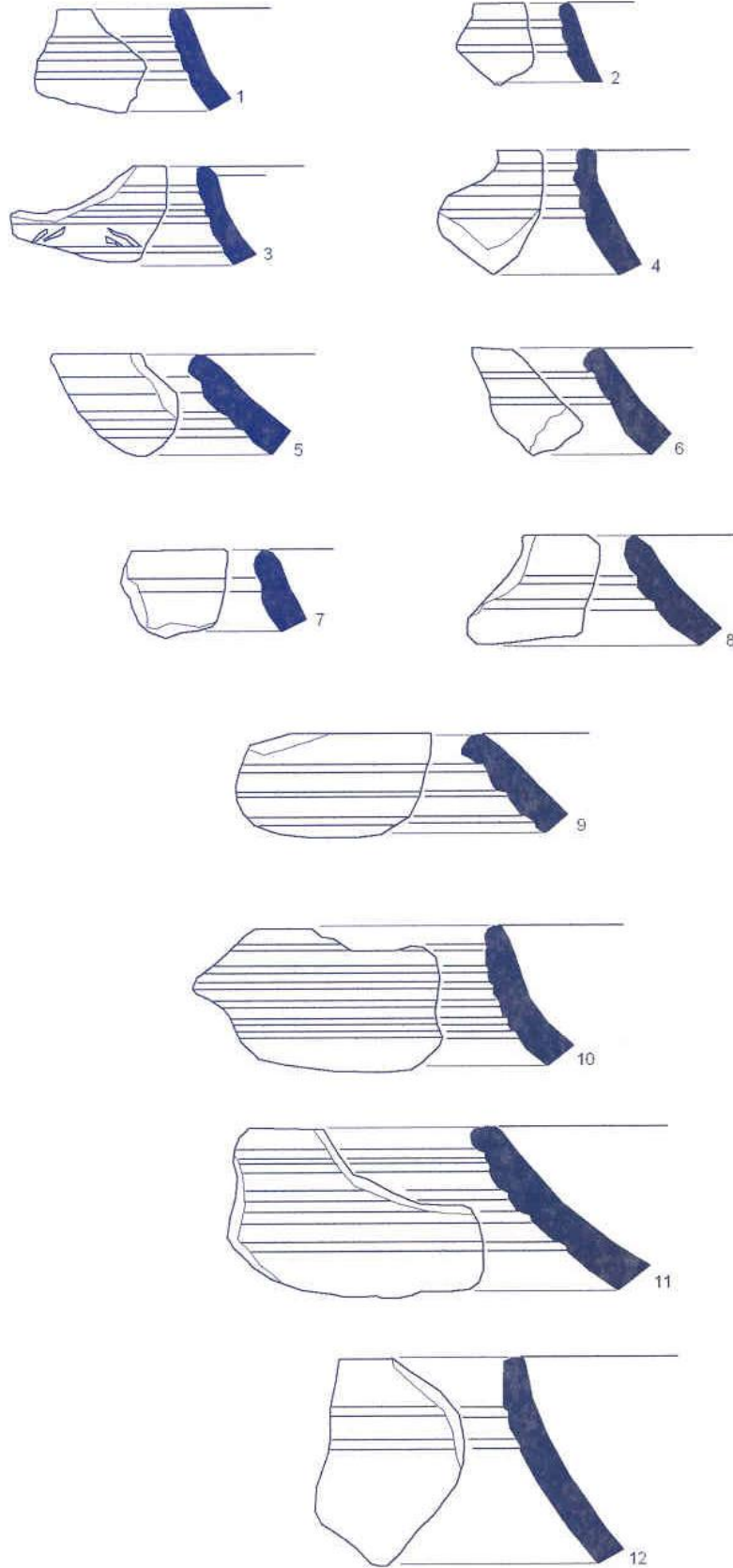
0 10 cm.

Pembe-Kahve Yivli Mal (Demir Çağı)

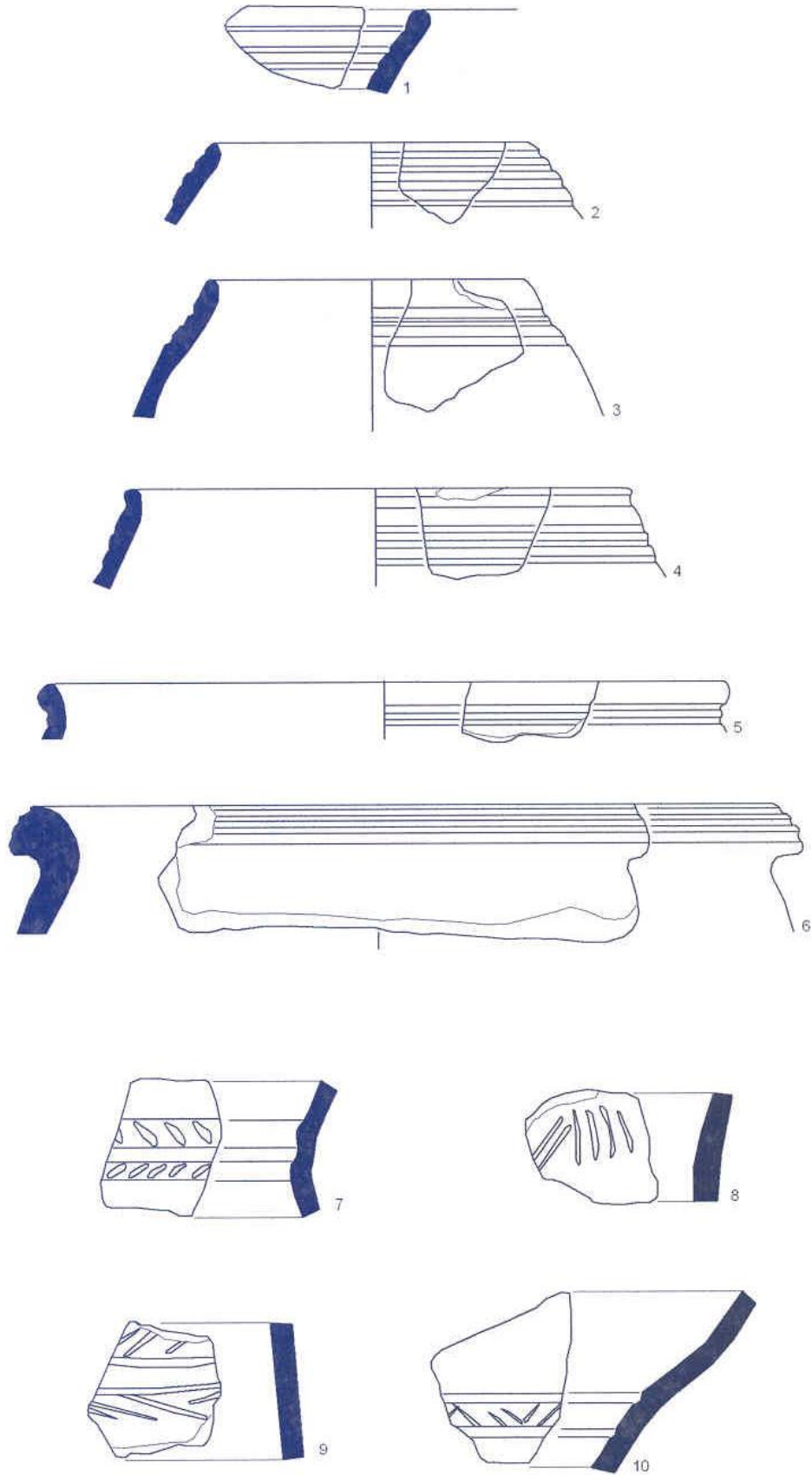
0 10 cm.

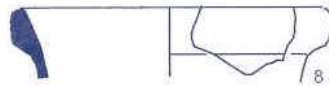
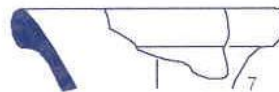
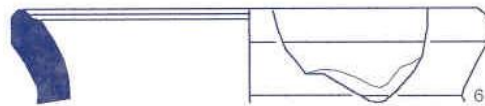
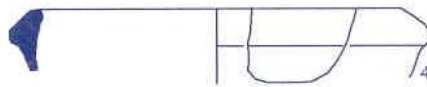
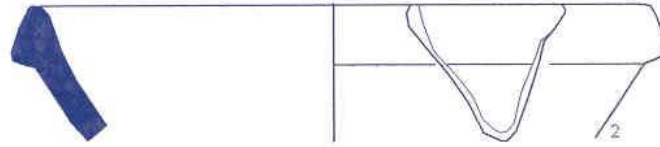
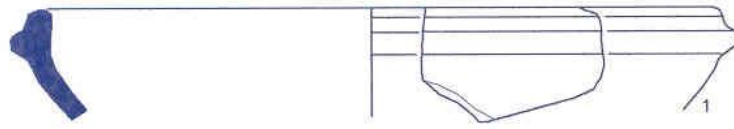
Pembe-Kahve Yivli Mal (Demir Çağ)

0 10 cm.

Pembe-Kahve Yivli Mal (Demir Çağ)

0 10 cm.

Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal (Demir Çağ)

0 10 cm.

Res.1. Pir Hüseyin Höyüğü Genel Görünüm

Res.2. Yukarı Kasımlı Höyüğü Genel Görünüm

Res.3. Sivritepe (Şahaban) Höyüğü Genel Görünüm

Res.4. Yenice (Kendeş) Höyüğü Genel Görünüm

Res.5 Yukarı Bağpınar (Zoğzunç) Höyüğü Genel Görünüm

Res. 6. Hanpazarı Höyüğü Genel Görünüm

Res. 7. Gökçetevek (Raşık) Höyüğü Genel Görünüm

Res. 8. Batrik (Çayırtarla) Höyüğü Genel Görünüm

Res. 9. Aşağı Horozlu Höyüğü Genel Görünüm

Res. 10. Eliaçık (Köpekli) Höyüğü Genel Görünüm

Res. 11. Karaçalı (Tilalo) Höyüğü Genel Görünüm

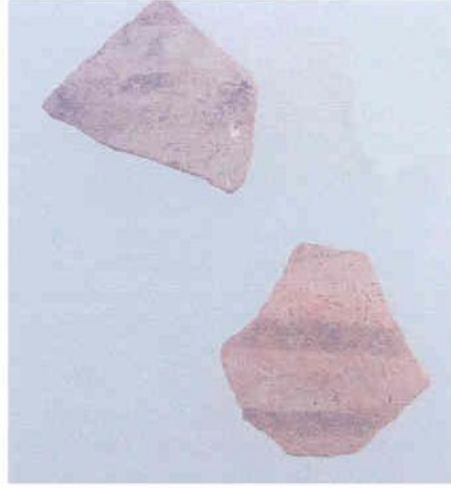

Res. 12. Kayapınar (Payas) Höyüğü Genel Görünüm

Res. 13. Kalkolitik Çağ, Halaf Malı , Bardak Parçası

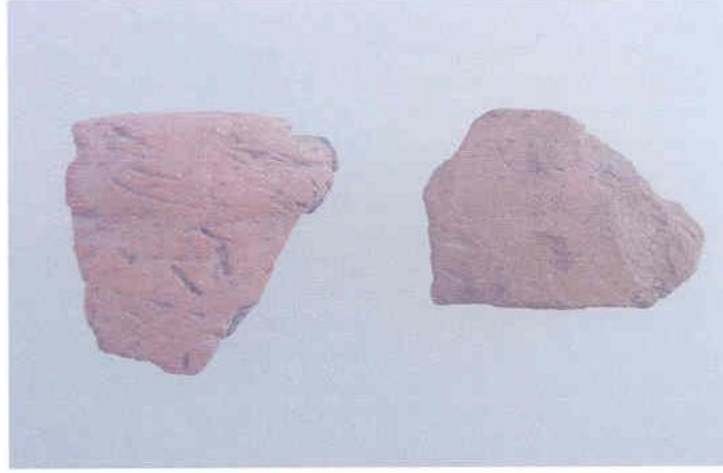
Res. 14. Kalkolitik Çağ, Ubeyd Malı, Gvde Parçaları

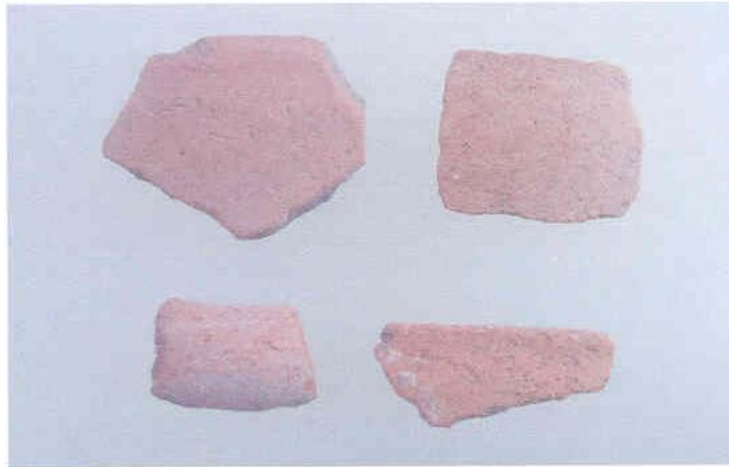
Res. 15. Kalkolitik Çağ, Ubeyd Malı, Gvde Parçaları

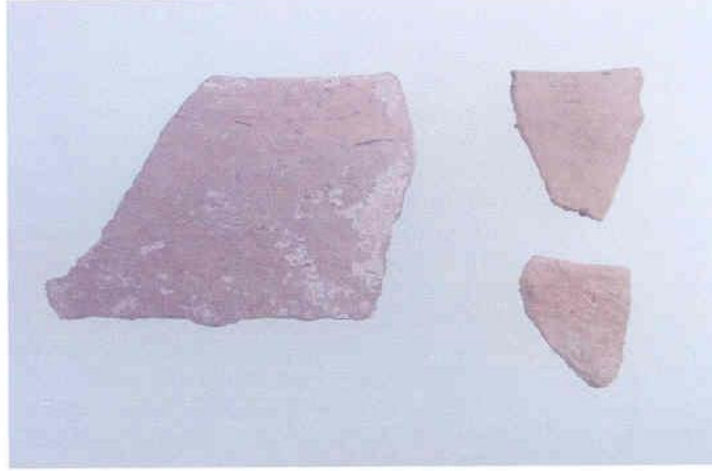
Res. 16. Kalkolitik Çağ, Coba Ware, Çanak Parçası

Res. 17. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, Tabak Parçaları

Res. 18. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal , Çanak Parçaları

Res. 19. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, Çömlek Parçaları

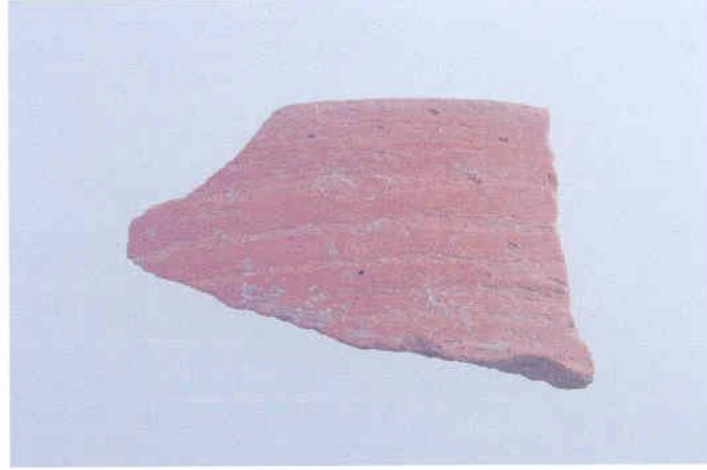

Res. 20. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, Çömlek Parçaları

Res. 21. Kalkolitik Çağ, Saman Yüzlü Mal, Çömlek Parçası

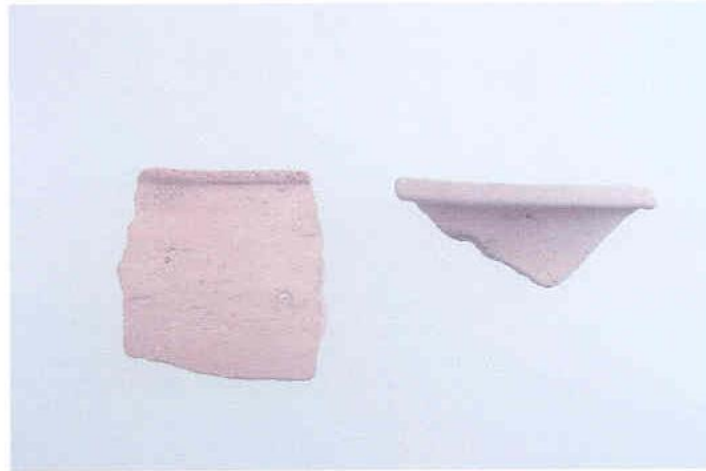

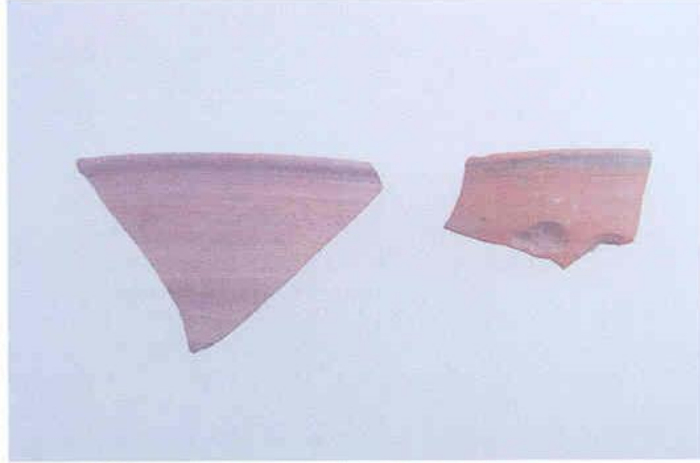
Res. 22. İlk Tunç Çağ, Simple Ware, Bardak Parçası

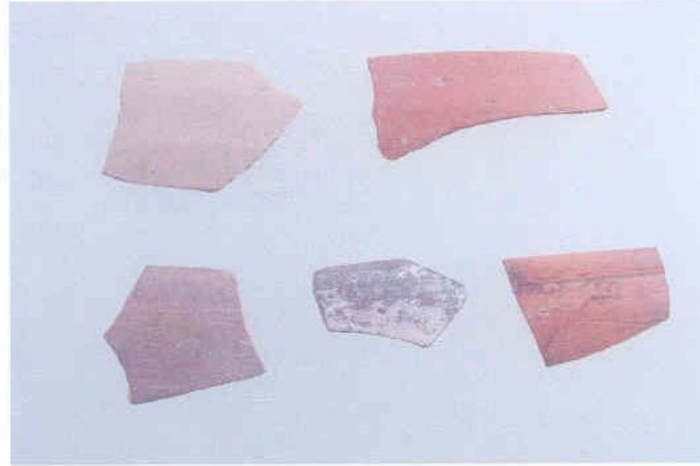
Res. 23. İlk Tunç Çağ, Simple Ware, anak Parçası

Res. 24. İlk Tunç Çağ, Simple Ware, ömlek Parçaları

Res. 25. İlk Tunç Çağ, Metallic Ware, Bardak Parçaları

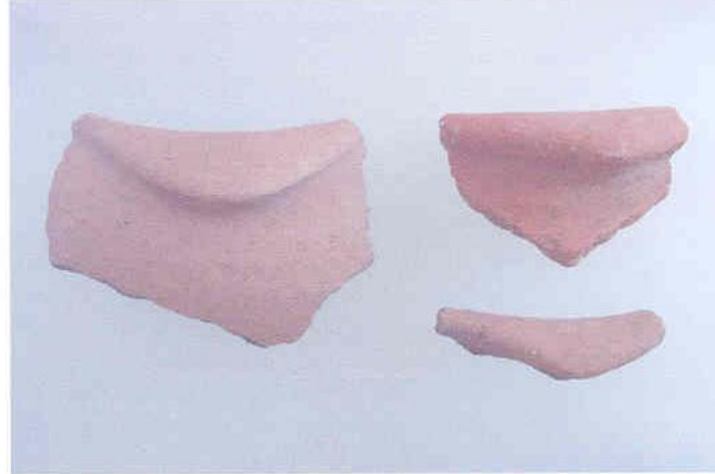
Res. 26. İlk Tunç Çağ, Metallic Ware, Çanak Parçaları

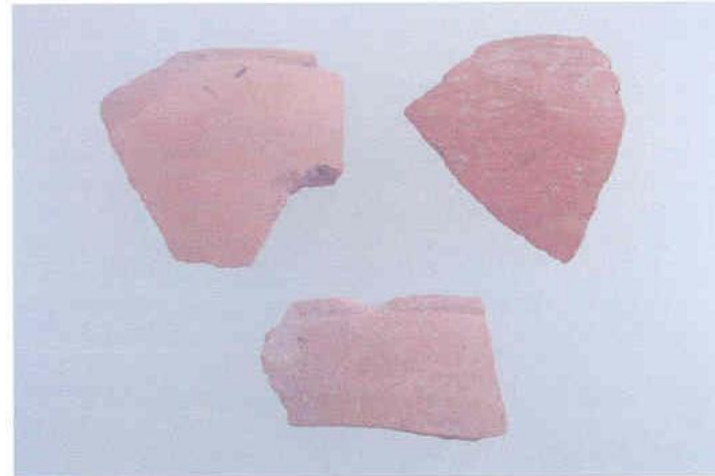
Res. 27. İlk Tunç Çağ, Metallic Ware, Çömlek Parçası

Res. 28. İlk Tunç Çağ, Reserved Slip Ware, Çanak Parçası

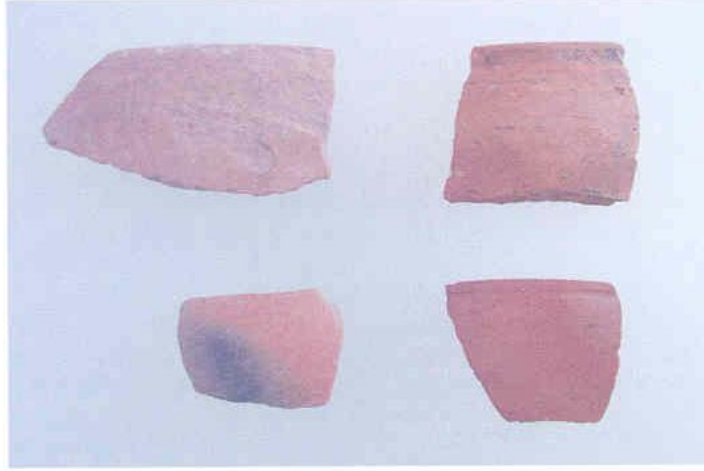

Res. 29. İlk Tunç Çağ, Kiremit-kahve Üçgen Tutamaklı Mal Çömlek Parçaları

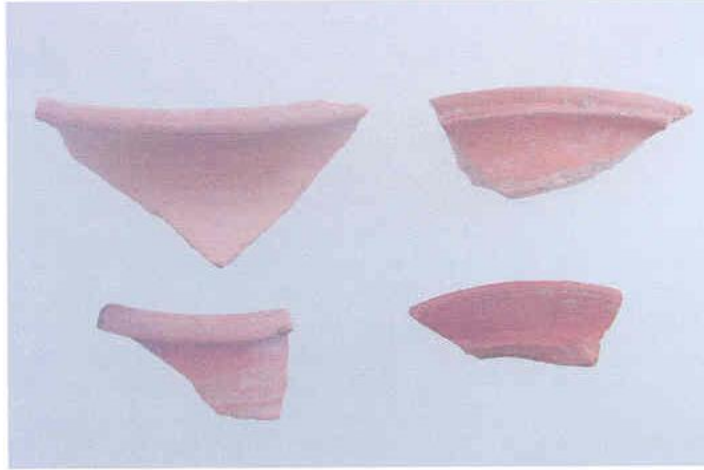

Res. 30. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Açıklı Mal, Çanak Parçaları

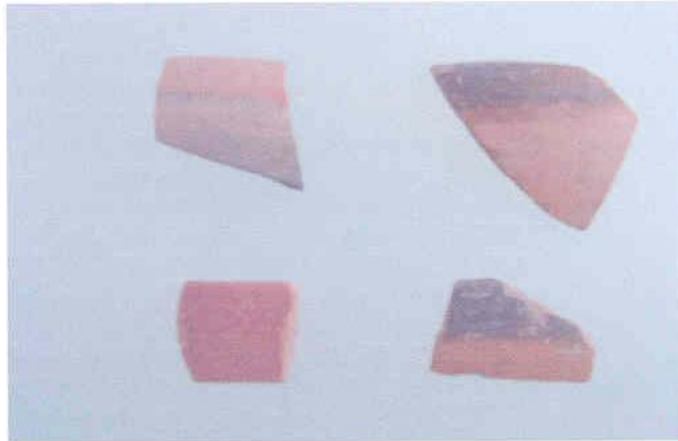

Res. 31. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Açıklı Mal, Çanak Parçaları

Res. 32. İlk Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Açıklı Mal, Çömlek Parçaları

Res. 33. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, Boya Banlı Mal, Çanak Parçaları

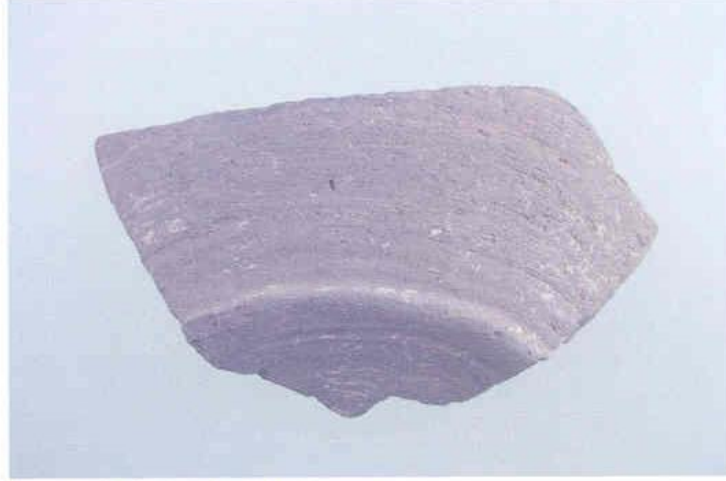
Res. 34. İTÇ-OTÇ Geçiş Dönemi, Boya Banlı Mal, Çanak Parçaları

Res. 35. OTÇ, Gri Mal, Çanak Parçaları

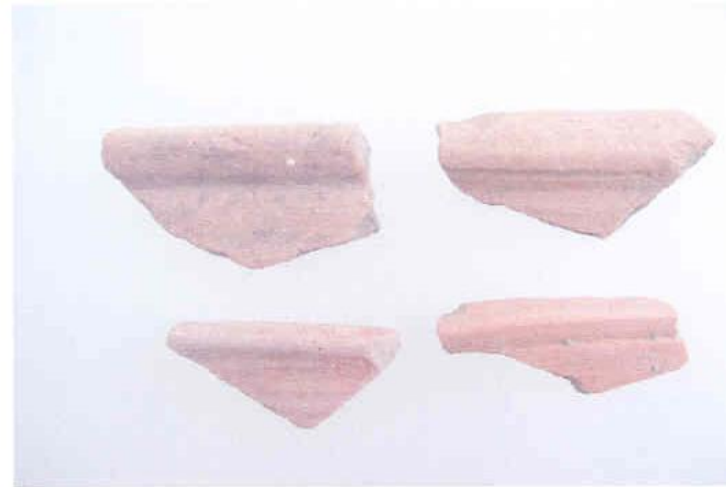
Res. 36. OTÇ, Gri Mal, Çömlek Parçaları

Res. 37. OTÇ, Gri Mal, Dip Parçası

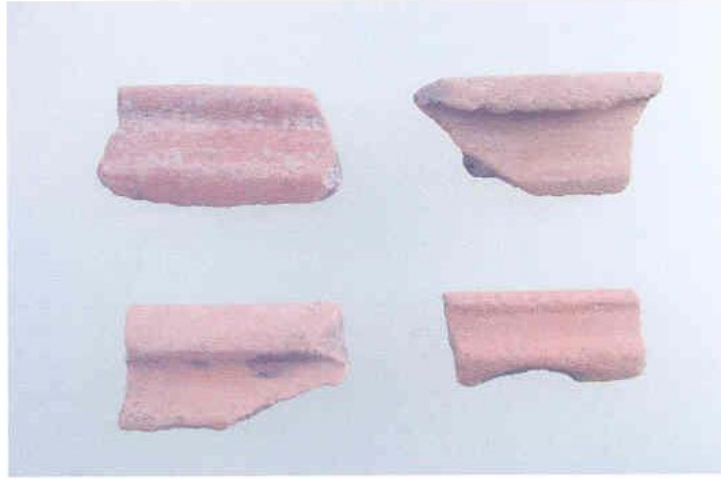

Res. 38. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Tabak Parçaları

Res. 39. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çanak Parçaları

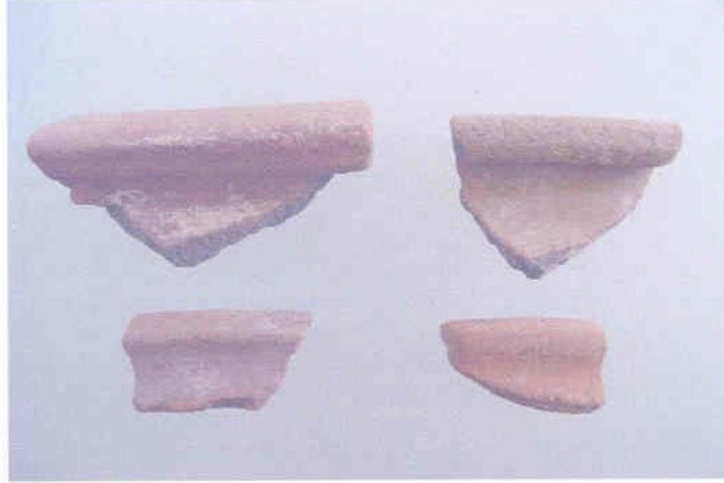
Res. 40. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çanak Parçaları

Res. 41. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çömlek Parçaları

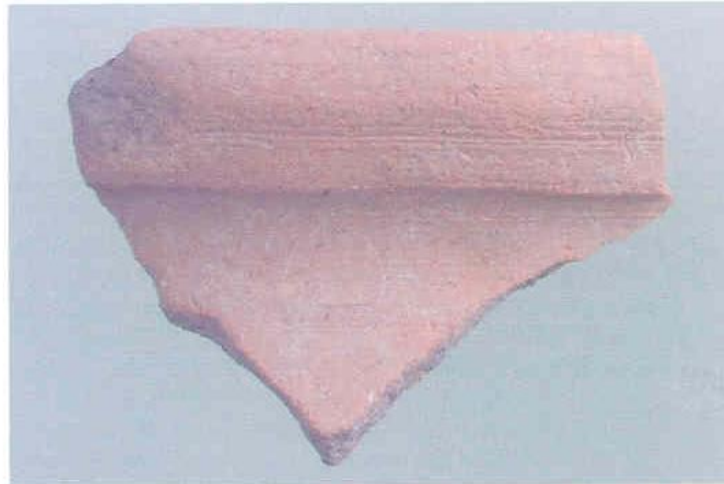
Res. 42. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çömlek Parçaları

Res. 43. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çömlek Parçaları

Res. 44. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çömlek Parçaları

Res. 45. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Çömlek Parçaları

Res. 46. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Dip Parçaları

Res. 47. Orta Tunç Çağ, Kiremit-Kahve Mal, Gövde Parçası

Res. 48. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, anak Parçaları

Res. 49. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, Çanak Parçaları

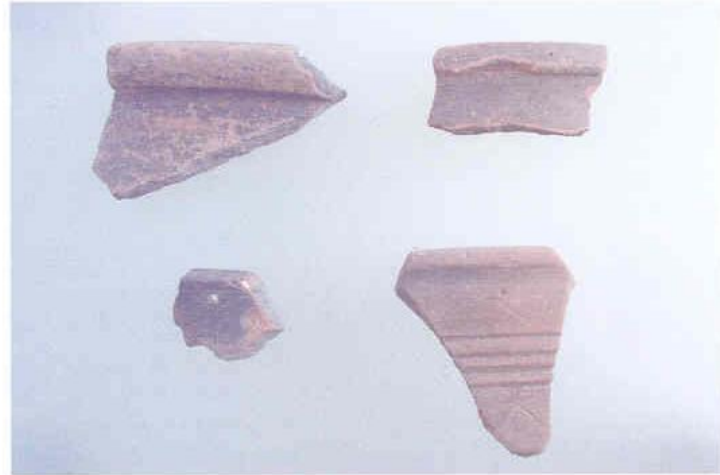
Res. 50. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, Çömlek Parçaları

Res. 51. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, Çömlek Parçaları

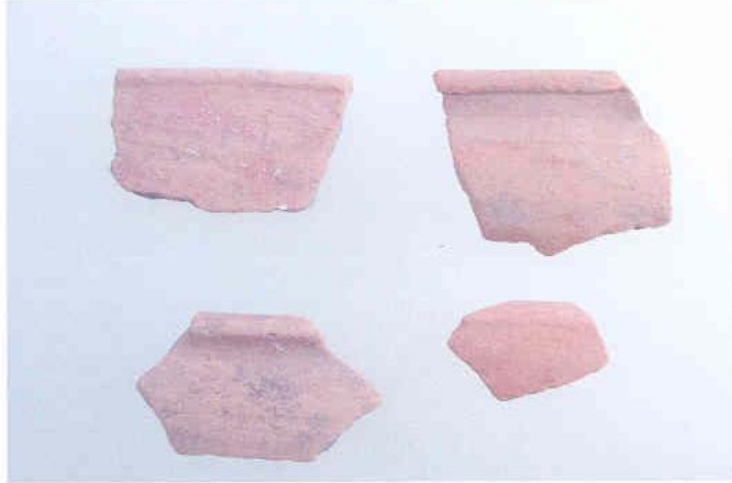
Res. 52. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, Çömlek Parçaları

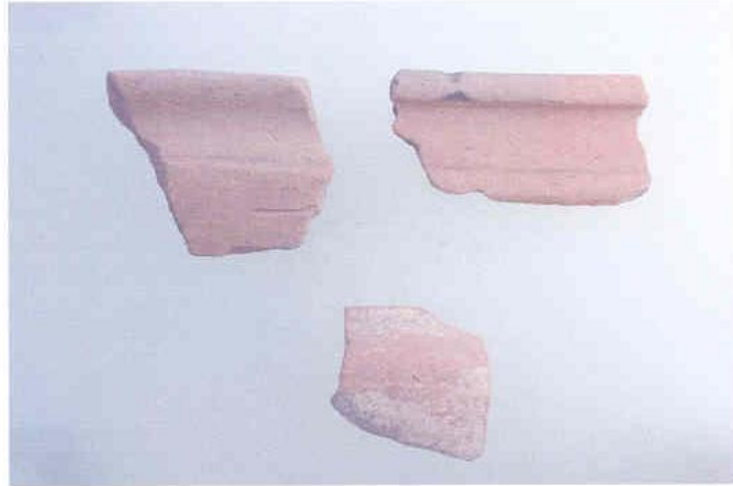
Res. 53. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, Çömlek Parçaları

Res. 54. Orta Tunç Çağ, Gri-Kahve Astarlı Mal, Dip Parçaları

Res. 55. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, anak Parçaları

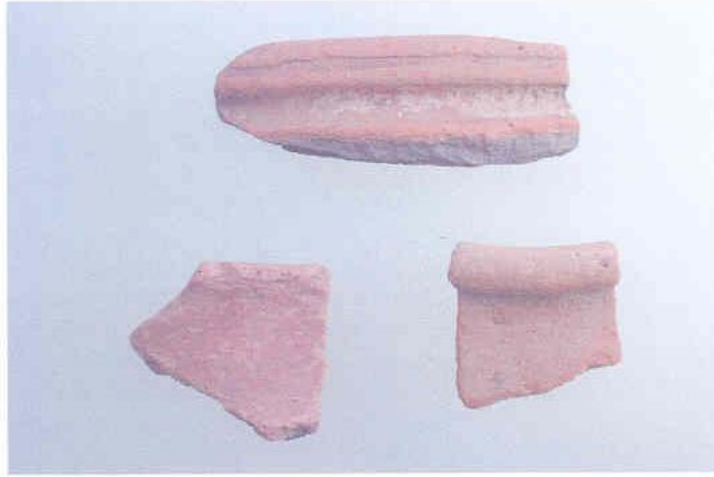

Res. 56. Orta Tun Çağ, Kiremit Astarlı Mal, anak Paraları

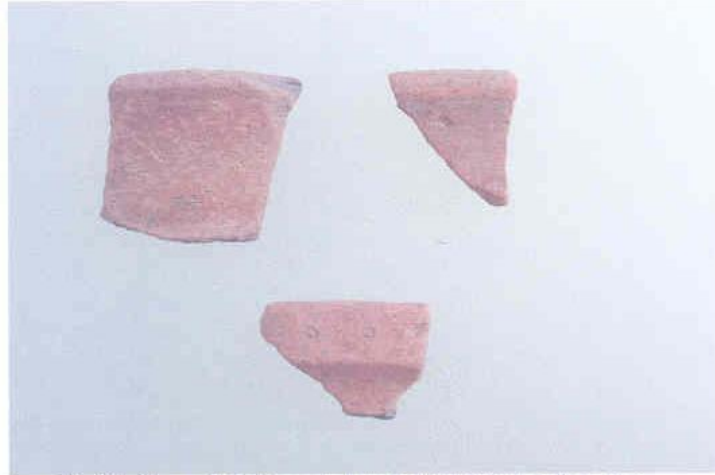

Res. 57. Orta Tun Çağ, Kiremit Astarlı Mal, ömlek Paraları

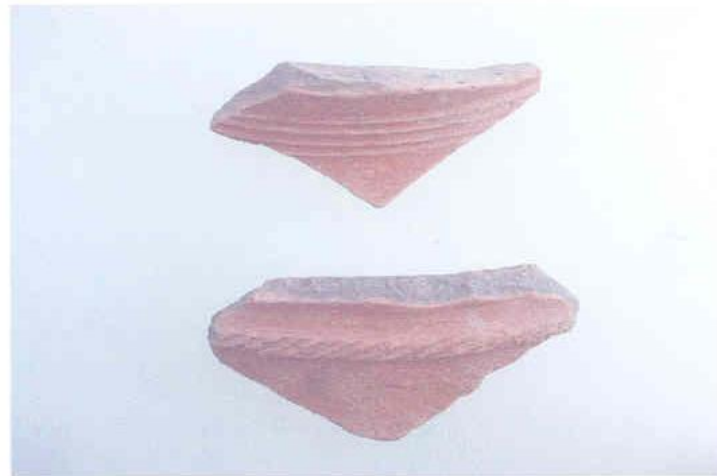

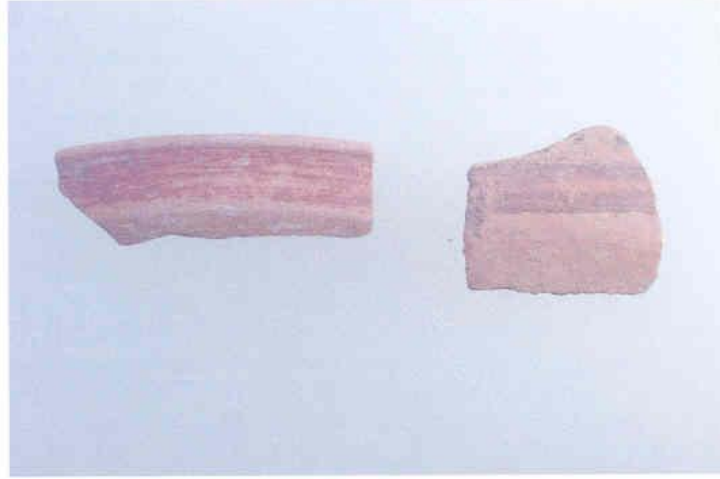
Res. 58. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, Çömlek Parçaları

Res. 59. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, Çömlek Parçaları

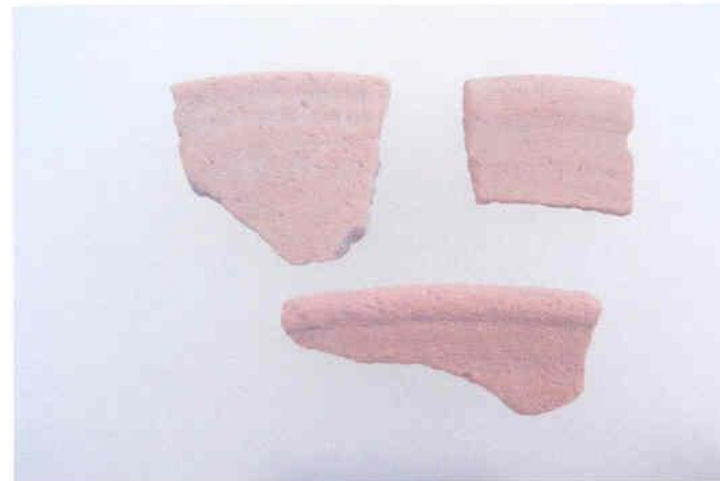
Res. 60. Orta Tunç Çağ, Kiremit Astarlı Mal, Gövde Parçaları

Res. 61. Orta Tunç Çağ, Habur Boyalı Mal, Çanak Parçaları

Res. 62. Orta Tunç Çağ, Habur Boyalı Mal, Gövde Parçaları

Res. 63. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açıklı Mal, Tabak Parçaları

Res. 64. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, anak Parçası

Res. 65. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, anak Parçaları

Res. 66. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, anak Parçaları

Res. 67. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, mlek Parçası

Res. 68. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, mlek Parçası

Res. 69. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, mlek Parçaları

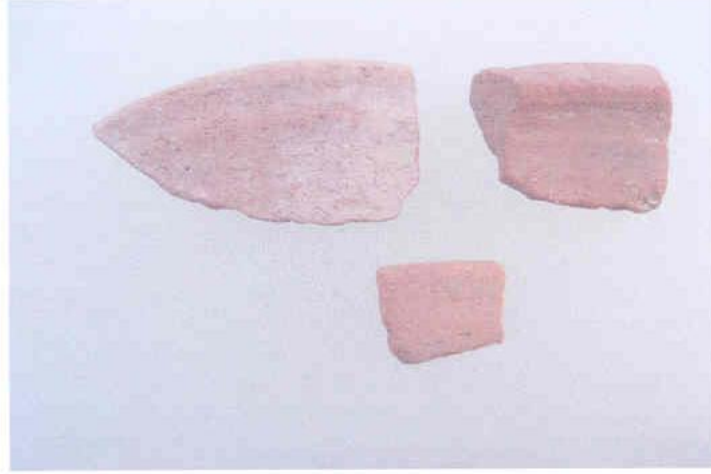
Res. 70. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, Dip Parçası

Res. 71. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Açkılı Mal, Gövde Parçası

Res. 72. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, anak Parçaları

Res. 73. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çanak Parçaları

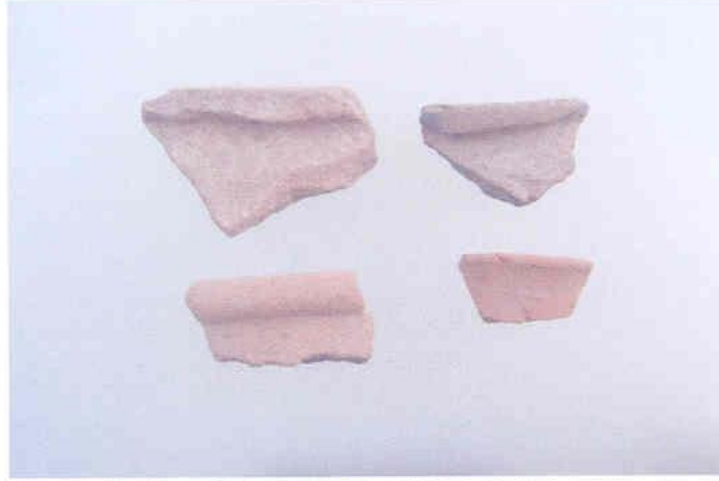

Res. 74. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çanak Parçaları

Res. 75. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çömlek Parçaları

Res. 76. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çömlek Parçaları

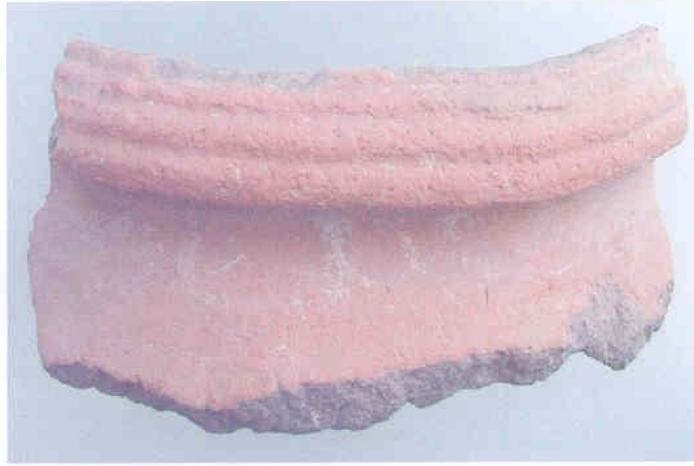
Res. 77. Son Tunç Çağ, Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çömlek Parçası

Res. 78. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, Çanak Parçaları

Res. 79. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, Çömlek Parçaları

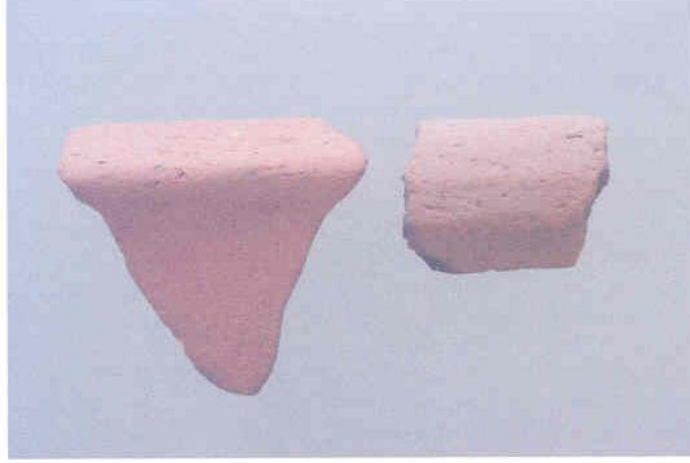
Res. 80. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal, Çömlek Parçası

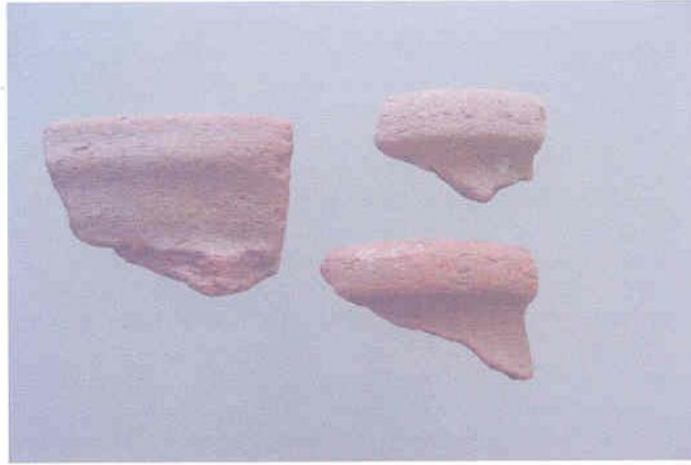
Res. 81. Demir Çağ, Pembe-Kahve Yivli Mal , Gövde Parçaları

Res. 82. Demir Çağ , Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çanak Parçası

Res. 83. Demir Çağ , Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çanak Parçaları

Res. 84. Demir Çağ , Krem-Kahve Bitki Katkılı Mal, Çömlek Parçaları